

Provincie Utrecht

Jaarrekening 2008

Utrecht, 14 april 2009

Inhoudsopgave

Bladzijde

Inhoudsopgave	
Leeswijzer en inleiding	
Algemeen financieel verslag	
Programma's	
• 1.1 Algemeen bestuur	
• 1.2 Kabinetszaken, openbare orde en veiligheid, archiefinspectie	
• 1.3 Concernbeleid en concerncontrol	
• 1.4 Bedrijfsvoering	
• 2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
• 2.2 Wonen en stedelijke vernieuwing	
• 2.5 Natuur en landschap	
• 2.6 Plattelandszaken	
• 2.7 Ontgrondingen	
• 2.8 Agenda Vitaal Platteland	
• 3.1 Water	
• 3.2 Milieu	
• 4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem	
• 4.6 Verkeersveiligheid	
• 4.7 Kwaliteit leefomgeving	
• 5.1 Economische zaken, recreatie en toerisme	
• 5.2 Financieel toezicht	
• 5.3 Sociale pijler	
• 5.4 Cultuur	
Projecten	
Paragrafen	
• Paragraaf weerstandsvermogen	
• Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	
• Paragraaf treasury	
• Paragraaf bedrijfsvoering	
• Paragraaf verbonden partijen	
• Paragraaf grondbeleid	
• Paragraaf provinciale belastingen en heffingen	
• Paragraaf rechtmatigheid en SISA	
Financiële jaarrekening	
• Grondslagen van de financiële verslaggeving	
• Balans per 31 december 2008	
• Toelichting op de balans	
• Programmarekening 2008	
• Toelichting op de programmarekening	
• Verplichte bijlagen	
1. Staat van vaste activa	
2. Staat van incidentele baten en lasten	
3. Single information single audit	
• Accountantsverklaring	
Overige bijlagen	
• Moties	
• Kerngegevens	
• Toelichting begrotingswijzigingen	
Afkortingenlijst	
Colofon	

Leeswijzer

Met de jaarstukken leggen Gedeputeerde Staten verantwoording af over het gerealiseerde beleid en de financiën van de provincie Utrecht. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De jaarrekening bestaat uit de balans en de programmarekening met een toelichting op beide. In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over hetgeen in de Begroting 2008 was begroot.

De jaarstukken zijn ingericht op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV). De opbouw van de jaarstukken, die door provinciale staten worden vastgesteld, is als volgt:

Inleiding

In de inleiding wordt op hoofdlijnen ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in 2008.

Financieel verslag

Hier wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste financiële resultaten over 2008.

Programmaverantwoording

In de programmaverantwoording wordt per programma inhoudelijk ingegaan op de doelstellingen, de prestaties en de financiële gevolgen van het gevoerde beleid. Hier wordt antwoord gegeven op de 3 W-vragen:

■ **Wat hebben we bereikt?**

Een algemene tekst wat er in het verslagjaar is bereikt binnen het betreffende programma.

■ **Wat hebben we daarvoor gedaan?**

Een toelichting per prestatie. Hierbij is aangegeven waarom de prestatie niet (volledig) is gerealiseerd.

■ **Wat heeft dat gekost?**

Hierbij wordt een analyse gegeven van de afwijkingen tussen begroting na wijziging en de realisatie op programmaniveau.

Elk programma wordt afgesloten met de weergave van één of meer indicatoren. Deze zijn overeenkomstig aan de indicatoren uit de Begroting 2008.

Projecten

Na de programma's wordt in het hoofdstuk Projecten ingegaan op de projecten van de provincie.

Paragrafen

De paragrafen bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de balans met toelichting, de programmarekening met toelichting en een aantal bijlagen. De programmarekening biedt een samenvattend overzicht van de begroting (na wijziging) en de werkelijke baten en lasten.

Bedragen zijn zo veel mogelijk weergegeven in duizendtallen (€ .000).

Inleiding

Inleiding

1. Inleiding

Het jaar 2008 kan voor de provincie Utrecht worden gekenschetst als een bijzonder jaar. Het is het jaar waarin wij voortvarend zijn gestart met de uitvoering van ons uitvoeringsprogramma 'Uitvoeren met hart voor de toekomst' en waarin we samen met de gemeenten verder uitvoering hebben gegeven aan de Samenwerkingsagenda. Met het Rijk hebben we in juni 2008 het Bestuursakkoord gesloten, waarbij de provincie Utrecht, met de andere provincies, een substantiële bijdrage levert aan belangrijke projecten in de Randstad.

In de zomer van 2008 ontstonden spanningen tussen de coalitiepartners CDA, PvdA en VVD. Gevolg hiervan was dat deze coalitie, na 35 jaar onafgebroken te hebben bestuurd, uit elkaar viel. Dit leidde tot het vertrek van twee gedeputeerden van de PvdA en de toetreding van de ChristenUnie tot het college van Gedeputeerde Staten. Het nieuwe college heeft met het vaststellen van het coalitieakkoord 'Accent 2008; slagvaardig verder' afspraken gemaakt om, met een aantal accentverschillen, in een nieuwe collegesamenstelling slagvaardig verder te gaan.

In het najaar van 2008 werd duidelijk dat de financiële crisis in de Verenigde Staten ook economische grote gevolgen heeft voor Nederland. De Nederlandse overheid heeft fors ingegrepen in de financiële instellingen en veel geld is vrijgemaakt om het vertrouwen in de bancaire wereld te herstellen. Een aantal overheden is ook direct getroffen door de kredietcrisis als gevolg van middelen die zij had uitgezet bij buitenlandse banken die in financiële problemen zijn gekomen.

Provinciale Staten van de provincie Utrecht hebben in 2004 een aangescherpt treasurybeleid op basis van Wet Fido vastgesteld. Hierbij zijn een aantal aanvullende kwalitatieve en kwantitatieve randvoorwaarden opgenomen om risico's met betrekking tot het beheeren van middelen te verminderen. Het resultaat hiervan is tot op heden dat onze portefeuille niet is aangetast.

De volle omvang van de kredietcrisis zal ook het jaar 2009 beheersen. Ook de provincie Utrecht wil gezamenlijk met de andere overheden, bekijken in hoeverre zij een bijdrage kan leveren om de effecten van de financiële crisis te verminderen. Hiertoe wordt een versnellingsagenda opgesteld met maatregelen.

2. Landelijke beleidsontwikkelingen

Provinciefonds / Vermeend - Van Helden / Rfv / eigen belastinggebied

Al enige jaren wordt de verdeling van de middelen uit het provinciefonds ter discussie gesteld. Dit hangt samen met de mate waarin eigen inkomsten (dividenden, rente-inkomsten etc.) worden meegenomen in de verdeling van de middelen over de provincies. Tevens hebben een aantal provincies gesteld dat zij structureel te weinig middelen krijgen om voorzieningen te realiseren. Ook heeft de overheid het beeld dat de provincies te veel eigen vermogen hebben. Dit beeld wordt mede versterkt door de (incidentele) inkomsten die provincies hebben als gevolg van de verkoop van hun belangen in energiemaatschappijen.

Bovenstaande heeft geleid tot de instelling van de commissie Vermeend - Van Helden die, in opdracht van de provincies, onderzoekt of er parameters zijn te onderkennen, waarmee een rechtvaardiger verdeling van de middelen uit het provinciefonds kan worden gerealiseerd. Het kabinet heeft ook de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) de opdracht gegeven om dit te onderzoeken en hierover advies te geven. Ultimo maart 2009 de Rfv haar advies gepresenteerd. Momenteel wordt in IPO-verband een contra-expertise uitgevoerd.

Parallel hieraan loopt de discussie over het provinciale belastinggebied, de opcenten van de motorrijtuigenbelasting. Met de invoering van de kilometerheffing dreigt dit belastinggebied te verdwijnen. De provincies onderzoeken momenteel of er haalbare alternatieven mogelijk zijn.

Bestuursakkoord

In juni 2008 is een Bestuursakkoord afgesloten tussen het rijk en de provincies dat loopt tot 2011. Als "voorloper" was er een financieel akkoord rijk-provincies 2008 (van september 2007) waarin Utrecht voor € 23 mln. de rijksrekening heeft overgenomen voor de A2 Holendrecht – Oudenrijn.

Alle provincies hebben voor de periode 2008-2011 in totaal voor € 800 miljoen rijkskosten overgenomen in die akkoorden. Het provinciale bestuur van Utrecht investeert hierin totaal € 92 miljoen eigen vermogen (€23 mln. financieel akkoord, € 69 mln. bestuursakkoord).

Het Bestuursakkoord bestaat uit drie delen:

1. algemene afspraken;
2. decentralisatieagenda;
3. projecten in de Randstad. Voor Utrecht betreft dit het project Hollandse Waterlinie

Met de uitvoering van dit Bestuursakkoord is ondertussen begonnen. Hiervoor is een uitvoeringsorganisatie opgezet. Het gaat hierbij dus om een scala aan activiteiten betreffende bijvoorbeeld decentralisatie van taken van het Rijk naar de provincie (bijvoorbeeld door het regionale economische beleid naar provincies over te hevelen) of een herbezinning op de taken die de provincies oppakken in relatie tot de gemeenten.

Een onderdeel van de algemene afspraken uit het bestuursakkoord is de implementatie van het advies van de commissie Oosting. Er wordt hard gewerkt aan de omvorming van het interbestuurlijk toezicht conform model Oosting. Dit houdt in dat er meer moet worden geïnvesteerd in de proactieve kant, onder andere door interbestuurlijke beleidsbeïnvloeding om aan de reactieve kant zoveel mogelijk ingrijpen te voorkomen. Met andere woorden: zoveel mogelijk regelen aan de voorkant, niet aan de achterkant.

3 Bestuurlijke ontwikkelingen en resultaten

Samenwerkingsagenda met de gemeenten

Op 12 februari 2008 zijn de 34 samenwerkingsagenda's met gemeenten feestelijk ondertekend op het provinciehuis van Utrecht. In het voorjaar zijn de procesafspraken waar deze agenda's uit bestonden, samen met de gemeenten, omgezet naar resultaatafspraken. Hierdoor is een lijst ontstaan van rond de 190 projecten die de provincie Utrecht en gemeenten gezamenlijk oppakken. Deze afspraken worden door de afdelingen uitgevoerd. De agenda wordt centraal gemonitord. Twee keer per jaar bieden wij hiervan een voortgangsrapportage aan Provinciale Staten aan.

Uit gesprekken met de gemeentesecretarissen komt naar voren dat de gemeenten een duidelijke verbetering in de samenwerking en de onderlinge relatie zien. Met name heeft de Samenwerkingsagenda een intensivering van de contacten tussen de gemeenten en de provincie tot stand gebracht, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Daarnaast heeft het ook gezorgd voor snelle goede resultaten.

In 2008 zijn al enkele projecten uit de Samenwerkingsagenda afgerond, in ieder geval het aandeel van de provincie Utrecht hierin. Zo worden twee bedrijventerreinen in Bunschoten geherstructureerd: De Kronkels en Zuidwijk. De entree, het ruimtegebruik en de uitstraling zijn onderwerpen die aandacht krijgen. Een tweede project is het dorpshart van Eemnes. Dat heeft een nieuw gezicht gekregen door het creëren van meer winkels, voorzieningen en woningen. Ook de verkeersstructuur is aangepast en het openbare gebied is opnieuw ingericht. Daarnaast heeft Gedeputeerde Staten, naar aanleiding van meerdere afspraken met betrekking tot het verplaatsen van hinderlijke bedrijven, besloten een Fonds Hinderlijke bedrijven op te richten.

Profiel van Utrecht / Strategie

Het programma Profiel van Utrecht is vastgesteld. De looptijd van dit programma is vier jaar (van 2008 tot 2012). Het doel van het programma is het bijdragen aan het realiseren van een duurzamere Utrechtse samenleving en het vergroten van het strategische denk- en actievermogen en het lange termijnbewustzijn in de ambtelijke organisatie en politiek.

Hiertoe is door Telos (centrum voor duurzame ontwikkeling) de Staat van Utrecht, een duurzaamheidsmonitor over alle beleidsvelden heen, gemaakt. Tevens is door de Universiteit van Utrecht een aantal toekomstscenario's geschetst. Deze producten zijn gepresenteerd en besproken op een tweedaags congres met experts, stakeholders en andere belanghebbenden. Daarnaast is er wordt gewerkt aan het proces van strategieontwikkeling. In dit proces worden beleidsopties in beeld gebracht die in een volgend congres worden gewogen. Tevens worden (potentiële) coalities bijeengebracht.

Met behulp van de Staat van Utrecht wil de provincie Utrecht, samen met haar partners, een positie innemen als duurzame toproegio in Nederland en Europa. De belangrijkste aandachtspunten voor een duurzame toekomst liggen bij de thema's mobiliteit, onderwijs, klimaat, sociale leefomgeving en een optimaal gebruik van de ruimte.

In oktober 2008 is de conferentie 'Samen op weg naar 2040' gehouden. Samen met gemeenten, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners wordt getracht invulling te geven aan concrete keuzes die we moeten maken voor de toekomst.

Kerntakendiscussie

De kerntakendiscussie is terug te voeren op het advies van de Commissie Ladders, dat verwerkt is in het Bestuursakkoord tussen kabinet en provincies. Het betreft de discussie over wat de provincie als middenbestuur aan taken en rollen zou moeten hebben.

Provinciale Staten van de provincie Utrecht hebben een aparte ad hoc commissie ingesteld onder leiding van de heer Bisschop (SGP) die een visie over de kerntaken voor de provincie Utrecht dient te ontwikkelen. Op basis van de te ontwikkelen visie dienen keuzes gemaakt te worden over de taken die de provincie wenst uit te voeren en de rollen die de provincie wenst te vervullen. Eindproduct is een rapportage aan Provinciale Staten.

Als eerste stap heeft de commissie provincies bezocht, waar een vergelijkbare discussie wordt gevoerd.

De kerntakendiscussie heeft een sterke relatie met het traject Strategie Utrecht 2040. Ook het recente advies van de Raad voor de Financiële Verhoudingen over een mogelijke korting van het kabinet op de provinciale inkomsten, heeft consequenties voor de kerntakendiscussie. Of dit invloed heeft op oorspronkelijke taakopdracht (Plan van Aanpak), de producten, de planning e.d., wordt door de ad hoc commissie nog besproken.

Cultuurtraject PS-GS

Informateur S.R.A. van Eijk heeft in zijn eindrapportage nadrukkelijk geadviseerd dat Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten gezamenlijk dienen te investeren in vernieuwing van de bestuurscultuur en verbetering van de onderlinge communicatie. In het nieuwe coalitieakkoord is naar aanleiding van de eindrapportage de afspraak gemaakt om te komen tot een andere bestuurscultuur, zowel binnen Provinciale Staten als in het verkeer tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en tussen Provinciale Staten en de ambtelijke organisatie. De Commissaris van de Koningin is gevraagd om verandering verder vorm te geven.

In het najaar van 2008 is de begeleidingscommissie Cultuur PS/GS in het leven geroepen. In deze commissie hebben de commissaris van de Koningin, de plaatsvervangend voorzitter van Provinciale Staten, de gedeputeerde Strategie, de statengriffier en de provinciesecretaris/algemeen directeur zitting. De commissie wordt begeleid door een extern bureau. Onder leiding van dit externe bureau wordt een professionaliseringsprogramma opgesteld. Het jaar 2009 zal in het teken staan van dit professionaliseringsprogramma dat als doel heeft het afspreken van de wijze waarop Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten met elkaar willen werken en die afspraken in de praktijk te brengen.

Gemeentelijke herindelingen

In 2008 liepen er in de provincie Utrecht twee Arhi-procedures (wet Algemene Regels Herindeling). In het kader van de Arhi-procedure in het Vecht- en Plassengebied hebben wij uitgangspunten voor gemeentelijke herindeling vastgesteld. Deze zijn gebaseerd op het collegeprogramma met de titel Besturen met hart voor de toekomst en het coalitieakkoord met als uitgangspunt slagvaardig samen werken aan kwaliteit en duurzaamheid.

Bij vertaling van de uitgangspunten kwaliteit en duurzaamheid naar het terrein van de bestuurlijke organisatie, betekent dit dat versterken van bestuurskracht door gemeentelijke herindeling(en) moet leiden tot:

1. duurzame, toekomstbestendige gemeenten. Wij zullen geen herindeling voorleggen waarvan wij weten dat de nieuw te vormen gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw in een herindelingsprocedure terecht kan komen;
2. een nieuw te vormen gemeente die inhoudelijke opgaven deelt. In de gezamenlijke opgaven kunnen de te herindelen gemeenten elkaar versterken en vinden. Die inhoudelijke opgave is een bindende factor voor de nieuw te vormen gemeente;
3. gemeenten die voldoende bestuurskrachtig zijn om de opgaven in een gebied op te pakken en nieuwe taken die vanuit het rijk worden gedecentraliseerd uit te voeren;
4. een gemeente die in evenwicht is met de andere gemeenten in een regio. Op die manier kunnen gemeenten in een regio op een gelijkwaardige manier samenwerken en elkaar voldoende tegenwicht bieden;
5. tenslotte is en blijft draagvlak voor een herindeling van groot belang. Hoe groter het draagvlak, hoe beter de startpositie van een nieuw te vormen gemeente. Wij zullen dan ook ons uiterste best doen om draagvlak te vinden. Niettemin vinden wij dat, wanneer draagvlak moeilijk te vinden is, wij de verantwoordelijkheid hebben knopen door te hakken.

In mei 2008 is het herindelingsadvies voor het Vecht- en Plassengebied vastgesteld, gericht op de vorming van de gemeente Vecht en Venen. De nieuwe gemeente zal per 1 januari 2010 ontstaan uit de huidige gemeenten Abcoude, Breukelen, De Ronde Venen en Loenen. Het wetsvoorstel tot herindeling is gereed, de parlementaire behandeling vindt in 2009 plaats.

In februari 2008 is de Arhi-procedure in het Valleigebied gestart. Op 10 september 2008 is het herindelingontwerp door de InterProvinciale Commissie (IPC) vastgesteld en ter inzage gelegd. Het voorstel is te komen tot een herindeling van de gemeenten Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg. Dit is bevestigd in het ontwerp-herindelingsadvies, dat in februari 2009 door de IPC is vastgesteld. In 2009 wordt het herindelingsadvies voorgelegd aan Provinciale Staten van Gelderland en Utrecht, waarna parlementaire behandeling volgt. Als alle partijen instemmen met de voorgestelde herindeling ontstaat de nieuwe gemeente Renswoude-Scherpenzeel-Woudenberg per 1 januari 2011.

Randstad Urgent

Het programma Randstad Urgent (RU) heeft in 2008 zijn eerste echte jaar beleefd. In oktober werd met een breed congres op het eerste jaar teruggeblikt. Over het algemeen kan gezegd worden dat de 33 projecten die binnen RU vallen goed zijn opgepakt. Afgesproken mijlpalen zijn behaald en er is werkelijk versnelling ontstaan in sommige projecten die al jaren stil lagen. In het programma zitten naast enkele Randstadbrede projecten ook vijf Utrechtse projecten waarvan er drie door de provincie Utrecht worden uitgevoerd.

- Voor 'Duurzaam Bouwen' (NV Utrecht) zijn in 2008 afspraken gemaakt tussen Rijk en regio. Tot 2030 heeft de regio een woningopgave van 65.500 woningen die grotendeels binnenstedelijk worden ingevuld. Een deel van de woningopgave wordt in Almere opgelost.
- 'Draaischijf Nederland' ligt op koers. In 2008 is er overeenstemming bereikt over de eerste maatregelen om de bereikbaarheid van Utrecht te waarborgen.
- Het project 'Ketenmobiliteit' heeft inzicht gegeven in maatregelen die genomen kunnen worden om de keten tussen OV, auto en fiets beter te geleiden. Dit heeft geleid tot een voorstel dat aan de minister van Verkeer & Waterstaat is aangeboden.

- Het project 'Groene Ruggengraat' verzorgt een ecologische verbinding door drie provincies. Dit is een lastige opgave waarbij veel afspraken worden gemaakt om ontsnippering tegen te gaan. In 2008 zijn hiervoor belangrijke stappen gezet.
- De polder Groot Mijdrecht Noord zoekt naar een duurzame oplossing voor het vraagstuk hoe om te gaan met de waterhuishouding in een laaggelegen polder. In 2008 zijn zes alternatieven voor de polder doorgerekend die moeten leiden tot een nieuw alternatief dat realistisch en haalbaar is.

Randstadbreed is in 2008 onder brede belangstelling een visie opgesteld voor de Randstad in 2040. Dit traject wordt doorgezet in uitvoeringsallianties en een zoektocht naar belangrijke sleutelprojecten. Ook is er een verkenning uitgevoerd om tot één 'OV-autoriteit' voor de Randstad te komen. Dit stuitte op verschillen in inzicht waardoor eerst wordt gestart met een verbeterde samenwerking in een 'OV-bureau' voordat er sprake kan zijn van één autoriteit.

In 2009 zal blijken of de gekozen aanpak van het programma RU succesvol is en zal worden doorgezet.

Randstadsamenwerking

Op 1 januari 2008 is de Regio Randstad opgeheven. Om de samenwerking tussen de vier Randstadprovincies te borgen, is het zogenoemde P4 overleg tot stand gekomen. Dit zijn frequente bijeenkomsten waar de vier colleges van GS of portefeuillehouders (zoals in het Europa overleg) met elkaar overleggen en afstemmen over zaken die in Randstadverband van belang zijn, zoals Randstad 2040, bedrijventerreinen, samenwerking in Brussel e.d. Ook zal in de Randstadprovincies dit jaar een gezamenlijke bestuurskrachtmeting worden uitgevoerd.

In het kader van de Randstadbelangen komen ook de 4 provinciesecretarissen (S4) en de secretarissen van de 4 provincies en 5 grote gemeenten in de Randstad (S9) regelmatig bij elkaar.

Beleid

Naar aanleiding van het masterplan Planning & Control, waarin werd voorzien in het opnieuw definiëren van de prestatie-indicatoren in programmabegroting en jaarrekening, is in Provinciale Staten gesproken over het instrument van beleidsevaluaties. In een beleidsevaluatie wordt gemeten in hoeverre beleid succesvol is (geweest); in hoeverre de doelstelling, die is vastgelegd bij het vaststellen van het beleid, gerealiseerd is. De provincie kiest daarbij voor een cyclische benadering waarbij beleidsvoorbereiding, -uitvoering, -evaluatie en -bijstelling een prominente rol spelen.

In de organisatie is een begin gemaakt met een periodiek beleidsoverleg, waar alle beleidsafdelingen aan deelnemen. Het overleg is mede bedoeld om elkaar te informeren en samenhang tussen beleid op elkaar af te stemmen.

4. Mijlpalen

Kwaliteitsmeting voor gemeenten (programma 1.1)

In 2008 hebben vier gemeenten een verzoek ingediend voor het gezamenlijk uitvoeren van een kwaliteitsmeting. Provincie en gemeenten IJsselstein, Montfoort, Lopik en Woerden zijn gestart met de uitvoering van het onderzoek naar de huidige stand van zaken van het gemeentelijk bestuur en de gemeentelijke organisatie. De kwaliteitsrapporten van IJsselstein en Lopik zijn in 2008 afgerond. De andere twee volgen in 2009."

Europa (programma 1.1)

In 2008 kwam de nieuwe Europa-strategie 2008-2011 tot stand met drie centrale thema's: Utrecht als Culturele Hoofdstad 2018, Regio Utrecht als kenniscentrum voor klimaat, duurzaamheid en innovatie en Plattelandsontwikkeling. Ten aanzien van het laatst genoemde thema werd in december duidelijk dat voor Nederland € 90 mln. extra EU-geld beschikbaar komt.

De vier provincies maakten een nieuwe start op het gebied van Europese samenwerking met name op het gebied van klimaatadaptatie, luchtkwaliteit en de relatie tussen natuur en ruimtelijke ontwikkeling. Een nieuwe coördinator van de Randstadprovincies werd in Brussel aangesteld.

Groen licht voor ruimtelijk plan vliegbasis Soesterberg (programma 2.1)

Provinciale Staten en de gemeenteraden van Zeist en Soest stemden in met het conceptplan voor de vliegbasis Soesterberg. In 2009 krijgt het plan een definitieve status, na de gebruikelijke inspraakrondes en hoorzitting.

Nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (programma 2.1)

Provinciale Staten stemden op 23 juni unaniem in met de beleidslijn voor de invoering van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (nWro). In 2007 startte een tijdelijke statencommissie van Provinciale Staten al om zich goed voor te bereiden op de nieuwe mogelijkheden en het nieuwe instrumentarium dat de wet hen biedt. Gedurende het proces vond veel overleg en afstemming plaats tussen Gedeputeerde Staten en de statencommissie. De beleidslijn kon door deze goede voorbereiding rekenen op steun van alle statenfracties. Op 1 juli ging de nieuwe Wro officieel in.

Stichtse Lustwarande (programma 2.1)

In het gebied van De Bilt tot aan Rhenen, de Stichtse Lustwarande, zijn in de afgelopen jaren meer recreatiemogelijkheden ontwikkeld. Daarnaast zijn oude populaire landschappelijke principes weer toegepast in nieuwbouwprojecten. De provincie Utrecht startte zes jaar geleden een programma hiervoor dat op 29 januari 2009 werd afgerond en overgedragen aan het projectbureau Heel de Heuvelrug. Opvallende projecten uit het programma Stichtse Lustwarande waren de ecopassage in Elst, de groene entree in Amerongen en het herstel van de sprengen in Driebergen.

Ruilverkaveling Lopikerwaard (programma 2.1)

55 Jaar na de eerste officiële aanvraag werd de ruilverkaveling in de Lopikerwaard afgerond. Dit betekende het einde van een ruilverkaveling die jarenlang een enorme impact heeft gehad op het gebied en haar inwoners. In het gebied van dertienduizend hectare veranderde ongeveer veertig procent van de grond van eigenaar. Deze grond werd daarna opnieuw ingericht.

Bodemkaart veengebieden in Utrecht (programma 2.1)

De provincie Utrecht bracht als eerste provincie in Nederland een actuele bodemkaart met een schaal van 1:25.000 voor haar veengebieden uit. Deze nieuwe kaart gaf een veel gedetailleerder beeld dan eerdere kaarten. Verder verschenen twee unieke, afgeleide kaarten die inzicht geven in de kwetsbaarheid van de veengebieden voor bodemdaling. Zij kunnen gebruikt worden voor beleid om (ongelijkmatige) bodemdaling tegen te gaan.

Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen (programma 2.2)

Gemeenten kunnen een beroep doen op ondersteuning bij binnenstedelijke woningbouwplannen die versneld worden uitgevoerd. Daarnaast kunnen gemeenten vanuit het Fonds worden ondersteund bij het realiseren van een kwalitatief goede woon- en leefomgeving.

Kernkwaliteiten Groene Hart uitgangspunt voor beleid (programma 2.8)

Drie provincies legden gezamenlijke afspraken over het Groene Hart vast (in de Voorloper provinciale structuurvisies). De provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht zijn verantwoordelijk voor het (ruimtelijk) ontwikkelen van het Groene Hart.

Opening ecopassage Elst (programma 2.8)

In mei werd de ecopassage in Elst officieel geopend. De ecopassage Elst verbindt de hoge en droge Utrechtse Heuvelrug met de natte uiterwaarden. Dieren kunnen dankzij de passage gemakkelijk oversteken.

Subsidie voor de waterketen (programma 3.1)

In 2008 is de subsidieregeling waterketen van start gegaan. De regeling is bedoeld om projecten te stimuleren die bijdragen aan het totstandkomen van meer samenwerking in de waterketen. De waterketen is de hele ondergronds transportketen van water vanaf aanvoer van water (drinkwaterwinning, regenwater), via het rioolstelsel tot en met de zuivering.

Stroomgebiedbeheersplannen Rijn-west en Rijn-midden (programma 3.1)

In 2008 zijn samen met de waterpartners stroomgebiedplannen voor de deelstroomgebieden Rijn-west en Rijn-midden opgesteld. Hierin zijn doelen en maatregelen vastgelegd om de waterkwaliteit te verbeteren in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water. Doelen en maatregelen zijn ook weer opgenomen in het provinciaal waterplan.

Studie compartimentering Gelders Vallei (programma 3.1)

Een studie naar de mogelijkheden van compartimentering in het gebied van de Gelderse Vallei is afgerond. Hierbij is onderzocht in hoeverre het aanbrengen van een tussenliggende waterkering de veiligheid van het gebied kan vergroten. Conclusie is dat extra verbetering van de Grebbedijk zelf (tot een Deltadijk) het meest effectief is.

Ruimte voor de Lek (programma 3.1)

In 2008 ontwikkelde de Stuurgroep Ruimte voor de Lek een visie voor de toekomst van de Lek. Door meer ruimte te creëren voor het water van de rivier, moet het waterpeil bij hoog water met twintig centimeter dalen. Zodoende is het Lekgebied beter beschermd tegen overstromingen. Bij normale omstandigheden blijft het huidige waterpeil gehandhaafd.

Aanpak verdrogingsbestrijding (programma 3.1)

Er is een convenant verdrogingsbestrijding afgesloten tussen provincie, gemeenten en waterschappen. Dit convenant is een mijlpaal waarin alle betrokken partijen de noodzaak bevestigen om samen aan het werk te gaan.

Proactief Waterplan 2010-2015 (programma 3.1)

Het concept Provinciaal Waterplan 2010-2015 is vastgesteld door GS. In het waterplan is rekening gehouden met de gevolgen van klimaatveranderingen en de veranderende rol van de waterschappen. Doel is het creëren van robuuste duurzame watersystemen. Er wordt ingezet voor een procesmatige, gebiedsgerichte aanpak om de doelen uit het waterbeleid te halen.

Groot Mijdrecht Noord (programma 3.1)

Na advies van de Commissie Remkes werd aanvullend onderzoek verricht naar water en bodemdaling. Hierdoor ontstond helderheid over de problematiek en opgaven. Vervolgens besloten PS in december dat de toekomstige inrichting van Groot Mijdrecht moet bestaan uit een combinatie van de eerder opgestelde strategieën, binnen de gestelde randvoorwaarden water, natuur, landbouw en financiën.

Subsidie voor wie op aardgas wil rijden (programma 3.2)

Bedrijven en inwoners van de provincie Utrecht die een aardgasauto wilden aanschaffen, konden een beroep doen op een subsidieregeling. Het aardgasvoertuig moet nieuw worden aangeschaft en de aardgasinstallatie moet bij fabricage van het voertuig zijn ingebouwd.

Subsidie voor tankstationhouders (programma 3.2)

Voor ondernemingen die een aardgas-afleverinstallatie wilden opzetten, was er een subsidieregeling. Via een renteloze lening stimuleerde de provincie zo het rijden op aardgas.

Nieuw programma: Klimaat op orde (programma 3.2)

Het klimaat verandert en dat heeft veel gevolgen, ook voor de provincie Utrecht. Die gevolgen variëren van overstromingsgevaar van rivieren tot verdroging van heidevelden. Het programma 'Klimaat op orde' presenteerde maatregelen om die gevolgen op te vangen of te beperken.

Nieuw duurzaam gebied: Rijnenburg (programma 3.2)

Een gebied dat zich makkelijk aanpast aan de effecten van klimaatverandering zoals wateroverlast en droogte, waar woningen energie produceren in plaats van verbruiken, waar duurzame materialen worden gebruikt, en waar aandacht is voor een gezond leefklimaat, dit alles ontwikkelen we in Rijnenburg: een nieuwe woonomgeving waar het draait om duurzaamheid en vernieuwing. Op 30 september en 1 en 2 oktober 2008 kwamen bouwers, bedenkers, technici en bestuurders bijeen om plannen te ontwikkelen.

Nieuwe stimuleringsregeling voor duurzaamheid (programma 3.2)

Vernieuwende projecten rond duurzaamheid, energie, klimaat en waterketen werden gesubsidieerd door de provincie. Daarvoor werd in 2008 de Stimuleringsregeling subsidies Duurzaamheid, Energie en Klimaat van kracht.

Fietsrouteplanner (programma 4.5)

In 2008 werd de fietsrouteplanner van de provincie op internet geplaatst. Andere provincies gebruiken de planner inmiddels als voorbeeld.

Draaischijf Utrecht soepel houden (programma 4.5)

Eind 2008 zijn de eerste twee onderdelen van de Pakketstudies, te weten de no-regret maatregelen en het basispakket, gereed gekomen en in besluitvorming gebracht. Het betreffen hier maatregelen die betrekking hebben op de onderste sporten van de ladder van Verdaas, wat inhoudt dat het met name niet-auto-infrastructuurmaatregelen betreft. Ook zijn er vier startnotities uitgebracht om alternatieven voor verbetering van de autobereikbaarheid op met name het hoofdwegenwet te onderzoeken.

Afronden van de aanbesteding van het openbaar vervoer (programma 4.5)

De aanbesteding van de nieuwe OV-concessie voor stads- en streekvervoer is in 2008 afgerond en geïmplementeerd. Vanaf december 2008 rijdt, voor de komende acht jaar, de nieuwe vervoerder Connexion voor de provinciale concessie. Resultaat is dat de komende jaren circa 20% meer bussen voor de provincie rijden. Sinds 14 december 2008 rijdt de eerste Randstadspoor-trein tussen Breukelen en Utrecht.

Actualiseren van het Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht (programma 4.5)

Op 28 februari 2008 is het Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht (SMPU+) door Provinciale Staten vastgesteld.

Opening ProtoSpace (programma 5.1)

In 2008 werd ProtoSpace in de stad Utrecht geopend. ProtoSpace is een laboratorium waar uitvinders, ontwerpers, studenten en innovatieve ondernemers volop kunnen experimenteren met het ontwikkelen van prototypes. Uniek voor Nederland is een printer waarmee complete voorwerpen in drie dimensies worden gemaakt.

Reis naar Science Parks China (programma 5.1)

Een delegatie van onder meer provincie Utrecht, Universiteit Utrecht en de Kamer van Koophandel ging naar China om inspiratie op te doen voor Science Parks. China heeft daarmee inmiddels naam gemaakt. Utrecht heeft sinds 2006 een Science Park. In een Science Park kunnen het bedrijfsleven en kennisinstellingen samenwerken. Er is veel aandacht voor innovatie en ondernemerschap.

Start Dutch Game Valley (programma 5.1)

De 'Taskforce Innovatie' startte een nieuw project: Dutch Game Valley. Het gaat bij games niet meer alleen om vertier op de spelcomputer. De techniek uit de creatieve industrie wordt bijvoorbeeld steeds meer gebruikt voor educatieve toepassingen. Met Dutch Game Valley wil de Taskforce Innovatie het gamen als toepassing in bijvoorbeeld onderwijs, zorg en veiligheid stimuleren.

Aantrekkelijker bedrijventerreinen (programma 5.1)

De provincie zette zich in om bedrijventerreinen een betere uitstraling te geven met bijvoorbeeld meer groen en met opgeknapt bedrijfspanden. Zo ging het project Pimp je Pand van start. Daarmee kunnen verouderde bedrijfspanden een nieuw uiterlijk krijgen.

Breedband in opmars (programma 5.1)

De provincie Utrecht had op de hoofdroutes al veel glasvezelkabels. Maar nog niet alle bedrijven en organisaties waren hierop aangesloten. In 2008 werkte de provincie Utrecht hard om vraag en aanbod goed bij elkaar te krijgen. Daardoor werden lagere tarieven bereikt. Inmiddels is ruim tachtig procent van de zakelijke markt en de non-profitsector op glasvezelkabels aangesloten.

Week van de Jeugdzorg (programma 5.3)

Van 1 tot en met 8 november stond de jeugdzorg in de schijnwerpers. De Week van de Jeugdzorg had in 2008 als thema 'Thuis in de jeugdzorg'. Thuis is de plek waar je woont, waar je welkom bent en waar je jezelf kunt zijn. Is je thuissituatie ingewikkeld, dan kun je je ook op andere plekken thuis voelen, bijvoorbeeld in de jeugdzorg.

€ 600.000 voor vernieuwende jeugdzorg (programma 5.3)

Er kwam € 600.000 beschikbaar voor vernieuwing in de jeugdzorg. Daarmee gaat zorgaanbieder De Rading bijvoorbeeld investeren in effectievere hulp en in het netwerk rond het kind, bijvoorbeeld de school, lokale voorzieningen en (sport)verenigingen. Verder komen er onder andere projecten waarin jeugdzorg en onderwijs op elkaar worden afgestemd. De pilotprojecten maken deel uit van het programma Utrechtse Jeugd Centraal, een vierjarige vernieuwingsagenda in het Utrechtse jeugdbeleid.

Europees Jeugd Olympisch Festival 2013 (programma 5.3)

Het Europees Jeugd Olympisch Festival (EJOF) wordt in 2013 in Utrecht gehouden. Het EJOF is een tweejaarlijks topsportevenement voor jonge Europese topatleten van dertien tot achttien jaar. Er zijn ongeveer 3300 deelnemers en negen sporten: atletiek, basketbal, handbal, judo, tennis, turnen, volleybal, zwemmen en wielrennen. Samen met NOC*NSF, de gemeente Utrecht en de Universiteit Utrecht had de provincie Utrecht zich sterk gemaakt voor de kandidaatstelling.

€ 3,5 mln. voor sport en beweging (programma 5.3)

Tot 2011 investeert de provincie Utrecht € 3,5 mln. in het nieuwe sportbeleid 'Utrecht in beweging'. Dit sportbeleid werd in 2008 vastgesteld. Met dit geld wordt getracht de samenwerking tussen buurt, onderwijs en sport te versterken. Daarnaast worden gemeenten ondersteund bij het ontwikkelen van sportbeleid. Speciale doelgroepen zoals ouderen, arbeidsgehandicapten en allochtone meisjes en jongens worden gestimuleerd om meer te sporten.

Programma Cultuur en Economie (programma 5.4)

Het nieuwe programma Cultuur en Economie moet zorgen voor kruisbestuivingen tussen deze twee beleidsterreinen. Het reguliere bedrijfsleven en de sector kunst en cultuur weten elkaar vaak (nog) niet goed te vinden. De kunstensector kan leren van zaken als ondernemerschap en effectief werken. Het bedrijfsleven kan meerwaarde vinden in de toepassing van creatieve concepten en de kwalitatieve aspecten van kunst. De provincie Utrecht wil deze uitwisseling stimuleren en stelde hiervoor het nieuwe programma vast.

Ministers steunen uitvoeringsprojecten Nieuwe Hollandse Waterlinie (programma 5.4)

Drie bewindslieden en vijf gedeputeerden sloten in februari het Pact van Rijnauwen. Dit is een akkoord om de komende vier jaar projecten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) uit te voeren. De NHW is een verdedigingslinie die is aangelegd tussen 1815 en 1940 en loopt van Muiden tot aan de Biesbosch. De NHW bestaat uit 46 forten en vijf vestingsteden en wordt verbonden door in totaal duizend elementen (onder andere kazematten, sluizen en groepsschuilplaatsen). In december besloot het kabinet 35 mln. euro beschikbaar te stellen voor de NHW. De provincies Utrecht en Gelderland verdubbelden deze bijdrage waarmee in totaal 70 mln. euro inzetbaar is voor de NHW.

Vrede van Utrecht – Te Deum (programma 5.4)

Op 30 mei voerde de Nederlandse Bachvereniging in de Domkerk het Te Deum uit bij de jaarlijkse herdenking van de Vrede van Utrecht. Die vrede werd in 1713 gesloten en beëindigde een lange periode van verwoestende oorlogen in Europa. In 2013, maar ook in de jaren ernaartoe, zijn er veel feestelijkheden en culturele activiteiten vanwege de herdenking.

Kunstenaar Jits Bakker schenkt beelden aan provincie (programma 5.4)

Beeldend kunstenaar Jits Bakker schonk een deel van zijn collectie aan de provincie Utrecht. Daarmee wil hij de beelden behouden en bijhouden. De beelden staan in park Beerschoten in De Bilt.

Parelfonds redt industrieel en religieus erfgoed (programma 5.4)

De provincie Utrecht vindt het heel belangrijk om cultureel erfgoed te behouden en voor een breed publiek open te stellen. Uit het Parelfonds werd in 2008 subsidie gegeven aan buitengewone monumentale gebouwen voor restauratie en herbestemming. In 2008 en 2009 richt de provincie zich specifiek op industrieel en religieus erfgoed.

Gouden Kei voor IJsselsteinse (programma 5.4)

Carla Post uit IJsselstein won in maart de Gouden Kei, een provinciale prijs voor de amateurkunst. De winnares schreef een beeld van Bertha van Heukelom, een dappere kasteelvrouw uit IJsselstein. Daarbij verbond ze zang, muziek, theater, dans, geschiedenis, beeldende kunst, literatuur, educatie en vrouwenemancipatie. Niemand weet hoe Bertha van Heukelom eruitgezien heeft, maar dankzij Carla Post heeft Bertha weer een gezicht gekregen.

Pyramide van Austerlitz weer open voor publiek (programma 5.4)

In juni was de feestelijke opening van de gerestaureerde Pyramide van Austerlitz. Na twaalf jaar kon het publiek weer boven op de pyramide genieten van het uitzicht over de Heuvelrug. Ook werd het gerestaureerde koetshuis geopend. Bezoekers kunnen daar terug naar de Franse Tijd (1795-1813), dankzij een audiovisuele presentatie en verhalen van gidsen.

Cultuurnota 2008-2011 (programma 5.4)

Eind 2008 stelde Provinciale Staten de Cultuurnota 2008-2011 vast: *Cultuur is kracht*. Verbinding is daarin het sleutelwoord: de provincie wil cultuur verbinden met andere beleidsterreinen, zoals economie en ruimte, maar cultuur verbindt ook mensen onderling en mensen en organisaties.

5. Financiële ontwikkelingen

Resultaat

Het boekjaar is afgesloten met een positief resultaat van € 8,5 mln. (2007: € 25,2 mln.) met name als gevolg van lagere kosten/hogere baten op diverse programma's. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar het algemeen financieel verslag.

Treasury

De activiteiten van de treasury stonden in 2008 voor een belangrijk deel in het teken van de kredietcrisis. De crisis, die al in de zomer van 2007 een begin had, was in eerste instantie beperkt tot een Amerikaans probleem. Met het omvallen van het gerenommeerde Lehman Brothers echter, waaide de crisis halverwege het jaar in z'n volle omvang over naar Europa en de rest van de wereld, met in Nederland als eerste hoogtepunt in september, de noodzakelijke redding van het Fortis concern.

De provincie heeft zich er goed doorheen geslagen hetgeen mede te danken is aan de strikte beleidsuitgangspunten welke op onderdelen nog strenger zijn dan de wet Fido. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de paragrafen treasury en weerstandsv Vermogen.

Algemeen financieel verslag

1. Inleiding

Het algemeen financieel verslag geeft op hoofdlijnen een beeld van de financiële resultaten en de financiële positie. Nadere detaillering van de hieronder vermelde cijfers is te vinden in de programmabladen, de programmarekening en de balans. Daar waar nodig wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf. De opzet van de jaarstukken kan hier en daar afwijken van de Programmabegroting 2008.

2. Het rekeningresultaat

2.1 Samenvattend resultaat 2008 en resultaatbestemming

In 2008 is een positief resultaat gerealiseerd van € 8,5 mln. Samengevat is het resultaat als volgt:

	Rekening 2007	Begroting 2008 na wijziging	Rekening 2008	Verschil rekening en begroting 2008
	€ .000	€ .000	€ .000	€ .000
1. Algemene dekkingsmiddelen:				
Opcenten motorrijtuigenbelasting	96.720	101.792	103.405	1.613
Uitkering Provinciefonds	58.600	62.166	63.043	877
Opbrengst beleggingen	26.484	24.642	26.746	2.104
Overige posten en stelposten	-1.968	-7.477	-7.383	94
	179.836	181.123	185.811	4.688
Af: Financieel akkoord	-	23.000	23.000	-
Saldo algemene dekkingsmiddelen	179.836	158.123	162.811	4.688
2. Totaal programma's per saldo	102.402	272.148	212.055	60.093
	77.434	-114.025	-49.244	64.781
3 Mutatie reserves	52.224	114.025	57.748	-56.277
Rekeningresultaat voor bestemming	25.210	-	8.505	8.505

Het positieve saldo van de rekening (voor mutaties in de reserves) ten opzichte van de begroting bedraagt € 64,8 mln (2007: € 60,7 mln). Dit is twaalf procent van de totale lasten in de begroting. In de rekening is vervolgens € 56,3 mln. minder onttrokken aan de reserves dan begroot (2007: € 35,5 mln). Per saldo resulteert een voordeel ten opzichte van de begroting van € 8,5 mln. (2007: € 25,2 mln.). Dit is **twee procent** van de totale lasten van de provincie.

De samenstelling van de € 8,5 mln. is als volgt:

• hogere opbrengst algemene dekkingsmiddelen:	€ 4,7 mln	(zie 2.2.1)
• per saldo lagere kosten/hogere baten op programma's	€ 8,3 mln	(zie 2.2.2)
• vorming van een voorziening voor de claim Vathorst	€ 4,5 mln -/-	(programma 2.1)
Totaal	€ 8,5 mln	

De lagere kosten en/of hogere baten van in totaal € 8,5 mln. op de programma's doen zich met name voor op de programma's 2.1 Ruimtelijke Ontwikkeling, 2.8 Landelijk Gebied, 3.2 Milieu, 4.5 Doelmatig Verkeer- en vervoersysteem en 5.3 Sociale Pijler. Dit zijn wat betreft omvang van de lasten ook de grootste programma's. Het betreft hier een groot aantal kleine posten. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar de betreffende programmabladen. De voorziening Vathorst is gevormd in verband met mogelijke exploitatietekorten met betrekking tot het optimaliseren van de (auto)infrastructuur Vathorst en omgeving waarvoor de provincie zich in 2006 garant heeft gesteld.

2.2 Analyse van het resultaat

2.2.1 Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan voornamelijk uit de door de provincie te heffen opcenten op de motorrijtuigenbelasting, de uitkering uit het Provinciefonds en de renteopbrengst van de belegde financieringsmiddelen.

	Begroting 2008 na wijziging	Rekening 2008	Vershil
	€ .000	€ .000	€ .000
Treasury	23.042	25.108	2.066
Dividend BNG en NWB	200	224	24
Omslagrente kapitaallasten	1.400	1.414	14
Opbrengst beleggingen	24.642	26.746	2.104
Uitkering Provinciefonds	62.166	63.043	877
Financieel akkoord Rijk-Provincies	-/-23.000	-/-23.000	0
Opcenten Motorrijtuigenbelasting	101.792	103.405	1.613
Overige posten en stelposten	-/-7.477	-/-7.383	94
Saldo financiering en algemene dekkingsmiddelen	158.123	162.811	4.688

Hieronder volgt een korte toelichting per post.

Opbrengst beleggingen

De overschrijding van de begroting met € 2,1 mln. is te danken aan hoger dan verwachte rente op de geldmarkt (deposito's korter dan één jaar) en meer ter beschikking staande middelen als gevolg van minder uitgaven dan begroot. De begrote treasury-inkomsten bestaan uit de bijgestelde raming uit de Voorjaarsnota van € 24 mln. minus € 1 mln. daling treasury-inkomsten als gevolg van het Bestuursakkoord.

Provinciefonds

De Najaarsrapportage ging uit van een uitkering uit het Provinciefonds van € 62,2 mln. Dit was gebaseerd op de junicirculaire 2008 van het ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties. In de septembercirculaire 2008 is deze raming iets naar boven bijgesteld tot € 62,4 mln.. In de maartcirculaire 2009 is er een uitkering uit de behoedzaamheidsreserve van € 620.000 toegekend. Hiermee bedraagt de totale uitkering over 2008 € 63,0 mln.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

In de Najaarsrapportage 2008 zijn de begrote inkomsten al verhoogd naar € 101,8 mln. De werkelijke inkomsten over 2008, ontleend aan de opgave van de Belastingdienst, bedragen € 103,4 mln. Dit verschil wordt veroorzaakt door een hoger aantal in de provincie geregistreerde en tevens zwaardere auto's dan wij op grond van de ons beschikbare gegevens konden verwachten.

Overige posten en stelposten

Het positieve saldo van € 0,1 mln. op de overige posten bestaat voornamelijk uit de vrijval van het gereserveerde voorlopige rekeningresultaat in de Najaarsrapportage (€ 3,4 mln. +/-), een naheffing van de Belastingdienst inzake BTW en loonheffing 2003-2007 (€ 2,7 mln.) en de lasten van de gevormde voorziening voor dubieuze debiteuren ad € 0,4 mln. Inzake de loonbelasting en de heffing van werknemersverzekeringen heeft de Belastingdienst een onderzoek ingesteld naar de aanvaardbaarheid van de aangiften loonbelasting/premie volksverzekeringen en de afdrachten premies werknemersverzekeringen over het tijdvak 1 januari 2003 tot en met 31 december 2007. Dit leidt vermoedelijk tot een naheffingsaanslag van circa € 0,9 mln. (inclusief rente). Dit bedrag is als een last in de jaarrekening verantwoord. Wat betreft BTW wordt er door de Belastingdienst momenteel een controle uitgevoerd naar de teruggevorderde en afgedragen BTW over de periode 2003-2007. Naar aanleiding van deze controle kunnen er eventuele correcties plaatsvinden ten nadele van de provincie. Het maximale risico wat uit de controle voor de provincie Utrecht kan komen is circa € 1,8 mln. Hiervoor is een voorziening getroffen in de balans.

2.2.2 Resultaat op programma's

In onderstaande tabel is per programma het saldo uit de rekening afgezet tegen het geraamde saldo ná begrotingswijzigingen. Hierbij is geen rekening gehouden met mutaties in de reserves.

Programma	Omschrijving	Begroting	Rekening 2008	Verschil
		2008 na wijziging		
		€ .000	€ .000	€ .000
1.1	Algemeen bestuur	19.173	18.505	668
1.2	Kabinet/Openbare orde en veiligheid	3.084	2.985	99
1.3	Concernbeleid en concerncontrol	821	1.012	-191
1.4	Bedrijfsvoering	10.814	8.929	1.885
2.1	Ruimtelijke ontwikkeling	8.907	12.005	-3.098
2.2	Wonen en stedelijke vernieuwing	33.171	14.937	18.234
2.5	Natuur en landschap	5.208	4.931	277
2.6	Plattelandszaken	389	399	-10
2.7	Ontgrondingen	208	173	35
2.8	Uitvoering landelijk gebied	26.416	18.179	8.237
3.1	Water	6.898	7.476	-577
3.2	Milieu	23.570	18.046	5.524
4.5	Doelmatig verkeer- en vervoersysteem	49.580	36.144	13.436
4.6	Verkeersveiligheid	4.622	3.296	1.326
4.7	Kwaliteit leefomgeving	2.175	526	1.649
5.1	Economische zaken, recreatie en toerisme	18.056	14.711	3.345
5.2	Financieel toezicht	622	627	-5
5.3	Sociale pijler	24.902	19.280	5.622
5.4	Cultuur	33.532	29.895	3.637
Totaal		272.148	212.056	60.093

Met uitzondering van vijf programma's (1.3, 2.1, 2.6, 3.1 en 5.2) zijn alle andere programma's met een positief resultaat (lees onderbesteding) afgesloten. Met verwijzing naar de toelichtingen op de verschillende programma's zijn hier de meest in het oog springende resultaten vermeld.

Bedrijfsvoering (1.4)

Het resultaat op programma 1.4 bestaat voornamelijk (€ 0,7 mln.) uit een voordeel op de apparaatskosten van medewerkers documentaire en geografische informatievoorziening. Deze medewerkers zijn op andere projecten en programma's ingezet dan oorspronkelijk begroot. Verder is er sprake van onderuitputting op het project e-Provincie (€ 0,3 mln.) en het project Huisvesting (€ 0,4 mln.). Wat betreft het project e-Provincie is de onderuitputting in 2008 een gevolg van de later dan verwachte besluitvorming. Het overschot van € 0,4 mln. bij het project Huisvesting wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet uitbetalen van makelaarscourtage. Dit omdat het bureau geen nieuwe huurder heeft gevonden voor Bloeyendaal.

Ruimtelijke ontwikkeling (2.1)

De MAP-projecten "Ontwikkeling MAP", "MAP-Groot Mijdrecht Noord" en "MAP-Binnenstedelijke woningbouw Utrecht / Amersfoort" zijn afgerond. Het project Groot Mijdrecht Noord wordt voortgezet als apart concern-project. De projecten Fort bij Vechten en Stichtse Lustwarande zijn niet volgens het oorspronkelijke schema tot uitvoering gekomen. Voordeel 2008: € 0,7 mln. Het project Fort bij Vechten verkeert in de voorbereidingsfase, waarbij momenteel gewerkt wordt aan een bestuursovereenkomst. De aanbestedingsprocedure start medio 2009. Het project Stichtse Lustwarande bevindt zich in de afrondingsfase. Door de verschuiving van de afrekening van vier beschikkingen en een aanbestedingsvoordeel zijn in 2008 de kosten lager uitgevallen dan verwacht.

Bij het project Hart van de Heuvelrug heeft de grondverwerving enige vertraging opgelopen.

De vorming van de voorziening voor de Vathorst-claim van € 4,5 mln. leidt ertoe dat het resultaat op programma 2.1 uiteindelijk negatief uitpakt.

Wonen en stedelijke vernieuwing (2.2)

Het overschot op programma 2.2 van € 18,2 mln. wordt nagenoeg geheel verklaard door het Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen. Er is in 2008 conform begroting voor een bedrag van € 27,5 mln. aan subsidie verleend (voor de periode 2008-2011). Een deel van de toegekende middelen (€ 10 mln.) is in 2008 uitbetaald in de vorm van een voorschot. Het overige deel van de toegezegde bedragen zal echter pas in 2011, bij de eindafrekening, worden uitbetaald.

Agenda Vitaal Platteland (2.8)

Het programma AVP heeft in totaal € 23,3 mln. minder lasten dan begroot. Dit betreft voornamelijk het AVP-programma onderdeel Bestuursvereenkomst ILG 2007-2013, maar ook het Coalitieprogramma 2007-2011 Landelijk Gebied en aankoop natuurterreinen. Met name op grondverwerving, inrichting van de Ecologische Hoofdstructuur en Recreatie om de Stad is in 2008 minder gerealiseerd dan geprogrammeerd. Daarnaast komen veel projecten die in 2008 een subsidiebeschikking hebben gekregen, pas in 2009 tot daadwerkelijke betaling. Omdat de lasten lager uitvallen, zijn ook de baten (investeringsbudget ILG van het Rijk) lager dan begroot (€ 14,9 mln. lager).

Milieu (3.2)

Het voordelig saldo van het programma Milieu wordt met name veroorzaakt door het project Klimaat op Orde (€ 2,1 mln. minder uitgegeven) en het project Rijden op Aardgas (€ 1 mln.). Voor wat betreft het project Klimaat op Orde is bewust minder uitgegeven dan begroot om zo voldoende budget over te houden om de geplande activiteiten in 2009 door te kunnen laten gaan. Deze activiteiten waren bij de vaststelling van het programma Klimaat op Orde financieel nog ongedekt. Zo kon een aantal kostenposten voor het ondersteunen van initiatieven van derden worden bekostigd op basis van cofinanciering uit andere budgetten (energiesubsidies en Actieprogramma duurzaamheid). Daarnaast is op een aantal activiteiten bezuinigd. Wat betreft Rijden op Aardgas zijn in 2008 voornamelijk voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. De verwachting is dat het budget gedurende de rest van de looptijd van het project (tot en met 2011) uitgegeven gaat worden.

Doelmatig verkeer- en vervoersysteem (4.5), verkeersveiligheid (4.6) en kwaliteit leefomgeving (4.7)

De positieve saldi op deze programma's zijn voornamelijk het gevolg van vertragingen in de uitvoering van de UMP-projecten, vertraging in het project busstation Breukelen (meerlaagse P&R-voorziening) en vertraging en aanbestedingsvoordelen in het voormalig Agenda 2010-project Op de fiets.

Daarnaast is in het UMP sprake van hogere baten als gevolg van het verzoek van Rijkswaterstaat om de bijdrage in de aansluitkosten oostelijke rondweg Veenendaal, die gepland was in 2009, in 2008 te mogen voldoen. Ten slotte kent programma 4.5 een incidentele bate als gevolg van de verkoop van een aantal percelen (provinciale eigendommen).

Economische zaken, recreatie en toerisme (5.1)

Het voormalig Agenda 2010-project Wandelen laat een onderuitputting van € 1,5 mln. zien binnen het programma 5.1. Dit project bevindt zich in de afrondingsfase. Het is niet nodig gebleken om het restantbudget van € 1,5 mln. te moeten aanspreken. Dit komt mede omdat een aantal projecten in 2008 geen doorgang hebben gevonden en andere projecten verlopen langzamer dan begroot. In 2009 wordt de afronding vervolgd.

Sociale pijler (5.3)

In 2008 zijn onder meer budgetten met betrekking tot projecten Wel thuis! II € 1,3 mln., Utrechtse Jeugd Centraal € 1,2 mln. en Sociale Agenda II € 1,4 mln. niet tot besteding gekomen. Eén en ander zal op een later tijdstip plaatsvinden.

Het project Wel Thuis! II bestaat uit een aantal onderdelen, waaronder de Stimuleringsregeling Wel Thuis! en Kleinschalig wonen voor dementerenden. Voor beide onderdelen was in 2008 een subsidieverordening van kracht. Voor beide regelingen samen is een bedrag van € 1,1 mln. aan subsidies toegekend en daarmee zijn beide subsidieplafonds bereikt. Met de ontvangende organisaties zijn afspraken gemaakt voor bevoorschotting en afrekening. De daadwerkelijke uitbetaling van de toegezegde bedragen zal voor het eerst pas in 2009 plaatsvinden.

Wat betreft Sociale Agenda II is in 2008 de subsidieregeling Sociale Agenda 2008-2011 opengestaan. In totaal is een bedrag van € 2,75 mln. aan subsidies toegekend. Met de ontvangende organisaties zijn afspraken gemaakt over bevoorschotting en afrekening. In 2008 is € 1,37 mln. uitbetaald in de vorm van voorschotten. Het overige deel van de toegezegde bedragen zal echter pas in 2009 en latere jaren, bij de eindafrekening, worden uitbetaald.

Bij Utrechtse Jeugd Centraal is er in 2008 vooral geïnvesteerd in tijd en niet zo zeer met de middelen die vooraf waren voorzien. Daarbij wordt opgemerkt dat er voor ruim € 0,7 mln. aan subsidies is toegezegd die op z'n vroegst in 2009 uitbetaald zullen worden.

Cultuur (5.4)

Vooralsnog is in 2008 een voordeel behaald van circa € 1,1 mln. die betrekking heeft op de nog niet afgeronde restauratie van de Pyramide van Austerlitz. In de loop van 2009 zal de restauratie gereed zijn.

2.2.3 Mutaties in reserves

In 2008 zijn de reserves (algemene reserves en bestemmingsreserves) afgenomen met € 118 mln.. De voorgenomen stortingen/onttrekkingen met betrekking tot de reserves worden jaarlijks bij de begroting ingeschat. Later volgen eventuele begrotingswijzigingen.

Per saldo is circa € 56,3 mln. meer gestort respectievelijk minder onttrokken dan aanvankelijk was voorgenomen (2007: € 35,5 mln.). De stortingen en onttrekkingen aan de reserves houden deels verband met de voortgang van de voorgenomen activiteiten binnen de programma's. Indien een activiteit binnen een programma wordt bekostigd uit een reserve, wordt bij vertraging dan wel bij niet uitvoeren rekentechnisch een voordeel gerealiseerd op het programma en tegelijkertijd rekentechnisch een nadeel (geringere onttrekking) binnen het onderdeel reserves.

De samenstelling van de lagere onttrekking van € 56,3 mln. ten opzichte van de begroting is als volgt:

• reserve Coalitieakkoord	€ 35,5
• reserve Grote Wegenwerken	€ 7,5
• reserve Structuurfonds	€ 6,7
• reserve Aankoop natuurterreinen	€ 3,7
• reserve Stimuleringsfonds	€ 2,1
• Investeringsfonds Provinciaal Erfgoed	€ 1,1
• overige reserves	€ 0,3 -/-
Totaal	€ 56,3

Reserve Coalitieakkoord

Er in 2008 € 35,5 mln. minder onttrokken aan de reserve Coalitieakkoord dan begroot (na laatste begrotingswijziging). Het betreft de volgende onderwerpen:

• Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen (2.2)	€ 17,5
• Agenda Vitaal Platteland (2.8)	€ 3,2
• Milieu (onder andere Klimaat op Orde) (3.2)	€ 4,5
• Bereikbaarheid binnensteden en transferia (4.5)	€ 2,3
• Wel thuis! II (5.3)	€ 1,3
• Sociale Agenda II (5.3)	€ 1,4
• Utrechtse Jeugd Centraal (5.3)	€ 1,2
• Cultuur (5.4)	€ 1,0
• overige onderwerpen	€ 3,1
	€ 35,5

Voor een nadere toelichting op deze onderwerpen wordt verwezen naar de hiervoor gegeven toelichting op de programma's en de betreffende programma- en projectbladen in deze jaarrekening.

Reserve Grote Wegenwerken

De lagere onttrekkingen aan de reserve Grote Wegenwerken worden veroorzaakt door vertragingen in de uitvoering van de UMP-projecten en een incidentele bate (bijdrage van Rijkswaterstaat). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de programma's 4.5 tot en met 4.7.

Reserve Structuurfonds

De reserve Structuurfonds is bedoeld voor de financiering van de voormalige Agenda 2010-projecten. Omdat een aantal van deze projecten lagere uitgaven heeft dan begroot, zoals de projecten Op de Fiets (€ 2,5 mln.) en Wandelen (€ 1,5 mln.), is de onttrekking aan de reserve Structuurfonds daarmee ook verlaagd. Daarnaast is er in 2008 een bedrag van € 1,5 mln. overgeboekt vanuit de reserve Recreatieve fietsverbindingen naar het project Op de Fiets. Dit bedrag was niet begroot.

De voormalig Agenda 2010-projecten worden in diverse programma's verantwoord. Afronding en financiële afwikkeling van de voormalig agenda 2010-projecten zal in 2010 plaatsvinden.

Reserve Aankoop natuurterreinen

Als gevolg van minder grondverwerving dan geprogrammeerd en vertraging in de doorlevering van De Paltz (aankoop natuurterreinen) aan Het Utrechts Landschap is de onttrekking aan deze reserve € 3,7 mln. lager dan begroot. Zie voor meer details programma 2.8.

Reserve Stimuleringsfonds

De lagere onttrekking aan het Stimuleringsfonds is grotendeels het gevolg van lagere kosten voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Zie programma 2.8.

Investeringsfonds Provinciaal Erfgoed

Dit betreft met name de vertraging in de restauratie van de Pyramide van Austerlitz. Zie programma 5.4.

De realisatie ten aanzien van de reserve in 2008 (€ 57,8 mln.) kent de navolgende samenhang met de balans (bedragen x € 1.000):

* onttrekking uit de reserve Dekking Structuurfonds als gevolg van het Bestuursakkoord 2009-2011	-/- 69.000
* per saldo onttrekkingen aan de reserves in 2008 ten behoeve van de exploitatie	-/- 57.748
* saldo programmarekening 2008	<u>8.505</u>
* Afname eigen vermogen in 2008 (balans)	118.243

3. De balans

Voor de balans en de toelichting op de balans wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in deze jaarrekening.

3.1 Analyse van de vermogenspositie

In 2008 is het financieringsoverschot toegenomen met € 23,8 mln. Opgemerkt dient te worden dat komende jaren de vermogenspositie zal verminderen door kosten samenhangend met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma. Onderstaande tabel geeft de balanspositie weer van de provincie ultimo 2008 in vergelijking met het voorgaand jaar.

	31.12.2008	31.12.2007	Vershil
	€.000	€.000	€. 000
Eigen vermogen:			
Algemene reserve	44.640	60.925	-16.285
Bestemmingsreserves	497.142	582.396	-85.254
Saldo programmarekening	8.505	25.209	-16.704
	<u>550.287</u>	<u>668.530</u>	<u>-118.243</u>
Voorzieningen	33.446	24.294	9.152
Langlopende schulden	75.807	7.714	68.093
Totaal vaste passiva	<u>659.540</u>	<u>700.538</u>	<u>-40.998</u>
	-----	-----	-----
Af vaste activa:			
Immateriële vaste activa	1.414	2.939	-1.525
Materiële vaste activa	27.850	28.619	-769
Financiële vaste activa	492.987	555.485	-62.498
	<u>522.251</u>	<u>587.043</u>	<u>-64.792</u>
	-----	-----	-----
Saldo = financieringsoverschot	<u>137.289</u>	<u>113.495</u>	<u>23.794</u>
	-----	-----	-----
Aangewend voor			
Vlottende activa:			
Gronden niet in exploitatie	26.284	22.798	3.486
Uitzettingen < 1 jaar	235.642	215.843	19.799
Overlopende activa	55.797	58.070	-2.273
Liquide middelen	55.920	36.377	19.543
	<u>373.643</u>	<u>333.088</u>	<u>40.555</u>
	-----	-----	-----
Vlottende passiva:			
Netto-vlottende schulden<1jr	20.985	22.479	-1.494
Overige overlopende passiva	64.317	65.721	-1.404
Voorschotten specifieke uitkeringen	151.052	131.393	19.659
	<u>236.354</u>	<u>219.593</u>	<u>16.761</u>
	-----	-----	-----
	<u>137.289</u>	<u>113.495</u>	<u>23.794</u>
	-----	-----	-----

3.2 Kasstroomoverzicht

	2008	2007
	€ .000	€ .000
Resultaat boekjaar	8.505	25.209
Afschrijvingen	3.151	3.612
Dotaties voorzieningen	9.152	50.298
Mutatie vlottende activa (excl.liquide middelen)	-21.011	- 138.772
Mutatie vlottende passiva	16.761	27.247
	16.558	- 32.406
Mutaties reserves	-126.747	52.225
Kasstroom uit operationele activiteiten	-110.189	19.819
	-----	-----
(Des)Investerings in vaste activa	61.639	3.821
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	61.639	3.821
	-----	-----
Langlopende schulden bestuursakkoord	69.000	-
Aflossingen langlopende leningen	-907	- 1.815
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	68.093	- 1.815
	-----	-----
Mutatie liquide middelen	19.543	21.825
	-----	-----
	2008	2007
	€ .000	€ .000
Liquide middelen per 1 januari	36.377	14.552
Mutatie boekjaar	19.543	21.825
Liquide middelen per 31 december	55.920	36.377

Programma's

Programmanr: 1.1	Algemeen bestuur	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Provinciale Staten	Dhr. R.C. Robbertsen
	2. Gedeputeerde Staten	Dhr. R.C. Robbertsen
	3. Communicatie	Dhr. J. Binnekamp
	4. Strategie en bestuurlijke zaken	Dhr. R.C. Robbertsen Mw. M. Haak-Griffioen Dhr. J. Binnekamp

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

Provinciale Staten

- Provinciewet
- Wet openbaarheid van bestuur
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
- Algemene wet bestuursrecht (Awb)
- Kieswet
- Gemeentewet
- Wet dualisering provinciebestuur

Gedeputeerde Staten

- Provinciewet
- Wet openbaarheid van bestuur
- Wet gemeenschappelijke regelingen
- Algemene wet bestuursrecht
- Gemeentewet
- Utrecht: presterende provincie
- Werk in uitvoering: hoofdlijnen Coalitieakkoord 2007-2011
- Werk in uitvoering: uitvoering Coalitieakkoord 2007-2011

Communicatie

- Wet openbaarheid van bestuur
- Regeringsstandpunt over het advies van de commissie Toekomst overheidscommunicatie (commissie Wallage)
- Notitie provincie Utrecht 'Communicatiebeleid 2007 –2011'

Strategie en bestuurlijke zaken

Europese zaken

- Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
- Utrecht in Europa: strategiedocument voor de provincie Utrecht ten behoeve van Europese beleidsprioriteiten, deelname aan Europese programma's en projecten en het aangaan van samenwerkingsverbanden met Europese regio's
- Strategische EU-Randstadagenda
- Europese agenda Huis van de Nederlandse Provincies
- Europese verordeningen en richtlijnen
- Rapport Statenwerkcommissie Europese Aangelegenheden 'Europa begint in Utrecht'
- Operationeel programma Landsdeel West EFRO 2007-2013
- Projectplan Europese partnerschappen

Bestuurlijke zaken

- Wet algemene regels herindeling (Arhi)
- Gemeenschappelijke regeling samenwerkingsverband Randstad
- Provinciewet, Gemeentewet, Wgr, Awb en enkele sectorale wetten zoals Algemene bijstandswet, Wet op de lijkbezorging, Drank- en Horecawet en onderwijswetgeving

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

1. Provinciale Staten

Het optimaal functioneren van het algemeen bestuur van de provincie met toepassing van de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende instrumentaria.

2. Gedeputeerde Staten

Het naar behoren functioneren van het dagelijks bestuur van de provincie.

3. Communicatie

Bijdragen aan het realiseren van de ambities van de provincie en het gewenste beeld van de provincie bij haar inwoners, relaties en de media als een verbindende en presterende overheidslaag, die discussies niet uit de weg gaat en uiteindelijk gericht is op de concrete uitvoering van beleid.

4. Strategie en bestuurlijke zaken

Europese zaken

Mede in Randstadverband:

- Volgen van, inspelen op, implementeren en handhaven van Europees beleid en Europese regelgeving
- Benutten van subsidiemogelijkheden
- Europaproof maken en houden van de provinciale organisatie

Bestuurlijke zaken

- Behoud en versterking van lokale bestuurskracht
- Bevorderen van samenwerking van en partnerschap met gemeenten, onder meer door ondersteuning van gemeentelijke samenwerking
- Volwaardige rol spelen in Randstad met regionale partners

5. Projectmanagementbureau

- Projectmanagement: (concern)projecten opstarten en uitvoeren, ontwikkeling van beleid op gebied van projectmatig werken
- Professionalisering: het ontwikkelen, implementeren en onderhouden van een pakket van instrumenten om projectmatig werken als werkwijze in de hele organisatie te bevorderen en te bewaken (handboek, trainingen etc.)

Aan de realisatie van dit beleidsprogramma zijn de volgende projecten verbonden:

- Hart van de Heuvelrug (zie projectblad)
- Organisatie in Ontwikkeling (zie projectblad)

Doelen Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

De strategische doelen van het bestuur bereiken met behulp van eenduidige en herkenbare communicatie door:

- deregulering en vermindering administratieve lastendruk;
- strategisch Communicatiebeleid;
- moderniseren en digitaliseren van de huisstijl;
- stroomlijnen en versterken relatiecommunicatie;
- vergroten zichtbaarheid en herkenbaarheid voor het algemeen publiek.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

1. Provinciale Staten

In politieke zin werd 2008 beheerst door een crisis tussen fracties binnen Provinciale Staten die er toe leidde dat de coalitie viel waarna een nieuwe coalitie tot stand kwam. Hierin maakte de PvdA plaats voor de ChristenUnie. In september werd een aangepast coalitieakkoord gepresenteerd met de titel 'Accent 2008, Slagvaardig verder'. Als specifieke onderwerpen van bespreking kunnen onder meer worden genoemd de samenwerkingsagenda, de gemeentelijke herindelingsdossiers, de toekomst van de polder Groot Mijdrecht Noord, de inrichting van de voormalige vliegbasis Soesterberg, de jeugdzorg, de pakketstudies in het kader van de mobiliteit.

2. Gedeputeerde Staten

In 2008 is voortvarend gestart met de uitvoering van ons uitvoeringsprogramma "Uitvoeren met hart voor de toekomst". Samen met de gemeenten hebben we uitvoering gegeven aan de Samenwerkingsagenda. Met het Rijk hebben we in juni 2008 het Bestuursakkoord gesloten, waarbij de provincie Utrecht, met de andere provincies, een substantiële bijdrage levert aan een aantal majeure projecten in de Randstad.

In de zomer van 2008 ontstonden er spanningen tussen de coalitiepartners CDA, PvdA en VVD. Gevolg hiervan was dat de coalitie na 35 jaar onafgebroken besturen van de provincie uit elkaar viel. Dit leidde tot het vertrek van twee PvdA gedeputeerden en de toetreding van de ChristenUnie tot het college van Gedeputeerde Staten. Het nieuwe college heeft met het vaststellen van het coalitieakkoord "Accent 2008; slagvaardig verder" afspraken gemaakt om een aantal accentverschillen in een nieuw collegesamenstelling slagvaardig verder te gaan.

3. Communicatie

Sinds 2008 wordt extra aandacht besteed aan kwaliteitsverbetering. Dit komt onder meer tot uitdrukking in standaardisering van werkprocessen, intervisiebijeenkomsten, prestatiecontracten en een capaciteitsimpuls in de bediening van de gedeputeerden en bestuurders. Om de kwaliteit van de dienstverlening verder te verbeteren en de samenleving beter van dienst te zijn, heeft in 2008 het Klant Contact Centrum (KCC) bij wijze van pilot gefunctioneerd. Behalve het realiseren van een uitstekende bereikbaarheid heeft het KCC tot doel om de kennis- en informatiefunctie verder te ontwikkelen.

In 2008 volgen de ontwikkelingen rond de provinciale website elkaar in hoog tempo op. Als wapenfeiten zijn te melden dat het bezoek aan de website ten opzichte van 2007 met 400 bezoekers per week is toegenomen. Ook is de waardering voor de site toegenomen. Door gezamenlijke inspanning is de website in 2008 van de zevende naar de derde plaats op de Overheidsmonitor gestegen.

Minder in het oog springend, maar wel van groot belang is dat in 2008 alle content van de website is geactualiseerd. Ook is het visiedocument Digitale Communicatie geactualiseerd. Dit vormt de basis voor verdere webontwikkeling.

De voorbereidingen zijn getroffen om zo spoedig mogelijk een nieuwe website operationeel te hebben die voldoet aan de eisen van de rijksoverheid en doelgroepgericht is. Het traject om dat te realiseren, verloopt langs twee sporen:

1. pimp de site: op korte termijn naar een frisse vormgeving en doelgroepgerichte informatievoorziening van de huidige website;
2. dagelijkse vernieuwing website: het achterliggende systeem op basis van een inhoudelijke concept na een Europees aanbestedingstraject binnen een jaar vervangen.

4. Strategie en bestuurlijke zaken

Europese zaken

In juni 2008 is de Europastrategie 2008-2011 "Europa in het hart van Utrecht" vastgesteld waarin de aanbevelingen van het Rapport "Europa begint in Utrecht" zijn meegenomen. Met de Europastrategie laten we zien welke keuzes we maken om de Europese dimensie een plaats te geven in onze provinciale beleidsvorming en -uitvoering. In de Europastrategie zijn negen doelstellingen geformuleerd, die zijn gericht op onder meer de inhoudelijke Europese dossiers en subsidies, de samenwerking in Europa en de zichtbaarheid van Utrecht in Europa.

2008 is het eerste volle kalenderjaar dat de nieuwe Strategische EU-Randstadagenda, de samenwerking voor de Randstadsamenwerking in Brussel, tot uitvoering is gekomen. Op basis van het werkprogramma 2008 is nadruk gelegd op vijf P4 Europese lobby-items: klimaatadaptatie, luchtkwaliteit/duurzame mobiliteit, natuur in relatie tot ruimtelijke ordening, het dossier stad-land (PURPLE) en het dossier economie en innovatie (Lisbon Regions Network).

In IPO-verband is onder meer gewerkt aan de prioritaire Europese dossiers Toekomst Europees Regionaal Beleid na 2013, herziening EU-begroting, Energie en Klimaat.

Om de Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)-middelen binnen de geldende kaders en termijnen in projecten weg te zetten, zijn er in elke provincie steunpunten opgericht die de projecten aanjagen. Ook geven zij voorlichting en begeleiden de subsidieaanvragen.

In 2008 zijn er drie projecten ingediend die aanspraak maken op het Utrechtse regionale programmadeel (P4+G4) van dit programma. Het zijn projecten die vallen onder kennis, innovatie en ondernemerschap (Science Park, Sociale Innovatie en Protospace). De subsidie voor deze drie projecten is reeds toegekend. Dit betekent dat per eind 2008 € 1,3 miljoen is gerealiseerd volgens de planning van deze drie projecten en dat € 3,2 miljoen is verplicht. Verder wordt op circa € 6 miljoen aan Utrechtse EFRO-middelen aanspraak gemaakt door de projecten die in de pijplijn zitten (Taskforce Innovatie Regio + clusterregeling/investeringsfonds, Amersfoort Creatief Sterk, GEO-cluster Universiteit Utrecht, Kansen met materiaaltechnologie en Cross Media Expertisecentrum).

In het Plattelands Ontwikkelingsprogramma 2007-2013 (POP2) zijn 42 projecten ingediend (zes uit 2007 en 36 in 2008), waarvan 23 projecten ook al verleend zijn. Het gaat om projecten ten behoeve van structuurverbetering landbouw, verbrede landbouw, recreatie, leefbaarheid, cultureel erfgoed en een aantal LEADER-projecten.

Ook in 2008 zijn we actief blijven investeren in het Europaproof maken van het provinciale beleid en de provinciale organisatie. Dit betekent onder meer dat bestuurlijke stukken en beleid worden getoetst op Europeesrechtelijke aspecten.

Bestuurlijke organisatie

In mei 2008 is het herindelingsadvies voor het Vecht- en Plassengebied vastgesteld, gericht op de vorming van de gemeente Vecht en Venen. De nieuwe gemeente zal per 1 januari 2010 ontstaan uit de huidige gemeenten Abcoude, Breukelen, De Ronde Venen en Loenen. Het wetsvoorstel tot herindeling is gereed, de parlementaire behandeling vindt in 2009 plaats.

In februari 2008 is de Arhi-procedure in het Valleigebied gestart. Op 10 september 2008 is het herindelingsontwerp door de InterProvinciale Commissie (IPC) vastgesteld en ter inzage gelegd. Het voorstel is te komen tot een herindeling van de gemeenten Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg.

In de Lopikerwaard zijn vier kwaliteitsmetingen volgens de systematiek Kwaliteitsmeting Utrechts bestuur uitgevoerd in de gemeenten Lopik, Montfoort, Woerden en IJsselstein. De gemeente Oudewater heeft een extern bureau ingehuurd voor het uitvoeren van een bestuurskrachtmeting. De kwaliteitsmetingen in IJsselstein en Lopik zijn inmiddels afgerond. De resultaten van de metingen in Montfoort en Woerden zullen in de eerste helft van 2009 beschikbaar komen.

Op 1 januari 2008 is de Regio Randstad opgeheven. Om de samenwerking tussen de vier Randstadprovincies te borgen, is het zogenoemde P4 overleg tot stand gekomen. Dit zijn frequente bijeenkomsten waar de vier colleges van GS of portefeuillehouders (zoals in het Europa overleg) met elkaar overleggen en afstemmen over zaken die in Randstadverband van belang zijn, zoals Randstad 2040, bedrijventerreinen, samenwerking in Brussel e.d. Ook zal in de Randstadprovincies dit jaar een gezamenlijke bestuurskrachtmeting worden uitgevoerd.

In het kader van de Randstadbelangen komen ook de 4 provinciesecretarissen (S4) en de secretarissen van de 4 provincies en 5 grote gemeenten in de Randstad (S9) regelmatig bij elkaar.

Op verzoek van de staten hebben we de huidige samenwerkingsrelaties met de provincie Flevoland in beeld gebracht. De conclusie van de inventarisatie is dat de samenwerking goed is en er vooralsnog geen redenen zijn om hierin een verandering aan te brengen. Mogelijk biedt de bedrijfsvoering de komende jaren aanknopingspunten om (meer) zaken samen te doen.

5. Projectmanagementbureau

In 2008 is een expertisecentrum projectmatig werken opgericht. Dit expertisecentrum bewaakt en ontwikkelt de methode van projectmatig en programmatisch werken binnen de provincie. Zo is er een geheel herziene digitale versie ontwikkeld van het handboek projectmatig werken, worden er trainingen gegeven, audits uitgevoerd en gevraagd en ongevraagd geadviseerd over de aanpak van projecten en programma's.

Professionalisering projectmatig werken.

Er is een kaderstellende rol op het gebied van project- en programmamanagement ingericht. Via verschillende instrumenten stimuleren we een uniforme en professionele aanpak van projecten en programma's. In 2008 is een expertisecentrum projectmatig werken opgericht. Dit expertisecentrum bewaakt en ontwikkelt de methode van projectmatig en programmatisch werken binnen de Provincie. Zo is er een geheel herziene digitale versie ontwikkeld van het handboek projectmatig werken, worden er trainingen gegeven, audits uitgevoerd en gevraagd en ongevraagd geadviseerd over de aanpak van projecten en programma's. Daarnaast is een protocol opgesteld voor de wijze waarop Provinciale Staten worden geïnformeerd over strategische projecten en programma's.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

Samenwerkingsagenda's

Op 12 februari 2008 zijn de 34 Samenwerkingsagenda's feestelijk ondertekend op het provinciehuis van Utrecht. In het voorjaar zijn de procesafspraken waar deze agenda's uit bestonden, samen met de gemeenten omgezet naar resultaatafspraken. Hierdoor is een lijst ontstaan van rond de 190 projecten die provincie samen met de gemeenten gaat oppakken. De financiële dekking van deze afspraken, zijn op een paar van ILG na, gevonden in de vastgestelde programmabegrotingen. Centrale monitoring op de voortgang vindt plaats middels een stoplichtmethode. Uit een gespreksronde langs de diverse gemeenten kwam naar voren dat de gemeenten enthousiast zijn.

Strategie, Staat van Utrecht en Profiel van Utrecht

In 2008 is de Staat van Utrecht geproduceerd, een duurzaamheidsmonitor waarbij de afwenteling tussen People, Profit en Planet in beeld is gebracht voor het grondgebied van de provincie Utrecht. Deze monitor is door Telos en in samenwerking met gezaghebbende, relevante partijen (experts en stakeholders) tot stand gebracht. Gelijktijdig zijn drie toekomstscenario's opgesteld door de Universiteit Utrecht. Deze twee producten leveren voldoende basismateriaal voor de strategische ontwikkeling binnen het Programma Profiel van Utrecht.

Eind oktober zijn de Staat van Utrecht en de toekomstscenario's gepresenteerd op een groot tweedaags congres.

Deregulering en vermindering administratieve lastendruk

Om tot deregulering te komen en de administratieve lastendruk te verminderen, is een dereguleringsstoets voor nieuw beleid ontwikkeld en vastgesteld.

Met de vastgestelde "toets voorgenomen regelgeving" zijn in 2008 twee pilottoetsingen uitgevoerd. Op basis van de (op de Verordening bescherming Natuur en Landschap en de Verordening Cultuurbeleid) uitgevoerde pilots zijn conclusies te trekken ten aanzien van de ontwikkelde dereguleringsstoets als instrument. Deze conclusies vormen de basis voor een advies over de verdere ontwikkeling, implementatie en toepassing van de dereguleringsstoets. Over dit voorstel zal in 2009 besluitvorming plaatsvinden.

In 2008 is een verdere uitwerking gegeven aan het plan van aanpak voor de "vermindering van regelgeving en bureaucratie in verband met bouwstagnatie" en is tevens een nieuw plan van aanpak voor de deregulering van onze subsidieverlening opgesteld. De aanpak voor de deregulering van onze subsidieverlening is uitgewerkt in het projectplan "Optimalisatie subsidiesysteem: helder verder". Over de uitwerking van het plan van aanpak vermindering bouwstagnatie en het projectplan voor de optimalisatie van ons subsidiesysteem vindt in 2009 besluitvorming plaats.

Strategisch Communicatiebeleid

Om de strategische doelen van het bestuur communicatief goed te ondersteunen, is een Beleidskader communicatie opgesteld. Het communicatiebeleid is erop gericht de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de provincie bij al haar doelgroepen te vergroten en de toegankelijkheid en de klantgerichtheid van de provinciale organisatie te verbeteren. In 2008 is een nulmeting naar communicatiekwaliteit gehouden. In 2010 zal een éénmeting gehouden worden.

Moderniseren en digitaliseren van de huisstijl

Via het intranet zijn de betrokkenen geïnformeerd over het beleidskader en de spelregels. De huisstijl is nadrukkelijk onder de aandacht gebracht binnen de ambtelijke organisatie.

In 2008 zijn de voorbereidingen getroffen om met ingang van 1 januari 2009 met dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) te werken. DVO's zijn een instrument om het verwachtingsmanagement richting de organisatie vorm te geven. DVO's maken het mogelijk inhoudelijk te sturen op communicatiebehoeften. Jaarlijks worden de communicatiebehoeften vastgelegd en wordt afgesproken op welke wijze dit kan worden gehonoreerd.

Stroomlijnen en versterken relatiecommunicatie

In 2008 is een begin gemaakt met het ontwikkelen van een overkoepelend relatiebeheer en beleid.

Ook is in 2008 een begin gemaakt met het bedrijfsmatiger werken. Daarnaast is er een efficiëncyslag gemaakt.

Vergroten zichtbaarheid en herkenbaarheid voor het algemeen publiek

Om voor het algemeen publiek zichtbaar en herkenbaar te zijn is een aantal communicatiemiddelen gestroomlijnd en zijn vaste formats ontwikkeld voor publiekscommunicatie. Het bereik van de provinciepagina die tweewekelijks in de huis-aan-huisbladen verschijnt, is in 2008 een verdubbeld van 22 procent naar veertig procent. De website van de provincie Utrecht noteerde in 2008 de derde plaats op de ranglijst van de overheidsmonitor voor provinciale websites. De afdeling Staf Directie en Control onderzoekt in 2009 de klanttevredenheid.

Resultaten in 2008

- Een vastgesteld Beleidskader Communicatie
- 26 keer pagina huis-aan-huis bladen
- Modernisering van de huisstijl
- Minimaal vier keer per jaar provinciebrede ontmoeting met relaties
- Een Evenementenkalender
- Gestroomlijnde communicatiemiddelen
- Een nulmeting naar communicatiekwaliteit

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Externe communicatie		
Bereik publiekscommunicatie	50% bereik	40 %
Alle besluiten van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten < 4 uur actief openbaar via Internet en mail aan pers	100%	100%
Aantal abonnees e-prov(minimaal)	3.000	1.300
Aantal bezoekers provinciale website(minimaal)	2.000 hits per dag	+/- 5.000
Mediavragen worden < 4 uur afgehandeld en geregistreerd	100%	100 %
Positie website in de ranglijst Andere overheid	3 of hoger	3
Aantal bezoekers Dag van de provincie	200 of meer	n.v.t.
Provinciedag wordt door bezoekers gewaardeerd met een 7 of hoger	60%	n.v.t.
Papieren relatiemagazine wordt door lezers gewaardeerd met een 7 of hoger	60%	70 %
Provincie is duidelijk herkenbaar in alle uitingen, ook die van samenwerkingsverbanden en subsidieprojecten, middels logo en/of duidelijke naamsvermelding	70%	80%
Communicatiebeleid 2007-2010	Kaderstelling gehandhaafd	Kaderstelling gehandhaafd
Percentage telefoongesprekken dat binnenkomend op het centrale nummer wordt beantwoord < 15 sec	90%	91%
Europese zaken		
Europese subsidie voor maatregelen op het gebied van plattelandontwikkeling (Kaderverordening plattelandontwikkeling en programma Leader+)	Ja	Ja
Europese subsidie voor Operationeel Programma EFRO landsdeel West 2007-2013 (Budget totaal 11,6 miljoen)	Ja	Ja
Consequenties als gevolg van niet of niet juist naleven van Europees recht	Geen juridische of financiële	Hebben zich geen consequenties voorgedaan
Bestuurlijke zaken		
Versterken bestuurskracht gemeenten, zorgdragen voor een heldere positionering van de provincie in het binnenlands bestuur en Utrechtse inbreng in randstadsamenwerking (aantal fte)	4	4
Externe belangenbehartiging		
NV Utrecht: gezamenlijk prioriteitenlijstje	Afronden gebiedsverkenning	Afgerond

Toelichting bij de indicatoren

Externe Communicatie

In 2008 is Beleidskader Communicatie opgesteld en vastgesteld. De uitvoering hiervan is direct ter hand genomen. Wegens wisseling van het management van de afdeling is er echter geschoven met de prioriteiten als gevolg waarvan een vervolgstap met strategisch communicatiebeleid is getemporeerd. In 2009 krijgt strategisch communicatiebeleid weer de vereiste aandacht en worden de beoogde resultaten geboekt.

Bestuurlijke zaken

Op het terrein van bestuurlijke zaken zijn forse stappen gezet in het versterken van de bestuurskracht van gemeenten. In twee gebieden van de provincie lopen herindelingsprocedures en in de Lopikerwaard moeten de uitkomsten van de kwaliteitsmetingen handvaten bieden voor het versterken van de bestuurskracht bij de betrokken gemeenten.

Het samenwerkingsverband Regio Randstad is per 1 januari 2008 beëindigd. In plaats daarvan is het programma Randstad Urgent gestart. De provincie Utrecht is trekker van drie projecten (Bereikbaarheid van Utrecht als draaischijf van Nederland, Groene Ruggengraat en Inrichting polder Groot Mijdrecht Noord).

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	16.756	19.625	15.101	15.163	-62
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	1.675	1.034	641
Centrale overhead	1.733	3.177	3.177	3.177	0
Totaal lasten (incl. overhead)	18.489	22.802	19.953	19.374	579
Baten regulier beleid	1.084	557	780	867	-87
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	3	-3
Totaal baten	1.084	557	780	869	-89
Resultaat voor bestemming	17.405	22.245	19.173	18.505	668
Onttrekking reserves	3.373	8.850	3.063	2.265	798
Storting reserves	285	2.500	950	950	0
Resultaat na bestemming	14.317	15.895	17.060	17.190	-130

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Project OinO</i> Zie voor en nadere toelichting het projectblad OinO	2.517	2.869	- 352	
<i>Hart van de Heuvelrug - programmabureau</i> Zie voor en nadere toelichting het projectblad Hart van de Heuvelrug - programmabureau	1.415	1.208	207	
<i>CP Profiel van Utrecht</i> Wegens capaciteitsproblemen is dit project later gestart.	1.000	575	425	
<i>Randstadsamenwerking/ IPO</i> In afwachting van extra nieuwe activiteiten, in vervolg op de opheffing van Bureau Regio Randstad, is het budget in beperkte mate aangesproken.	240	86	154	
<i>P4 Brussel</i> Door de besteding aan de organisatorische inrichting van P4-samenwerking zijn er weinig evenementen georganiseerd.	320	180	140	
<i>Vergoeding statenleden</i> In 2007 heeft er een vermindering van statenleden plaatsgevonden. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing van het budget	899	730	169	
<i>CP Strategisch Communicatiebeleid en huisstijl</i> In 2008 is het project huisstijl van start gegaan. Het voornemen bestond om na de eerste fase direct de tweede fase (digitalisering) aan te laten vangen. In verband met de voortgang bij parallelle projecten is er korte tijd pas op de plaats gemaakt. In 2009 wordt fase 2 afgerond.	210	62	148	
<i>Diverse kleine afwijkingen</i>	13.352	13.664	- 312	
Totaal lasten	19.953	19.374	579	

	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Baten			
<i>Project OinO</i> Zie voor en nadere toelichting het projectblad OinO	0	248	- 248
<i>P4 Brussel</i> Door lagere uitgaven worden minder bijdragen ontvangen van de overige provincies.	320	180	140
<i>Hart van de Heuvelrug - programmabureau</i> Zie projectblad	108	56	52
<i>Diverse kleine afwijkingen</i>	352	385	-33
Totaal baten	780	869	- 89
TOTAAL	19.173	18.505	668

Mutaties reserves					<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008			
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking		
Structuurfonds		1.307		1.153		
Coalitieakkoord						
- Profiel van Utrecht		1.000		575		
- Strategisch Communicatiebe- leid en huisstijl		210		62		
- Publiekscommuni- catie		390		348		
- Relatiecommuni- catie		75		46		
Nog te verrichten activiteiten		42		42		
Bedrijfsvoeringreserve		39		39		
Organisatie en Ontwikkeling	950		950			
Totaal	950	3.063	950	2.265		

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Onttrekkingen

Reserve Structuurfonds

Het betreft hier voornamelijk de onttrekking in verband met het project Hart van de Heuvelrug, zie ook het projectblad.

Reserve Coalitieakkoord

De onttrekkingen zijn lager door vertragingen bij verschillende onderdelen, zie ook de verschillenanalyse.

Programmanr: 1.2	Kabinetszaken, openbare orde en veiligheid, archiefinspectie	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Kabinetszaken, openbare orde en veiligheid, archiefinspectie	Dhr. R.C. Robbertsen

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Provinciewet
- Gemeentewet
- Ambtsinstructie van de commissaris van de Koningin
- Politiewet
- Wet rampen en zware ongevallen
- Archiefwet 1995
- Archiefverordening provincie Utrecht 1997

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Het kabinet richt zich op het adequaat laten functioneren van de commissaris van de Koningin, voornamelijk als rijksorgaan. De voornaamste doelen zijn:

1. het bevorderen van een integrale doeltreffende rampenbestrijdingsorganisatie en een effectieve crisisbeheersing, het verlenen van brandweerbijstand, het toetsen van ramp(bestrijdings)plannen en het Regionaal Beheersplan van de Veiligheidsregio, het opleiden van personeel en het houden van oefeningen;
2. de zorg voor een kwalitatief goed burgemeesterskorps in de provincie;
3. "ere wie ere toekomt" (koninklijke onderscheidingen, predikaten en gelukwensen);
4. representatie van de commissaris van de Koningin;
5. archiefinspectie: vergroting van de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de archieven van gemeenten, waterschappen, regionale politiekorpsen en gemeenschappelijke regelingen door het stimuleren van samenwerking ten aanzien van deskundig archiefbeheer;
6. international affairs en Utrecht-promotie.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

Loopbaanbeleid burgemeesters

- vijf tot tien assessments voor potentiële burgemeesterskandidaten (afhankelijk van de behoefte).

Verdere professionalisering crisisbeheersing

- Een training en een oefening voor crisissituaties voor het provinciaal apparaat. Het gaat om een training voor Gedeputeerde Staten en directeurs (februari 2008) en een oefening voor personen/afdelingen die bij een crisis een rol kunnen spelen (najaar 2008). Nog in 2007 zal worden gestart met een bereikbaarheidsoefening (buiten kantoor tijd).
- Behandelde aanvragen van Veiligheidsregio Utrecht (VRU) of afzonderlijke gemeenten (afhankelijk van de behoefte).
- Start van het project risicocommunicatie
- Een uitgevoerd behoefteonderzoek van een risicokaart voor professionele gebruikers

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Burgemeestersaangelegenheden

In 2008 zijn twee nieuwe burgemeesters benoemd (Utrecht en Maarssen) en één burgemeester herbenoemd (De Ronde Venen). Drie burgemeesters zijn vertrokken (Bunnik, Leusden en Lopik). In deze gemeenten zijn door de commissaris van de Koningin waarnemers benoemd.

Openbare orde en veiligheid

Het afgelopen jaar heeft het kabinet van de commissaris van de Koningin veel bereikt op het gebied van openbare orde en veiligheid. Gerealiseerde zaken zijn:

- bijdrage aan de ontwikkeling van de VRU, onder meer door een bijdrage aan de doorontwikkeling van het alarmeringssysteem Communicator;
- opleiden en oefenen:
  - organisatie van en deelname aan twee bestuurlijke oefeningen (waaronder de landelijke oefening van de Taskforce Management Overstromingen);
  - ontwikkeling en uitvoering van een opleidingsprogramma voor provinciale medewerkers die mogelijk betrokken kunnen worden bij de crisisbeheersing;

- organisatie van en deelname aan twee bereikbaarheidsoefeningen van provinciale medewerkers die mogelijk bij crises betrokken kunnen worden;
- organisatie van en deelname aan acht verbindingsoefeningen tussen gemeenten en provincies;
- vaststelling Provinciaal Coördinatieplan Utrecht. In dit plan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de commissaris van de Koningin op het gebied van crisisbeheersing beschreven;
- vaststelling Rapportage Veiligheidsbeleid Provincie Utrecht. Hierin wordt teruggekeken op wat de afgelopen twee jaar is bereikt en wat de beleidsdoelstellingen voor de komende periode zijn;
- actualisering en doorontwikkeling van de risicokaart Utrecht. De inzet op dit dossier heeft ervoor gezorgd dat de Utrechtse kaart momenteel het meest bijgewerkt is;
- vaststelling van de Bestuurlijke rapportage aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- toetsing van vier rampbestrijdingsplannen;
- verlenen van politiebijstand.

Provinciale archiefinspectie

In 2008 heeft de provinciale archiefinspectie zich, net als voorgaande jaren, beziggehouden met de stimulering van de bestuurlijke samenwerking van gemeenten en waterschappen op het gebied van archiefzorg. Dit heeft geleid tot de aansluiting van de gemeenten IJsselstein, Lopik en Oudewater bij het streekarchief Rijnstreek waarmee de vorming van het Regionaal Historisch Centrum (RHC) Rijnstreek en Lopikerwaard per 1 april een feit was. Gesprekken zijn gevoerd over samenwerkingsmogelijkheden tussen de gemeente Nieuwegein en Het Utrechts Archief. De besluitvorming hierover is eind 2008 in gang gezet, maar nog niet afgerond. In de regio's Vecht en Venen, Eemland en Zuidoost-Utrecht werd de nieuwbouw van een drielat RHC's verder voorbereid dan wel uitgevoerd. De archiefinspectie was in 2008 nauw betrokken bij de bouwplannen van deze centra. In de regio Vecht en Venen werden de bouwwerkzaamheden op de bouwlocatie Breukelen zo goed als afgerond. De voorbereidingen van de bouw van het RHC Eemland (bouwlocatie Amersfoort) werden in 2008 met vertraging voortgezet. Die van een tweede archiefdepot in de regio Zuidoost-Utrecht (Wijk bij Duurstede) werden in 2008 in gang gezet.

In 2008 zijn twintig inspecties uitgevoerd bij zowel gemeenten als gemeenschappelijke regelingen.

Internationale zaken en Utrecht-promotie

In het kader van het vriendschapsverdrag dat de provincie Utrecht sinds 1995 met de Chinese provincie Guangdong onderhoudt, hebben in 2008 diverse uitwisselingen plaatsgevonden. De commissaris van de Koningin heeft diverse Chinese delegaties mogen ontvangen welke gericht waren op onder andere de stimulering van handelsrelaties, bestuurlijke ontwikkeling en culturele uitwisseling. De commissaris van de Koningin reisde in het kader van de Randstad-delegatie van het Holland Business Promotion Office (HBPO) naar Beijing tijdens de Olympische Spelen. Dit mede in het kader van het Nederlandse voornemen zich te kandideren voor de Olympische Spelen in 2028 en de kandidatuur van de provincie en stad Utrecht voor het Europese Olympische Jeugdfestival in 2013. Deze missie is geslaagd, aangezien in Istanbul is besloten dat het Olympische Jeugdfestival definitief in 2013 in Utrecht plaatsvindt. Daarnaast leidde de commissaris van de Koningin een bestuurlijke delegatie van Utrechtse kennispartners die voor de ontwikkeling van het Science Park Utrecht Chinese Science Parks bezocht.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

Loopbaanbeleid burgemeesters

Er hebben in 2008 negen assessments plaatsgevonden.

Verdere professionalisering crisisbeheersing

Voor de doelen met betrekking tot trainingen en oefeningen, het VRU en de risicokaart verwijzen wij naar het bovenstaande kopje openbare orde en veiligheid.

In 2008 zijn de voorbereidingen, die inmiddels bijna zijn afgerond, gestart voor de effectuering van het project waarbij in het kader van bosbrandbestrijding op de Heuvelrug waterputten worden geslagen.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Kabinetszaken, openbare orde en veiligheid		
Percentage gemeenten met een rampenplan dat voldoet aan de wettelijke eisen	100%	100%
Percentage gemeenten met een rampenplan dat voldoet aan het toetsingskader	100%	100%
Percentage gemeenten die objecten aangewezen hebben waarvoor een rampenbestrijdingsplan is opgesteld dat voldoet aan het toetsingskader	95%	95%
Archiefinspectie		
Toename van het aantal raadplegingen (digitaal via het archief website) ten opzichte van het jaar 2003 is tien procent	150	150

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	1.963	1.446	2.161	2.358	-197
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	300	55	245
Centrale overhead	546	658	658	658	0
Totaal lasten (incl. overhead)	2.509	2.104	3.119	3.070	49
Baten regulier beleid	228	35	35	85	-50
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	228	35	35	85	-50
Resultaat voor bestemming	2.281	2.069	3.084	2.985	99
Onttrekking reserves	1.300	0	1.000	755	245
Storting reserves	1.000	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.981	2.069	2.084	2.230	-146

Verschillenanalyse				Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo			
Lasten						
<i>Apparaatskosten</i> Er is in 2008 meer tijd besteed aan dit programma dan geraamd. Dit komt doordat er enerzijds een intensivering heeft plaatsgevonden op de werkzaamheden met betrekking tot internationale zaken. Anderzijds zijn er werkzaamheden in het kader van de samenwerkingsagenda ondergebracht bij de ondersteuning/advisering van de commissaris van de Koningin.	1.137	1.355	-218			
<i>CP Professionalisering crisisbeheersing</i> Het project om in het kader van bosbrandbestrijding op de Heuvelrug waterputten te slaan is in voorbereiding. Dit project geschiedt in samenwerking met een aantal gemeenten die het project ook medefinancieren. De voortgang van het project is afhankelijk van het tempo waarin deze gemeenten de cofinanciering rond hebben.	250	5	245			
Diverse kleine verschillen	1.732	1.710	22			
Totaal lasten	3.119	3.070	49			
Baten						
Diverse kleine verschillen	35	85	-50			
Totaal baten	35	85	-50			
TOTAAL	3.084	2.985	99			

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Nog te verrichten activiteiten: - Regionale archiefdiensten		700		700
Reserve Coalitieakkoord: - Loopbaanbegeleiding burgemeesters - Professionalisering crisisbeheersing		50 <u>250</u>		50 <u>5</u>
Totaal		300		55
Totaal		1.000		755

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Onttrekkingen

Nog te verrichten activiteiten

Sinds 2002 is er € 2,5 miljoen beschikbaar voor de bouw en inrichting van vijf RHC's. Eind 2008 is in totaal een bedrag van € 2,2 miljoen (waarvan € 0,7 miljoen in 2008) toegekend aan subsidies. Het resterende bedrag van € 0,3 miljoen is vrijgevallen in het kader van Stofkam I.

Reserve Coalitieakkoord

Er was in 2008 in totaal € 300.000 beschikbaar voor het uitvoeringsprogramma, waarvan € 50.000 voor loopbaanbegeleiding van burgemeesters en € 250.000 voor de professionalisering crisisbeheersing. In totaal is er momenteel € 55.000 onttrokken. Zie hiervoor ook de toelichting bij de verschillenanalyse.

Programmanr: 1.3	Concernbeleid en -control	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Concernbeleid en -control	Mw. A.H. Raven BA Dhr. J. Binnekamp

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

Concernbeleid en control wordt uitgevoerd binnen diverse kaders. Hiertoe behoren:

- Provinciewet
- Organisatiebesluit
- Wet Arhi
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
- Wet FIDO van de Inspectie Financiën Lokale en Provinciale Overheden
- BTW-wetgeving
- Fiscale wetgeving
- Sociaal-fiscale wetgeving
- Wet op de loonbelasting
- Interne Financiële verordening
- Regels t.a.v. de Budget- en Afrekenregels
- Leveringsvoorwaarden van leveranciers om binnen termijnen te betalen
- Gemeentewet (in verband met toezicht op de lokale overheden)
- Regels ten aanzien van rechtmatigheid.
- Regelgeving ten aanzien van financiële verslaglegging
- SISA (Single Information Single Audit)
- Uitvoering van de legesverordening
- Eisen van financiële ten aanzien van geldleningen en borgstellingen
- Verslagleggingregels van ministeries ten aanzien van doeluikeringen
- Verslagleggingregels ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Financiën als onze toezichthouder
- Verslagleggingregels ten aanzien van het Centraal Bureau voor de Statistiek (IV-3 rapportage)
- CAO (CAP), Rechtspositiebesluit en decentrale afspraken arbeidsvoorwaarden
- Uitvoeren van specifieke- en decentraal afgesproken arbeidsvoorwaarden
- NIP-sollicitatiecode
- Afspraken met bonden en Arbo-dienst ten aanzien van verzuimbeïnvloeding.
- Afgesproken kaders met pensioenverzekeraar en ziektekostenverzekeraar

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Het creëren van optimale voorwaarden voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de taken van bestuur en provinciale organisatie ten behoeve van de samenleving.

In concreto kan het doel als volgt worden geformuleerd:

- doeltreffende en doelmatige uitvoering van provinciaal beleid;
- efficiënt beheer en rechtmatige inzet van middelen;
- een goed functionerende en transparante administratieve organisatie;
- invoering van een systeem voor juridische kwaliteitszorg om de kwaliteit van provinciale producten en diensten te bewaken en zo nodig te verbeteren.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Planning en Control

Auditfunctie

In 2008 is de auditfunctie als aparte eenheid gepositioneerd en qua structuur losgekoppeld van strategische kaderstelling en advisering. Er zijn vijf audits uitgevoerd zowel op het gebied van bedrijfsvoering als op het gebied van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid. Per audit voert de auditfunctie een evaluatie uit over het verloop van het auditproces en de opgeleverde auditrapporten. Gemiddeld is de score hiervan voldoende tot goed. Omdat de formatie nog niet op volle sterkte was, zijn de auditoren voor een deel ook ingezet voor adviserende werkzaamheden. Voor de uitkomsten van de audits naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

INK

Vanwege de grote hoeveelheid veranderingen voor de organisatie in verband met OinO zijn ook in 2008 een aantal praktische activiteiten uitgevoerd in het kader van de kwaliteit van de organisatie die klantgerichtheid bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn de metingen van de normen voor brief- en emailafhandeling van het kwaliteitshandvest van de provincie Utrecht en het medewerkertevredenheidsonderzoek. Om een te grote belasting van de organisatie te voorkomen en vanwege het na-ijlen van de gevolgen van OinO zijn het klanttevredenheidsonderzoek en de INK-positiebepaling uitgesteld tot 2009.

Risicomanagement

In 2008 concentreerde het risicomanagement zich vooral centraal op de planning- en controlcyclus. Hiermee is een basis gelegd om het risicomanagement in 2009 ook op decentraal niveau te verstevigen.

Financiën

Voor een goed financieel beheer wordt de planning- en controlcyclus gerealiseerd: financiële kaderstelling, beheer van de algemene middelen, financiële beleidsontwikkeling en -uitvoering, advisering aan bestuur (Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten). Daarnaast wordt zorg gedragen voor de jaarlijkse planning, administratie en verantwoording van circa € 500 miljoen inkomende én uitgaande geldstroom (exploitatie) en het beheer van circa € 750 miljoen aan financiële activa (vermogen) binnen het daarvoor geldende wettelijk kader.

Specifieke resultaten over 2008:

- Masterplan planning- en controlcyclus gerealiseerd: implementatie nieuwe planning- en controlcyclus, planning- en controldocumenten (compact, leesbaar, 3-W-vragen), herziening programma-indeling (naar organisatie en Uitvoeringsprogramma), actuele cijfers, maand- en kwartaalrapportages, herziening prestatie-indicatoren.
- Strategisch financiële positionering in kaart gebracht, permanent inzicht verschaft bij bestuur en directie in de strategisch financiële positie van de provincie voor de exploitatie- en vermogenspositie, herziening reserves en voorzieningen, keuze kapitaaldienst, herijking verdeelmodel provinciefonds en wijziging belastinggebied.
- Implementeren sociaal- fiscale wetgeving bij PSA. Het kader is geïmplementeerd, er worden nu reparaties voorbereid.
- Kwaliteitsverbetering treasury-proces is gerealiseerd. Processen met betrekking tot treasury zijn beschreven en daarna geïmplementeerd. Hierdoor is de kwaliteit van het proces verbeterd.
- Implementatie gemeenschappelijk toezichtskader Financieel Toezicht: in samenwerking met alle provincies zijn nieuwe criteria voor financieel toezicht voor gemeenten geïmplementeerd. Alle Utrechtse gemeenten zijn geïnformeerd. Implementatie loopt door tot en met 2009.
- Verdere kwaliteitsverbetering facturenstroom is in voorbereiding genomen: implementatie van kwaliteitsbewaking facturenstroom. Het project is gestart. Hieraan is ook het project "Parse Krokodil" toegevoegd. Dit leidt tot verdere vereenvoudigingen in factuurproces.
- Het voorkomen van onderbesteding is opgepakt door hier een uitvoerig onderzoek naar uit te voeren en een beleidskader voor te ontwikkelen.
- De versterking van de controlfunctie is gerealiseerd. De versterking van de financiële control is een doelstelling van OiO. Hiertoe is een Team Financiële Control opgezet. Er is een controlplan uitgewerkt. Er wordt invulling gegeven aan control op de planning- en controlproducten, periodieke control op de A- en B-stukken, projectcontrol, bedrijfsvoeringscontrol en financiële control.
- Implementeren van een ontwikkelplan is op gang gebracht, maar nog niet afgerond. Permanent punt van aandacht is de verdere ontwikkeling. Tegen de achtergrond van de kanteling, de grote turbulentie, werkdruk, formatiescan en diverse bestuursopdrachten van het afgelopen jaar is het afgelopen jaar een belangrijke basis gelegd. Punt van aandacht is om hier komende jaar meer structurele aandacht aan te schenken. Verdere borging van uniforme en kwalitatief gepercipieerde advisering vraagt aandacht.

Juridische zaken

In 2008 heeft de aandacht voor juridische kwaliteitszorg verder zijn beslag gekregen voor wat betreft kaderstelling en control in de organisatie, advisering aan onder meer provinciale projecten en het verbeteren van de klachtenprocedure.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren			
Omschrijving indicator		2008 begroot	2008 werkelijk
1	Percentage provinciale beschikkingen waartegen beroep is aangetekend, dat - naar het oordeel van de AWB-commissie - vermijdbare fouten bevat	< 5%	Zie toelichting 1
2	De organisatie is voldoende "in control", te meten door een positief beantwoorde vraag aan de accountant	Ja	Ja
3	INK: realisatie INK-projecten conform plan van aanpak (PVA) voor betreffende jaar	Klanttevredenheid = 7 Medewerkertevredenheid = 7	6,5 ²
4	Een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening	Ja	Ja ³

Toelichting bij de indicatoren

1. De indicator is in deze vorm niet goed te meten. De indicator hebben wij daarom in 2008 laten vervallen
2. Voor het product "financiële advisering" hebben wij in de interne klanttevredenheid gemeten. Klanten zijn gemiddeld genomen tevreden over de dienstverlening.
3. De nieuwe accountant heeft een eerste verkenning uitgevoerd en heeft geconstateerd dat de basisprocessen van de organisatie op orde zijn en dat er een programma is voor verdere kwaliteitsverbetering en borging. De accountant heeft een aantal specifieke aandachtspunten meegegeven welke nu zijn verwerkt in het controlplan 2009.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	1.823	2.012	1.059	1.308	-249
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Centrale overhead	500	628	628	628	0
Totaal lasten (incl. overhead)	2.323	2.640	1.687	1.936	-249
Baten regulier beleid	81.116	41	866	924	-58
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	81.116	41	866	924	-58
Resultaat voor bestemming	-78.793	2.599	821	1.012	-191
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Storting reserves	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	-78.793	2.599	821	1.012	-191

Verschillenanalyse			
Bedragen x € 1.000			
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten			
Kwaliteitsverbetering volgens INK-model: om een te grote belasting van de organisatie te voorkomen en vanwege het na-ijlen van de gevolgen van OinO zijn het klanttevredenheidsonderzoek en de INK-positiebepaling uitgesteld tot 2009.	171	65	106
Door de reorganisatie is een deel van de juridische functie gecentraliseerd. Hierdoor zijn minder apparaatskosten verantwoord op de programma's maar dit veroorzaakt wel een overschrijding op het programma 1.3.	888	1.243	-355
Diverse kleine verschillen	628	628	-
Totaal lasten	1.687	1.936	-249

Baten			
Ontvangen baten voor juridisch advies	0	60	60
Diverse kleine verschillen	866	864	-2
Totaal baten	866	924	-58
TOTAAL	821	1.012	-191

Programmanr: 1.4	Bedrijfsvoering	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Bedrijfsvoering	Mw. A.H. Raven BA Dhr. J. Binnekamp
	2. Overige algemene zaken	Mw. A.H. Raven BA Dhr. J. Binnekamp

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

Facilitaire dienstverlening

- Diverse bouwbesluiten en voorschriften op het gebied van veiligheid
- Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet)
- Milieuwetgeving
- Diverse milieu- en hygiënevoorschriften
- Postwet
- Europese richtlijnen voor inkoop en de daarvan afgeleide Nederlandse wetgeving
- Voorschriften rond milieuzorg in bedrijfsvoering

Werkgeversverantwoordelijkheden

- Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (Samen)
- Wet poortwachter (tegengaan ziekteverzuim en WAO-instroom)
- Arbowet
- Verplichting tot uitvoering van maatregelen voor bedrijfshulpverlening
- Wet op de ondernemingsraden
- Wet arbeid en zorg: uitvoering zorgverlof en wettelijk onbetaald ouderschapsverlof
- Artikel 125 Ambtenarenwet: voorschriften tot het treffen van voorzieningen ten aanzien van de rechtspositie voor medewerkers van overheidsinstellingen, inclusief het uitvoeren van CAO-onderdelen

Geografische informatievoorziening

- Afgeleide wettelijke taken zoals het opstellen van digitale ruimtelijke plannen en uitwisselbaar maken (gericht op uitwisselbaarheid van digitale bestemmingsplannen), het DURP-convenant 2003 (Digitale uitwisseling ruimtelijke plannen): strategische plannen vertalen naar standaarden en het ondersteunen van de doelstellingen op het gebied van digitale overheid en E-government. Implementeren basisregistraties zoals aangewezen door het Rijk.

Informatievoorziening en automatisering

- Wet bescherming persoonsgegevens, beveiligen gegevensbestanden

Postregistratie en archief

- Uitvoering geven aan de wettelijke taken vastgelegd in de Archiefwet 1995 en de daarop gebaseerde uitvoeringsbesluiten, de Archiefverordening provincie Utrecht 1997 en het Besluit informatiebeheer provincie Utrecht 2004.

Administratie en informatieverzorging

- Fiscale wetgeving
- Jaarrekening (Burgerlijk Wetboek 2 titel 9)
- Verplichte rapportages aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en het Centraal Bureau voor de Statistiek
- Controleaspecten van de accountant
- Besluit Begroting en Verantwoording: budget- en afrekenregels
- Aanwijzing van Provinciale Staten om een adequate administratie bij te houden

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Het realiseren van een adequate bedrijfsvoering tegen minimale kosten op het gebied van huisvesting en facilitaire diensten, personele dienstverlening, informatie- en communicatietechnologie, geografische informatievoorziening, documentaire informatievoorziening, administratie en informatievoorziening.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

Onderhoud Paushuizen

Het uitvoeringsprogramma Paushuizen heeft tot doel een integrale, structurele verbetering te bewerkstelligen van zowel de fysieke staat van het complex, als de representatieve en gebruikstechnische functie van de verschillende bouwdelen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Huisvesting

Begin 2008 is besloten om geen nieuw provinciehuis te bouwen op de locatie waar momenteel de Sterren staan. Het project NOVA is stopgezet en er is in 2008 gezocht naar nieuwe huisvesting voor de provinciale organisatie. Onder dit project valt ook de verkoop van de huidige locatie en de verhuur van Bloeyendaal (zie ook project Huisvesting).

Huishouding

Er wordt gewerkt aan een nieuw cateringconcept. Hierin worden de plannen voor de tijdelijke huisvesting en nieuwbouw van de toekomst van Paushuizen meegenomen. Uitgangspunt is het verbeteren van de dienstverlening en de klanttevredenheid. Het aanscherpen van de controle op afspraken en werkzaamheden binnen onze contracten heeft er al toe geleid dat deze beter worden uitgevoerd. De contracten die in 2009 eindigen worden opnieuw aanbesteed en dus niet meer stilzwijgend verlengd.

Informatievoorziening en automatisering

ICT- werkplek

De Europese aanbesteding voor de vervanging van de basiswerkplekken is in 2008 vooralsnog uitgesteld, omdat diverse projecten (bijvoorbeeld project De groene werkplek) direct invloed hebben op de keuze van de nieuwe basiswerkplekken. In plaats hiervan is prioriteit gegeven aan de verbeteringen aan de ICT-werkplek zoals beschreven in de Roadmap verbetering technische infrastructuur. In dat kader is de virusscanner op de werkplek up-to-date gebracht en service pack 2 van het werkplekbesturingssysteem Windows XP uitgerold. Waar nodig wordt het geheugen van pc's op niveau gebracht. Ook is een update-server geïnstalleerd voor het automatisch distribueren van nieuwe updates voor Windows.

Wat betreft de vervanging van het Storage Area Network (SAN), een intelligent en flexibel centraal medium voor opslag, zijn in 2008 voorbereidingen getroffen voor een Europese aanbesteding. Hetzelfde geldt voor de Europese aanbesteding voor de vervanging van de datacommunicatie-infrastructuur, waarbij zeer nauw voeling is gehouden met de ontwikkelingen omtrent tijdelijke huisvesting en nieuwbouw.

De voorgenomen implementatie van de minimaal noodzakelijke faciliteiten en maatregelen voor het ook buiten kantooruren beschikbaar houden van de website, heeft in 2008 plaatsgevonden. Alle faciliteiten ten behoeve van de tijdelijke wachtdienst zijn ingericht, waaronder programmatuur die de beschikbaarheid van de website monitort.

Projecten en adviezen

In de breedte zijn resultaten geboekt ten aanzien van de internetcommunicatie. Dit blijkt onder andere uit onze derde plaats op de interprovinciale monitor voor prestaties op het gebied van e-overheid. Er is een reeks nieuwe elektronische formulieren gerealiseerd.

In 2008 zijn voorbereidende werkzaamheden getroffen om aan te sluiten op de basisregistratie personen van de gemeenten. Het systeem voor relatiebeheer is vernieuwd en er is een aanbesteding gestart voor aansluiting op het Gemeentelijke Basisregistratie. Ook zijn de consequenties van het verplichte gebruik van het Burgerservicenummer bepaald. Inzet is ook aan te sluiten op het Nieuwe Handelsregister van de Kamers van Koophandel.

Strategie en beleid

Het programma Utrecht e-Provincie is in 2008 gestart en de doelen zijn vastgelegd in het programmaplan en een e-agenda. Projecten om de basisvoorzieningen voor de e-overheid binnen de provincie te realiseren zijn in dit programma samengebracht en worden vanuit het programma gerapporteerd.

Op het gebied van informatiebeveiligingsbeleid is een nulmeting uitgevoerd en hebben we een penetratietest laten verrichten. Op grond hiervan zijn aanbevelingen voor verbetering opgesteld.

Ook is in 2008 een belangrijke impuls gegeven aan het werken onder architectuur. In interprovinciaal verband is er een start-architectuur voor de Wabo gemaakt samen met andere provincies en gemeenten. De technische infrastructuur is geëvalueerd en op grond hiervan is begonnen met de voorbereiding om afscheid te nemen van Lotus Notes voor e-mail en agenda. Er is een onderzoek gestart om een nieuw ICT-werkplek-concept te ontwikkelen. Tevens is een verkennend onderzoek gedaan om te komen tot beleid op het gebied van de groene ICT-werkplek.

Geografische informatievoorziening

In 2008 is de basisregistratiekaart geïmplementeerd. Hierdoor is een infrastructuur gerealiseerd waarmee de primaire processen worden ondersteund en geografische informatie actueel beschikbaar en beheerbaar is op iedere werkplek. De infrastructuur voldoet aan de wettelijke standaarden. Als eerste overheid is een digitaal ruimtelijk plan volgens de Wro gepubliceerd. Een start is gemaakt met het opzetten van overeenkomsten met de afdelingen die eigenaar zijn van de inhoudelijke gegevens.

Documentaire informatievoorziening

Digitalisering documentaire informatie

De projectnaam is in 2008 gewijzigd van DigiDiv naar DIVA. Medio 2008 is besloten de aanbesteding in twee fasen te delen. Zoals in de najaarsrapportage is gemeld, is de planning van het project digitaliseren van documenten (DIVA) een aantal maanden opgeschoven. Als gevolg hiervan is de verwerving van het documentmanagementsysteem (DMS) eind november 2008 Europees aanbesteed en zal de implementatie bij de eerste afdelingen in 2009 plaatsvinden. Onduidelijkheid over de gewenste reikwijdte van het nieuwe DMS, de behoefte aan een second opinion naar aanleiding van de ervaringen bij de aanbesteding van de reparatie van het Portaal hebben er toe geleid dat het eerste deel van het DMS pas eind november 2008 is aanbesteed. In fase 1 wordt een DMS voor 150 gebruikers aangeschaft en ingevoerd. Vervolgens wordt er naar aanleiding van de ervaring uit de eerste fase, in 2010 een tweede aanbesteding en implementatie gedaan voor de overige 900 gebruikers. Tien leveranciers hebben interesse getoond om in januari 2009 een offerte uit te brengen.

Project nieuwbouw en documentaire informatievoorziening

Met het besluit om de nieuwbouw te heroverwegen is de behoefte om op korte termijn de papieren archieven op de werkplek terug te dringen minder urgent. Eind 2008 is een begin gemaakt met een opschoonactie om de papieren dossiers te completeren en de hoeveelheid documenten die op de werkplek worden bewaard te reduceren en is een begin gemaakt met het in beeld brengen van de gevolgen van digitalisering voor taken en rollen van de medewerkers documentaire informatievoorziening.

Inkoop

In oktober 2008 zijn in P4-verband nieuwe algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld voor producten en diensten. De afdeling Subsidies en Inkoop (SEI) heeft het voornemen het contractmanagement voor de gehele provincie te faciliteren, waarbij zoveel mogelijk gewerkt wordt met raamcontracten.

De eerste resultaten van een in P12-verband verrichte inkoopaudit c.q. benchmark, wijzen in de richting van een stijgende lijn in de kwaliteit van ons inkoop- en aanbestedingenbeleid. De definitieve resultaten zullen in 2009 meegenomen worden bij het evalueren en herijken van het inkoopbeleid.

In de provinciale organisatie wordt duurzaam inkopen zo veel mogelijk in praktijk gebracht. Ook wordt samen met andere provincies en het Rijk beleid ontwikkeld om duurzaam inkopen structureel in te bedden in de bedrijfsvoering van de provincie.

Subsidies

In 2008 zijn voor het eerst dienstverleningsovereenkomsten gesloten tussen de afdeling SEI, als uitvoerende afdeling en beleidsafdelingen, waarin afspraken over de uitvoering van subsidieregelingen zijn vastgelegd. In 2008 is begonnen met het standaardiseren van het subsidieproces, waaronder het werken volgens een vaste procesindeling en het werken met standaarddocumenten (zoals standaardbeschikkingen). Ook is een subsidieadministratiesysteem aangeschaft en een begin gemaakt met de inrichting ervan. Het systeem zal bijdragen aan het verder professionaliseren van het subsidieproces.

Personeel en organisatie

Programma Mobiliteit

In 2008 de nieuwe wijze van selecteren (Selectie aan de poort) geëvalueerd bij de leidinggevenden, bij de aangestelde kandidaten en bij de personeelsadviseurs. De resultaten gaven aanleiding om door te gaan. De leidinggevenden zijn door het inzetten van de Competentiescan veel meer gericht op brede inzetbaarheid van hun medewerkers in de organisatie en niet alleen op functiegerichtheid.

Medewerker tevredenheidsonderzoek

In 2008 heeft 76% de medewerkers deelgenomen aan het tweejaarlijkse medewerkertevredenheidsonderzoek. Een van de aandachtspunten was de wijze waarop de resultaten van de organisatieontwikkeling OinO in de organisatie zijn ingebed. Over het algemeen was de tevredenheid voldoende (69 op een schaal van 100). Wat minder te spreken was men over de staat van de gebouwen. De uitkomsten van het onderzoek worden bij de verbetering van de organisatie en de processen meegenomen.

e-HRM

In 2008 is gestart met een voorstudie voor een e-HRM systeem. De ervaringen van andere overheden, eigen ervaringen en een korte marktverkenning hebben geleid tot een offerteaanvraag voor ondersteuning bij de

voorstudie. De voorstudie moet uiteindelijk leiden tot een beslissing voor Europees aanbesteden medio 2009 en implementatie van een geheel nieuw systeem in 2010.

Evaluatie gezondheidsmanagement

In het najaar van 2008 heeft PEO het programma Gezondheidsmanagement geëvalueerd. Uit de evaluatie bleek dat men vooral enthousiast was over de nieuwe wijze van verzuimbegeleiding. Belangrijke wijzigingen vanuit het project op dit terrein zijn: de regierol door de leidinggevende, aandacht voor sociaalpsychisch verzuim, de nieuwe Arbodienst en het verzuimvolgsysteem. In de praktijk werd de nieuwe wijze van verzuimbegeleiding vertaald naar een daling van het ziekteverzuim en de meldingsfrequentie. Uit deze evaluatie bleek voorts dat de opstartproblemen van het verzuimvolgsysteem de invoering van onderdelen van het project heeft vertraagd.

Strategische Personeelsplanning

In 2008 is de formatiescan afgerond waarvan de uitkomsten in 2009 geïmplementeerd zullen worden. In 2008 is tevens gestart met de ontwikkeling van de personeelsschouw. De personeelsschouw is een logisch vervolg op de formatiescan die de ambitie ten aanzien van de kwantiteit en kwaliteit van de organisatie en werkzaamheden per afdeling voor 2011 in kaart bracht. De personeelsschouw biedt het inzicht in hoe het er in de organisatie feitelijk voorstaat. Daartoe is een gebruikersvriendelijk instrument ontwikkeld, met de jaarcyclus als uitgangspunt. De formatiescan en personeelsschouw samen maken een effectieve match mogelijk tussen vraag en aanbod in relatie tot visie, ambities en strategie van onze organisatie, met als doel: iedere medewerker op de juiste plek in 2011. Eind 2008 is besloten om de personeelsschouw organisatiebreed in te voeren en op te nemen in de cyclus van jaargesprekken.

Loopbaanontwikkeling

In 2008 zijn in het kader van loopbaanontwikkeling voorstellen ontwikkeld met als doelgroep leidinggevenden, projectmanagers en beleidsadviseurs. In 2008 is er een totale invulling in deelprojecten van het gehele project gemaakt. Vervolgens is gestart met de uitwerking van een vernieuwd introductieprogramma en een provinciaal inwerkprogramma. De implementatie van deze deelprojecten vindt plaats in 2009.

Fuwaprov

Bij de Kanteling van de organisatie op 1 juli 2007 is afgesproken dat medio 2008 een brede evaluatie zou plaatsvinden.

De voornaamste uitkomsten van de interprovinciale evaluatie waren dat de toepassing van het functiewaarderingssysteem over het algemeen naar tevredenheid verloopt, dat het systeem als een expertsysteem wordt gezien, dat de benutting van de mogelijkheden van Fuwaprov voor uitbreiding in aanmerking kan komen (in het bijzonder voor loopbaanontwikkeling en doorgroei van medewerkers) en dat de inschaling van enkele provinciale functies in vergelijking met bedrijfsleven en andere overheden enigszins lager is (Benchmark). Vanuit het Georganiseerd overleg is de wens geuit om meer gebruik te maken van generieke functies en daarmee de mobiliteit en uitwisselbaarheid van medewerkers te vergroten.

Arbeidsmarktcommunicatie

De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma en de extra tijdelijke capaciteit die daarvoor nodig was, noodzaakte ons extra activiteiten te ontwikkelen voor een intensievere en meer effectieve arbeidsmarktcommunicatie. Dat heeft geleid tot een intensieve wervingscampagne om zowel vast als tijdelijk personeel aan ons te binden om zo de ambities van de organisatie waar te maken.

In 2008 is het wervingsproces geoptimaliseerd door het eenduidiger in te richten en het aanzienlijk te verkorten, waardoor het management effectiever wordt ondersteund.

Daarnaast hebben we onderzocht via welke media (digitaal en geprint) we het beste met onze doelgroep kunnen communiceren. Ook hebben we onderzocht hoe we de provincie zich nog meer op de arbeidsmarkt kan profileren en hoe we de arbeidsmarkt effectiever kunnen aanboren, o.a. door gebruik van nieuwe (internet)media.

Project- en interimteam

Werving en selectie

Werving en Selectie. Voor elke tijdelijke opdracht kan een interne opdrachtgever (directie, afdelingsmanagers, teamleiders en projectleiders) PMF benaderen. Deze zoekt de meest geschikte kandidaat, voor elke functie, op elk gebied en op elk niveau. Samen met de klant wordt een zoekprofiel opgesteld. Aan de hand daarvan wordt de opdracht uitzet. Ter bevordering van de interne mobiliteit en ter beperking van de externe inhuur, zoekt PMF de kandidaten niet alleen bij externe partijen, maar eerst in eigen huis. In totaal zijn er in 2008 meer dan 300 tijdelijke functies succesvol bemiddeld.

Inhuur externen

Het project- en interimteam houdt zich bezig met het leveren van professionele projectleiders, programmamanagers en projectmedewerkers. Deze medewerkers worden ingezet op projecten en programma's in de hele organisatie en zijn met name sterk vertegenwoordigd in de strategische concernprojecten. Daarnaast worden deze medewerkers incidenteel ingezet op andere taken, zoals interim-teamleider. Ter bevordering van de interne mobiliteit en ter beperking van de externe inhuur wordt eerst in eigen huis gezocht.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

Onderhoud Paushuize

Het uitvoeringsprogramma Paushuize heeft tot doel een integrale, structurele verbetering te bewerkstelligen van zowel de fysieke staat van het complex, als de representatieve en gebruikstechnische functie van de verschillende bouwdelen. In 2008 is een bouwhistorisch (voor)onderzoek afgerond. Dit heeft geresulteerd in een adviesrapportage die de basis vormt voor een grondige restauratie van het complex Paushuize.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Tevredenheid over:		
Facilitaire dienstverlening	Goed	Goed
Personeel en organisatie	Goed	Goed
Geografische informatievoorziening	Goed	Goed
Informatievoorziening en automatisering	Goed	Goed
Documentaire informatievoorziening	Goed	Goed
Administratie en informatievoorziening	Goed	Goed
Interimteam	Goed	Voldoende

Daarnaast zijn de indicatoren die zijn gericht op specifieke dienstverlening van belang.

Indicatoren		Meetwaarden bij de indicatoren	
		2008 begroot	2008 werkelijk
	Facilitaire dienstverlening		
	Percentage telefoongesprekken dat binnenkomend op het centrale nummer wordt beantwoord < 15 seconden	90%	91%
	Personeel en organisatie		
1	Percentage medewerkers met wie een jaargesprek is gehouden	90%	Zie toelichting
	Geografische informatievoorziening		
2	Aantal gebruikers per maand van dynamische kaarten van de provinciale internetsite	10.368	8.500
	Aantal verschillende gebruikers per maand op de site van Perpleks	250	250
	Informatievoorziening en Automatisering		
	De beschikbaarheid van ICT-faciliteiten op de werkplek op jaarbasis	99%	98%
3	Realiseren publieke dienstverlening via internet	65%	59%
4	Vaststelling jaarlijks werkplan I&A in directieraad	december	-
5	Implementeren interprovinciale standaarden informatievoorziening bij de provincie per jaar	2	1
6	Implementatie Baseline informatiebeveiliging bij de provincie	100%	90%
	Documentaire informatievoorziening		
	Percentage van de binnenkomende en te registreren post dat dezelfde dag verwerkt en afgeleverd wordt bij de secretariaten	98%	98%
	Centraal adressenbeheer:		
	• Operationeel centraal adressenbeheer	Ja	Ja
	• Aantal medewerkers via hun pc toegang tot deze database	100%	100%
	Administratie en informatievoorziening		
	Crediteurenbeheer, dagen na ontvangst door de sector PAV dat door budgethouder geaccordeerde facturen worden betaald	5 dagen	2 dagen
	Debiteurenbeheer:		
	• Gemiddelde betalingstermijn van vorderingen maximaal	45 dagen	45 dagen
	• Incassoprocedure voor elke relevante vordering die ouder is dan	100 dagen	100 dagen

Indicatoren		Meetwaarden bij de indicatoren	
		2008 begroot	2008 werkelijk
	Interimteam		
	Kostendekken	>100%	99,25%
7	Klanttevredenheid, evaluatie na elke opdracht met opdrachtgever (schaal 1 tot 10)	>7	6
8	Percentage coördinatiekosten in tarief	<10%	17,7%
	Overig		
9	Percentage klachten conform de klachtenprocedure afgehandeld	100%	Zie toelichting

Toelichting bij de indicatoren

1. Deze indicator komt pas beschikbaar in mei 2009.
2. De indicator is een aanname. De realisatie betreft vaste gebruikers.
3. De interprovinciale norm wordt ieder jaar verhoogd. De meting is afkomstig uit de overheidsmonitor 2008.
4. In de oude dienstenstructuur was het jaarlijkse werkplan I&A een instrument om samenhang te brengen in de I&A-projecten die binnen alle diensten werden uitgevoerd. Na de reorganisatie is deze afstemming door concentratie van alle I&A-activiteiten overgenomen door de afdeling INF, door alle provinciale I&A-projecten te coördineren vanuit deze afdeling. Het werkplan is per abuis als indicator in de begroting opgenomen.
5. Vanuit het IPO is er één interprovinciale standaard opgegeven
6. Beleid is opgesteld maar nog niet door directie vastgesteld.
7. Uit de interne stakeholderanalyse blijkt onder andere dat een kwalitatieve invulling van de wervingsvraag voorop staat. De slagvaardigheid en daadkracht dienen dan ook te verbeteren
8. Het percentage is toegenomen door het professionaliseren van projectmanagement en het opzetten van een Expertisecentrum.
9. Deze indicator is na reorganisatie komen te vervallen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	4.323	7.787	7.377	5.922	1.455
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	3.437	3.021	416
Centrale overhead	0	0	0	0	0
Totaal lasten (incl. overhead)	4.323	7.787	10.814	8.944	1.870
Baten regulier beleid	104	0	-1.486	-1.472	-14
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	1.486	1.486	0
Totaal baten	104	0	0	14	-14
Resultaat voor bestemming	4.219	7.787	10.814	8.929	1.885
Onttrekking reserves	3.155	3.486	5.854	4.254	1.600
Storting reserves	4.799	33	3.201	1.613	1.588
Resultaat na bestemming	5.863	4.334	8.161	6.288	1.873

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>CP Paushuize</i> Dit jaar is de besluitvorming tot restauratie Paushuize voorbereid. Uitvoering vindt hierna plaats.	150	42	108	
<i>CP e-Provincie</i> De onderuitputting is een gevolg van de later verwachte besluitvorming, dit heeft geleid tot terughoudendheid bij het nemen van initiatief.	675	367	308	
<i>ICT dienstverlening (Giraffe)</i> Niet alle ambities zijn gerealiseerd doordat de benodigde capaciteit voor vernieuwende initiatieven uit de organisatie onvoldoende beschikbaar was.	468	371	97	
<i>Project Huisvesting (voorheen NOVA)</i> Zie voor nadere informatie projectblad Huisvesting	3.200	2.786	414	
<i>Fuwaprov</i> Het aantal medewerkers dat een hoger beroepsprocedure is begonnen is lager uitgevallen. Daardoor zijn de kosten voor juridische bijstand ook lager uitgevallen dan verwacht.	198	67	131	
<i>Documentaire en geografische informatievoorziening</i> Medewerkers zijn op andere projecten en programma's ingezet	5.142	4.435	707	
Kleine verschillen op het saldo van de kostenplaats	981	876	105	
Totaal lasten	10.814	8.944	1.870	
Baten				
Kleine verschillen	0	14	14	
Totaal baten	0	14	14	
TOTAAL	10.814	8.929	1.885	

Mutaties reserves		Bedragen x € 1.000			
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008		
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking	
Bedrijfsvoering	466	335			749
Projecten	400		535		
DigiDiv (DIVA)	1.500	2.000			403
ICT	410		653		
Nog te verrichten activiteiten resultaat bedrijfsvoering PSD	425	967	425		967
Coalitieakkoord		825			408
Rente en afschrijving		1.487			1.487
PSD overige algemeen		240			240
Totaal	3.201	5.854	1.613		4.254

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Storting

Reserve Bedrijfsvoering

In de begroting is ten onterechte een begrotingswijziging van een storting in de bedrijfsvoeringreserve opgenomen (zie najaarsrapportage 2008).

Reserve projecten

De stopzetting van de Europese aanbesteding heeft bij het project Portaal voor een vertraging gezorgd. Daarom is een bedrag ad € 135.000 in de reserve gestort.

Reserve DigiDiv (DIVA)

Voor toelichting zie onttrekking reserve DigiDiv.

Reserve ICT

Een aantal bestedingen op ICT-gebied zijn in 2008 niet gedaan, omdat een vijftal voorgenomen projecten op het gebied van mail en agenda, werkplek-pc's, datacommunicatie-infrastructuur, opslag en Portaal nog in de besluitvormingsfase verkeerden, waardoor de technische implementatie niet in gang kon worden gezet.

Onttrekking

Reserve Bedrijfsvoering

De extra onttrekking van € 414.000 heeft betrekking op het project Portaal zie PS-besluit van 19 februari 2008.

Reserve DigiDiv (DIVA)

Door een extern onderzoek naar de haalbaarheid van het herziene projectplan DIVA heeft de aanschaf van de systemen, hardware en de technische implementatie in 2008 niet plaatsgevonden. Als gevolg hiervan is een deel van het budget overgezet naar 2009.

Reserve coalitieakkoord

Het programma voor Utrecht e-Provincie is bij een paar deelprojecten achtergebleven op de planning. Hierdoor zijn er minder uitgaven gedaan.

Dit jaar is de besluitvorming tot restauratie Paushuize voorbereid. Uitvoering vindt hierna plaats. Hierdoor heeft een lagere onttrekking plaatsgevonden.

Programmanr: 2.1	Ruimtelijke ontwikkeling	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Strategische ruimtelijke ontwikkeling	Dhr. Drs. R.W. Krol
	2. Gemeentelijke ruimtelijke ontwikkeling	Dhr. Drs. R.W. Krol

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) / nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro): vormt de grondslag waarop de provincie het ruimtelijk beleid vastlegt en tot uitvoering brengt en er zorg voor draagt dat het ruimtelijk beleid van de provincie en het Rijk doorwerkt naar het gemeentelijke ruimtelijk beleid
- Algemene wet bestuursrecht: regelt de totstandkoming van besluitvorming omtrent gemeentelijk en provinciaal ruimtelijk beleid en de rechtsbescherming van de burger
- Woningwet: regelt de totstandkoming van een bouwvergunning en de provinciale rol bij beschermde stads- en dorpsgezichten
- Besluit MER (milieueffectrapportage of -beoordeling): de basis voor onderzoek naar de milieueffecten van voorgenomen ruimtelijke ingrepen - voor zover van enige importantie - door de provincie
- Planologische kernbeslissingen: ruimtelijk relevante beslissingen van de rijksoverheid waarmee bij de vaststelling en uitvoering van het provinciaal ruimtelijk beleid rekening moet worden gehouden (wet in materiële zin), onder andere de Nota Ruimte
- Convenanten en overeenkomsten (zoals Vinex/Vinac, BLOW en tussen partners bij gebiedsontwikkelingen)
- Provinciaal beleid met ruimtelijke relevantie: wordt afgewogen en geïntegreerd in het provinciaal ruimtelijk beleid en werkt door in het gemeentelijk ruimtelijk beleid
- Wet gemeenschappelijke regelingen-plus: vormt de basis voor een taakverdeling in de ruimtelijke beleidsvorming voor de betreffende regio
- Grondexploitatiewet: biedt de basis voor handelingsbevoegdheden van de provincie ten aanzien van actief grondbeleid
- Coalitieakkoord

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid en uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

1. Een levenskrachtige en duurzaam aantrekkelijke provincie met afwisseling tussen stad en land. Het gaat dan om:

- het tegengaan van verrommeling door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen scherp af te wegen, een hoge kwalitatieve invulling te stimuleren en zo nodig af te dwingen;
  - het intensiveren en herstructureren van bestaand stedelijk gebied binnen de rode contouren;
  - het behoud en de ontwikkeling van de vitaliteit en kwaliteit in het landelijk gebied.
2. Doorwerking van provinciaal beleid in ruimtelijke plannen van gemeenten en in gezamenlijke gebiedsontwikkelingen.

Wij werken deze doelen uit aan de hand van drie sporen:

- beleidsuitvoering en beleidsdoorwerking tot 2015;
- nieuwe Wro en sturen op ruimtelijke kwaliteit;
- beleidsbepaling en beleidsdoorwerking ná 2015.

Op basis van een afweging van sectorale ruimtelijke claims op strategisch en tactisch/operationeel niveau (waaronder ruimteclaims voor wonen, werken, recreatie, landbouw en natuur en landschap) worden voorwaarden gecreëerd voor het realiseren van een duurzaam evenwicht tussen leefkwaliteit en de druk op de ruimte. De uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen wordt geïnitieerd en gefaciliteerd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid en uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

Ruimtelijk beleid tot 2015

Het ruimtelijk beleid tot 2015 is vastgelegd in het Streekplan 2005-2015. Het Streekplan is, na de inwerkingtreding van de Wro, van rechtswege aangemerkt als een structuurvisie en biedt de kaders voor het provinciaal ruimtelijk beleid en de kaders waarbinnen gebiedsontwikkeling kan plaatsvinden. Ook in 2008 is voortvarend gewerkt aan

de uitvoering van het Streekplan, onder meer via het Ruimtelijk Actieprogramma (als opvolger van het MAP Streekplan 2005-2007).

In 2008 is na de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Actieprogramma voor de periode 2008-2011 (RAP 2008-2011) een start gemaakt met de uitvoering. We gaan hiermee nieuwe ruimtelijke uitdagingen aan die uitvoering geven aan de doelstellingen die voortkomen uit het Streekplan 2005-2015. Het RAP richt zich op ruimtelijke projecten die niet of lastig van de grond komen, projecten die vanwege het multidisciplinaire en/of bovenlokale karakter niet elders geprogrammeerd worden en projecten die bijdragen aan onze inhoudelijke prioriteiten. De kern van het RAP zijn zes projecten, naast zeven thematische acties. De projecten zijn zodanig gekozen dat zij 'het gat' overbruggen tussen beleid en uitvoering en liggen in het verlengde van de aandachtspunten van het rijksprogramma Mooi Nederland waarover IPO en het Rijk een Samenwerkingsagenda 2008 hebben vastgelegd. Na de vaststelling van het RAP zijn in 2008 de projectplannen vastgesteld. Alle projecten zijn inmiddels in gang gezet. Enkele opvallende mijlpalen in 2008:

- Project 1: Offensief Binnenstedelijke woningbouwlocaties: in overleg met Utrecht en Amersfoort zijn vier locaties geselecteerd waarvan de ontwikkeling vanuit het RAP wordt ondersteund: de Merwedekanaalzone en Cartesiusdriehoek/2e Daalsedijk in Utrecht, de Wagenwerkplaats/ Nsemplacement en de Kop van Isselt in Amersfoort. Ook is met de gemeente ambtelijk overeenstemming over de wijze van samenwerking, de inzet van middelen en de te behalen resultaten;
- Project 2: Kwaliteitsimpuls werklocaties: er heeft onder andere een onderzoek plaatsgevonden naar aard en omvang van de leegstand van kantoren in de provincie. Verder heeft het Kennisteam, naast de contacten met de gemeenten veel aandacht besteed aan interne afstemming tussen de diverse sectoren op het terrein van de uitvoering van het ruimtelijk-economisch beleid;
- Project 3: Gemeentelijke agenda voor transformatie en herontwikkeling: hieronder vallen vier projecten uit de samenwerkingsagenda (Breukelen/Corridor; Houten/Eiland van Schalkwijk; Woudenberg/Woningbouw en Wijk bij Duurstede/Waterfront). De meeste projecten zijn nog in de opstartfase;
- Project 4: Stad-Land-fietsverbindingen: er is een projectenboek opgesteld met daarin aandacht voor de strategische inbedding, het afwegingskader, de gewenste Stad-Land-fietsverbindingen, het investeringsplaatje en de uitvoering;
- Project 5: Kwaliteiten nationale en provinciale landschappen: voor de eerste landschappen is een analyse uitgevoerd van de kernkwaliteiten. Daarbij zijn de kernkwaliteiten doorvertaald naar concrete ruimtelijke analyses in de vorm van werkkaarten en werkteksten;
- Project 6: Natuur compensatielocaties: na een vooronderzoek ligt dit project vanwege capaciteitsproblemen tijdelijk stil.

Behalve met het RAP wordt ook via andere trajecten uitvoering en invulling gegeven aan het in het Streekplan vastgelegde ruimtelijke beleid. Bijvoorbeeld via de gebiedsprojecten Hart van de Heuvelrug en Groot Mijdrecht Noord (zie hierna). In algemene zin kan geconcludeerd worden dat de uitvoering van het Streekplan op schema ligt.

Verschillende gebiedsprojecten en gebiedsgerichte acties moeten worden verankerd via uitwerkingsplannen van het Streekplan. Naast het in het kader van het project Hart van de Heuvelrug vastgestelde plan (zie hierna) is in april 2008 de Streekplanuitwerking Nationale Landschappen vastgesteld. Hierin is de begrenzing van de Nationale Landschappen Stelling van Amsterdam, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Rivierengebied en Eemland-Arkemheen vastgelegd.

Verder hebben we in oktober 2008 het Ontwerp van de Structuurvisie Baggerberging vastgesteld. Hiermee wordt berging van baggerspecie op de afvalstortplaats van de firma Smink mogelijk gemaakt. In november hebben Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten gezamenlijk een hoorzitting georganiseerd. De ingediende zienswijzen worden behandeld in een (concept) Nota van Beantwoording. Besluitvorming over de Structuurvisie Baggerberging is voorzien medio 2009.

Het gebiedsontwikkelingsprogramma Hart van de Heuvelrug richt zich op een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het gebied tussen Amersfoort, Soest en Zeist. Voor de concrete uitvoering van projecten zijn clusterovereenkomsten van belang. In 2008 waren drie clusters in uitvoering, te weten Zeist I (Zorgpilot), Zeist II en Soest I. De clusterovereenkomst Zeist III is in voorbereiding. Verder is in 2008:

- een nieuw goedkeuringsbesluit genomen over het bestemmingsplan 'Hart voor Groen 2005' van de gemeente Soest. Hierin zijn de in 2007 door de Raad van State genoemde punten, beter onderbouwd. De gemeente Soest werkt aan herstel van het bestemmingsplan;
- het Ontwerp-Streekplanuitwerkingsplan Den Dolder Vierde kwadrant-Leeuwenhorst vastgesteld;
- het project Kodakterrein opgeleverd en afgerond;
- een concept Ruimtelijk plan voor de Vliegbasis Soesterberg opgesteld. Dit plan is voor de zomer gepresenteerd aan de raden en staten en aan de inwoners. Dat resultaten van dat overleg zijn betrokken bij het opstellen van het definitieve plan, dat begin 2009 wordt gepresenteerd.

Bij het gebiedproject Groot Mijdrecht Noord (GMN) is de centrale doelstelling het realiseren van een duurzame haalbare, betaalbare inrichting van de polder GMN. Verwezen wordt naar de verantwoording bij het MAP-project Groot Mijdrecht Noord.

Binnen diverse projecten van gebiedsontwikkeling wordt aandacht gegeven aan de planeconomische haalbaarheid. Ook wordt overwogen hoe inhoud kan worden gegeven aan het grondbeleid in die projecten. Verder worden gemeenten met betrekking tot de planeconomische haalbaarheid van gemeentelijke initiatieven geadviseerd en zo mogelijk actief ondersteund.

Beoordeling/begeleiding van gemeentelijke ruimtelijke ontwikkelingen

Met de inwerkingtreding per 1 juli 2008 van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de rol van de provincie met betrekking tot bestemmingsplannen en aanvragen voor een verklaring van geen bezwaar op grond van artikel 19 uit de oude wet (WRO) ingrijpend gewijzigd. De provincie heeft niet langer tot taak de goedkeuring van bestemmingsplannen en het verlenen van verklaringen van geen bezwaar. In plaats daarvan beoordeelt de provincie bestemmingsplannen en projectbesluiten op strijdigheid met het provinciaal ruimtelijk belang.

In 2008 zijn onder de Wro tien ontwerpbestemmingsplannen behandeld. Daarvan betroffen vijf plannen gebieden gelegen buiten de rode contour; in drie gevallen heeft dat geleid tot het indienen van zienswijzen. Deze hadden met name betrekking op het provinciale beleid inzake de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast is in 2008, mede op grond van het bij de Wro behorende overgangsrecht, invulling gegeven aan de "oude" taak van de provincie. In 2008 zijn in totaal, dus zowel op basis van de "oude" als de "nieuwe" wet, 64 overleg- en ontwerpbestemmingsplannen behandeld. Tevens zijn op grond van de "oude" WRO 75 vastgestelde bestemmingsplannen ter goedkeuring aangeboden. Vrijwel alle plannen konden geheel of grotendeels worden goedgekeurd. Voorts zijn 176 bouwplannen behandeld. Het is niet nodig gebleken aanvragen voor een verklaring van geen bezwaar te weigeren wegens strijdigheid met het provinciaal beleid.

Van de flexibiliteitsbepalingen uit het Streekplan is in 2008 maar beperkt gebruik gemaakt. De afwijkingsbevoegdheid is niet toegepast, de zogenaamde 'touwtjesmethode' (aanpassing van de bebouwingscontouren onder gelijkblijvend ruimtebeslag) is twee keer toegepast.

De Raad van State heeft in 2008 ook een aantal beroepen en verzoeken om een voorlopige voorziening tegen besluiten van Gedeputeerde Staten over de goedkeuring van bestemmingsplannen behandeld. De uitspraken hebben niet geleid tot schadeclaims.

De Rechtbank heeft in 2008 in aanwezigheid van de provincie twee zaken behandeld die betrekking hadden op een met gebruikmaking van een afgegeven verklaring van geen bezwaar verleende bouwvergunning. Bij andere rechtbankzaken heeft de provincie verstek laten gaan omdat daarbij geen provinciaal ruimtelijk belang in het geding was.

Bij de Raad van State hebben weliswaar een aantal hoger beroepszaken gediend met betrekking tot bouwplannen waarvoor door de provincie een verklaring van geen bezwaar is afgegeven, maar omdat daarbij geen provinciale ruimtelijke belangen in het geding waren, heeft de provincie daar geen acte de presence gegeven.

Met alle gemeenten vindt periodiek ambtelijk overleg plaats. Ook wordt door deelname aan werk-, klankbord- en projectgroepen een bijdrage geleverd aan diverse (gemeentelijke) projecten. Met deze participatie in het voortraject van de planvorming wordt eveneens geanticiperd op de nieuwe rol die voor de provincie is weggelegd in de Wro: beïnvloeding en sturing vooraf in plaats van correctie achteraf. In 2008 zijn 23 principeverzoeken behandeld. In alle gevallen ging het om het oprichten van nieuwe bebouwing of het toelaten van gewijzigd gebruik van bestaande bebouwing in het landelijk gebied.

In 2008 is doorggegaan met de in 2006 gestarte stimuleringsregeling voor gemeenten voor de totstandkoming van digitaal uitwisselbare bestemmingsplannen. Uiteindelijk zijn met twintig gemeenten samenwerkingsovereenkomsten gesloten op basis waarvan die gemeenten een financiële bijdrage van de provincie tegemoet kunnen zien.

Daarnaast is in 2008 ervaring opgedaan met het langs digitale weg ontvangen en beoordelen van bestemmingsplannen

Nieuwe Wet ruimtelijke ordening en sturing op kwaliteit

De op 1 juli 2008 in werking getreden nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) voorziet in snellere procedures, het oppakken van verantwoordelijkheden op het juiste niveau (decentraal wat kan, centraal wat moet) en is meer uitvoeringsgericht. Het Streekplan 2005-2015 is na de inwerkingtreding van de Wro, van rechtswege aangemerkt als een structuurvisie. Met het oog op de nieuwe wet hebben wij in 2007 het project Invoering nieuwe Wro gestart. In dit kader zijn in februari en juni 2008 bijeenkomsten georganiseerd voor wethouders en dijkgraven. In juni is ook een bijeenkomst voor statenleden georganiseerd.

In juni 2008 is de Beleidslijn nieuwe Wro door Provinciale Staten vastgesteld. Doel is om na inwerkingtreding van de Wro, slagvaardig het Streekplan als beleidskader te kunnen blijven toepassen. In de Beleidslijn is aangegeven wat van de provincie verwacht mag worden. De Beleidslijn bevat géén nieuw beleid (beleidsneutrale omzetting). In november is vervolgens door ons de Uitvoering Beleidslijn vastgesteld.

De structuurvisie kent alleen zelfbinding. Wanneer provinciale belangen moeten doorwerken naar het gemeentelijk niveau kan daarvoor een verordening (als bedoeld in de Wro) door Provinciale Staten worden vastgesteld. In 2008 hebben Provinciale Staten de opdracht gegeven tot opstellen van een verordening.

De Wro verplicht om vanaf 1 juli 2009 alle ruimtelijke visies, plannen en gebiedsgerichte besluiten zo op te stellen, dat deze in digitale vorm bruikbaar en uitwisselbaar zijn (wettelijke digitaliseringplicht). Dit betekent een andere manier van werken. De implementatie van dit traject loopt door tot in 2009.

Sturing op kwaliteit op zowel regionaal als lokaal niveau is nodig om een duurzaam aantrekkelijke provincie te behouden en een kwalitatieve invulling van overgangen tussen stad en land tot stand te brengen. In 2008 is gestart met de voorbereidingen van de instelling van een extern Adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit en de inzet daarbij van een ondersteuningsbudget (beeld)kwaliteitsplannen. Omdat de gedachten over de aard van het adviesteam nog onvoldoende zijn uitgekristalliseerd, is in het laatste kwartaal van 2008 gekozen om te starten met een pilot waarbij een extern deskundige wordt aangetrokken die zich richt op één Nationaal Landschap. De pilot wordt in 2009 uitgevoerd en moet advies opleveren over het vervolg van een adviesteam.

Beleid voor de periode ná 2015

In 2008 is door het samenwerkingsverband NV Utrecht verder gewerkt aan de Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht 2015-2030. Deze integrale visie biedt zicht op de toekomstige samenhangende ontwikkeling van wonen en werken, de groenblauwe opgaven en de bereikbaarheidsvraagstukken in het NV Utrecht gebied. In mei 2008 heeft de NV Utrecht de Tussenbalans van de Ontwikkelingsvisie uitgebracht. Deze is geaccordeerd door de afzonderlijke NV partners. Vervolgens is gewerkt aan de concept-Eindbalans. Hierin is de Tussenbalans verder uitgewerkt. Deze Eindbalans is in december 2008 besproken met de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening & Milieubeheer (VROM). De minister is enthousiast over de keuze van de regio voor binnenstedelijke verdichting, duurzame ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit en heeft aangegeven dat de visie van de regio naadloos aansluit op de structuurvisie Randstad 2040 van het kabinet en op haar inzet voor een mooi Nederland. In het voorjaar van 2009 is de concept-Eindbalans voorgelegd aan de achterbannen.

De ambities van de lange termijnvisie van de NV-Utrecht zijn onder de titel Duurzaam bouwen in de Noordvleugel Utrecht ook opgenomen in het programma Randstad Urgent van het kabinet. Daarnaast zijn ook de Utrechtse projecten over de infrastructurele Pakketstudies, Groot Mijdrecht Noord en de Ruggengraat voor natuur en recreatie (Natte As) opgenomen. Het kabinet acht de Randstad Urgent-projecten van wezenlijk belang voor de versterking van de internationale concurrentiepositie van de Randstad. Voor het project Duurzaam bouwen in de Noordvleugel Utrecht zijn in december 2008 door de minister van VROM en de regiobestuurder van dit project, wethouder Bosch van de gemeente Utrecht, nadere procedureafspraken gemaakt. Deze hebben vooral betrekking op diverse nog in te vullen randvoorwaarden.

Naast de NV Utrecht hebben in onder andere Randstad- en IPO-verband diverse activiteiten plaatsgevonden die een bovenregionale afstemming vereisen. Dit betreft onder meer het Groene Hart, Almere (Schaalsprong Almere, project uit Randstad Urgent), Noordvleugel, Randstad 2040 (eveneens een project uit Randstad Urgent) en de Samenwerkingsagenda Mooi Nederland. Hierin hebben wij actief geparticipeerd.

Voor bijvoorbeeld de Schaalsprong Almere kan worden opgemerkt dat in 2008 is gestart met de uitwerking van de doorgroei van Almere, waaronder Almere-Oost. Wij zijn hierbij nauw betrokken. Met de ontwikkeling van Almere-Oost kan een deel van de verstedelijkingsdruk op het Utrechtse afgeleid worden, waardoor er minder druk op de kwetsbare fysieke leefomgeving in Utrecht komt. Mede door de intensieve discussies met Almere en de andere betrokken partners is het in 2008 gelukt de verbindingen tussen Almere en Utrecht op de bestuurlijke agenda te krijgen. Afsproken is dat het Rijk in samenwerking met de regio een pre-verkenning zal uitvoeren naar de mogelijke bereikbaarheidsproblemen in het gebied Almere-t Gooi-Utrecht en naar mogelijke oplossingsrichtingen. Daarbij zal de bereikbaarheidsproblematiek breed worden gezien (ook openbaar vervoer).

De Structuurvisie Randstad 2040 is opgesteld door het ministerie van VROM. Ambtelijk hebben wij hier ook in 2008, mede namens de NV, inbreng aan geleverd. Het beschrijft de visie van het kabinet op de fysiek ruimtelijke elementen van de Randstad en is er mede op gericht de internationale concurrentiepositie van de Randstad te versterken. In de visie is de positie van Utrecht op een zodanige wijze opgenomen dat die overeenstemt met de regionale discussies in NV Utrecht-verband. In 2008 hebben de NV Utrecht-partners gezamenlijk een schriftelijke reactie, gebaseerd op de Tussenbalans van de NV Utrecht, gegeven op de Structuurvisie Randstad 2040.

Voor de uitwerking en uitvoering van het beleid ten aanzien van het Groene Hart wordt een interprovinciale aanpak gevolgd onder regie van de Stuurgroep Groene Hart. Met het Rijk is eind 2007 afgesproken dat de drie Groene Hart-provincies gezamenlijk, vooruitlopend op de provinciale structuurvisies, een Voorloper Groene Hart (2008-2020) opstellen. In november 2007 is hiervoor een plan van aanpak vastgesteld. De Stuurgroep Groene Hart is de opdrachtgever, namens de colleges van Gedeputeerde Staten. Na een Contourennotitie (februari 2008) en de Kompasnotitie (maart) hebben de drie colleges van Gedeputeerde Staten in juni de concept-Voorloper Groene Hart voor kennisgeving aangenomen en vrijgegeven voor verzending aan en overleg met de Groene Hartpartners. Ook is de Voorloper aangeboden aan de G4 en het Rijk. In de periode juli-september zijn reacties ingediend en is er overleg gevoerd. Met de Nota van Beantwoording zijn die reacties door de Stuurgroep Groene Hart beantwoord en is aangegeven welke reacties tot aanpassing van de concept-Voorloper hebben geleid. Ook heeft de Stuurgroep de Voorloper besproken met onder andere de minister van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit. Daarbij is geconstateerd dat de Voorloper over het algemeen goed past bij de uitwerking die het Rijk voor ogen had en dat er tussen het Rijk en de provincies nu geen verschil van inzicht meer bestaat. Dit was ten tijde van het opstellen van de Voorloper nog wel het geval. De minister heeft aangegeven dat met de Voorloper een goede basis is gelegd voor de ruimtelijke bescherming van de beleidsdoelen.

Eind 2008 hebben wij de Voorloper Groene Hart (inclusief Nota van Beantwoording) vastgesteld en aan Provinciale Staten verzonden met de vraag om de Voorloper Groene Hart vast te stellen als gezamenlijke belangrijke bouwsteen voor de in de toekomst op te stellen provinciale structuurvisies.

In 2008 is in Groene Hart-verband verder onder meer gewerkt aan de Kwaliteitsatlas Groene Hart. De in de Voorloper Groene Hart globaal benoemde kernkwaliteiten worden daarin nader uitgewerkt op het niveau van de achttien deelgebieden die in het Groene Hart landschappelijk worden onderscheiden. De doorvertaling naar een meer gedetailleerd niveau wordt uitgetest via een aantal gemeentelijke pilots. De basisatlas - in de vorm van een site - wordt in het eerste kwartaal van 2009 gelanceerd.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
1. Diverse maatschappelijke ontwikkelingen worden in gang gezet door de acties en de projecten uit het MAP-Streekplan en Agenda 2010. Dit wordt zo nodig via uitwerkingsplannen van het Streekplan 2005-2015 planologisch verankerd. Rapportage over de voortgang vindt plaats via het Verslag Ruimtelijke Beleid.	2 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal
2. Overleg- en ontwerpbestemmingsplannen in aantallen per jaar	60	64
3. Vastgestelde bestemmingsplannen in aantallen per jaar	15	75
4. Uitwerkings- en wijzigingsplannen in aantallen per jaar	10	36
5. Artikel 19-plannen in aantallen per jaar	50	176

In algemene zin wordt opgemerkt dat het programma Ruimtelijke Ontwikkeling de kaders biedt waarbinnen andere (op de fysieke ruimte gerichte) beleidssectoren hun doelen kunnen realiseren. Het feitelijk maatschappelijk effect van het programma is dan ook af te lezen aan effecten binnen andere beleidssectoren en binnen projecten die apart binnen de begroting en jaarrekening worden beschreven. Voor de vraag in hoeverre doelstellingen van het provinciaal ruimtelijk beleid worden bereikt, wordt dan ook verwezen naar de indicatoren van die sectoren (bijvoorbeeld percentage woningtekort, zie Wonen en stedelijke vernieuwing; aantal hectare nieuwe natuur, zie Natuur en landschap) en binnen projecten (Hart van de Heuvelrug en overige projecten).

Toelichting bij de indicatoren

Bij de indicatoren 2 tot en met 5 wordt opgemerkt dat bij de totstandkoming van de Programma- en Productbegroting 2008 is uitgegaan van de inwerkingtreding van de Wro op 1 januari 2008. De inwerkingtreding is echter uitgesteld tot 1 juli 2008. Bij het opstellen van de afdelingsbegroting van de afdeling Ruimte was in verband met deze vertraging opgemerkt dat de indicatoren aanpassing behoeven. De waarden van de indicatoren 3, 4 en 5 zijn naar boven bijgesteld naar respectievelijk 30, 25 en 100.

De waarden zijn ingeschat rekening houdend met het effect van de Wro; er is geen rekening gehouden met een overgangperiode waarin plannen nog op basis van de oude WRO moeten worden behandeld en de introductie van een projectbesluit ter vervanging van de artikel 19-procedure.

De werkelijke aantallen voor heel 2008 hebben bij de indicatoren 3, 4 en 5, ook de aangepaste waarden overschreden. Dit wordt verklaard door het grote aanbod van de gemeenten. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de tijdelijke inhaalslag op basis van de Wro. De Wro vereist dat gemeenten binnen vijf jaar na invoering van de Wro alle bestemmingsplannen up-to-date hebben, zodat het bestand geen plannen ouder dan tien jaar bevat (gemeenten hebben nu veel bestemmingsplannen die meer dan tien jaar oud zijn). Ook hebben mogelijk een aantal gemeenten gekozen voor de vertrouwde procedures (onder de oude WRO) en daarom juist in de eerste helft van 2008 (voor invoering van de Wro) relatief meer plannen in procedure gebracht.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	9.933	7.972	19.037	14.164	4.873
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	263	46	217
Centrale overhead	1.203	1.245	1.245	1.245	0
Totaal lasten (incl. overhead)	11.136	9.217	20.545	15.455	5.090
Baten regulier beleid	544	4.380	11.638	3.450	8.188
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	544	4.380	11.638	3.450	8.188
Resultaat voor bestemming	10.592	4.837	8.907	12.005	-3.098
Onttrekking reserves	7.180	1.051	3.551	2.817	734
Storting reserves	3.721	0	6.813	5.803	1.010
Resultaat na bestemming	7.133	3.786	12.169	14.991	-2.822

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Apparaatskosten</i> In de begroting waren alleen de materiële kosten voor de projecten Fort bij Vechten, Hart van de Heuvelrug en Stichtse Lustwarande meegenomen.	2.381	2.669	-288	
<i>CP RAP</i> RAP is het vervolg van MAP. De gemaakte kosten voor de uitvoering Streekplan hebben het budget van het project Ontwikkeling/vaststellen MAP gedrukt.	100	2	98	
<i>CP Bouwopgave na 2015</i> Afrekening werd verwacht in 2008; wordt feitelijk 2009.	163	44	119	
<i>MAP-project: Groot Mijdrecht Noord</i> Volgt nog verrekening van apparaatskosten Groot Mijdrecht Noord ten laste materieel projectbudget.	593	359	234	
<i>Hart van de Heuvelrug Uitvoeringsprojecten</i> Zie voor nadere toelichting projectblad Hart van de Heuvelrug uitvoeringsprojecten.	11.638	3.352	8.286	
<i>Stichtse Lustwarande (Agenda 2010)</i> Zie voor nadere toelichting projectblad Stichtse Lustwarande.	2.543	1.968	575	
<i>MAP-project: Ontwikkeling/vaststellen MAP</i> Zie voor en nadere toelichting het projectblad MAP-project : ontwikkeling /vaststellen MAP.	418	175	243	
<i>Fort bij Vechten (Agenda 2010)</i> Zie voor nadere toelichting projectblad Fort bij Vechten.	425	199	226	
In verband met de actualisatie van het risico Garantstelling Amersfoort is een voorziening getroffen. Zie ook vervallen risico's bij paragraaf Weerstandvermogen.		4.500	-4.500	
Balansverschillen	0	-135	135	
Kleine verschillen	2.284	2.322	-38	
Totaal lasten	20.545	15.455	5.090	
Baten				
<i>Hart van de Heuvelrug Uitvoeringsprojecten</i> Zie voor nadere toelichting projectblad Hart van de Heuvelrug uitvoeringsprojecten.	11.638	3.450	8.188	
Totaal baten	11.638	3.450	8.188	
TOTAAL	7.662	10.760	-3.098	

Mutaties reserves		Bedragen x € 1.000		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Westelijke corridor	5.000	0	5.000	0
Structuurfonds	976	2.893	0	2.376
Projecten	437		437	
Coalitie	0	263	0	46
Nog te verrichten activiteiten	400	395	366	395
Totaal	6.813	3.551	5.803	2.817

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Stortingen

In de begroting is ten onrechte een begrotingswijziging opgenomen van een storting in de Structuurfonds (€ 976.000). Dit had een verlaging van de onttrekking uit de Structuurfonds moeten zijn.

Reserve nog te verrichten activiteiten.

Het verschil met de storting heeft te maken met de extra kosten die in 2008 voor de invoering nieuwe Wro zijn gemaakt.

Reserve coalitie

De onttrekking is lager dan verwacht. De werkelijke afrekening van de kosten voor ontwikkeling structuurvisie zullen in 2009 betaald worden.

Onttrekkingen

Structuurfonds

De onttrekking is lager dan verwacht. Zie voor nadere toelichting informatie projectblad Stichtse Lustwarande en Fort bij Vechten.

Programmanr: 2.2	Wonen en stedelijke vernieuwing	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Beleidsontwikkeling wonen en stedelijke vernieuwing	Dhr. R.W. Krol Dhr. Drs. W.M. de Jong
	2. Beleidsuitvoering wonen en stedelijke ontwikkeling	Dhr. R.W. Krol Dhr. Drs. W.M. de Jong

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Huisvestingswet: stelt de kaders voor de gemeentelijke woonruimteverdeling en definieert de provinciale taak en bevoegdheden op dit gebied.
- Wet Stedelijke Vernieuwing, provinciaal Uitvoeringskader stedelijke vernieuwing 2005-2010 en Verordening stedelijke vernieuwing provincie Utrecht 2005: geven de kaders voor het gemeentelijk beleid en voor de provinciale taak, het provinciaal beleid en de provinciale bevoegdheden op het gebied van stedelijke vernieuwing.
- Convenanten Afspraken Woningbouwproductie 2005-2010 tussen provincie, BRU, Gewest Eemland, Utrecht, Amersfoort en het Rijk gekoppeld aan rijksmiddelen (Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)). De provincie is budgethouder BLS voor het stadsgewest Amersfoort.
- Wet Ruimtelijke Ordening: ruimtelijke plannen, van belang bij ontwikkeling en uitvoering van beleid voor wonen en stedelijke vernieuwing.
- Nota Ruimte (2005): bepaalt op hoofdlijnen de ruimtelijke inrichting van de provincie.
- Streekplan Utrecht 2005-2010: bepaalt de fysieke randvoorwaarden voor wonen in de provincie.
- Wgr+ en het Utrechtse model: vormen de basis voor invulling van bovenlokale, regionale en interregionale afstemming van woon- en stedelijk vernieuwingsbeleid voor de regio's.
- Provinciaal Programma wonen, zorg en welzijn (Wel Thuis! 2) 2007-2011: stimuleringsprogramma voor integratie gericht op het langer zelfstandig kunnen blijven wonen van mensen met een functiebeperking en ouderen.
- Coalitieakkoorden 2007-2011 (Slagvaardig samen werken aan kwaliteit en duurzaamheid) en 2008-2011 (Accent 2008, Slagvaardig verder).

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

De centrale doelstelling is het stimuleren, voorwaarden scheppen en realiseren van

1. een evenwichtige provinciale woningmarkt
2. die voldoende kansen biedt voor iedere woonruimtevrager
3. in een leefbare woonomgeving.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

De doelstelling van wonen en stedelijke vernieuwing is een provinciale woningmarkt die voldoende kansen biedt voor iedereen in een leefbare woonomgeving. Daarbij zijn onze speerpunten:

1. het terugdringen van het kwantitatieve en kwalitatieve woningtekort;
2. meer starters kunnen een eigen woning verwerven;
3. het toepassen van vernieuwende duurzame woonconcepten;
4. het realiseren van woningbouw voor alle doelgroepen;
5. verbeteren van woon- en leefmilieu in wijken en buurten;
6. meer woonruimtezoekenden ontwikkelen gezamenlijk een woningbouwplan.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Woningbouw

Tot en met september 2008 zijn er 3.095 woningen gerealiseerd. Dat zijn 243 woningen meer dan in de vergelijkbare periode van het jaar 2007 (de jaarproductie in 2007 was 6.264). Het aantal verleende bouwvergunningen tot en met september (4.532) laat ten opzichte van de vergelijkbare periode van 2007 (2.446) een forse stijging zien (het jaartotaal in 2007 was 5.349). Hoewel deze cijfers er positief uitzien is het nog te vroeg om op basis hiervan conclusies te trekken. De jaarcijfers 2008 komen in maart 2009 beschikbaar.

In verband met de kredietcrisis en de economische recessie hebben wij op 16 december 2008 een rondetafelgesprek georganiseerd om met gemeenten met een grote bouwopgave, bouwers, ontwikkelaars,

woningcorporaties, het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening & Milieubeheer (VROM) en het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid van gedachten te wisselen over de inzet van de provincie. Hierbij is onder andere genoemd de belangrijke betekenis van het provinciaal aanjaagteam, het schrappen en flexibel omgaan met regels en provinciale garantstelling bij financiering van woningbouw. Wij hebben toegezegd dat wij de suggesties over onze mogelijke inzet zullen onderzoeken en daarover in begin 2009 zullen rapporteren.

Stedelijke vernieuwing/probleemwijken

In 2008 is met name ingezet op de uitvoering van stedelijke vernieuwing en de ondersteuning van gemeenten daarbij. Wij hebben de voortgang gevolgd van de ISV-projecten en projecten van het Stimuleringsfonds. In een aantal gevallen is het aanjaagteam ingezet. De realisatie van de projecten ligt in grote lijnen op koers; de meeste projecten zijn in 2008 daadwerkelijk in uitvoering.

Wij hebben uit het in 2008 ingestelde fonds Stedelijk Bouwen en Wonen middelen beschikbaar gesteld voor de 'krachtwijken' in Utrecht en Amersfoort om de gemeenten te ondersteunen bij het aanpakken van de complexe problematiek. Ook ondersteunen wij met middelen uit het fonds middelgrote gemeenten met vergelijkbare wijken in met name de stadsgewesten bij de aanpak van deze wijken.

Agenda 2010 Nieuw Wonen

Nieuw Wonen in Veenendaal-Oost

Na de provinciale begeleiding van het ontwerp en het toetsingskader Nieuw Wonen Veenendaal-Oost is de gemeente trekker van de nog te starten verdere uitvoering. Wij bieden de gemeente hierbij ondersteuning en toetsen de naleving van het prestatiecontract en de besteding van provinciale middelen. Het is een complex project waarbij, zeker in deze tijd van economische crisis, het lastig is alle partijen binnen boord te houden. Het aanjaagteam zoekt samen met de gemeente naar praktische oplossingen.

Nieuw Wonen in Ondiep

Het project is in uitvoering en de rol van de provincie is in tegenstelling tot de jaren hiervoor meer toetsend. De provincie denkt actief mee bij de uitvoering van het project en toetst de naleving van de afspraken die zijn vastgelegd in het prestatiecontract. De uitvoering loopt grotendeels op schema. Wel vergen een aantal deelprojecten extra aandacht omdat ze in de planning afhankelijk zijn van omgevingsfactoren. De gemeente zet hier in overleg met ons extra acties op in.

Woonruimteverdeling

Uit een door ons uitgevoerd evaluatieonderzoek is gebleken dat gemeenten tevreden zijn met de provinciale beleidsregel dat gemeenten alleen nog maar een provinciale binding als eis mogen stellen als onderdeel van het woonruimteverdelingsbeleid. In bijna alle gemeenten is meer dan vijftig procent van de vrijgekomen woningen via het verdeelsysteem toegewezen aan woningzoekenden die gebonden zijn aan de gemeente. Van een door sommige gemeenten gevreesde onevenredige instroom van woningzoekenden zonder enige binding is geen sprake. Wij hebben geen verdere initiatieven genomen voor verdere afstemming en uniformering van het inschrijvingsstelsel en een centraal inschrijvingspunt, mede in afwachting van een door VROM aangekondigde herziening van de Huisvestingswet.

Huisvesting statushouders

Naast de tot nu toe gebruikelijke jaarlijkse taakstellingen is er vanaf 2008 een extra taakstelling als gevolg van de eenmalige regeling Afwikkeling Oude Vreemdelingenwet (Generaal Pardon). Ons intensieve toezicht in 2008 heeft er mede toe geleid dat 99 procent van de taakstelling van gemeenten die onder ons toezicht vallen voor de reguliere statushouders en 102 procent van statushouders die vallen onder het Generaal Pardon door gemeenten zijn gehuisvest. Per gemeente is het beeld wat wisselend, maar nog geen reden voor ons geweest om gebruik te gaan maken van ons wettelijk instrumentarium, dat wil zeggen in de plaats te treden van een gemeente. Het BRU is verantwoordelijk voor het toezicht op de BRU-gemeenten.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

Woningbouwproductie: actualisering en evaluatie vraag en aanbodverhouding

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de statencommissie Onderzoek Bouwstagnatie heeft het toenmalige college in juli 2008 de notitie Bouwen en Wonen vastgesteld waarin een aantal voorstellen worden gedaan om aan de toegenomen woningbehoefte waar mogelijk ruimtelijk enigszins tegemoet te kunnen komen. Deze notitie is op 2 juni 2008 besproken in een gezamenlijke vergadering van de statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur en de statencommissie Ruimte, Groen en Water.

Wij hebben in ons Coalitieakkoord Accent 2008, Slagvaardig verder, aangegeven dat wij in het begin van 2009 vanuit een herzien inzicht in 'sturen op ruimte in relatie tot de behoefte', een notitie woningbouw aanbieden aan Provinciale Staten.

In 2008 is door gemeenten en ook andere partijen op de woningbouwmarkt, veelvuldig een beroep gedaan op ondersteuning door middel van kennis, inzet van externe deskundigen, interventie en/of bemiddeling. Gezien de grote vraag is in 2008 begonnen met het structureel versterken van het aanjaagteam woningbouw, met name op het terrein van de verbinding met zorg en milieu/duurzaamheid.

Er worden goede resultaten geboekt. Zo is bijvoorbeeld in de gemeente Leusden een vertraging van ongeveer 900 woningen voorkomen, is in Oudewater een complexe planontwikkeling die al enige tijd stagneerde met de ondersteuning van het aanjaagteam vlotgetrokken en in uitvoering genomen (ongeveer 150 woningen) en hebben wij een convenant gesloten met de gemeente Utrecht en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden om de mogelijkheden van woningbouw op de locatie van de rioolwaterzuiveringsinstallatie te onderzoeken.

Een provinciale startersregeling

Door de coalitiewisseling is de provinciale startersregeling niet in november 2008 maar in januari 2009 door Provinciale Staten vastgesteld. Met deze regeling kunnen door gemeenten die zelf een startersfonds hebben 333 extra startersleningen worden verstrekt. Van deze 333 leningen kunnen 222 leningen worden verstrekt aan starters die voldoen aan de gemeentelijke criteria en 111 leningen voor starters die zich willen vestigen vanuit een andere gemeente maar 'buiten de boot vallen' omdat zij (nog) geen inwoner zijn.

Experimentenregeling wonen

Provinciale Staten hebben op 7 juli 2008 de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vernieuwend Bouwen en Wonen vastgesteld. In de jaren 2008 tot en met 2010 is in totaal € 800.000 beschikbaar voor vernieuwende initiatieven. In 2008 zijn drie verzoeken tot ondersteuning ingediend: één project is inmiddels gehonoreerd (flexibele bouwblokken, dat wil zeggen het binnen één week vervangen van oude (tussen)woningen). Over de twee andere aanvragen nemen wij begin 2009 een besluit.

Uitvoering Fonds Stedelijk bouwen en wonen

In mei 2008 hebben Provinciale Staten het fonds Stedelijk Bouwen en Wonen vastgesteld. Dit fonds is bedoeld om gemeenten te ondersteunen bij het realiseren van hun kwantitatieve opgave voor woningbouw én hun kwalitatieve opgave van complexe en gevarieerde woningbouw. Dit fonds bevat vier deelbudgetten die gericht zijn op:

1. toevoeging aan de woningvoorraad;
2. kwaliteit en toegankelijkheid van de woningmarkt;
3. binnenstedelijke woningbouw;
4. krachtwijken.

Met deze indeling kan het fonds een bijdrage leveren aan zowel het versnellen van woningbouw als groot- én kleinschalige stedelijke vernieuwingsinitiatieven.

In oktober 2008 is de uitvoering van het fonds met de verdeling van de eerste tranche á € 27,5 miljoen ook gestart. Voor deze tranche zijn ruim 130 projectaanvragen binnengekomen voor een totaalbedrag van circa € 100 miljoen. Van de ongeveer 65 in beginsel voor ondersteuning in aanmerking komende projecten konden, binnen het beschikbare budget, 32 projecten worden gehonoreerd.

Starten van twee voorbeeldprojecten Collectief particulier opdrachtgeverschap

In september 2008 is door Provinciale Staten het 'Plan van aanpak Samen bouwen aan de buurt, ondersteuning Collectief Particulier Opdrachtgeverschap door de provincie Utrecht (augustus 2008)' vastgesteld. In totaal is er € 806.000 beschikbaar, waarvan € 606.000 aan rijksmiddelen. Inmiddels zijn in 2008 twee aanvragen voor ondersteuning in de initiatiefase (haalbaarheidsonderzoek) gehonoreerd: één project in de gemeente Amersfoort en één in de gemeente Woerden. Begin januari 2009 zijn de resultaten van de haalbaarheidsonderzoeken bekend.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator		
Woningbouw: te realiseren (gemiddelde) jaarproductie volgens Streekplan	7.350	3.095 tot en met september 2008*
Huisvesting 'reguliere' statushouders door gemeenten: realisatiepercentage (rijkstaakstelling 2008: 184)	100%	99%
Huisvesting 'generaal pardonners' door gemeenten: realisatiepercentage (rijkstaakstelling 2008: 366)	-	102%
Ontwikkeling wachttijd bij toewijzing van huurwoningen binnen het distributiebesteding (onderzoek)	1 onderzoek	1 onderzoek **
Verbetering van de woon- en leefomgeving: aantal ISV- en Stimuleringsfondsprojecten in uitvoering	> 20	22

Toelichting bij de indicatoren

* Zie de tekst van woningbouw onder Activiteiten regulier beleid.

** Is onderdeel geweest van de evaluatie van de provinciale bindingseis (Zie beleidstekst woonruimteverdeling).

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	8.461	6.440	7.824	11.280	-3.456
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	28.850	10.524	18.326
Centrale overhead	364	433	433	433	0
Totaal lasten (incl. overhead)	8.825	6.873	37.107	22.237	14.870
Baten regulier beleid	4.532	4.660	3.936	7.240	-3.304
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	60	-60
Totaal baten	4.532	4.660	3.936	7.300	-3.364
Resultaat voor bestemming	4.293	2.213	33.171	14.937	18.234
Onttrekking reserves	2.492	1.000	31.998	13.658	18.340
Storting reserves	3.128	451	1.057	1.057	0
Resultaat na bestemming	4.929	1.664	2.230	2.336	-106

Onder de lasten van het uitvoeringsprogramma zijn ook uren meegenomen van mensen die binnen de formatie vallen. Deze uren zijn niet ten laste van de reserve Coalitieprogramma gebracht. Het gaat in totaal om € 9.000 aan uren.

Verschillenanalyse				Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo			
Lasten						
Voor de uitvoering van de Samenwerkingsagenda is tijdelijk extra formatie ingezet en zijn meer productieve uren gemaakt. Dat had te maken met de uitvoering van het Coalitieprogramma in zijn totaliteit (streven naar afronding kaderstelling door Provinciale Staten eerste halfjaar 2008 waardoor gestart kon worden met de uitvoering tweede halfjaar 2008). Van de meeruren is € 57.000 ten laste gebracht van de reserve Coalitieakkoord voor woningbouwproductie.	799	1.018	-219			
Woningbouwproductie: in 2008 zijn een aantal gemeenten ondersteund vanuit de deskundigenpool, waarbij sprake is van doorloop van de ondersteuning in 2009. De afrekening hiervan vindt daarom deels pas in 2009 plaats. Daarnaast is de externe inhuur ter versterking van het aanjaagteam goedkoper uitgevallen.	1.000	373	627			
CPO: er zijn in 2008 minder initiatieven gehonoreerd, omdat door de collegewisseling halverwege 2008 het Plan van aanpak Collectief Particulier Opdrachtgeverschap op 10 september 2008 is vastgesteld. Er zijn gesprekken gaande met gemeenten om meerdere initiatieven te gaan ondersteunen.	50	7	43			
Voor het Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen is in 2008 een subsidieverordening van kracht geworden waarvoor in 2008 een bedrag van € 27,5 miljoen aan subsidies is verleend voor de periode 2008-2011. Met de ontvangende gemeenten zijn afspraken gemaakt over bevoorschotting en afrekening. Een deel van de toegekende middelen is in 2008 uitbetaald in de vorm van een voorschot. Het overige deel van de toegezegde bedragen zal echter pas in 2011, bij de eindafrekening, worden uitbetaald.	27.500	9.978	17.522			
Vanuit het ministerie van VROM is er aangegeven dat een aantal gemeenten in het kader van de BLS éénmalig een extra subsidie verstrekt moet krijgen om de woningbouwproductie door eigenbouw een extra impuls te geven.	2.044	2.588	-544			

Er heeft eindafrekening met de gemeente Maarssen plaatsgevonden in verband met ISV1. Maarssen had als projectgemeente uitstel gekregen tot en met 2009, maar heeft afronding al in 2008 kunnen realiseren.	64	1.531	-1.467
De extra middelen die ontvangen zijn op de rijksuitkering ISV2 zijn toegevoegd aan de overlopende passiva. Zie ook baten.	1.738	2.981	-1.243
Experimentenregeling: door extra inzet voor het Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen heeft deze regeling tijdelijk wat minder prioriteit gehad. Er zijn, mogelijk daardoor, minder aanvragen voor ondersteuning van vernieuwende initiatieven ingediend dan waarmee rekening is gehouden. Inmiddels zijn er nieuwe initiatieven in behandeling genomen en worden meerdere aanvragen verwacht.	300	100	200
Diverse kleine verschillen	3.612	3.661	-49
Totaal lasten	37.107	22.237	14.870
Baten			
Woningbouwproductie: de gemeenten die ondersteund worden vanuit de deskundigenpool betalen hiervoor een eigen bijdrage van vijftig procent. Omdat op voorhand de omvang van de ondersteuning niet bekend is, kan ook de eigen bijdrage niet begroot worden.	0	60	-60
De extra lasten met betrekking tot de rijksregeling BLS zijn verrekend met de overlopende passiva. Zie ook lasten.	2.044	2.588	-544
De extra lasten met betrekking tot de rijksregeling ISV1 zijn verrekend met de overlopende passiva. Zie ook lasten.	64	1.531	-1.467
SenterNovem, de organisatie namens het Rijk belast met de uitvoering ISV, heeft in december het uitbetalingsschema voor 2008 aangepast, waardoor we meer subsidie hebben ontvangen.	1.738	2.981	-1.243
Diverse kleine verschillen	90	140	-50
Totaal baten	3.936	7.300	-3.364
TOTAAL	33.171	14.937	18.234

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	606		606	
Nog te verrichten activiteiten: wonen en stedelijke vernieuwing		142		142
Stads- en dorpsvernieuwing		182		237
Aanvulling ISV	451	474	451	474
Stimuleringsfonds		850		850
Structuurfonds		1.500		1.500
Coalitieakkoord:				
• Woningbouwproductie		1.000		370
• Collectief particulier opdrachtgeverschap		50		7
• Uitvoering Fonds Stedelijk Bouwen		27.500		9.978
• Experimentenregeling wonen		300		100
Subtotaal		28.850		10.455
Totaal	1.057	31.998	1.057	13.658

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Onttrekkingen

Reserve Stads- en dorpsvernieuwing

Er is een onttrekking van € 55.000 uit de reserve nodig om de negatieve voorziening Stads- en dorpsvernieuwing aan te vullen zodat deze opgeheven kan worden.

Reserve Coalitieakkoord

De onttrekking uit de reserve Coalitieakkoord voor Woningbouwproductie bestaat uit drie onderdelen, te weten:

• materiële lasten	€	373.000
• apparaatskosten	€	57.000
• baten	€	<u>- 60.000</u>
Totaal	€	370.000

Voor alle onderdelen die gefinancierd zijn uit de reserve Coalitieakkoord is de gerealiseerde onttrekking lager dan de onttrekking die begroot was. Zie voor een toelichting hierop de diverse onderdelen van de verschillenanalyse.

Programmanr: 2.5	Natuur en landschap	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Uitvoering natuur- en landschapsbeleid	Dhr. R.W. Krol
	2. Ecologisch onderzoek en monitoring	Dhr. R.W. Krol
	3. Uitvoering groene regelgeving	Dhr. R.W. Krol

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Nota Ruimte, ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening & Milieubeheer, Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit (LNV), Verkeer & Waterstaat en Economische Zaken
- Reconstructiewet, Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost (2004)
- Streekplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan provincie Utrecht
- Subsidieverordening Inrichting Landelijk Gebied (2006)
- Meerjarenprogramma Landelijk Gebied. Agenda Vitaal Platteland, Kaderdocument provincie Utrecht
- Subsidieregeling Programma Beheer
- Beleidsplan Natuur en Landschap provincie Utrecht
- Subsidieverordening Natuurbeheer provincie Utrecht
- Subsidieverordening Agrarisch Natuurbeheer provincie Utrecht
- Wet ammoniak en veehouderij
- Natuurschoonwet: wet ter voorkoming van versnippering van het eigendom van landgoederen en aantasting van het natuurschoon
- Natuurbeschermingswet 1998: wet waarin de Vogel- en Habitatrichtlijn (EU) en Habitatrichtlijn gebieden zijn geïntegreerd en op deze wijze gebiedsbescherming bieden aan bijzondere natuurwaarden (Natura 2000-gebieden)
- Boswet: wet voor instandhouding van het bosareaal
- Flora- en faunawet: wet ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten
- Verordening bescherming natuur en landschap provincie Utrecht (VNL) (PS, 1996, 2002, 2003, 2005): het voorkomen van ontoelaatbare aantasting van het landschap, natuur en de cultuurhistorische en archeologische waarden, hoofdstukken I tot en met III, opschriften, storten en wateren
- Uitvoeringsprogramma Notitie Woonschepenbeleid 2002-2012, knelpuntlocaties (GS, 2006)
- Nota Handhaving en Veiligheid (PS, 2002)
- Handhavingstrategie provincie Utrecht 2005-2008
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening en handhaving 2008 (GS, april 2008) behandeld en vastgesteld
- Vrijstellingsbesluit wateren provincie Utrecht 2007, laatst gewijzigd met het oog op historische schepen (GS, 2006)
- Beleidsregels wateren provincie Utrecht 2007: vaste gedragsregels inzake de handhaving en de ontheffingverlening van de verboden met betrekking tot hoofdstuk III wateren van de Verordening bescherming Natuur en Landschap (woonschepen, vaartuigen en voorwerpen) (GS, 2007)

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Behoud en vergroting van de kwaliteit, omvang en diversiteit van de algemene natuur- en landschapskwaliteit.

Uitvoering groene regelgeving

1. Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) inclusief de ecologische verbindingzones en faunapassages in 2018.
2. Behoud en vergroting van de kwaliteit, omvang en diversiteit van de algemene natuur- en landschapskwaliteit.
3. Behoud van soorten/biodiversiteit.
4. Uitvoering van een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie voor de gebieden De Ronde Venen, Vecht/Oude Rijn/Kromme Rijn/Hollandse IJssel en de stadsgewesten Utrecht en Amersfoort.
5. Behoud van karakteristieke landschappen: veenweiden, Lopikerwaard, Eemland, noordelijk deel van de Vijfheerenlanden (Vianen) en de Utrechtse Heuvelrug.

Doelen Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

N.v.t.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Uitvoering natuur- en landschapsbeleid

EHS

De realisatie van ons EHS-beleid, zowel via grondverwerving als particulier natuurbeheer blijft ongeveer vijftig procent achter bij de taakstelling. In tweederde van de EHS-periode (1990-2018) hebben wij ongeveer de helft van de taakstelling gerealiseerd. Ten behoeve van de EHS (nieuwe natuur) hebben wij in 2008 circa 200 hectare grond verworven en is voor circa vijftig hectare een subsidie particulier natuurbeheer aangevraagd.

In 2008 hebben Provinciale Staten het strategisch grondplan, als uitgangspunt voor bespreking met de gebieden, vastgesteld. Als uitwerking daarvan hebben wij een conceptkaart prioritaire gebieden vastgesteld. In de prioritaire gebieden willen wij gronden verwerven tegen volledige schadeloosstelling en zo nodig het instrument onteigening toepassen wanneer realisatie achterwege blijft. Hiermee willen wij de realisatie van de EHS versnellen. In 2008 hebben wij een evaluatie uitgevoerd van het particulier natuurbeheer.

Voor de ecologische verbindingszones hebben wij samen met waterschappen, gemeenten en gebiedscommissies concrete inrichtingsbeelden opgesteld. Deze werkwijze wordt breed gewaardeerd en leidt tot een significante versnelling van het uitvoeringsproces, hoewel wij de gestelde ambitie voor 2008 nog niet hebben bereikt. Verspreid in de provincie zijn ook diverse projecten in uitvoering genomen.

Voor de ecologische verbindingszone Veluwe-Utrechtse Heuvelrug zijn belangrijke stappen ten behoeve van de uitvoering gezet. Op het landgoed Den Treek-Henschoten hebben wij in juli 2008 een bestuurlijk akkoord op hoofdlijnen ondertekend dat onder andere voorziet in de aanleg van nieuwe natuur en heidecorridors.

De gebiedsprocessen voor de robuuste ecologische verbindingszones Natte As en Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn nog niet ver genoeg gevorderd, waardoor begrenzing in het natuurgebiedsplan nog niet kon plaatsvinden.

In 2008 is het ecoduct bij de Plantage Willem III bij Elst geopend en is de bouw voltooid van het ecoduct Treeker Wissel en de dassentunnel nabij het landgoed Vollenhoven. Voor drie ecoducten en circa tien faunapassages in provinciale wegen is de voorbereiding of de bouw gestart.

Voor de omvorming van alle natuurgebiedsplannen en het beheersgebiedsplan naar één natuurbeheerplan hebben wij een plan van aanpak opgesteld.

In 2008 is 27 hectare bos omgevormd naar heide als uitvoering van de Notitie Heideherstel. Van de doelstelling van 350 hectare in 2018 resteert nog 200 hectare, waarvan 61 hectare op dit moment in voorbereiding is.

Voor een goed functionerende EHS zijn de juiste water- en milieumomstandigheden van cruciaal belang. In het kader van de nieuwe wet ammoniak en veehouderij zijn wij gestart met het opstellen van een kaart met voor verzuring kwetsbare gebieden. Op basis hiervan kunnen wij eisen stellen aan uitbreiding en nieuwvestiging van veehouderijbedrijven.

Soortenbeleid/leefgebiedenbenadering

De provincie heeft geadviseerd over leefgebieden-projecten die bij het ministerie van LNV zijn ingediend. Wij zijn nauw betrokken geweest bij weidevogelprojecten van Natuurlijk Platteland Nederland en Natuurmonumenten. Het soortbeschermingsproject groene glazenmaker hebben wij afgerond in de vorm van een minisymposium. De provinciale uitwerking van de leefgebiedenbenadering is eind 2008 gestart. Voor de toplocaties van bedreigde paddenstoelen is een kaart opgesteld en voor de betrokken grondeigenaren zijn beheerexcursies gehouden. Tevens heeft de provincie de toestand van de akkerflora opgenomen.

Landschap

Landschappelijke inbreng heeft plaatsgevonden in het RAP-project Kwaliteit Nationale en Provinciale Landschappen en in diverse gebiedsprojecten zoals Gebiedsvisie Vechtstreek, Stationsomgeving Driebergen-Zeist en Ruimte voor de Rivier. Daarnaast zijn wij betrokken bij de opstelling van landschapsontwikkelingsplannen door gemeenten.

Met een provinciale subsidie kon op diverse landgoederen herstel van 47 lanen met een totale lengte van zestien kilometer mogelijk worden gemaakt.

Als aardkundig project is de wandelroute "Landschap lezen in het Leersumse veld" geopend.

Natuur- en landschapswaarden buiten de EHS

Het beschikbare budget voor de provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer was vrijwel geheel nodig voor lopende verplichtingen. Daarom hebben wij in 2008 geen nieuwe subsidieaanvragen voor weidevogel- en landschapsbeheer gehonoreerd.

Landelijk zijn wij betrokken bij het onderzoek naar verbeteringsmogelijkheden voor het weidevogelbeheer.

Instrumentarium

In IPO-verband hebben wij meegewerkt aan de invulling van het nieuwe stelsel Programma Beheer. Voor het ganzenbeheer hebben wij de subsidieregeling aangepast. Wij hebben de subsidieregelingen Provinciale Subsidieregeling Natuurbeheer en Provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer voor het begrotingsjaar 2009 opengesteld en hebben prestatieovereenkomsten gesloten met Dienst regelingen en de Dienst Landelijk Gebied. Tenslotte hebben wij ongeveer 70 door de Dienst Regelingen voorbereide beslissingen op bezwaar afgehandeld

In het kader van de bestemmingsplanbeoordeling zijn over circa honderd bestemmingsplannen en verzoeken om verklaring geen bezwaar (artikel 19 WRO) adviezen uitgebracht.

Ecologisch onderzoek en monitoring

Het veldwerk (met het accent op het Noorderparkgebied, delen van de Lopikerwaard, de omgeving van Linschoten en de Grebbelinie) is volgens planning uitgevoerd. Een definitieve methodiek en planning voor de monitoring kon niet worden opgesteld, omdat de richtlijnen vanuit het te wijzigen stelsel van het Programma Beheer nog niet duidelijk waren.

Uitvoering groene regelgeving

Natura 2000

Met het ministerie van LNV zijn wij overeengekomen dat wij een omkering hanteren van de procedure. Dat betekent dat wij voor de zogenaamde derde tranchegebieden eerst een conceptbeheerplan opstellen voordat definitieve aanwijzing plaatsvindt. Wij hebben een plan van aanpak voor de opstelling van conceptbeheerplannen vastgesteld. Belangrijk onderwerp was de afstemming tussen Natura 2000 en de TOP-aanpak verdrogingsbestrijding. Gestart is met het beheerplanproces voor acht van de negen Utrechtse derde tranche Natura 2000-gebieden (niet de Uiterwaarden Lek). In de Bethunepolder hebben wij uitvoerig overleg gevoerd met de vertegenwoordigers van de bewoners inzake de te nemen maatregelen ten behoeve van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.

Vergunningverlening en handhaving

In 2008 zijn 103 vergunnings-/ontheffingsaanvragen (87 VNL, acht Flora- en faunawet en acht Natuurbeschermingswet) afgehandeld. Daarnaast zijn 170 meldingen (kapmeldingen Boswet en meldingen slootdempingen) afgehandeld en 28 adviezen aan het ministerie van LNV uitgebracht ten behoeve van de ontheffingverlening Boswet.

De stand van het aantal opgeloste woonschepenknelpunten in het kader van het Knelpuntenproject staat eind 2008 op 52 van de oorspronkelijke 78.

Het in 2008 afgesloten convenant tussen het ministerie van LNV en de provincies met betrekking tot de handhaving van de natuurwetgeving wordt in 2009 verder uitgewerkt. Ook zijn diverse wetten in 2008 geëvalueerd.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

N.v.t.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator		
0. Het voorkomen van ongewenste ingrepen in natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie door vergunningverlening en het handhaven van de in de 'groene' wet- en regelgeving beoogde kwaliteit op de meest efficiënte wijze	Handhavingsprogramma 2008 volledig uitvoeren en bij vergunning/ontheffingverlening en bezwaar- en beroepsprocedure een goed onderbouwde afweging maken	Er zijn in 2008 103 vergunnings-/ontheffingsaanvragen groene wet- en regelgeving afgehandeld
Alle hieronder vermelde aantallen zijn cumulatief		
1. Totaal aantal hectares aan te kopen nieuwe natuur (inclusief robuuste ecologische verbindingzones) ten behoeve van terreinbeherende organisaties (7.580 hectares in 2018)	4.131 (correct: 5.010)	4.817
2. Totaal aantal hectares nieuwe natuur (inclusief ecologische verbindingzones) met een contract particulier natuurbeheer (3.650 hectares in 2018)	728 (correct: 1.003)	535
3. Totaal aantal hectares heidecorridors via bosvorming (350 hectares in 2018)	81 (correct: 105)	150

4. Totaal aantal kilometers natuurvriendelijke oever (*450 kilometer in 2018)	179 <i>(correct: 214)</i>	157
5. Totaal aantal faunapassages in provinciale wegen (70 in 2018)	29 <i>(correct: 32)</i>	23
6. Totaal aantal gemeenten met een landschapsbeleids- of ontwikkelingsplan passend binnen het kader van de Landschapsvisie	6	13
7. Totaal aantal aardkundige monumenten	PM	PM
8. Toestand van natuur en landschap inzichtelijk gemaakt via de website Buiten in Beeld	Actualisatie rapport over 2007	Niet

NB: in de Begroting 2008 staat abusievelijk een foutieve reeks van begrote indicatoren. De juiste reeks is cursief weergegeven. In 2009 wordt de hectareboekhouding in IPO-verband in het project Nulmeting op kaart definitief vastgesteld. Op basis daarvan kunnen de cijfers (realisatie) worden bijgesteld.

Toelichting bij de indicatoren

Ad 1: in 2008 is 200 hectare verworven ten behoeve van de EHS-nieuwe natuur. Hiervan ligt 160 hectare op de juiste plaats en moet 42 hectare gezien worden als ruilgrond. In totaal ligt er ruim 4.000 hectare nieuwe natuur op de juiste plaats in de EHS. Daarnaast is er ongeveer 800 hectare ruilgrond in bezit van Bureau Beheer Landbouwgronden. De realisatie blijft achter bij de ambitie.

Ad 2: de realisatie van particuliere nieuwe natuur is ongeveer vijftig procent van de taakstelling. In 2008 is er voor 52 hectare een aanvraag functiewijziging particulier natuurbeheer ingediend.

Ad 4: in 2008 is veertien kilometer natuurvriendelijke oever gerealiseerd.

Ad 5: in 2008 is er één ecoduct en één faunapassage opgeleverd. Dertien projecten bevinden zich in de voorbereidingsfase.

Ad 8: niet uitgevoerd vanwege technische problemen met de Ecodatabank.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	4.496	3.632	4.092	3.914	178
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Centrale overhead	1.135	1.497	1.497	1.497	0
Totaal lasten (incl. overhead)	5.631	5.129	5.589	5.411	178
Baten regulier beleid	77	16	381	479	-98
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	77	16	381	479	-98
Resultaat voor bestemming	5.554	5.113	5.208	4.931	277
Onttrekking reserves	682	0	80	80	0
Storting reserves	230	0	876	941	-65
Resultaat na bestemming	5.102	5.113	6.004	5.792	212

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Apparaatslasten</i> Verschuiving van uren vergunningverlening ontgrondingen (programma 2.7) naar ontheffingverlening groene regelgeving.	3.048	3.090	-42	
<i>Agenda Natuur</i> Omdat de middelen pas in het vierde kwartaal beschikbaar waren, zijn de € 60.000 voor natuureducatie en € 50000 voor monitoring van ecologische verbindingen en faunavoorzieningen in 2008 niet gerealiseerd. Voorgesteld wordt om deze middelen over te hevelen naar 2009.	110	0	110	
Een aantal facturen uit voorgaande jaren komen niet meer tot uitbetaling, waardoor deze middelen vrijvallen naar de algemene middelen.	0	- 115	115	
<i>Ecologisch onderzoek</i> Er is in 2008 meer tijd besteed aan ecologische advisering voor projecten als de Grebbelinie, de Groene ruggengraat, verdrogingsbestrijding, Natura 2000 en diverse ruimtelijke plannen. Hiervoor hebben we middelen van derden ontvangen (zie ook baten).	194	230	-36	
<i>Schoon schip</i> Overboeking Schoon Schip. Betreft mediationovereenkomst met betrekking tot de boat-savers waarbij de provincie de kosten voor verwijdering in 2012 zal dragen.	100	61	39	
Overige kleine verschillen	2.137	2.145	-8	
Totaal lasten	5.589	5.411	178	
Baten				
<i>Aardkundige wandelroute</i> De communicatie van een aardkundige wandelroute is gefinancierd vanuit bijdragen derden.	0	18	-18	
<i>Ecologisch onderzoek</i> Voor onderzoek inzake de Wet ammoniak en veehouderij zijn bijdragen beschikbaar gesteld door derden. Daarnaast hebben wij voor het monitoren van het landelijk meetnet flora middelen van het Rijk ontvangen. Met deze middelen hebben wij diverse projecten ecologisch geadviseerd (zie ook lasten).	0	49	-49	
<i>Verbeurde dwangsommen Woonschepen</i> De begrote baten van € 30.000 zijn niet gehaald. De dwangsommen zijn afhankelijk van de overtreding en vooraf dus niet goed te begroten.	30	14	16	
Vanuit het project Knelpunten woonschepen zijn meer baten gerealiseerd dan begroot (AVV).	351	398	-47	
Totaal baten	381	479	-98	
TOTAAL	5.208	4.932	276	

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Nog te verrichten activiteiten: natuur en landschap	52	80	52	80
Projectenreserve Schoon Schip	0	0	38	0
Uitvoering Woonschepenbeleid	824	0	851	0
Totaal	876	80	941	80

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Stortingen

De storting van € 52.000 is conform begroting. Deze middelen worden overgeheveld naar 2009 en worden aangewend voor begrenzing van robuuste ecologische verbindingzones.

Voor Schoon Schip is een bedrag van € 38.000 gestort in de projectenreserve. Dit betreft de mediationovereenkomst met betrekking tot de boat-savers waarbij de provincie de kosten voor verwijdering in 2012 zal dragen.

Reserve uitvoering woonschepenbeleid

Vanuit het project Knelpunten woonschepen zijn meer baten gerealiseerd dan begroot (€ 27.000).

Onttrekkingen

Betreft een overheveling van middelen uit 2007 naar 2008. In 2008 hebben de werkzaamheden voor de uitvoering van de ecologische verbindingzones plaatsgevonden en zijn daarom onttrokken uit de reserve.

Programmanr: 2.6	Plattelandszaken	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Agrarische zaken en plattelandsontwikkeling	Dhr. R.W. Krol

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

Agrarische zaken en plattelandsontwikkeling

- Nota Ruimte, ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening & Milieubeheer, Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit, Verkeer & Waterstaat en Economische Zaken
- Reconstructiewet, Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost (2004)
- Streekplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan provincie Utrecht
- Platteland in Ontwikkeling, Visie en activiteitenprogramma Plattelandsontwikkeling in de provincie Utrecht, 2006-2009 (PS, 12 juni 2006) met een gebundelde inzet voor plattelandsontwikkeling, waaronder voor de landbouw
- Uitvoeringsprogramma Groene Hart, 2006
- Landinrichtingsplannen: RAK-Krommerijn, Noorderpark, Groenraven-Oost, Utrecht-West, Lopikerwaard
- Landinrichtingwet (oud) en Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG), 2006
- Subsidieverordening Inrichting Landelijk Gebied (2006)
- Meerjarenprogramma Landelijk Gebied. Agenda Vitaal Platteland, Kaderdocument. Provincie Utrecht

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Een veelzijdig en vitaal Utrechts platteland.

Dit willen we realiseren aan de hand van drie doelstellingen/ambities:

1. vraaggericht ondernemen voor de Utrechtse samenleving;
2. benutten van het Utrechtse natuurlijke en sociale kapitaal;
3. ruimte voor experimenten.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

N.v.t.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Agrarische zaken

Duurzame landbouw

De provincie is gestart met de voorbereiding voor het uitvoeren van een 'thermometerproject' voor de biologische landbouw dat duidelijk moet maken hoe het staat met de biologische landbouw in de provincie Utrecht. Naar aanleiding van een initiatiefvoorstel van Provinciale Staten is er is een projectplan Actieprogramma Dierenwelzijn opgesteld en besproken met drie politieke partijen. In het kader van de maatregelen inzake het thema klimaat hebben wij een projectplan landbouw op orde opgesteld.

Plantoetsing landbouw

In de eerste helft van 2008 zijn veertig ontwerpbestemmingsplannen, voorstellen voor bestemmingsplanwijzigingen en verzoeken om vrijstelling (artikel 19 WRO) beoordeeld op landbouwaspecten. Belangrijke criteria voor de toetsing zijn verenigbaarheid met de streekplanzonering voor het landelijk gebied, de specifieke reconstructiezonering, het concentratiebeleid voor de glastuinbouw en een correcte toepassing van de ruimte voor ruimte-regeling.

Op 22 oktober 2008 hebben wij met de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) een Convenant Landbouwbelangen bij ruimtelijke ontwikkelingen gesloten. In dit convenant is afgesproken om het instrument landbouweffectrapportage te stimuleren. Met een landbouweffectrapportage worden bij grote ruimtelijke ontwikkelingen de effecten op landbouw in kaart gebracht. Op basis hiervan kan een zorgvuldige belangenafweging worden gemaakt.

Landbouwstructuurversterking

Wij hebben in overleg met de LTO de notitie landbouwstructuurversterking met een overzicht van geld en doelen (ILG/AVP) opgesteld. De uitvoering loopt, maar in 2008 is gebleken dat de coördinatie en het subsidieproces dient te worden gestroomlijnd. In de tweede helft van 2008 hebben wij vooral ingezet op het stimuleren van vrijwillige kavelruil.

In juli 2008 hebben wij een bestuurlijk akkoord op hoofdlijnen gesloten met het landgoed Den Treek-Henschoten, de gemeente Leusden en de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei over de realisatie van een robuuste

ecologische verbingszone. Landbouwstructuurversterking en samenvoeging van agrarische bedrijven, waarbij gekeken is naar de te bereiken milieuwinst, was onderdeel van het akkoord.

Bodemkaart

Om een adequaat beleid te kunnen ontwikkelen met betrekking tot de bodemdalingsproblematiek in de veenweidegebieden hebben wij in 2008 een gedetailleerde bodemkaart op laten stellen.

Plattelandontwikkeling

Hiervoor wordt verwezen naar de projectbeschrijving elders in deze jaarrekening.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

N.v.t.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator		
1.Behouden percentage agrarische bedrijven groter dan 70 NGE (Nederlandse Grootte Eenheden)	37%	38%
2.Aantal hectares met landbouwstructuurversterking (per jaar)	500-1.000	1.872
3.Bedrijven met biologische landbouw (cumulatief)	84	88
4.Aantal agrarische ondernemers, dat deelneemt aan trainingen en innovatieve trajecten (per jaar)	100	130
5.Toename percentage agrarische bedrijven met verbredingsactiviteiten	29%	Niet gemeten
6.Aantal hectares extra op Programma Beheer met contracten voor beheer en diensten (per jaar)	100	50
7.Percentage dagrecreatief gebruik van het platteland	6%	6%
8.Aantal gemeenten met kleine kernen dat leefbaarheidsprojecten onderneemt	15	17

Toelichting bij de indicatoren

Ad 5: dit gegeven is in het verleden door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gemeten. Voor 2008 heeft het CBS geen meetgegevens verzameld.

ad 6: er zijn aanvragen ingediend voor meer dan honderd hectare. Voor vijftig hectare konden overeenkomsten worden afgesloten. De verwachting is dat de resterende overeenkomsten begin 2009 kunnen worden afgesloten.

Ad 7: het betreft een inschatting.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	812	199	576	596	-20
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Centrale overhead	92	113	113	113	0
Totaal lasten (incl. overhead)	904	312	689	709	-20
Baten regulier beleid	200	0	300	311	-11
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	200	0	300	311	-11
Resultaat voor bestemming	704	312	389	399	-10
Onttrekking reserves	757	0	0	0	0
Storting reserves	310	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	257	312	389	399	-10

Verschillenanalyse		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
Apparaatskosten	110	121	-11	
Overige kleine verschillen	579	588	-9	
Totaal lasten	689	709	-20	
Baten				
Overige kleine verschillen	-300	-311	11	
Totaal baten	-300	-311	11	
TOTAAL	389	398	-9	

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008		
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking	
Geen mutaties in 2008					
Totaal					

Programmanr: 2.7	Ontgrondingen	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Bouwgrondstoffenbeleid	Dhr. Drs. R.W. Krol
	2. Vergunningverlening	Dhr. Drs. R.W. Krol

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Nota Ruimte
- Bouwgrondstoffenplan provincie Utrecht 2001: hierin is het landelijk beleid met betrekking tot bouwgrondstoffen uit het structuurschema voor de provincie uitgewerkt (planperiode tot en met 2008)
- Taakstelling voor beton- en metselzand acceptatie door provincie in november 1997 (ministerie van Verkeer & Waterstaat / IPO)
- Streekplan provincie Utrecht 2005
- Ontgrondingenwet (1996)
- Ontgrondingenverordening provincie Utrecht (PS, 2001, PS, 2004 en PS, 2007)
- Heffingsverordening provincie Utrecht 2002
- Samenwerkingsovereenkomst handhaving (2000)
- Nota Handhaving en Veiligheid (PS, 2002)
- Handhavingstrategie grijze en groene regelgeving provincie Utrecht 2005-2008 (GS, 2005)

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

1. Het behoud van een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving en een toereikende voorziening aan bouwgrondstoffen door:
  - het reguleren van de behoefte aan het winnen van primaire bouwgrondstoffen;
  - realisatie van de taakstelling voor de hoeveelheid te winnen beton- en metselzand;
  - het voorkomen van onevenredige aantasting van waarden van de fysieke leefomgeving als gevolg van ontgrondingen.
2. Het bevorderen van een correct en voorspoedig procedureverloop door gecoördineerde vergunningverlening ('één-loket').

Doelen Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

N.v.t.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Vergunningverlening in het kader van de Ontgrondingenwet is in 2008 voortgezet conform wettelijke regelgeving en landelijk en provinciaal beleid met als doel om kwalitatief goede vergunningen te verlenen binnen de wettelijke termijnen. In 2008 zijn 39 vergunningsaanvragen in het kader van de Ontgrondingenwet afgehandeld. 72 procent van deze besluiten is binnen de wettelijke termijnen genomen. Dit percentage is hoger dan in 2007. De reden voor het niet tijdig afhandelen van aanvragen is gelegen in de afhankelijkheid van adviezen van derden en een tijdelijke onderbezetting.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

N.v.t.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Vergunde hoeveelheid beton- en metselzand (x 1.000 ton/jaar)	500	0
Te winnen hoeveelheid beton- en metselzand uit bestaande en te realiseren winningen (x 1.000 ton/jaar)	800	108
Vergunde oppervlakte voor beton- en metselzandwinning in combinatie met realisering ander project (hectares)	5	0
Te winnen hoeveelheid ophoogzand uit bestaande en te realiseren winningen (x 1000 m3)	2.000	1.704
Te winnen hoeveelheid klei uit bestaande en te realiseren winningen (x 1000 m3)	200	350

Toelichting bij de indicatoren

De vergunde hoeveelheid te winnen beton- en metselzand en de uiteindelijk daadwerkelijk gewonnen hoeveelheid zijn afhankelijk van de marktwerking. Bedrijven stemmen de winning van grondstoffen af op de verwachting en productiekosten. In 2008 was de behoefte aan deze grondstoffen even groot als voorgaande jaren. Uit kostenoverweging zijn echter de vergunde winningen beton- en metselzand niet in productie genomen, maar zijn deze grondstoffen meestal vanuit Duitsland aangevoerd. Daarnaast is door marktwerking de behoefte en afzet van klei voor de keramische industrie juist toegenomen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	250	278	239	157	82
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Centrale overhead	113	137	137	137	0
Totaal lasten (incl. overhead)	363	415	376	294	82
Baten regulier beleid	110	168	168	121	47
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	110	168	168	121	47
Resultaat voor bestemming	253	247	208	173	35
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Storting reserves	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	253	247	208	173	35

Verschillenanalyse		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Apparaatskosten</i> Er zijn minder grote, arbeidsintensieve vergunningaanvragen ingediend; hierdoor minder uren nodig. Deze uren zijn ingezet voor ontheffingverlening groene regelgeving en vergunningverlening Grondwaterwet.	184	119	65	
Kleine verschillen	192	175	17	
Totaal lasten	376	294	82	
Baten				
Er zijn minder vergunningaanvragen voor grote grondstoffenwinningen binnengekomen (marktwerking) en dus ook minder legesinkomsten.	168	121	47	
Totaal baten	168	121	47	
TOTAAL	208	173	35	

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008		
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking	
Geen mutaties in 2008					
Totaal					

Programmanr: 2.8	Agenda Vitaal Platteland	Portefeuillehouder
Productgroepen:	8. AVP Algemeen	Dhr. Drs. R.W. Krol
	9. Reconstructie	Dhr. Drs. R.W. Krol
	10. Natuur	Dhr. Drs. R.W. Krol
	11. Sociaal-economische vitalisering/landbouw	Dhr. Drs. R.W. Krol
	12. Recreatie	Dhr. Drs. R.W. Krol
	13. Landschap	Dhr. Drs. R.W. Krol
	14. Bodem	Dhr. Drs. R.W. Krol
	15. Water	Dhr. Drs. R.W. Krol

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Nota Ruimte, ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken
- Reconstructiewet, Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost (2004)
- Streekplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan provincie Utrecht
- Panorama Krayenhoff, Linieperspectief, d.d. maart 2004 "ondertekend" door minister van LNV en voorzitter Stuurgroep Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Herijkt Plan De Venen, (2007)
- Uitvoeringsprogramma Groene Hart, (2006)
- Landinrichtingsplannen: RAK-Krommerijn, Noorderpark, Groenraven-Oost, Utrecht-West, Lopikerwaard.
- Landinrichtingwet (oud) en Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG), (2006)
- Subsidieverordening Inrichting Landelijk Gebied, (2006)
- Meerjarenprogramma Landelijk Gebied. Agenda Vitaal Platteland, Kaderdocument. Provincie Utrecht, (2006)
- Rijksmeerjarenprogramma Vitaal Platteland 2007-2013, (LNV 2006)

Wat wilden we bereiken?

Het hoofddoel is een effectieve realisatie van vastgesteld beleid in het landelijk gebied dat is vastgelegd in één meerjarige agenda voor een vitaal platteland (AVP) voor de periode 2007-2013. Het betreft de thema's op het gebied van natuur, recreatie, landbouw, Nationale Landschappen, vitalisering landelijk gebied, water en milieu. In het AVP-programma is het coalitieakkoord integraal opgenomen. Om die reden worden regulier beleid en het uitvoeringsprogramma van dit college niet gescheiden. De doelen zijn:

1. uitvoering van beleid in het landelijk gebied met draagvlak;
2. een goede verhouding tussen de inzet van publieke middelen en de gerealiseerde prestaties;
3. in het reconstructiegebied Gelderse Vallei/Utrecht-Oost een versterking van de structuur voor landbouw en bedrijvigheid en verbetering beleving voorzieningenniveau in de plattelandsgemeente;
4. het versterken van biodiversiteit natuur ten aanzien van soorten, kwaliteit en kwantiteit;
5. een kwalitatief goede natuur in Utrecht;
6. een duurzame landbouw (economisch, sociaal en milieutechnisch) door het creëren van een vitaal platteland;
7. een recreatief aantrekkelijk Utrecht door het ontwikkelen van grootschalig groen in en om de stad, het verbeteren van de belevingswaarde van dagrecreatie en het verbeteren van de structuur van toeristisch ondernemen;
8. behoud en versterking van het Utrechts landschap ten aanzien van de kernkwaliteiten (natuur, cultuur en belevingswaarde).

De uitvoering van het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP)

De uitvoering van het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP) vindt plaats vanuit een gebiedsgerichte aanpak. De provincie is vlakdekkend ingedeeld in gebiedscommissies. Deze hebben gebiedsprogramma's opgesteld. In november 2007 hebben Provinciale Staten vijf gebiedsgerichte programma's vastgesteld. Het betreft de gebieden:

- Eemland-Gelderse vallei;
- Utrechtse Heuvelrug;
- Kromme Rijngebied;
- Utrecht-midden;
- Westelijk Utrecht (De Venen en de Utrechtse Waarden).

De gebiedscommissies genereren projecten die invulling geven aan de uitvoeringsprogramma's. Op basis hiervan verstrekt de provincie opdrachten en subsidies. De uitvoeringsprogramma's voor 2008 zijn uitgevoerd. In totaal zijn er voor de AVP de volgende middelen beschikbaar voor de periode 2008-2011 (voor de berekening van de beschikbare middelen wordt gebruik gemaakt van een verdeelsleutel van 4/7 van het totale gebiedsprogramma 2007-2013). De beschikbare geldstromen zijn:

- module 1: doelen en middelen Bestuursovereenkomst met het Rijk 2007-2013: 4/7 van € 350 miljoen is € 200 miljoen;
- module 2: middelen collegeprogramma € 65 miljoen;
- totaal € 265 miljoen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Over de voortgang van het programma AVP (2007-2013) wordt jaarlijks (in juni) gerapporteerd naar Provinciale Staten. Op de beleidsinhoudelijke voortgang op de doelen wordt in de programma's 2.5, 2.6, 3.1 en 3.2 gerapporteerd.

In 2008 is geïnvesteerd in het verbeteren van de AVP-programmacycclus. De programmabureaus die ter ondersteuning van de gebiedscommissies werken, zijn versterkt. Er is een vlakdekkend systeem van gebiedscommissies en programmabureaus gerealiseerd. Zo is in 2008 (na oprichting van de bestuurlijke regiegroep Heel de Heuvelrug) het programmabureau Heel de Heuvelrug gestart in Soesterberg en zijn de gebiedscommissies Utrechtse Vecht en Weiden en Stad en Land Utrecht opgericht. Ook is in 2008 het streekhuis Krommerijn gestart. Daarnaast is er veel aandacht voor programmamanagement. Hiervoor is het systeem Prisma opgezet dat nu operationeel is.

De bestuursovereenkomst ILG met het Rijk is herzien. Er zijn afspraken gemaakt over aanvullende prestaties over de inzet van Nota Ruimte-middelen (groene diensten, Kaderrichtlijn Water (KRW), Nieuwe Hollandse Waterlinie). Een sterke focus heeft in 2008 gelegen op de versnelling van de grondverwerving. In februari 2008 is een strategisch grondplan taakgebonden aankopen vastgesteld door Provinciale Staten. Hierin hebben Provinciale Staten duidelijke kaders gesteld. De acties in het plan zijn in 2008 nader uitgewerkt tot het opzetten van een revolverend fonds, het aanwijzen van prioritaire gebieden voor verwerving, het opstellen van aankoopstrategieplannen en een meer gebiedsgerichte organisatie van de verwerving.

In het kader van het project nulmeting op kaart proberen Rijk en provincie voor de beleidsdoelen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Recreatie om de Stad (RodS) in beeld te krijgen wat exact de stand van zaken was op 1 januari 2007 wat betreft verwerving, inrichting en beheer. Een koppeling tussen prestaties en beschikbare middelen wordt hierin gelegd. Risico's die spelen zijn onder andere extra kosten omdat gronden voor EHS en RodS die niet op locatie liggen door ruil op locatie moeten komen. Verder is er veel werk onder handen voor inrichting waarbij bepaald moet worden of de begrote prestatie in hectare voldoende is voor de door het Rijk beschikbare gestelde middelen.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator programmabegroting		
Positie ten opzichte van andere provincies in jaarlijkse rapportages aan het Rijk (benchmarking)	1	1
Realisatie van reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost 2005-2020 (in procenten per jaar)	7%	5%
Gerealiseerde hectares EHS (2007-2013) van de totale taakstelling van 10.264 hectare	Zie programma 2.5	Zie programma 2.5
Gerealiseerde soortenbeschermingsplannen	Zie programma 2.5	Zie programma 2.5
Gerealiseerde ecologische verbindingen	Zie programma 2.5	Zie programma 2.5
Vermindering areaal verdroogde natuur ten opzichte van de verdrogingskaart 1999 in de periode (2007-2013)	Zie programma 3.1	Zie programma 3.1
Percentage van het oppervlaktewater dat voldoet aan de ecologische eisen	Zie programma 3.1	Zie programma 3.1
Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug	Zie programma 2.5	Zie programma 2.5
Landbouw (percentage bedrijven > 70 NGE, aantal biologische bedrijven, hectares structuurversterking)	Zie programma 2.6 en 3.2	Zie programma 2.6 en 3.2
Percentage agrariërs met bovenwettelijke inspanningen op milieuterrein	Zie programma 3.2	Zie programma 3.2
Leefbaarheid (aantal gemeenten met kleine kernen dat leefbaarheidsprojecten uitvoert)	Zie programma 2.6	Zie programma 2.6
Gerealiseerd oppervlak (in hectares) van RodS Utrecht in de periode 2007-2013	50	5

Aangepakte knelpunten landelijke routenetwerken wandelen, fietsen en varen	PM	2
Percentage realisatie uitvoeringsprogramma's (2007-2013) Nationale Landschap	10%	6%

Toelichting bij de indicatoren

AVP algemeen

Het AVP-programma heeft aan haar rapportage-eisen voldaan. De PEIL-rapportage naar het Rijk voor 2008 wordt pas in april 2009 opgeleverd. Dan zal blijken hoe de provincie in de benchmark ILG staat.

Door de hogere eisen die aan het subsidieverleningsproces worden gesteld in het kader van rechtmatigheid en eisen van het Rijk en de EU is het subsidieproces complex geworden. Hierdoor zijn in 2008 veel knelpunten opgetreden bij de toetsing van projecten met als gevolg dat veel subsidieaanvragen niet binnen de Awb-termijnen zijn beschikt.

Reconstructie

In totaal is in 2008 voor circa € 6 miljoen verplicht in projecten voor de uitvoering van het gebiedsprogramma 2007-2013. Dit is minder dan geprogrammeerd dan de € 8 miljoen die was geprogrammeerd, maar inmiddels komt de uitvoering wel goed op gang. Daarnaast is voor ongeveer veertig hectare aangekocht in het gebied en enkele agrarische bedrijven in het kader van uitplaatsing EHS en structuurversterking landbouw.

Natuur

Een toelichting op de realisatie staat in programma 2.5.

Over de voortgang verdrogingsbestrijding wordt gerapporteerd in programma 3.1.

Sociaal economische vitalisering

Een toelichting op de voortgang staat in programma's 2.6 en 3.2.

Het landinrichtingsproject RAK Krommerijn is in afronding. In dit programma wordt circa 600 hectare structuurversterking voor de landbouw gerealiseerd. De pilots Duurzame landbouw komen moeilijk op gang. Belangrijke oorzaak hiervan is dat projecten afzonderlijk door het ministerie van VROM moeten worden getoetst.

Recreatie

Recreatie om de Stad is in uitvoering. De grondmarkt rond de stad zit vast waardoor er maar vier van de geprogrammeerde vijftig hectare is verworven. Hierop wordt actie ondernomen. In 2008 is het recreatie gebied Nieuw Wulven met tachtig hectare als onderdeel van de landinrichting Groenraven Oost vrijwel ingericht.

Landschap

Ongeveer € 1,2 miljoen aan projecten is verplicht in het kader van het uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap (2007-2013). Omgerekend is dat zes procent van de totale programmering over deze periode. Dit is minder dan de beoogde tien procent van de totale programmering, maar inmiddels zitten veel projecten in de pijplijn.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	47.126	43.184	51.784	31.630	20.154
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	9.000	5.833	3.167
Centrale overhead	646	749	749	749	0
Totaal lasten (incl. overhead)	47.772	43.933	61.533	38.212	23.321
Baten regulier beleid	35.821	31.666	35.117	20.006	15.111
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	28	-28
Totaal baten	35.821	31.666	35.117	20.033	15.084
Resultaat voor bestemming	11.951	12.267	26.416	18.179	8.237
Onttrekking reserves	5.458	6.514	19.839	12.710	7.129
Storting reserves	3.679	681	681	1.022	-341
Resultaat na bestemming	10.172	6.434	7.258	6.491	767

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Coalitieprogramma 2007-2011 Landelijk gebied (uitvoeringsprogramma 2008)</i> Een groot deel van de subsidies die in het uitvoeringsprogramma 2008 zijn beschikt, komen pas in 2009 tot betaling. Bovendien zijn er in de tweede helft 2008 nog veel projecten ingediend die nog niet zijn beschikt. De realisatie van het coalitieprogramma ligt op schema.	9.000	5.806	3.194	
<i>AVP programma onderdeel Bestuursovereenkomst ILG 2007-2013 (uitvoeringsprogramma 2008)</i> Met name op grondverwerving en inrichting voor de EHS en RodS is minder gerealiseerd dan geprogrammeerd. Veel projecten die in 2008 een subsidiebeschikking hebben gekregen komen pas in 2009 tot betaling.	35.789	20.589	15.200	
<i>Project Ecoduct N227 Leusderheide</i> Zie voor een nadere toelichting het projectblad Ecoduct N227 Leusderheide.	3.377	3.249	128	
<i>Aankopen natuurterreinen</i> De overdracht van landgoed De Paltz naar Het Utrechts Landschap stond gepland voor 2008 (€ 2,7 miljoen), maar heeft nog niet plaatsgevonden. De overdracht is afhankelijk van besluitvorming met betrekking tot de voormalig vliegbasis Soesterberg.	4.750	1.043	3.707	
<i>Nieuwe Hollandse Waterlinie</i> Zie voor een nadere toelichting het projectblad Nieuwe Hollandse Waterlinie.	1.667	494	1.173	
<i>Gederfde renteopbrengsten voorfinanciering</i> Wij hebben middelen beschikbaar gesteld aan de Dienst Landelijk Gebied voor aankopen van gronden in het kader van structuurversterking landbouw in Langbroekerwetering, Krommerijgebied en De Venen. De kosten voor deze voorfinanciering zijn ten laste gebracht van het programma AVP en worden gedekt door een onttrekking uit daarvoor bestemde reserves. Zie hiervoor de staat van reserves.	0	1.017	-1.017	
Overige kleine verschillen	6.950	6.014	936	
Totaal lasten	61.533	38.212	23.321	
Baten				
<i>AVP programma onderdeel Bestuursovereenkomst ILG 2007-2013 (uitvoeringsprogramma 2008)</i> Dit betreft het investeringsbudget ILG afkomstig van het Rijk. Deze baten zijn lager uitgevallen omdat de lasten ook lager zijn. Zie hierboven de toelichting op de lasten.	33.140	18.246	14.864	
Overige kleine verschillen	1.977	1.757	220	
Totaal baten	35.117	20.033	15.084	
TOTAAL	26.416	18.179	8.237	

Mutaties reserves		Bedragen x € 1.000		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Coalitieakkoord	0	9.000	0	5.806
Risicoreserve	0	0	0	616
Ecoducten	0	3.377	0	3.249

Naam reserve	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Aankopen natuurterreinen	681	4.750	726	1.033
Reconstructiewet	0	232	0	621
Nog te verrichten activiteiten Landelijk gebied	0	490	0	490
Risico's voorfinanciering	0	0	0	69
Projecten	0	295	296	295
Structuurfonds	0	28	0	60
Stimuleringsfonds	0	1.667	0	471
Totaal	681	19.839	1.022	12.710

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Reserve Coalitieakkoord

Een groot deel van de subsidies die in 2008 zijn beschikt, komen pas in 2009 tot betaling. Daardoor is de onttrekking uit deze reserve lager dan begroot.

Risicoreserve en Reserve risico's voorfinanciering

Wij hebben middelen beschikbaar gesteld aan de Dienst Landelijk Gebied voor aankopen van gronden in het kader van structuurversterking landbouw in Langbroekerwetering, Krommerijgebied en De Venen. De kosten voor deze voorfinanciering zijn ten laste gebracht van het programma AVP, en worden grotendeels gedekt door een onttrekking uit deze twee reserves.

Reserve Ecoducten

In december 2008 heeft de openbare aanbesteding van de groene inrichting plaatsgevonden. Dit is iets later dan verwacht, waardoor de onttrekking uit de reserve ook lager uitvalt.

Reserve Aankopen natuurterreinen

In 2008 is conform begroting € 681.000 gestort in de reserve Aankopen natuurterreinen. De grondverwerving in 2008 is gedekt uit dezelfde reserve (€ 1.033.000). Dit is minder dan verwacht voor 2008 door de lastige grondverwerving in de provincie Utrecht. Daarnaast heeft de doorlevering van terrein De Paltz niet plaatsgevonden (die deels uit deze reserve gefinancierd zou worden).

Reserve Reconstructiewet

De werkelijke uitgaven van 2008 overschrijden de begrote uitgaven. Daardoor is de onttrekking uit de reserve groter dan begroot. De uitgaven betreffen vooral de in 2007 aangegane subsidieverplichtingen die in 2008 tot uitbetaling zijn gekomen. Deze extra uitgaven passen binnen het totale projectbudget.

Reserve Nog te verrichten activiteiten landelijk gebied

De begrote en werkelijke onttrekking uit de reserve van € 490.000 bestaat uit overboekingen van 2007 naar 2008. Het gaat om de budgetten voor EU-uitvoeringskosten, bedrijfsovername boeren en Landschap Beheer Utrecht.

Reserve Projecten

De storting betreft over te boeken projectbudget van 2008 naar 2009 voor het project Platteland in ontwikkeling. De onttrekking in de reserve Projecten betreft overgeboekte projectbudgetten van 2007 naar 2008. De € 295.000 bestaat uit € 32.000 voor Agenda Westelijke Veenweiden en uit € 263.000 voor het project Platteland in ontwikkeling.

Reserve Structuurfonds

In 2008 is € 60.000 besteed aan het voormalige Agenda 2010-project De Schammer. Deze middelen zijn gedekt uit de reserve Provinciaal Structuurfonds.

Reserve Stimuleringsfonds

De uitgaven voor het project Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) zijn lager uitgevallen, waardoor ook de onttrekking uit de reserve lager uitviel. Echter, in deze cijfers zijn de verleende meerjarensubsidies niet meegenomen. In voorgaande jaren is voor € 1,2 miljoen aan subsidies verleend, waarvan het grootste deel in 2009 tot betalingen zal leiden. De beleidsinhoudelijke uitvoering van het project NHW ligt dus wel degelijk op schema.

Programmanr: 3.1	Water	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Veiligheid	Dhr. J. Binnekamp
	2. Waterkwantiteit	Dhr. J. Binnekamp
	3. Waterkwaliteit en ecologie	Dhr. J. Binnekamp
	4. Stedelijk waterbeheer en waterketen	Dhr. J. Binnekamp
	5. Water en ruimte	Dhr. J. Binnekamp
	6. Vaarwegen	Dhr. J. Binnekamp
	7. Organisatie waterbeheer	Dhr. J. Binnekamp

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Europese Kaderrichtlijn Water
- Hoogwaterrichtlijn
- Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) Actueel
- Waterschapswet
- Wet op de waterhuishouding
- Wet op de waterkering
- Grondwaterwet
- Waterstaatswet 1900
- Wet van 18 december 1995 houdende enige voorzieningen ten behoeve van de inzet en bekostiging van muskusrattenvangers
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- (Nieuwe) Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet milieubeheer
- Waterhuishoudingsplan 2005 – 2010 (WHP)
- Grondwaterplan (2008)
- Meerjarenprogramma Landelijk Gebied, Agenda Vitaal Platteland, kaderdocument (inclusief TOP-lijst verdrogingsbestrijding) (2006)
- Convenant verdrogingsbestrijding in TOP-gebieden (2008)
- Bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)
- Kader voor Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime in de provincie Utrecht (2006)
- Handleiding bestemmingsplannen
- Verordeningen waterhuishouding en waterkering
- Vaarwegenverordening provincie Utrecht 2008
- Grondwaterverordening

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Het hoofddoel van het derde provinciale Waterhuishoudingsplan is een veilig en bewoonbaar land hebben en in stand houden. De provincie Utrecht streeft naar gezonde en veerkrachtige watersystemen en een duurzaam gebruik van water voor mens en natuur.

Het belangrijkste uitgangspunt is voor ons “duurzaam waterbeheer” conform het landelijk beleid, vastgelegd in het Nationaal Bestuursakkoord Water (Actueel) en Waterbeheer 21^e eeuw. Duurzaam waterbeheer houdt in dat eventuele knelpunten niet worden afgewenteld in tijd, plaats of milieucompartiment. Daarnaast wordt gestreefd naar een natuurlijker beheer van water, dat minder afhankelijk is van technische maatregelen en dat uitgaat van robuuste watersystemen. Hiervoor is het nodig water als uitgangspunt te nemen voor de ruimtelijke ordening.

Doelen Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

De beleidspeerpunten van het hoofdstuk Water zijn:

1. afdoende bescherming tegen hoog water;
2. de verwerking van regenwater is afdoende;
3. gezonde en veerkrachtige watersystemen;
4. water wordt op verantwoorde wijze gebruikt;
5. organisatie van het waterbeheer: de waterschappen voeren hun taken binnen de gestelde kaders adequaat uit.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid

1. Afdoende bescherming tegen hoog water

Op het gebied van waterveiligheid zijn in 2008 een aantal producten gereedgekomen. In de Verordening waterkering Vallei en Eem zijn normen voor de waterkeringen in dit waterschapsgebied vastgesteld. Op de Overstromingsrisicokaart is in beeld gebracht welke gebieden in de provincie snel en diep kunnen onderlopen bij een dijkdoorbraak. Voor het in beeld brengen van regio-overstijgende veiligheidsrisico's is een plan van aanpak opgesteld voor de systeemwerking van dijkringen 14, 15 en 44. In 2008 is ook landelijk grote aandacht geweest voor de waterveiligheid van onder andere de dijken. Aan de commissie Ruimte, Groen en Water is informatie verstrekt over de consequenties van het rapport Veerman voor de provincie Utrecht. Om voorbereid te zijn op watercalamiteiten is voor de interne organisatie een draaiboek opgesteld om de verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken in situaties van (dreigend) gevaar voor waterstaatswerken goed te kunnen uitoefenen.

2. De verwerking van regenwater is afdoende

Als gevolg van de klimaatveranderingen wordt verwacht dat de intensiteit en hoeveelheden neerslag toenemen. Dit kan leiden tot zowel wateroverlast als droogte. Bij een langere periode van droogte kan schaarste ontstaan aan oppervlaktewater. Samen met onze waterpartners hebben we voor die situaties de zogenaamde 'Verdringingsreeks Amstelland' opgesteld. Hierin is de prioritering vastgelegd van de verdeling van het schaarse water over de verschillende belangen.

3. Gezonde en veerkrachtige watersystemen

Met het oog op de verbetering en borging van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater zijn in verband met de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) voor de deelstroomgebieden Rijn-West en Rijn-Midden in 2008 maatregelenpakketten vastgesteld en vastgelegd in nota's. Als onderdeel van het ontwerp Provinciaal Waterplan is het deelplan KRW op 4 november door ons vastgesteld en op 22 december de inspraak ingegaan.

4. Water wordt op verantwoorde wijze gebruikt

Het thema water wordt door ons gezien als belangrijk ordenend principe bij de ruimtelijke ordening. Bij de omzetting van het Streekplan in de Structuurvisie zijn in 2008 de bestaande wateraspecten als 'provinciaal belang' opgenomen. De vaststelling van het ontwerp Provinciaal Waterplan eind 2009 kan leiden tot aanpassing van de Structuurvisie wat betreft de wateraspecten.

Ook is in 2008 de Vaarwegenverordening Provincie Utrecht vastgesteld. De nieuwe verordening is opgesteld in lijn met de IPO-Modelverordening Vaarwegen. Doel van de verordening is de bescherming, instandhouding en bruikbaarheid van de vaarwegen die onder toezicht staan van dan wel in beheer zijn bij de provincie.

Vergunningverlening in het kader van de Grondwaterwet is in 2008 voortgezet conform wettelijke regelgeving en landelijk en provinciaal beleid met als doel om kwalitatief goede vergunningen te verlenen binnen de wettelijke termijnen. In 2008 zijn 37 vergunningen in het kader van de Grondwaterwet verleend. 64 procent van deze besluiten is binnen de wettelijke termijnen genomen. De reden voor het niet tijdig afhandelen van aanvragen is gelegen in de complexiteit van aanvragen, de vele zienswijzen die zijn ingediend, het feit dat er nog geen Provinciale Commissie Leefomgeving was (er is een wettelijke verplichting tot advisering door de provinciale commissie van bepaalde vergunningen) en onduidelijkheid van de initiatiefnemer over het doorgaan van de aangevraagde onttrekking.

Ook is er invulling gegeven aan de handhavingstaken op het gebied van grondwater en zwemwater en zijn we betrokken bij het opstellen van het ontwerp Provinciaal Waterplan 2010-2015. In de Bethunepolder (waterwingebied) is met succes een integraal gebiedsgericht project uitgevoerd met alle handhavingpartners.

Wat betreft de zwemwatertaken is de planning gerealiseerd. Dit betreft de controles van de verschillende categorieën badinrichtingen, veiligheid en veldonderzoek en de publieksvoorlichting. Verder bereiden we ons voor op de komst van de Europese Zwemwaterrichtlijn.

5. Organisatie van het waterbeheer

Als gevolg van de wijziging van de Waterschapswet zijn de reglementen voor de waterschappen ingrijpend aangepast. Deze wijziging was noodzakelijk met het oog op de nieuwe bestuurssamenstelling ten behoeve van de waterschapsverkiezingen eind 2008. In verband met de nieuwe Waterwet is in 2008 gestart met de voorbereiding van de aanpassing van alle waterregelgevingen met de voorbereiding van de overdracht van een deel van de grondwatertaken naar de waterschappen.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

Waterveiligheid

In 2008 is een verordening vastgesteld die voorziet in de aanwijzing en normering van de regionale waterkeringen in oostelijk Utrecht. Verder is er uitvoering gegeven aan het door Provinciale Staten in 2006 aangenomen amendement "Beperken overstromingsrisico's regionale waterkeringen". Daartoe zijn, evenals in 2007, met (co)financiering van de provincie, projecten uitgevoerd die bijdragen aan het verminderen van de overstromingsrisico's van de regionale waterkeringen.

Er is verder in 2008 een verkennende studie uitgevoerd naar de kansrijkheid van een compartimenteringsdijk en eventuele alternatieven in de Gelderse Vallei. Uit de studie blijkt dat het robuuster maken van de Grebbedijk zelf een effectievere maatregel is dan de inzet van een compartimenteringsdijk. Als vervolg op de studie worden in 2009 de mogelijkheden onderzocht om het alternatief 'de robuuste Grebbedijk' verder uit te werken.

Ruimte voor de Lek

In het kader van de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier zijn wij initiatiefnemer voor de maatregelen bij de Lek. Doel is te komen tot een nieuwe, integrale ruimtelijke inrichting van het projectgebied in de uiterwaarden bij IJsselstein, Nieuwegein, Houten en Vianen met als hoofddoel het vergroten van de rivierveiligheid en als secundair doel het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit. In 2008 zijn varianten ontwikkeld die invulling geven aan de dubbeldoelstelling. Naar aanleiding van de informatiebijeenkomsten is besloten een vierde variant te ontwikkelen. De keuze voor een voorkeursvariant is uitgesteld naar 31 maart 2009.

Wateroverlast en verdrogingsbestrijding

In het kader van de verdrogingsbestrijding hebben wij in 2008 een convenant gesloten met de waterschappen, natuurorganisaties en het LTO. In het convenant zijn afspraken gemaakt over aansturing, realistische doelen en doelgerichte inzet van instrumenten. De aandacht richt zich de komende jaren met name op de 12 TOP-gebieden in de provincie Utrecht. We hebben gekozen voor een integrale aanpak van de verdroging in de TOP-gebieden en het opstellen van beheerplannen van de Natura2000-gebieden vanwege het gedeeltelijk samenvallen van de gebieden en de nauwe relatie tussen de beleidssporen. Voor de TOP-gebieden worden inventarisaties van knelpunten uitgevoerd om tot maatregelen te komen. In een aantal gebieden is inmiddels gebleken dat de verdroging door eerdere maatregelen al grotendeels opgelost is. Er worden afspraken gemaakt met betrekking tot monitoring van de resultaten.

Europese Kaderrichtlijn Water

Met het oog op de verbetering en borging van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater zijn in verband met de Europese KRW voor de deelstroomgebieden Rijn-West en Rijn-Midden in 2008 maatregelenpakketten vastgesteld en vastgelegd in nota's. Als onderdeel van het ontwerp Provinciaal Waterplan (opvolger van het huidige Provinciaal Waterhuishoudingsplan) is het deelplan KRW op 4 november door ons vastgesteld en op 22 december de inspraak ingegaan. In 2009 wordt aan Provinciale Staten voorgesteld het deelplan vast te stellen.

Inrichtingsmaatregelen Kaderrichtlijn Water

In 2008 is een programma opgesteld voor het treffen van inrichtingsmaatregelen door de waterschappen met het oog op het realiseren van KRW-doelen. Door middel van subsidieverlening wordt aan de waterschappen een stimuleringsimpuls gegeven voor het realiseren van projecten waarvoor in ILG-verband geen budget beschikbaar is. Uitvoering van deze projecten vindt in 2009 en 2010 plaats.

Stedelijk Waterbeheer en waterketen

In 2008 is een plan van aanpak opgesteld om de samenwerking en afstemming tussen betrokken partijen in de waterketen (drinkwaterbedrijf, gemeente, waterschap) te verbeteren. Voor het stimuleren van uitvoeringsprojecten is een subsidieregeling opgesteld voor projecten die bijdragen aan het verbeteren van de samenwerking. In 2008 is met zestien gemeenten een benchmark riolering gestart en is met enkele innovatieprojecten een start gemaakt. Aangezien het om projecten gaat waar forse investeringen mee gemoeid zijn en besluitvorming door gemeenten en waterschappen moet plaatsvinden, zal de uitvoering van hiervoor in aanmerking komende projecten de komende jaren gefaseerd plaatsvinden.

Opstellen nieuw Waterplan (opvolger van het huidige Provinciaal Waterhuishoudingsplan)

In 2008 hebben wij het Ontwerp Provinciaal Waterplan 2010-2015 vastgesteld. Onderdeel van dit plan maakt een deelplan voor de Kaderrichtlijn Water uit. Het plan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de waterpartners van de provincie. Samen met het Nationale Waterplan en de Waterbeheerplannen van de waterschappen is op het Ontwerp Provinciale Waterplan inspraak mogelijk in 2009. De definitieve vaststelling van het nieuwe Waterplan wordt door Provinciale Staten eind 2009 behandeld.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Percentage van de regionale waterkeringen dat voldoet aan de veiligheidsnormen en randvoorwaarden	78%	1)
Percentage oppervlakte dat voldoet aan de werknormen voor wateroverlast ten opzichte van de situatie in 2000 (doel honderd procent in 2015 aan definitieve normen).	48%	2)
Percentage vermindering van het areaal verdroogd gebied ten opzichte van de verdrogingkaart 1999.	32%	3)
Percentage van het oppervlaktewater dat voldoet aan de geldende normen = MTR > P (fosfaat) ⁴⁾	51%	26,4%
Percentage van het oppervlaktewater dat voldoet aan de geldende normen = MTR > N (stikstof) ⁴⁾	48%	34,3%
Percentage van het oppervlaktewater dat voldoet aan de geldende normen = MTR > zware metalen ⁴⁾	11%	13,8%
Percentage van de gemeenten met wateroverlast dat een waterplan heeft vastgesteld dat voldoet aan de gestelde uitgangspunten (doel is 100% in 2007) ⁵⁾	100%	90%
Percentage van de relevante plannen dat conform de watertoetsprocedure is opgesteld.	100%	100%
Percentage van de bruggen en sluizen opgenomen in de provinciale Scheepvaartwegenverordening met een voldoende ruim en op elkaar afgestemd bedieningsregime (doel is 70 procent in 2015) ⁶⁾	76%	76%

Toelichting bij de indicatoren

¹⁾ In 2006 is de verordening Waterkeringen West, in 2008 is de verordening Vallei en Eem vastgesteld. Hierin zijn nieuwe afspraken opgenomen over toetsing van de regionale waterkeringen.

²⁾ Bij de actualisatie van het Nationaal Bestuursakkoord Water in 2008 zijn nieuwe afspraken gemaakt over de werknormen voor wateroverlast.

³⁾ In 2008 is het Convenant verdrogingsbestrijding in TOP-gebieden gesloten. Hierin wordt een andere koers gekozen in de aanpak van de verdrogingsbestrijding, waarbij ervoor is gekozen om alleen in de TOP gebieden de verdroging aan te pakken

⁴⁾ De drie indicatoren over waterkwaliteit en ecologie worden door de provincie beïnvloed door haar stimuleringsbeleid op het gebied van landbouw-milieu, duurzaam bouwen, gebiedsgerichte projecten, mobiliteit. Daarnaast spelen de waterbeheerders een belangrijke rol vanwege hun waterkwaliteitbeheerstaak.

⁵⁾ Niet alle gemeenten met wateroverlast hebben een waterplan vastgesteld. Door deze gemeenten is op een andere wijze invulling gegeven aan het voldoen aan de gestelde uitgangspunten. Zij hebben dit vastgelegd in afspraken met het waterschap.

⁶⁾ De indicator voor brugbediening is dit jaar ruimschoots gehaald, omdat hierbij eerder dan verwacht is overgegaan op automatisering.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	6.753	5.040	5.885	6.738	-853
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	957	896	61
Centrale overhead	1.351	1.477	1.477	1.477	0
Totaal lasten (incl. overhead)	8.104	6.517	8.319	9.111	-792
Baten regulier beleid	1.976	1.421	1.421	1.636	-215
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	1.976	1.421	1.421	1.636	-215
Resultaat voor bestemming	6.128	5.096	6.898	7.476	-578
Onttrekking reserves	1.475	1.261	2.719	3.093	-374
Dotatie reserves	2.192	1.261	1.711	1.508	203
Resultaat na bestemming	6.845	5.096	5.890	5.891	-1

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Lagere apparaatskosten</i> Minder apparaatskosten als gevolg van minder handhavingswerkzaamheden in het kader van de Grondwaterwet en bij de activiteit waterkeringen	2.752	2.478	274	
<i>Langere aanlooptijd programma "Waterketen"</i> De subsidieverordening is laat in 2008 vastgesteld. Door de aanlooptijd van de infrastructurele projecten schuift de besteding deels door naar 2009.	440	337	103	
<i>Taakstelling waterhuishoudingsplan</i> Door het einde van de financiering vanuit het coalitieakkoord 2004-2008 ontstond voor 2008 een dekkingstekort op het WHP 2004-2010. Omdat de activiteiten binnen het WHP noodzakelijk waren, is binnen de bestaande budgetten naar dekking gezocht om de activiteiten voort te zetten. Dit is op € 332.000 na, volledig gelukt. Het deel dat niet kon worden afgedekt wordt voorgefinancierd uit het uitvoeringsprogramma en de komende jaren ingelopen.	-1.600		-1.600	
<i>Balansafwikkelingen</i> Dit betreft verplichtingen die in de jaren voor 2008 waren opgenomen, maar niet tot betalingen hebben geleid.		-291	291	
Overige kleine afwijkingen	6.727	6.587	140	
Totaal lasten	8.319	9.111	-792	

	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Baten			
<i>Hogere legesinkomsten</i> Een groter aantal vergunningaanvragen heeft geleid tot hogere legesinkomsten	160	241	81
<i>Lagere inkomsten grondwaterheffing</i> De inkomsten grondwaterheffing zijn afhankelijk van de hoeveelheid onttrokken grondwater. Dit is sterk afhankelijk van weersinvloeden en daardoor variabel.	1.261	1.148	-113
<i>Transparante BTW 2007 Muskusrattenbestrijding</i> Uit hoofde van haar vroegere deelname in het OLM krijgt de provincie vanuit het BTW-compensatiefonds een deel van de BTW terug, die door het OLM is betaald. Deze ontvangst was niet meegenomen in de begroting.	0	143	143
<i>Bijdragen ten behoeve van commissie grondwaterbeheer</i> Niet begrootte bijdragen van andere provincies in de commissie grondwaterbeheer	0	38	38
Overige kleine baten	0	66	66
Totaal baten	1.421	1.636	215
TOTAAL	6.898	7.476	-578

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Exploitatiewerschillen Grondwaterbeheer	1.341	1.554	1.138	1.596
Coalitieakkoord		1.165		1.497
Nog te verrichten activiteiten	370		370	
Totaal	1.711	2.719	1.508	3.093

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Storingen

In de reserve Exploitatiewerschillen grondwaterbeheer zijn de werkelijk ontvangen grondwaterheffingen gestort. Aangezien de werkelijke heffing afhankelijk is van de weersomstandigheden (de hoeveelheid onttrokken grondwater), is deze zeer variabel, waardoor afwijkingen op de begroting ontstaan.

De storting in de reserve Nog te verrichten activiteiten betreft de middelen die via het overboekingsvoorstel 2008 zijn doorgeschoven naar 2009.

Onttrekkingen

Uit de reserve Exploitatiewerschillen grondwaterbeheer is een bedrag van € 1.596.000 onttrokken ter financiering van de activiteiten in het kader van het grondwaterbeheer.

De begrote onttrekking uit de reserve Coalitieakkoord dient ter dekking van de activiteiten die ten laste van het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd. De onttrekking is € 332.000 hoger dan geraamd doordat de taakstelling WHP 2008 niet volledig kon worden ingevuld en via de reserve over meerdere jaren wordt verdeeld, zie ook de verschillenanalyse.

Programmanr: 3.2	Milieu	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Lucht	Drs. W.M. de Jong
	2. Bodem	Drs. W.M. de Jong
	4. Externe veiligheid	Drs. W.M. de Jong
	5. Verstoring	Drs. W.M. de Jong
	6. Voorraadbeheer	Drs. W.M. de Jong
	7. Bouwen en wonen	Drs. W.M. de Jong
	8. Verkeer	Drs. W.M. de Jong
	9. Bedrijven	Drs. W.M. de Jong
	10. Landbouw	Drs. W.M. de Jong
	11. Consument	Drs. W.M. de Jong
	12. Gebiedsgerichte aanpak	Drs. W.M. de Jong
	13. Gezondheid en organisatie milieu	Drs. W.M. de Jong

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Provinciaal Milieubeleidsplan
- Wet milieubeheer
- Coalitieakkoord
- Europese Kaderrichtlijn Luchtkwaliteit
- Besluit luchtkwaliteit
- Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Provinciale Milieuverordening
- Kaderrichtlijn Water
- Grondwaterrichtlijn
- Meerjarenprogramma grondwaterbescherming 2004-2008
- Grondwaterplan provincie Utrecht 2008-2013
- Nota Uitvoeringsbeleid Bodem provincie Utrecht
- Bodembeleidsnotitie provincie Utrecht
- Wet Bodembescherming
- Besluit bodemkwaliteit
- Nota externe veiligheid
- Wet geluidhinder
- Luchtvaartwet
- Convenant doelgroepenbeleid industrie
- EU-richtlijn omgevingslawaai
- Rijksbeleid CO2-reductie
- Uitvoeringsprogramma BANS Klimaatconvenant 2002 tot en met 2007
- Ontgrondingenwet
- Provinciale Ontgrondingenverordening
- Landelijk Afvalbeheer Plan
- Bouwgrondstoffenplan
- Leemtewet
- Uitvoeringskader baggerspecie provincie Utrecht 2005-2010
- Samenwerkingsovereenkomst VROM - Nationaal Dubo Centrum - Provincie Utrecht
- Convenanten duurzaam bouwen
- Streekplan
- Integraal programma duurzaam bouwen en duurzame stedenbouw
- Strategisch Mobiliteitsplan Provincie Utrecht (SMPU)
- Vuurwerkbesluit
- Besluit risico zware ongevallen
- Bouwstoffenbesluit

- Wet handhavingbevoegdheid i.o.
- Convenant met Gewestelijke Land- en Tuinbouworganisatie inzake oprichting stichting LaMi
- Wet Ammoniak en Veehouderij
- EU-habitatrichtlijn
- Reconstructiewet
- Uitvoering ILG
- Visie en Activiteitenprogramma Platteland in Ontwikkeling
- Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2
- DUIV-convenant "Milieu in de leefomgeving"
- Werkprogramma toepassing leidraad water en milieu in ruimtelijke plannen / milieukwaliteitsprofielen
- Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen
- Besluit beheer autowrakken
- Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Leefbaarheid en duurzaamheid zijn de pijlers van het Provinciaal Milieubeleidsplan (PMP). In het milieubeleid gaat het de provincie vooral om het behoud en de versterking van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en zal de provincie, daar waar afspraken liggen met het Rijk en Europa, een bijdrage leveren aan de aanpak van mondiale vraagstukken. De vier volgende ambities zijn in het PMP geformuleerd:

1. de milieukwaliteit in de provincie Utrecht behouden en herstellen;
2. een bijdrage leveren aan de oplossing van hardnekkige mondiale vraagstukken;
3. burgers en organisaties in de provinciale gemeenschap hun verantwoordelijkheid laten nemen;
4. de uitvoering vernieuwen en richten op de eigen kwaliteit van gebieden.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

De doelstelling van Duurzaamheid en Milieu is het naderbij brengen van een duurzame provincie, door het aanpakken van hardnekkige milieuproblemen en verbetering van de milieukwaliteit. Daarbij horen de volgende beleidsspeerpunten:

1. duurzaamheid: wij stimuleren duurzaamheid in de provincie;
2. energie: wij intensiveren energiebesparing en opwekking van duurzame energie;
3. klimaatverandering: wij werken aan een klimaatbestendige provincie;
4. leefbaarheid: wij behouden en herstellen de milieukwaliteit in de provincie, met luchtkwaliteit en geluidhinder als speerpunten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Lucht

In 2008 hebben we met gemeenten en Rijkswaterstaat het Regionale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Utrecht (RSLU) vastgesteld, waardoor duidelijkheid is ontstaan over de wijze waarop de luchtkwaliteit in de regio Utrecht zal moeten worden verbeterd. Zie verder Activiteiten uitvoeringsprogramma. Het RSLU maakt onderdeel uit van het Nationale Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit dat samen met de daarbij behorende wetgeving in de eerste helft van 2009 definitief zal worden vastgesteld.

Bodem

In 2008 is gestart met het opstellen van een bodemvisie, waarin integraal de lokale en regionale ambities voor de bodem staan aangegeven (zie activiteiten uitvoeringsprogramma).

Binnen IPO-verband is meegewerkt aan een convenant inzake bodembeleid gericht op de versnelling van de uitvoering van bodemsaneringen, gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen. Daarnaast hebben wij in een landelijk traject onderzoek gedaan naar locaties die door hun verontreiniging risico's voor mens, plant of dier opleveren. Verder is een Europese aanbesteding uitgevoerd voor het uitvoeren van bodemonderzoeken op 22 voormalige stortplaatsen.

Wij hebben het uitvoeringsprogramma van het Grondwaterplan opgesteld. Daarnaast worden al diverse projecten uitgevoerd rond bijvoorbeeld KWO's, drinkwaterbescherming en aanpak van puntbronnen in het kader van de KRW.

Externe veiligheid

Op basis van het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid (PUEV) 2006-2010 en het Jaarprogramma 2008 zijn de volgende resultaten bereikt:

- het risicoregister is gevuld en wordt beheersmatig bijgehouden. Provincie, gemeenten en milieudiensten passen nieuwe regelgeving toe bij het verlenen van vergunningen en de handhaving;
- de uitvoering van saneringen loopt op schema;
- het landelijke basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen kent vertragingen;
- het basisnet wordt in 2009 vastgesteld;

- bijna alle gemeenten hebben een routing vastgesteld;
- het programma risicocommunicatie wordt met de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) opgesteld en heeft vertraging opgelopen door personele wisselingen bij de VRU.

Verstoring

Geluid, als onderdeel van verstoring, is eveneens speerpunt in het uitvoeringsprogramma. Onder het kopje Activiteiten uitvoeringsprogramma treft u de volledige verantwoording over dit thema aan.

Bedrijven

In 2008 zijn 62 vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wet milieubeheer verleend en 135 ontbrandingsmeldingen en toestemmingen op basis van het Vuurwerkbesluit afgehandeld.

De reden voor het niet tijdig afhandelen van twintig procent van de aanvragen is gelegen in de complexiteit en omvang van aanvragen, waardoor het noodzakelijk was aanvullende gegevens te vragen en nadere onderzoeken te doen. De provincie is gebruik gaan maken van een nieuw softwarepakket voor het maken van vergunningen. Verder is er vorm gegeven aan het uitvoeringsbeleid en het doorlopend implementeren van nieuwe wet- en regelgeving zoals het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer en het Besluit bodemkwaliteit.

In 2008 zijn 95 ontbrandingstoestemmingen voor vuurwerk afgegeven en 41 meldingen in behandeling genomen (750 uur). Er is voor één gebruiker van professioneel vuurwerk een zogeheten toepassingsvergunning verleend. Alle besluiten in het kader van het Vuurwerkbesluit zijn binnen de wettelijke termijnen afgehandeld. Bij alle evenementen kon er toezicht worden uitgevoerd. Het naleefgedrag was in 2008 hoger dan in 2007.

Landbouw

In 2008 is de Stichting LaMi, die projecten ter stimulering van duurzame landbouw initieert, opgeheven. De werkzaamheden van de stichting zijn overgenomen door de provincie Utrecht. De liquidatie van de stichting is bijna volledig afgerond.

Beleidsmatig is het projectplan 'Landbouw op orde' vastgesteld. Voor het RSLU is input geleverd ten aanzien van fijnstof in de landbouw. Daarnaast is begonnen met een eerste rapportage monitoring duurzame landbouw die begin 2009 zal worden afgerond.

Voor de KRW is een innovatieproject ingediend in kader van de Innovatieregeling KRW.

Gebiedsgerichte aanpak

De provincie stimuleert gemeenten om ambities na te streven ten aanzien van bijvoorbeeld klimaatneutraliteit. Grotere projecten die we in 2008 hebben gesteund zijn Rijnenburg, Soesterberg en de Spoorzone Woerden. Over het algemeen kan worden gesteld dat alle gemeenten duurzaam bouwen in de praktijk brengen, met als kanttekening dat hierbij verschillende ambitieniveaus worden gehanteerd.

De visie op milieuthema's landelijk gebied in 2008 is gerealiseerd in de uitwerking van een viertal milieuthema's in de KRW, de start van de integrale bodemvisie, de ammoniakdiscussie rondom de Natura2000-gebieden en de fijnstofproblematiek in de landbouw (RSLU).

Het opstellen van de Midterm Review ILG vindt conform de afspraak met het Rijk plaats in 2010, de voorbereidingen starten in 2009 en niet in 2008.

In samenwerking met de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei en de gemeenten in de Gelderse Vallei is het nut van lokaal geurbeleid voor de veehouderij onderzocht. De rapportage is aangeboden aan de Reconstructiecommissie en vormt de basis voor het te ontwikkelen provinciale geurbeleid.

Overige onderwerpen

Algemeen milieu

Het ontwerp-PMP is ter commentaar voorgelegd aan de stakeholders. Door verwerking van het commentaar van de stakeholders heeft het ontwerpplan aan kwaliteit gewonnen, maar heeft de vaststellingsprocedure vertraging opgelopen. Het ontwerpplan zal daarom in april 2009 ter vaststelling aan u worden voorgelegd. Deze vertraging heeft geen gevolgen voor de bedrijfsvoering.

Klimaatverandering

In vervolg op het plan 'Utrecht warmt zich op' is op 19 mei 2008 door Provinciale Staten het programma Klimaat op Orde vastgesteld. Vanuit het Uitvoeringsprogramma is hiervoor € 4 miljoen ter beschikking gesteld. Zie verder Activiteiten uitvoeringsprogramma en de projectenbijlage.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Het Wabo-project is erop gericht om de organisatie tijdig en adequaat voor te bereiden op de invoering van de Wabo in 2010. In het voorjaar van 2008 heeft een intensief traject geleid tot een concept-samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten, milieudiensten, provincie en waterschappen. Bij de overeenkomst behoren dertig processchema's en -tabellen, waarin de diverse stappen beschreven worden die bij de verschillende vergunningprocedures behoren.

Wegens uitstel van de inwerkingtreding van de Wabo tot 1 januari 2010 is het project een paar maanden stilgelegd.

Op 24 september 2008 heeft een ambtelijke conferentie met workshop plaatsgevonden. Tijdens die bijeenkomst is met de samenwerkingspartners afgesproken dat verder gewerkt wordt aan:

- het uitvoeren van pilots, om te toetsen of de gemaakte afspraken in de praktijk ook werken;
- het uitwisselen van kennis, onder andere het uitgeven van een periodieke Wabo-nieuwsbrief;
- het verstevigen van het contact met de klant: de burgers en de bedrijven.

Er zijn projecten opgestart met de waterschappen en de gemeenten Woerden en Veenendaal om de samenwerking in het kader van de Wabo uit te werken.

In november 2008 is door de provincie een bestuurlijke conferentie georganiseerd waaraan alle Utrechtse gemeenten hebben deelgenomen. De provincie is gevraagd de procesrol op zich te nemen om tot een werkbare uitvoeringsstructuur voor de samenwerking te komen.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

Duurzaamheid: de DO-ladder

De afdeling Handhaving draait mee in het organisatiebrede project ter promotie van duurzaamheid in organisaties: de DO-ladder (Duurzaam Ondernemen). Met het project 'Verbreden Milieuhandhaving' wil de afdeling meer aansluiten bij de (duurzaamheids)beleidswensen van andere provinciale afdelingen en ook van externe partners. Een belangrijk onderdeel van dit project in 2009 bestaat uit het ontwikkelen van een met de afdeling Milieu en externe handhavingpartners afgestemd beleid om via (vergunningverlening en) handhaving energiebesparing bij bedrijven te bewerkstelligen.

Wet bodembescherming

In 2008 zijn er 79 saneringen gestart. De afdeling Handhaving heeft circa tien procent van de locaties niet kunnen bezoeken vanwege krapte op de arbeidsmarkt voor handhavers. In 2008 zijn grotere saneringen twee tot drie keer bezocht (tegen één keer in 2007). Het naleefgedrag wat betreft het melden van startsaneringen is in 2008 verbeterd. Saneerders melden afwijkingen met eind- en tussenmeldingen, maar dat kan nog beter. Er is in 2008 een ketenbreed standaard meldingsformulier gemaakt, dat te downloaden is van de provinciale site. Kortom: de resultaten vertonen een licht stijgende lijn.

Wet milieubeheer

Transportcontroles

Omdat de transportsector een belangrijke schakel in de verwijderingsketen is, zijn er vier grootschalige transportcontroles uitgevoerd (samen met PMD, KLPD, Douane en het ministerie van VROM). Ook zijn er acht kleinschaliger controles samen met de PMD uitgevoerd. Door ontoereikende inzet van de PMD is het doel (twee controles per maand - zestien in totaal) in 2008 niet gehaald. Van de begrote 350 uur kon daarom honderd uur niet worden ingevuld.

Binnen Wm-inrichtingen

Alle bedrijven zijn in 2008 tenminste één keer bezocht. Een aantal belangrijke inrichtingen is vaker gecontroleerd. Het naleefgedrag is redelijk.

- Speciaal toezicht: de controles in de circa veertig bedrijven zijn uitgevoerd op basis van toezichtsplannen. Dankzij extra controles en communicatiemomenten zijn de gestelde handhavingsdoelen gehaald. Langs deze weg is in 2008 een redelijk naleefgedrag gehaald.
- Toezicht Externe Veiligheidsbedrijven: het gaat om in totaal 32 bedrijven. Alle veiligheidsaspecten per bedrijf zijn met behulp van factsheets inzichtelijk. Alle bedrijven zijn in 2008 bezocht. Het naleefgedrag is voldoende maar dient voortdurend gemonitord te worden.
- Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO): bij de negen BRZO-bedrijven die door de provincie Utrecht worden gecontroleerd is er in 2008, tenminste éénmaal een BRZO-inspectie geweest. Bij een drietal bedrijven zijn twee BRZO-inspecties uitgevoerd in het kader van een ingezet handhavingstraject. Het totale aantal BRZO-inspecties in 2008 komt hierdoor op twaalf. Gemiddeld genomen is de naleving bij BRZO-bedrijven voldoende. Echter, het blijkt dat enkele bedrijven nog geen goed werkend veiligheidsbeheerssysteem hebben.
- Consignatiedienst en afhandeling milieuklachten: in 2008 zijn ruim 1.700 klachten geregistreerd. Ten opzichte van 2007 en 2008 (respectievelijk 700 en 1.200 klachten) is dat een forse stijging. Het betreft een tweede stijging van klachten op rij. De stijging in 2008 is veroorzaakt door enkele bedrijven die in verhouding erg veel klachten veroorzaakten. Daarnaast maakt een toenemend aantal Utrechtse gemeenten gebruik van de provinciale milieuklachtentelefoon als meldpunt voor klachten over gemeentelijke bedrijven.

Duurzaamheid Algemeen

De provincie maakt werk van duurzaamheid door onder andere uitvoering van het programma Leren voor Duurzaamheid en stimuleren van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen bij bedrijven.

Resultaten in 2008

- In februari 2008 is het actieplan duurzaamheid vastgesteld, waarin we aangeven hoe ver we zijn op het gebied van duurzaamheid, waar kansen liggen voor verbetering en hoe we die kansen gaan benutten.
- Een afwegingskader duurzaamheid ontwikkeld waarmee we het duurzame karakter van projecten en acties kunnen afmeten aan onze ambities en dat tevens uitnodigt om dat duurzame karakter te vergroten.

- Een lijst met tien projecten opgesteld (de provinciale duurzaamheidladder) waarmee de diverse afdelingen aan de slag gaan om ze verder te verduurzamen.
- Een vastgesteld Ambitiestatement Leren voor Duurzame Ontwikkeling.
- De Subsidieverordening Duurzaamheid voor Duurzaamheidsprojecten en Leertrajecten (onderdeel van de gecombineerde subsidieregeling voor duurzaamheid, energie en klimaat; DEK)
- Binnen de subsidieverordening zijn vier projecten gestart door externe partijen met betrekking tot duurzaamheid en/of leren.

Duurzame energie en energiebesparing

Resultaten in 2008

- In april 2008 zijn de hoofdlijnen van ons beleid ten aanzien van duurzame energie en energiebesparing vastgelegd in een energievisie.
- De subsidieregeling voor energie in bebouwde omgeving is eind 2008 vastgesteld en operationeel geworden (onderdeel van de gecombineerde regeling DEK).
- De voorbereiding voor het "revolving fund" is zover gereed dat de vaststelling gepland staat voor het voorjaar 2009. De regeling zal zich richten op duurzame energie in de breedte, en niet uitsluitend op koude-warmte-opslag (KWO).
- Gezamenlijk met de overige provincies is in IPO-verband gewerkt aan een klimaatakkoord met het Rijk, naar analogie van het akkoord dat eerder tussen gemeenten en Rijk werd gesloten. Het akkoord zal begin 2009 worden ondertekend.

Werken aan een klimaatbestendige provincie

De middelen voor het programma Klimaat op Orde zijn aanvullend op de reguliere taken en hebben bovendien betrekking hebben op alle beleidsterreinen en niet alleen op milieu. Onder andere is een subsidieregeling tot stand gekomen en een logische relatie is gelegd tussen het klimaatprogramma en het actieprogramma duurzaamheid. De deelprojecten dragen bij aan het behalen van de volgende vier programmadoelstellingen van fase 1 van het programma (2008-2009):

1. allianties en netwerken opbouwen;
2. kennis opbouwen en informatie verspreiden;
3. pilotprojecten uitvoeren (onder het motto "doen en leren");
4. het borgen van kennis, innovatie en nieuwe inzichten in het provinciaal beleid.

Resultaten in 2008

Programmadoelstelling 1: allianties en netwerken opbouwen

- Klimaattop: begin juni 2008 hebben vele bezoekers hun commitment uitgesproken om samen aan de slag te gaan met het klimaatvraagstuk.
- Expertmeetings: hierbij zijn intentieovereenkomsten getekend door gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen.
- Rijnenburg en Staat van Utrecht: de drukbezochte inspiratiebijeenkomst Rijnenburg waar Braungart en Vellinga optraden en de Staat van Utrecht, waar klimaatverandering als een van de onderwerpen werd uitgewerkt.
- Koplopers: er ontstaat een groeiend netwerk waarbij kennisuitwisseling plaatsvindt van organisaties en bedrijven die klimaatneutraal willen worden.
- Ambassadeurs: om klimaatverandering stevig te agenderen in de regio zijn een aantal gezaghebbende personen gevraagd om als ambassadeur op te treden. Een deel van hen is aan de slag gegaan om koplopers te werven. Anderen hebben de opdracht vooral ook de ruimtelijke vraagstukken aangaande klimaatverandering te agenderen bij gebiedsontwikkeling of stedenbouwkundige processen.

Programmadoelstelling 2: kennis opbouwen en verspreiden

- Innovatie (mitigatie): via de stimuleringsregeling zijn diverse innovatieve projecten ondersteund. Met de partijen is afgesproken dat zij ervaringen over de innovatieve technieken communiceren aan relevante doelgroepen.
- De eerste generatie klimaateffectkaarten is opgeleverd. Daarin zijn de trends van klimaatverandering vertaald naar ruimtelijke gevolgen op provinciaal niveau. Deze kennis is gedeeld met interne afdelingen, externe partners (onder andere tijdens de staat van Utrecht), en wordt verder uitgebouwd in samenwerking met kennisinstututen.

Programmadoelstelling 3: pilotprojecten

- In 2008 zijn verschillende pilotprojecten ondersteund. De ontwikkeling van groene daken in het stationsgebied Utrecht en een pilotproject op de werklocatie Haarburg Zuid in Bunschoten zijn hiervan voorbeelden.
- Een belangrijk pilotproject op eigen initiatief is Rijnenburg, dat samen met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en gemeente Utrecht begin 2008 werd opgestart. Het doel is het gebied klimaatbestendig, klimaatneutraal én duurzaam in te richten.

Programmadoelstelling 4: Borging van kennis en ervaring in de eigen organisatie.

- In 2008 is veel samengewerkt tussen afdelingen en het programma Klimaat op Orde.
- Een klimaatneutraal provinciekantoor is gerealiseerd en men is aan de slag gegaan met het klimaatneutraal organiseren van onze bedrijfsvoering.

Geluidhinder

Wij hebben in juli 2008 het actieplan Omgevingslawaai provincie Utrecht vastgesteld. De provinciale wegen bij clusters van woningen worden voorzien van een geluidsreducerende verharding. Bij een tiental wegenprojecten (vooral reconstructies) is gekeken naar mogelijkheden om de geluidbelasting rond provinciale wegen terug te dringen.

De overdracht van de bevoegdheden voor de kleine luchtvaart van het Rijk naar de provincies heeft in 2008 vertraging opgelopen.

Ten behoeve van de intensivering van de handhaving op geluidsaspecten bij provinciale inrichting is in samenspraak met de afdeling Handhaving van de provincie een protocol opgesteld, op basis waarvan de handhaving van geluidsaspecten adequaat ingezet wordt. Dit protocol is op één bedrijf in 2008 toegepast.

Resultaten in 2008

- Het actieplan Omgevingslawaai provincie Utrecht is vastgesteld.
- Startnotitie Burgerluchtvaart in de provincie Utrecht aan de commissie Milieu, Mobiliteit en Economie uit Provinciale Staten aangeboden.
- Saneringsprogramma geluidshinder spooreplacement Amersfoort afgerond.
- Een protocol opgesteld ter handhaving geluidsaspecten
- Er zijn circa 200 bouw- en bestemmingsplannen op geluid beoordeeld.

Luchtkwaliteit

Door vaststelling van het RSLU is duidelijk op welke locaties in de provincie Utrecht de luchtkwaliteit moet worden verbeterd. Daarnaast is in het RSLU opgenomen welke partij met welke projecten de knelpunten zal aanpakken. Voor de provincie Utrecht zijn dit onder meer de projecten die zijn opgenomen in het Provinciale Programma Luchtkwaliteit (PPL). In 2008 hebben we het aspect luchtkwaliteit in circa 195 bestemmingsplanprocedures getoetst en geadviseerd. In 2008 stond ook de uitvoering van het PPL centraal.

Resultaten in 2008

- Een vastgesteld RSLU
- Uitvoering PPL
- Afronding aanbesteding concessies OV op basis van vergaande milieueisen

Instellen fonds voor het uitplaatsen van hinderlijke bedrijven

U hebt op 23 juni 2008 besloten tot het instellen van het fonds tot een bedrag van € 15 miljoen. Het fonds heeft een tijdelijk karakter, namelijk deze collegeperiode (2007-2011). Doel van het fonds is om een kwaliteitsslag in het stedelijke gebied mede mogelijk te maken. De doelstellingen die daarvoor in combinatie met elkaar gelden zijn:

- het realiseren van een gewenste ruimtelijke ontwikkeling van provinciaal belang;
- het realiseren van milieudoelstellingen gericht op het reduceren van hinder en hinderbeleving.

Wij hebben de 29 Utrechtse gemeenten uitgenodigd projecten aan te leveren die naar hun inzicht aan de bovenvermelde criteria voldoen. Een deel daarvan was ons bekend uit de Samenwerkingsagenda.

In totaal zijn circa 90 projecten ingediend en bedraagt de totale financiële claim op het fonds circa € 70 miljoen. Op dit moment worden afwegingscriteria opgesteld en vastgesteld, waaraan de ingediende projecten kunnen worden getoetst. Dit proces zal in april/mei 2009 leiden tot een shortlist van kansrijke projecten die wij in overleg met de betreffende gemeenten en betrokken bedrijven tot uitvoering gaan brengen.

Voor een tweetal projecten, te weten Lantor Veenendaal en kuststrook Bunschoten zijn al door u (Lantor Veenendaal) of door ons (kuststrook Bunschoten) besluiten genomen over het toekennen van een bijdrage uit het Fonds indien de projecten tot realisatie komen.

Resultaten in 2008

- Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven ingesteld door Provinciale Staten
- Circa 90 projecten ingediend door de 29 gemeenten
- Bijdrage beschikbaar gesteld uit het fonds voor Lantor Veenendaal en Kuststrook Bunschoten

Opstellen bodemvisie in het kader van ILG

In 2008 is gestart met het opstellen van de bodemvisie. Hiervoor heeft een verkenning van de beleidsvelden met een duidelijke relatie met de bodem, plaatsgevonden. Centraal hierbij staat de vraag: waar kan de bodemvisie meerwaarde leveren om invulling te geven aan een duurzaam gebruik van de bodem. Voorbeelden van bodemthema's die hierbij naar voren gekomen zijn: bodemdaling, bodemenergie, ruimtelijke ordening en (ondergronds) bouwen. In 2009 zal de bodemvisie verder uitgewerkt en vastgesteld worden.

Implementatie KRW in relatie tot bodembescherming

De KRW krijgt zijn uitwerking ten aanzien van de bescherming van bodem en grondwater. Er is een maatregelenpakket voor de kwaliteit van grondwater opgesteld en besproken met alle betrokken organisaties. De maatregelen zijn opgenomen in het ontwerp waterplan en stroomgebiedsbeheerplan Rijn Delta. Gelijktijdig zijn we gestart met de voorbereiding van de uitvoering van deze maatregelen. De uitvoering heeft betrekking op de periode 2010-2015. Het gaat hierbij met name om het emissiereductieprogramma Utrechtse Heuvelrug, bronnenonderzoek voor kwetsbare winningen en onderzoek naar puntbronnen die winningen bedreigen.

Bodem- en grondwaterinformatie veenweidegebied

In het voorjaar van 2008 is de bodemkaart van de veengebieden opgeleverd en aan u aangeboden. De oplevering van de grondwatertrappenkaart heeft vertraging opgelopen omdat door de extreem natte zomer van 2007 de benodigde metingen niet plaats konden vinden. Deze metingen hebben in de zomer van 2008 plaatsgevonden. Oplevering van de grondwatertrappenkaart is medio 2009 voorzien.

De bodemkaart van de veengebieden is technisch gereedgemaakt om op internet geraadpleegd te kunnen worden. De testfase hiervoor is afgerond zodat de kaart begin 2009 voor een breed publiek via internet raadpleegbaar is.

Koppelen van de provinciale en gemeentelijke bodeminformatiesystemen

Het koppelen van de provinciale en gemeentelijke bodeminformatiesystemen zorgt voor een verdere invulling van het opvraagbare beeld van de kwaliteit van bodem en grondwater in de provincie Utrecht (PMP doel 4). Zo kan er een actueel beeld van alle (potentiële) bodemverontreinigingen worden verkregen en door middel van de website beschikbaar gesteld aan de Utrechtse burger (belangrijk bij aan/verkoop of ruimtelijke ontwikkelingen) via één loket.

In 2008 zijn de voorbereidende werkzaamheden, die moeten leiden tot de koppeling van de provinciale en gemeentelijke informatiesystemen uitgevoerd (voor alle gemeenten aangesloten bij de Milieudienst Zuidoost-Utrecht en de gemeente Soest). De uitwisseling met de gemeente Eemnes is volledig uitgevoerd.

Structureel maken milieutaken

Overeenkomstig het Uitvoeringsprogramma zijn de genoemde middelen toegevoegd aan het programma milieu en deels structureel gemaakt. Het Ontwerp Milieubeleidsplan 2009-2011 is vastgesteld.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator		
<i>3201 Lucht</i> Het aantal inwoners van de provincie dat woont in een gebied waar de grenswaarden voor luchtkwaliteit worden overschreden	NO2: 33.000 fijnstof: 10.000	NO2: 3512 fijnstof: 278
<i>3202 Bodem</i> Het percentage van de werkvoorraad te saneren bodemverontreiniging (doel: afname met vier procent per jaar; met als uiteindelijk doel honderd procent gesaneerd in 2030)	16%	23%
Percentage verleende beschikkingen binnen wettelijke termijn	100%	90%
Alle verleende beschikkingen zijn juridisch houdbaar (honderd procent)	100%	100%
<i>3204 Externe veiligheid</i> Aantal gemeenten met routenet gevaarlijke stoffen.	25	24
<i>3205 Verstoring</i> Aantal inwoners van de provincie dat ernstige hinder ondervindt van geluid door wegverkeer en bedrijven	10%	15%
Het aantal woningen langs provinciale wegen, dat belast wordt met meer dan 61 dB L _{den} (doel 500 in 2010)	600	406 in 2007, 2008 nog niet bekend.
<i>3206 Voorraadbeheer</i>	8,9	8,9

De uitstoot van CO2 in de provincie in mton per jaar (bij ongewijzigd beleid in 2010: 9,5 mton. Doel in 2010: 8,8 mton)		
Gewonnen hoeveelheid beton- en metselzand sinds 1999 (doel: 5 miljoen ton in periode 1999 tot 2009. Dit doel is reeds in 2007 bereikt en inmiddels overtroffen)	800 kton	184 kton
Percentage nuttige toepassing van afval (doel: 83 procent in 2012 overeenkomstig het Landelijk Afvalbeheerplan)	80%	Ca. 80-83%
<i>3207 Bouwen en wonen</i> Het jaarlijks aantal plannen en projecten waarin rekening is gehouden met de in de Milieukwaliteitsprofielen (MKP) vastgelegde kwaliteits- en duurzaamheidsdoelstellingen en waarbij duurzaam en zorgvuldig ruimtegebruik is meegewogen	10	8
<i>3208 Verkeer</i> Het aantal inwoners van Utrecht, dat woont in een gebied waar gezondheidsnormen (lucht, geur, veiligheid, geluid) ten gevolge van snelwegen en provinciale wegen worden overschreden	20.000	22.250
<i>3209 Bedrijven</i> Aantal milieuklachten over bedrijven onder provinciale bevoegdheid (doel: gemiddeld één klacht per bedrijf per jaar in 2010)	450 direct aan provinciale bedrijven toe te schrijven klachten	921 direct aan of vermoedelijk aan provinciale bedrijven toe te schrijven klachten
Het aantal midden- en kleinbedrijven dat deelneemt aan projecten in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen	40	53
Percentage bedrijven onder provinciaal toezicht waarbij preventieaspecten afdoende in de vergunning zijn opgenomen	100%	100%
<i>3210 Landbouw</i> Percentage agrariërs met bovenwettelijke inspanningen, bedrijven met keurmerk, bedrijven met milieuvriendelijke beheersovereenkomsten	30%	Rapportage in 2009
<i>3211 Consumenten</i> Percentage van de consumenten dat zich ervan bewust is hoe ze bijdragen aan milieudruk door keuzes in voeding, vrije tijd en wonen	60%	60%
<i>3212 Gebiedsgerichte visie</i> Percentage grondgebied waarvoor basis- en ambitiekwaliteiten zijn vastgelegd	50%	43%
Aantal beleidsterreinen waarop een significante stap voorwaarts op de duurzaamheidsladder is gezet	1	0
Aantal nieuwe installaties voor duurzame energie	10	Subsidieregeling vastgesteld, projecten in voorbereiding
Aantal verplaatsingen van (milieu)hinderlijke bedrijven	Geen	Geen
Klimaatneutraal provinciekantoor	Ja	Ja
De provinciale organisatie klimaatneutraal	Nee	Nee

Toelichting bij de indicatoren

3201 Lucht

Het aantal blootgestelden aan luchtvervuiling is veel lager dan begroot. De cijfers zijn in december 2008 beschikbaar gekomen vanuit een landelijk traject ten behoeve van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit. Onderzocht wordt hoe deze cijfers moeten worden gewaardeerd.

3202 Bodem

Het percentage van 90 procent is een stijging ten opzichte van 2007 met zes procent. Een verbeterpunt is het formeel opschorten van de procedure, met name bij de beschikkingen van evaluatieverslagen van uitgevoerde bodemsaneringen. Te vaak worden nog van de melder aanvullende gegevens gevraagd zonder daarbij de termijn op te schorten.

Voor bodemsanering is de indicator gehaald. Dit is grotendeels door marktpartijen uitgevoerd. In 2007 en 2008 is er in IPO-verband een inventarisatie gedaan naar de potentiële spoedeisende locaties die gesaneerd moeten worden. Dit is dus een nieuwe werkvoorraad. De huidige indicator is niet meer geschikt om als indicator te dienen voor deze potentiële werkvoorraad. Voor 2009 is de huidige indicator aangepast

3205 Verstoring

In 2008 is geen onderzoek naar milieuhinder gedaan. In 2007 vijftien procent (Peiling milieuhinder, 2007).

In het SMPU+ (2008) is de doelstelling "geluidbelasting" aangescherpt: het aantal woningen langs provinciale wegen met 61 dB (Lden) of meer geluidbelasting is in 2020 gereduceerd tot 500. Vanuit de geluidsbelastingkaart Provincie Utrecht (2007) blijkt het aantal woningen in 2006 (eerste tranche) met 61 (Lden) of meer 406 te bedragen. De geluidbelasting wordt elke twee jaar bepaald (berekend). Medio 2009 volgen de cijfers over 2008.

3206 Voorraadbeheer

Het cijfer betreffende de uitstoot van CO2 in de provincie komt uit 2007.

3208 Verkeer

Het getal van 22.250 inwoners is gebaseerd op een eerder jaar.

3209 Bedrijven

In 2008 zijn vijf projecten voor maatschappelijk verantwoord ondernemen uitgevoerd waar in totaal 53 bedrijven aan hebben deelgenomen. Daarnaast zijn via informatiebijeenkomsten in het kader van de Ronde van Midden Nederland en het project Op Kop nog circa tachtig bedrijven voorgelicht.

De overschrijding van de indicator milieuklachten over bedrijven onder provinciale bevoegdheid is met name veroorzaakt door activiteiten van één bedrijf (440 klachten). In december 2008 is daar de productie stilgelegd. Er loopt een nieuwe vergunningprocedure. Onderzocht wordt of de geurnormen kunnen worden aangescherpt. Daarnaast zijn er nog vier bedrijven die tussen de 25 en 100 klachten veroorzaakten. Bij deze bedrijven zijn maatregelen getroffen en zij zullen in 2009 waarschijnlijk veel minder klachten veroorzaken. Voor de overige provinciale inrichtingen komen gemiddeld 0,7 klachten per bedrijf binnen. De doelstelling van gemiddeld één klacht per bedrijf in 2010 lijkt haalbaar. Maar een professionele klachtafhandeling houdt een hoge prioriteit. In 2008 kwamen bijna 400 klachten binnen die niet aan een provinciaal bedrijf of activiteit te relateren waren .

Indicator uitvoeringsprogramma

Er zijn nog geen projecten voor nieuwe installaties duurzame energie mogelijk gemaakt uit het Revolving Fund en de subsidieregeling voor Energie in de Gebouwde Omgeving en het Midden- en Kleinbedrijf.

Het Revolving Fund (inmiddels: "Garantiefonds Energie") gaat in 2009 van start. De subsidieregeling is per 1 oktober geopend. De eerste beschikkingen gaan uit in 2009.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	24.945	16.669	21.464	20.149	1.315
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	3.814	1.116	2.698
Centrale overhead	3.833	4.235	4.235	4.235	0
Totaal lasten (incl. overhead)	28.778	20.904	29.513	25.500	4.013
Baten regulier beleid	13.602	5.517	5.943	7.452	-1.509
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	3	-3
Totaal baten	13.602	5.517	5.943	7.454	-1.511
Resultaat voor bestemming	15.176	15.387	23.570	18.046	5.524
Onttrekking reserves	1.600	0	10.282	6.087	4.195
Storting reserves	1.646	0	1.962	1.420	542
Resultaat na bestemming	15.222	15.387	15.250	13.379	1.871

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
Klimaat op orde, zie verantwoording projectenbijlage Klimaat op Orde.	2.934	870	2.064	
<i>Vergunningverlening en handhaving</i> Vanwege een daling van het aantal vergunningaanvragen zijn minder kosten gemaakt. Daarnaast is het specialistische werkveld zeer moeilijk om geschikt personeel te werven zodat er sprake was van ondercapaciteit.	841	352	488	
Rijden op aardgas is een meerjarenprojecten dat loopt tot en met 2011. Wij hebben in 2008 vooral voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. Eerder is verzocht om overheveling van de verwachte onderbesteding € 939.000. Wij verwachten dit budget gedurende de looptijd van het project (tot en met 2011) uit te zullen geven.	1200	245	955	
In 2008 heeft het Rijk een deel van de middelen ISV-bodemsanering van 2008 overgemaakt. Deze middelen zijn naar de overlopende passiva doorgeschoven.	2.372	2.658	-286	
De werkzaamheden aan het project voor het opstellen van de 'grondwatertrappenkaart' Veeweidegebied zijn vertraagd door weersomstandigheden. De 'bodemkaart' is wel in 2008 opgeleverd maar moet het implementatietraject nog in.	284	66	218	
Bijdrage voor de nazorg van de Tsunami waarvan u geïnformeerd bent per statenbrief. De kosten ad. € 415.300 zijn ten laste gebracht van de Risicoreserve waarin de reserve Tsunamiramp is opgegaan.	0	415	-415	
Betreft storting in de voorziening nazorg stortplaats Maarsbergen, zie baten.		573	-573	
Een aantal subsidie aanvragen stimulering van centrale Koude Warmte Opslag (KWO), actieplan duurzaamheid en stimulering van duurzame energie en energiebesparing in de gebouwde omgeving en het MKB is nog in behandeling waardoor budget in 2008 niet volledig is besteed.	1.217	778	439	
Gemeenten en milieudiensten konden door tekort aan menskracht geen nieuwe samenwerkingsprojecten op gebied lucht, geluid licht en geur om de milieudoelen te realiseren. Het project leren voor duurzame ontwikkeling 2008-2011 is in de opstartfase waardoor de uitgaven zijn achtergebleven.	499	276	223	
Afwikkelingsverschillen van te hoog opgenomen verplichtingen van voorgaande jaren leverde een voordeel op.	0	-584	584	
Diverse kleinere afwijkingen.	20.166	19.851	316	
Totaal lasten	29.513	25.500	4.013	
Baten				
In 2008 heeft het Rijk een deel van de middelen ISV-bodemsanering van 2008 overgemaakt. Deze middelen zijn naar de overlopende passiva doorgeschoven.	2.372	2.658	286	
Extra ontvangsten ten behoeve van bodemsanering in verband met uitvoering bedrijvenregeling.	0	186	186	
De provincie heeft de nazorg van de voormalige stortplaats Maarsbergen overgenomen. Het openbaar Lichaam Vuilstortplaats Maarsbergen heeft hiervoor een bijdrage gestort.	0	573	573	
Hogere vrijval uit overlopende activa ten behoeve van uitvoering BANS en geluidscherm Amersfoort	393	617	224	
Diverse kleinere afwijkingen.	3.178	3.421	243	
Totaal baten	5.943	7.455	1.512	
TOTAAL	23.570	18.045	2.501	

Mutaties reserves		Bedragen x € 1.000		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Nog te verrichten activiteiten		1.200		1.200
Risicoreserve				415
Coalitieakkoord		5.486		976
Projecten	1.962	446	1.420	446
Stimuleringsfonds		3.150		3.050
Totaal	1.962	10.282	1.420	6.087

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Stortingen

Reserve Projecten

De storting in de reserve projecten van € 1.420.000 bestaat voor € 481.000 uit resterende middelen van het project Wabo, waarvan de start is uitgesteld en voor € 939.000 uit een storting van de middelen voor het project Rijden op aardgas.

Het verschil tussen de begrote storting van € 1.962.000 en de werkelijke storting van € 1.420.000 is ontstaan doordat van het project Wabo € 51.000 minder is gestort, het project Rijden op aardgas ad € 939.000 wel is gestort, maar niet was begroot en het project Klimaat op Orde wel was begroot voor € 1.430.000, maar niet is teruggestort omdat de reguliere middelen voor dit project volledig zijn besteed in 2008.

Onttrekkingen

Nog te verrichten activiteiten

Voor Rijden op Aardgas is een onttrekking is gedaan van € 1.200.000. Rijden op aardgas is een meerjarenproject dat loopt tot en met 2011. Eerder is verzocht om overheveling van de verwachte onderbesteding € 939.000. Wij verwachten dit budget gedurende de looptijd van het project (tot en met 2011) uit te zullen geven, daarom is bij de overboekingsvoorstellen 2008 voorgesteld deze middelen naar de daartoe geëigende reserve projecten over te hevelen.

Risicoreserve

De bijdrage voor de nazorg van de Tsunami is ten laste gebracht van de Risicoreserve waarin de bestemmingsreserve Tsunamiramp is opgegaan.

Reserve Coalitieakkoord

De onttrekking bestaat uit een onttrekking van voor € 378.000 voor het actieplan duurzaamheid, € 506.000 voor het project Klimaat op Orde en € 92.000 voor WGR Milieudiensten

De afwijking tussen begroting en realisatie ad € 4,5 miljoen kan voor een groot deel (€ 2,1 miljoen) worden verklaard door de kasritmewijziging van het project Klimaat op Orde. Daarnaast is ook minder uitgegeven aan het actieplan duurzaamheid en het deel van het PMP, dat uit de uitvoeringsmiddelen wordt gedekt.

Reserve Stimuleringsfonds

Eén subsidie van € 100.000 kon pas begin 2009 toegekend worden, omdat de subsidiënt aanpassingen moest doorvoeren om de subsidietoekenning conform Europese regelgeving mogelijk te maken.

Reserve Projecten

De onttrekking van € 446.000 bestaat voor € 364.000 uit de middelen die in 2007 zijn doorgeschoven naar 2008 voor het project Klimaat op Orde en voor € 82.000 uit middelen voor de Wabo die in 2008 zijn ingezet.

Programmanr: 4.5	Doelmatig verkeer en vervoersysteem	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Auto en fiets	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	2. Openbaar vervoer	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	3. Vaartuig	Dhr. Mr. J.H. Ekkers Dhr. J. Binnekamp

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht (SMPU)
- Planwet verkeer en vervoer
- Wet Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU)
- Nota Mobiliteit
- Wet personenvervoer 2000
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan (UMP) 2008-2012
- Meerjarenplanning voorziening beheer en onderhoud wegen 2008-2012
- Wegenverkeerswet
- (Scheepvaart)wegenverordening provincie Utrecht
- Integrale beheer- en inrichtingsvisie Eem

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Het realiseren van een doelmatig verkeer- en vervoersysteem om de bereikbaarheid in en van de provincie Utrecht en de Randstad te waarborgen.

De auto-, openbaar vervoer- en fietsnetwerken in de provincie Utrecht moeten functioneren als één doelmatig verkeer- en vervoersysteem, dat als zodanig wordt ontwikkeld en (dynamisch) gemanaged. Of een systeem doelmatig is hangt af van de optelsom van (voldoende) capaciteit, kwaliteit en samenhang, afgezet tegen de vraag naar mobiliteit.

Hierbij zijn onze beleidsspeerpunten:

- het verbeteren van de verkeersafwikkeling op het hoofdwegennet;
- het bevorderen van goederenvervoer over water;
- het verbeteren van de bereikbaarheid van binnensteden;
- het vergroten van het gebruik van het openbaar vervoer.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Auto en fiets

In het uitvoeringsprogramma 2008-2012 (UMP) is aangegeven wat de provincie Utrecht doet ter uitvoering van het SMPU ten aanzien van de provinciale auto- en fietsnetwerken. Begin 2008 heeft een actualisatie plaatsgevonden van alle projecten. Hierbij zijn alle projecten opnieuw beoordeeld op doorlooptijd, noodzakelijke investeringen en kasritmes, waarbij rekening is gehouden met de resultaten uit 2007. Projecten die waren opgeleverd zijn ook financieel afgesloten. De geactualiseerde lijst is opgenomen in de Begroting 2009.

Belangrijke afgeronde UMP-projecten in 2008 waren:

- oostelijke Rondweg Veenendaal;
- N234 VRI kruispunt N238 en linksafstroken;
- N229 aansluiting A12;
- fietstunnel; N226 bij Leersumse Veld (oplevering volgt in 2009 maar is in 2008 nagenoeg afgerond).

Openbaar vervoer

Aanbesteding van de nieuwe OV-concessie voor stads- en streekvervoer is in 2008 afgerond en geïmplementeerd. Vanaf december 2008 rijdt, voor de komende acht jaar, de nieuwe vervoerder Connexxion voor de provinciale concessie. Gevolg is dat er de komende jaren circa twintig procent meer bussen voor de provincie rijden. Ook is op 14 december 2008 de eerste Randstadspoor-trein gaan rijden tussen Breukelen en Utrecht.

Belangrijke projecten ten behoeve van openbaar vervoer waren in 2008:

- de busbaan tussen Odijk en Werkhoven is grotendeels gerealiseerd;

- het busstation Breukelen is vernieuwd. Ook is er een begin gemaakt met de realisatie van een park & ride-voorziening bij station Breukelen;
- de eerste kar/dris-systemen is geïntroduceerd in bussen die zorgen voor voorrang voor bussen bij verkeerslicht geregelde kruisingen;
- de eerste bushaltes zijn verbeterd qua toegankelijkheid;
- voorbereidingen voor dynamische reisinformatie via panelen zijn in 2008 verricht; in 2009 zullen panelen geïnstalleerd worden.

Vaarwegen:

De overdracht van het westelijk gedeelte van de Oude Rijn is volop in voorbereiding geweest. Verwacht wordt dat dit in 2009 aan het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden wordt overgedragen.

In 2008 heeft het baggerwerk in de Eem plaatsgevonden, waarbij enkele kleinere problematische verondiepingen eruit zijn gehaald. Hierbij is zo'n 25.000 m3 bagger verwijderd. In 2008 is gestart met een nieuw bestek voor het baggeren van de Eemmond. Deze wordt eens in de vier jaar gebaggerd.

Het vervangen van de beschoeiing is in 2008 wederom groter aangepakt dan voorzien. Er is in 2007 reeds budget uit het jaar 2008 uitgegeven, maar door onvoorziene problemen (damwandbreuk) is er in 2008 een gedeelte van de onderhoudsmiddelen voor 2009 gebruikt. Voor 2009 resteert zo'n 70 procent van het jaarbudget om uit te voeren.

De voetbrug over de Eem is gereedgekomen en volop in gebruik. De gemeente Amersfoort heeft het beheer en onderhoud. De Eembrug en de voetbrug vormen nu op afstand bediende bruggen waarvan de brugtijden op elkaar zijn afgestemd. Waternet regelt de openingen.

Aan de realisatie van dit beleidsprogramma zijn de volgende projecten verbonden:

Project Herinrichten stationsgebied Driebergen - Zeist

Wij zijn nauw betrokken bij het stationsgebied Driebergen-Zeist. Hier komt een kwalitatief hoogwaardig openbaar Vervoerknooppunt waar de bussen een goede aansluiting hebben op de treinen en het treinverkeer conflictvrij kruist met het overige verkeer. Op basis van het programma van eisen, dat ten grondslag ligt aan het basisontwerp voor de infrastructuur rond het station en de richtinggevende uitspraken met betrekking tot de toekomstige infrastructuur en gebiedsinrichting wordt nu gewerkt aan een integrale gebiedsvisie voor het stationsgebied. Dit is een inhoudelijk en politiek complex proces waardoor de besluitvorming over de gewenste richting van de herinrichting meer tijd vraagt dan vooraf was voorzien.

Project Op de fiets

Het programma Op de fiets is in 2008 niet afgerond. Er zijn drie gemeentelijke projecten uitgevoerd en in 2009 en verder zullen de resterende gemeentelijke projecten opgeleverd moeten worden. Daarnaast zijn er zijn twee provinciale projecten uitgevoerd en de uitvoering van de laatste twee loopt door tot april 2009.

Invoering OV-chipkaart

De invoering van de OV-chipkaart zal door de nieuwe concessiehouder Connexxion uitgevoerd worden. Vanwege landelijke ontwikkelingen ligt het moment van invoering later dan voorzien. Voor de extra middelen die zijn gereserveerd om de acceptatie van de OV-chipkaart te vergroten en een soepele introductie te bewerkstelligen, zal op basis van de pilots in Rotterdam en Amsterdam een uitrolplan worden uitgewerkt.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

Pakketstudies: een forse impuls in samenhangende maatregelen om Utrecht bereikbaar te houden

In 2008 hebben we samen met regionale partners een gezamenlijk beoordelingskader als instrument ontwikkeld waarmee de verschillende overheden in de provincie kunnen bepalen of voorgestelde maatregelen voldoende bijdragen aan de verbetering van de bereikbaarheid van de benoemde economische kerngebieden. Dit gezamenlijke beoordelingskader is opgenomen in het geactualiseerde SMPU+ dat door u is vastgesteld op 18 februari 2008.

Als onderdeel van de Pakketstudies VERDER zijn op 24 november 2008 aan u ter besluitvorming aangeboden de eerste twee onderdelen van de Pakketstudies, te weten de no-regretmaatregelen en het basispakket. Het betreft hier maatregelen die betrekking hebben op de eerste sporten van de ladder van Verdaas, wat inhoudt dat het met name niet-autoinfrastructuur maatregelen betreft. Ook zijn er in totaal vier startnotities uitgebracht om alternatieven voor de verbetering van de autobereikbaarheid op met name het hoofdwegennet te onderzoeken.

Actualisering Strategische Mobiliteitsplan Provincie Utrecht

Op 28 februari 2008 is het geactualiseerde Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht (SMPU+) door u vastgesteld.

Knelpunten Hoevelaken, Eemnes en Rijsweerd

Zoals bij de Pakketstudies is aangegeven zijn in 2008 notities uitgebracht als startpunt voor het ontwikkelen van een voorkeursalternatief voor de autobereikbaarheid in de Ring en de Driehoek. Het betreft 4 startnotities:

1. A1/A27 (inclusief knooppunt Eemnes);
2. A28;
3. Knooppunt Hoevelaken;
4. Ring Utrecht (inclusief knooppunt Rijsweerd).

Besluitvorming over de voorkeursvariant en de verdere uitwerking en uitvoering vindt plaats in het kader van de Pakketstudies. De uitvoering vindt op zijn vroegst vanaf 2010 plaats.

Mobiliteitsmanagement

De verkeersafwikkeling kan worden verbeterd door het wegennet beter te benutten en de verkeersstromen te sturen. In 2008 heeft u daartoe voorstellen ontvangen om te komen tot een Utrechtse regionale verkeersmanagementcentrale (RVMC). Deze voorstellen worden in intensieve samenwerking tussen Rijk en regio uitgevoerd zodat het RVMC vanaf 2009 operationeel is. In eerste instantie zal de centrale het verkeer managen ten zuidwesten van Utrecht en tussen Utrecht en Amersfoort. In de periode tot 2012 zal de RVMC het gehele Utrechtse netwerk bestrijken.

Behalve voor het autoverkeer is in 2008 de implementatie gestart van soortgelijke ICT-maatregelen in het openbaar vervoer, onder andere ten behoeve van dynamische reizigersinformatie en het detecteren van bussen bij met verkeerslichten geregelde kruisingen.

Onderzoek Blue Ports

Ter bevordering van goederenvervoer over water hebt u in 2008 de visie Blue Ports ontvangen. Zoals in deze visie is aangegeven worden in 2009 de benoemde zes kansrijke locaties in samenwerking met betrokken partners uitgewerkt tot een realisatieplan.

Bereikbaarheid binnensteden/transferia/OV-knooppunten

In 2008 hebben wij de park & ride-locatie bij het Randstadspoorstation Breukelen aangelegd.

Verder hebben wij in het kader van Utrecht Bereikbaar afspraken gemaakt met het bedrijfsleven ten aanzien van gebruik OV en andere mobiliteitsmanagement zaken. Hiervoor worden door ons onder andere OV-maatregelen getroffen in Utrecht West.

In 2008 hebben wij een begin gemaakt met een actieplan woon-werkverkeer fiets. In 2009 zal dit aan u aangeboden worden (amendement fiets PS, 17 december 2007).

Tariefacties openbaar vervoer

Er is een tariefactie uitgevoerd op de verbinding Amersfoort – Uithof tussen 1 januari 2008 en 30 juni 2008. Resultaten van de evaluatie volgen in 2009. Aan de nieuwe vervoerder die rijdt vanaf 14 december 2008 is opdracht verleend om de komende jaren tariefacties uit te gaan voeren. Voor de periode 2009-2011 heeft u deze plannen in 2008 ontvangen.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
1. Percentage kruispunten waar geen dubbele stops in de spitsperiodes voorkomen ¹	60	35
2. Percentage trajecten met gemiddelde trajectnelheid groter dan 40 km/uur in de spitsperiodes ²	80	50
3. Verhouding autogebruik en openbaar vervoer-gebruik ³	0,17	0,19
4. Percentage van de inwoners van kernen dat beschikking heeft over lijngebonden openbaar vervoer	99,8	99,8
5. Percentage van de inwoners van kernen dat beschikking heeft over een CVV-systeem	95	95
6. Percentage bussen dat minder dan één minuut te vroeg bij een halte aankomt en minder dan drie minuten te laat bij een halte vertrekt ⁴	60	Niet gemeten
7. Gemiddelde waardering van de reiziger ten aanzien van de sociale veiligheid (subjectief) ⁵	8	7,9

¹ Percentage dubbele stops uit 2007. Percentage dubbele stops 2008 komt eind februari 2009 beschikbaar.

² Op basis van Rijks-, provinciale en gemeentelijke wegen. Percentage op basis van alleen provinciale wegen beschikbaar eind maart 2009.

³ Dit cijfer komt uit het MobiliteitsOnderzoek Nederland 2007. MobiliteitsOnderzoek Nederland 2008 beschikbaar in mei 2009.

⁴ Dit is niet gemeten omdat de vervoerders de meetsystemen hiervoor nog niet op orde hebben. Sinds 14 december 2008 moet dit verplicht door de vervoerders worden gemeten. Voor het eerste kwartaal 2009 is dit cijfer medio mei 2009 beschikbaar.

⁵ Dit cijfer komt uit 2007. OV-Klantwaardering 2008 beschikbaar in maart 2009.

Toelichting bij de indicatoren

- Deze indicator geeft de mate van doorstroming van het verkeer ter hoogte van een kruispunt weer gedurende de ochtend- en de avondspits. De werkelijke waarde wijkt in negatieve zin af van de begrote zestig procent. De afwijking is het gevolg van de slechte doorstroming op aansluitende wegen. Zo zorgt een file op de A12 ervoor dat de doorstroming van het verkeer op de N408 vertraagt.
- Het percentage trajecten met een gemiddelde trajectnelheid groter dan veertig kilometer per uur in de spitsperiodes wordt bepaald met de meetgegevens van 35 belangrijke deur-tot-deurtrajecten in de provincie Utrecht. Meetauto's rijden deze trajecten tweejaarlijks gedurende een periode van twee maanden veelvuldig in beide richtingen. De voorlopige uitkomst gemeten in 2008 wijkt af van de begrote waarde en is ook lager dan de waarde van 78 kilometer per uur gemeten in 2006. De oorzaak van de verslechterde doorstroming moet gezocht worden in de toegenomen verkeersdruk op de (hoofd)wegen in de provincie Utrecht. Daarnaast spelen wegwerkzaamheden een belangrijke rol.
- De verhouding autogebruik en openbaar vervoer-gebruik is toegenomen ten gunste van het openbaar vervoer. Voor ieder persoon die in het openbaar vervoer reist, gaan er 5,2 personen met de auto (zowel bestuurder als passagier). Deze verhouding ontwikkelt zich gunstiger dan begroot. De oorzaak hiervan kan toegeschreven worden aan de toegenomen verkeersdruk waardoor meer personen met het openbaar vervoer zijn gaan reizen.
- Percentage van de inwoners dat beschikking heeft over lijngebonden openbaar vervoer is gelijk gebleven. Er heeft in 2008 (tot 14 december 2008) geen uitbreiding van het aantal lijnen plaatsgevonden.
- Percentage van de inwoners van kernen dat beschikking heeft over een CVV-systeem is gelijk gebleven. Er heeft in 2008 geen uitbreiding van het CVV-systeem plaatsgevonden.
- Percentage bussen dat minder dan één minuut te vroeg bij een halte aankomt en minder dan drie minuten te laat bij een halte vertrekt. Dit is nog niet gemeten omdat de vervoerders de meetsystemen hiervoor nog niet op orde hebben.
- De gemiddelde waardering ten aanzien van de (subjectieve) sociale veiligheid is nagenoeg gelijk gebleven. Uit rapporten van de nieuwe vervoerder zal komende jaren moeten blijken of de door de vervoerder uitgevoerde maatregelen voldoende zijn.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	129.610	142.881	99.663	97.530	2.133
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	7.678	1.889	5.789
Centrale overhead	2.952	3.304	3.304	3.304	0
Totaal lasten (incl. overhead)	132.562	146.185	110.645	102.723	7.922
Baten regulier beleid	95.682	95.857	57.852	66.581	-8.729
Baten uitvoeringsprogr.		0	3.213	-2	3.215
Totaal baten	95.682	95.857	61.065	66.578	-5.513
Resultaat voor bestemming	36.880	50.328	49.580	36.144	13.436
Onttrekking reserves	22.463	26.424	28.726	18.664	10.062
Storting reserves	16.929	15.048	16.692	18.381	-1.689
Resultaat na bestemming	31.346	38.952	37.546	35.861	1.685

Verschillenanalyse				Bedragen x € 1.000		
		Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo		
Lasten						
<i>Apparaatskosten</i>						
De per saldo hogere kosten zijn voornamelijk het gevolg van doorberekende uren van andere afdelingen die ten laste worden gebracht van projecten UMP of agenda 2010.		4.901	5.360	-459		
Afwikkelingsverschillen van te hoog opgenomen verplichtingen van voorgaande jaren leverden een voordeel op.		0	-308	308		

<p><i>Diverse uitvoeringsprojecten UMP</i> Per saldo zijn de uitgaven van de projecten onder de raming van de najaarsrapportage gebleven. Bij het project A12 Bravo aansluiting Veldhuizerweg waren de uitgaven € 366.000 lager door vertraging in de aanbesteding en gunning van dit project, mede door de nieuwe vorm van aanbesteden middels Design & Construct. Dit leidde tijdens de uitvoering wel eens tot verschil van interpretatie. Andere onderbestedingen zijn voornamelijk het gevolg van lagere uitgaven bij de projecten Kwaliteit bushaltes ad € 737.000 en Tidal flow busverkeer Universiteitsweg ad € 387.000. Bij het project kwaliteit bushaltes komt de vertraging omdat de goede inpassing van de bushaltes meer tijd vergde dan verwacht. Het Tidal flow busverkeer Universiteitsweg is goedkoper uitgevallen. Het project werd gedeeltelijk ten laste van het BOR-project N412 gebracht. Bij de overige projecten waren de uitgaven per saldo € 152.000 lager.</p>	21.422	19.780	1.642
<p><i>Projecten BDU verkeer en vervoer</i> De BDU is een bijdrageregeling, vooral op het gebied van openbaar vervoer en infrastructurele projecten. Het verschil tussen de uitgaven en de rijksuitkering wordt toegevoegd c.q. onttrokken aan het fonds BDU. De rijksuitkering was per saldo € 7.125.000 hoger. Dit leidt bij de baten tot een voordeel en bij de lasten tot een nadeel. Dit bedrag blijft gereserveerd voor de gelabelde projecten en komt tot uitkering in latere jaren. De lagere kosten voor openbaar vervoer projecten hebben voornamelijk te maken met onze lagere bijdrage aan het project OV-Vathorst (voordeel € 2.600.000) en het niet bestede bedrag voor de uitbreiding/exploitatie nieuwe dienstregeling (voordeel € 953.000). De overige projecten leverden per saldo een voordeel op van € 366.000.</p>	38.626	41.832	-3.206
<p><i>Bereikbaarheid binnensteden en transferia</i> Voor het project busstation Breukelen is een bedrag van € 2.295.000 begroot voor onder andere het realiseren van een meerlaagse P&R-voorziening. Dit project, dat via een "turn-key-overeenkomst" tot stand moet komen, is vertraagd. Redenen hiervoor zijn onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wijziging in de projectleiding bij de NS; • een betere onderbouwing van het aantal parkeerplaatsen was noodzakelijk; • meer duidelijkheid over grondpositie Prorail is noodzakelijk. 	3.295	1.000	2.295
<p><i>Project Op de fiets(inclusief fietstunnel A28)</i> Voor toelichting verwijzen we naar het projectblad. Bedragen zijn daar inclusief apparaatskosten</p>	7.978	4.383	3.595
<p><i>Project Stichtse Lustwarande, onderdeel ecopassage N225</i> De lagere kosten zijn voornamelijk het gevolg van lagere begeleidingskosten.</p>	1.274	1.194	80
<p><i>Regionaal Verkeersmanagement</i> De begroting die gebaseerd was op een heel jaar, is pas op 18 september door het Utrechts Verkeers- en Vervoersberaad geaccordeerd. De grootste onderdelen van de begroting, de uitvoering van de projecten Utrechtse databank verkeersgegevens en de verkeerscentrale, zijn door de late besluitvorming vertraagd.</p>	3.213	243	2.970
<p><i>Pakketstudies</i> De kosten zijn lager uitgevallen onder andere omdat een aantal partijen het aandeel van de provincie Utrecht voor de studies voor de Ring en de Driehoek nog niet in rekening hebben gebracht.</p>	600	344	256
<p><i>Gerichte tariefacties OV</i> Bij de beschikbaarstelling van het bedrag was ten onrechte geen rekening gehouden met de financiële bijdrage van de gemeente Amersfoort.</p>	500	196	304

<i>Stationsgebied Driebergen-Zeist</i> Voor toelichting verwijzen we naar het projectblad.	352	12	340
<i>Voorziening waterwegen</i> Bijdrage derden in de kosten gestort in de voorziening vaarwegen. Zie ook bij baten.	1.485	1.770	-285
Het bedrag van de uitbesteding van de bediening van de fietsbrug is goedkoper uitgevallen.	122	43	79
<i>Overige kleine verschillen</i>	26.877	26.873	4
Totaal lasten	110.645	102.722	7.923
Baten			
<i>Projecten BDU verkeer en vervoer</i> Zie verklaring bij de lasten	38.626	41.832	-3.206
<i>Regionaal Verkeersmanagement</i> De verwachting was dat we de gemaakte kosten ten laste van het regionaal mobiliteitsfonds konden brengen, in verband met een toegezegde rijksbijdrage. Dit is door de late totstandkoming (zie ook verklaring bij de lasten) van de overeenkomsten met de diverse partijen, doorgeschoven naar 2009.	3.213	0	3.213
<i>Diverse uitvoeringsprojecten UMP</i> De hogere baten zijn voornamelijk het gevolg van het verzoek van Rijkswaterstaat om de bijdrage in de aansluitkosten oostelijke rondweg Veenendaal die gepland was in 2009, in 2008 te mogen voldoen.	8.260	11.553	-3.293
<i>Exploitatie provinciaal eigendom</i> Door verkoop van een aantal percelen (waarvan verkoop Griftdijk 3B te Woudenberg de grootste was) in het tweede halfjaar zijn de baten hoger dan geraamd.	320	1.707	-1.387
<i>Project Op de fiets(inclusief fietstunnel A28)</i> Voor toelichting verwijzen we naar het projectblad.	133	611	-478
<i>Voorziening beheer en onderhoud wegen</i> Van derden zijn bedragen ontvangen in de kosten van het onderhoud. Deze zijn verrekend met de voorziening.	0	155	-155
<i>Voorziening waterwegen</i> Van derden zijn bedragen ontvangen in de kosten van het onderhoud van de waterwegen. Deze zijn verrekend met de voorziening.	0	285	-285
Lagere bijdrage in de kosten van onderhoud en verlichting Eem omdat gedeelte van de kosten nog niet in rekening kon worden gebracht bij de deelnemende partijen.	169	111	58
<i>Overige kleine verschillen</i>	10.344	10.324	20
Totaal baten	61.065	66.578	-5.513
TOTAAL	49.580	36.144	13.436

Mutaties reserves		Bedragen x € 1.000		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Grote wegenwerken	15.048	13.162	15.048	8.283
Projecten	1.600	1.599	1.836	1.599
Structuurfonds	0	6.547	1.453	3.968
Stimuleringsfonds	0	1.200	0	1.194
Recreatieve fietsverbindingen	0	1.453	0	1.453
Coalitieakkoord	0	4.465	0	1.867
Nog te verrichten activiteiten	44	95	44	95
Rente en afschrijving	0	205	0	205
Totaal	16.692	28.726	18.381	18.664

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Stortingen en onttrekkingen

Grote wegenwerken

Door de lagere uitgaven bij de projecten UMP is er minder onttrokken aan de reserve. Zie toelichting onder de lasten.

Projecten

Betreft Stationsgebied Driebergen-Zeist. Zie hiervoor toelichting bij het projectformulier.

Structuurfonds

Betreft project op de Fiets. Zie hiervoor toelichting bij het projectformulier.

Stimuleringsfonds

Betreft onttrekking project Ecopassage N225, onderdeel van de Stichtse Lustwarande.

Coalitieakkoord

Betreft de onttrekkingen voor:

Mobiliteitsmanagement	€ 266.000
Pakketstudies	€ 346.000
Bereikbaarheid binnensteden en transferia	€ 1.000.000
Gerichte tariefacties OV	€ 196.000
Onderzoek realisatie Blue Ports	€ 59.000

Programmanr: 4.6	Verkeersveiligheid	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Verkeersveilige infrastructuur	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	2. Gedragsbeïnvloeding en handhaving verkeersregels	Dhr. Mr. J.H. Ekkers

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht (SMPU)
- Planwet verkeer en vervoer
- Nota Mobiliteit
- Wet Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan (UMP) 2008-2012
- Meerjarensie gedragsbeïnvloeding 2008-2012

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Het verbeteren van de veiligheid van het verkeer- en vervoersysteem voor gebruikers en omwonenden. Concreet is dit vertaald als:

1. reductie van het aantal verkeersdoden met 25 procent en het aantal ziekenhuisgewonden met tien procent in de periode 1998 – 2010;
2. verkeersdeelnemers hebben benodigde kennis, vaardigheden en houding voor een veilige verkeersdeelname.

Doelen Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

N.v.t.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Verkeersveilige infrastructuur

In het UMP 2008-2012 is aangegeven wat de provincie Utrecht doet ter uitvoering van het SMPU. Begin 2008 heeft een actualisatie plaatsgevonden van alle projecten. De geactualiseerde lijst is opgenomen in de Begroting 2009.

In 2008 zijn onder andere de traverse Maarsbergen en de Hertelaan aangepast ten behoeve van de verkeersveiligheid.

Gedragsbeïnvloeding en handhaving verkeersregels

Middels het werkprogramma van het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid (ROV) Utrecht is in 2008 een groot aantal educatie- en voorlichtingsprojecten uitgevoerd. Een belangrijk project is het Utrechtse verkeersveiligheidslabel (UVL). In 2008 zijn 19 UVL-labels aan scholen uitgereikt (in totaal zijn nu 71 basisscholen voorzien van een UVL-label) en is met vier gemeenten een UVL-convenant gesloten (in totaal zijn er nu veertien UVL-gemeenten). Daarnaast zijn er diverse broem-, scootmobiel-, bromfiets- en opfriscursussen voor jonge automobilisten (Trials) georganiseerd. In het voortgezet onderwijs hebben educatieprojecten gedraaid.

Daarnaast is conform de afspraak door de politie op afgesproken onveilige locaties op de provinciale wegen een handhavinginspanning gepleegd. Tevens zijn er nieuwe afspraken gemaakt over de handhavinginspanning van de politie op de provinciale wegen in 2009.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

N.v.t.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator		
Prognose aantal verkeersdoden op basis van historische reeks vanaf 1998	48	44
Prognose aantal ziekenhuisgewonden op basis van historische reeks vanaf 1998	860	784
Gemiddeld aantal letselongevallen per kilometer provinciale weg, per jaar	0,63	0,51
Aantal wegvakken en kruispunten dat > 2,5 maal het gemiddeld aantal letselongevallen per kilometer heeft	40	Wegvak: 45 Kruispunt: 39
Percentage rijders onder invloed van alcohol op alle wegen in provincie Utrecht	2,1	2,5
Percentage overtredders van snelheid op N-wegen in provincie Utrecht	10	7,0

Toelichting bij de indicatoren

In 2008 is het werkelijke aantal verkeersdoden iets lager dan in 2007. Dit cijfer laat een jaarlijkse fluctuatie van plus of min drie tot vier verkeersdoden zien, zodat we niet kunnen spreken van een daling. Het betreft voorlopige cijfers. In mei 2009 worden deze cijfers vervangen door de geregistreerde gegevens van de politie. Naar verwachting ligt dit aantal één tot twee verkeersdoden hoger. Gemiddeld over de laatste jaren lijkt de trend van het aantal verkeersdoden te voldoen aan de reductiedoelstelling verkeersveiligheid, hoewel uiteraard geldt dat ieder verkeerslachtoffer en één te veel is.

Het aantal ziekenhuisgewonden voor 2008 is nog niet bekend. In 2007 bedroeg dit aantal 784. Naar verwachting ligt het werkelijk aantal voor 2008 hoger dan in 2007 (plus 35-50 ziekenhuisgewonden). Het werkelijk aantal is in mei 2009 beschikbaar. Gemiddeld over de laatste jaren lijkt de trend van het aantal ziekenhuisgewonden te voldoen aan de reductiedoelstelling verkeersveiligheid.

Het gemiddelde aantal letselongevallen per kilometer provinciale weg wordt berekend over de laatste vijf jaar. Daarbij wordt ook een weglengte-equivalent voor kruispunten bepaald. De berekende waarde voor 2008 ligt ruim onder de begrote waarde. De oorzaak hiervan ligt allereerst in het feit dat het aantal letselongevallen is afgenomen. Daarnaast is een aantal kilometer provinciale weg overgedragen aan gemeenten (zowel wegvakken als weglengte-equivalent) waar relatief veel ongevallen plaatsvonden.

Het aantal wegvakken en kruispunten dat > 2,5 maal het gemiddeld aantal letselongevallen per kilometer scoort is berekend op basis van de ongevalsgegevens 2007. Vooral het aantal wegvakken ligt boven verwachting. De oorzaak kan liggen in het feit dat op een aantal wegvakken in 2008 relatief veel ernstige ongevallen zijn gebeurd (veel frontale aanrijdingen).

Het aantal gesignaleerde alcoholdelicten ligt hoger dan voorzien in de begroting. Dit is gebaseerd op het onderzoek Rijden onder invloed in Nederland in 1999-2007 van Rijkswaterstaat onder 20.000 staandhoudingen met blaastesten. Dit kan veroorzaakt worden doordat de locaties en de tijdstippen waarop door de politie op alcohol gecontroleerd wordt, met meer zorg zijn gekozen. Hierdoor kan een iets afwijkend beeld ontstaan van het drankgebruik. Politiecontroles zijn echter de enige input voor deze indicator.

De provincie Utrecht kent relatief veel drankrijders. Dit beeld wordt bevestigd door het Periodiek regionaal onderzoek verkeersveiligheid waarin onder andere zelfgerapporteerd gedrag als input is gebruikt. Utrechters gaven in hogere mate dan de gemiddelde Nederlander aan met alcohol op nog achter het stuur te stappen.

Het percentage snelheidsovertreders is licht met zeven procent ruim onder de tien procent genoemd in de begroting. Dit aantal is berekend op basis van snelheidsgegevens op de permanente telpunten van de provincie aangevuld met de snelheidsgegevens op de periodieke telpunten. Dit geeft een representatief beeld van het gemiddelde aantal overtredingen. De politie handhaaft vaak op locaties van de kans op snelheidsovertredingen hoog is. Deze locaties wijken af van de hier gebruikte locaties. Gegevens van de politie (die nog niet voor handen zijn) kunnen daarom een hoger percentage snelheidsovertreders laten zien dan hier genoteerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	8.041	8.172	6.792	4.724	2.068
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Centrale overhead	525	662	662	662	0
Totaal lasten (incl. overhead)	8.566	8.834	7.454	5.386	2.068
Baten regulier beleid	2.491	2.124	2.832	2.090	742
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	2.491	2.124	2.832	2.090	742
Resultaat voor bestemming	6.075	6.710	4.622	3.296	1.326
Onttrekking reserves	4.216	4.707	2.797	1.793	1.004
Storting reserves		0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.859	2.003	1.825	1.503	322

Verschillenanalyse				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Apparaatskosten</i> Ten opzichte van de raming zijn er minder uren besteed aan de uitvoeringsprojecten UMP doordat projecten vertragingen opliepen (voordeel € 143.000). Ook is minder tijd besteed aan de handhaving van de wegenverordening dan geraamd (voordeel € 109.000). Tenslotte zijn er extra uren besteed aan het project UVL (nadeel € 29.000 en overige uren (nadeel € 12.000).	1.147	936	211	
<i>Diverse uitvoeringsprojecten UMP</i> Bij verschillende projecten is er een vertraging ontstaan, onder ander bij het project Essentiële herkenbaarheidsmaatregelen (voordeel € 840.000, de verbreding van een viertal wegvlakken is doorgeschoven naar 2009) en bij het project aanleg fietsvoorziening Elst-Rhenen (voordeel € 498.000, vertraging door het vinden van archeologische vondsten die eerst veiliggesteld moesten worden). Bij de overige projecten waren de uitgaven per saldo € 234.000 lager.	3.529	1.957	1.572	
<i>Projecten BDU verkeer en vervoer</i> De verwachting was dat een tweetal gemeenten nog een declaratie zou indienen in 2008, als een bijdrage in de toegezegde infrastructurele werken. Dit is niet gebeurd, uitbetaling zal in 2009 plaatsvinden. Ook is van een gemeente een bedrag van € 96.000 teruggevorderd wegens een te hoog verstrekt voorschot. Dit was niet begroot. Een voordeel van € 61.000 is het gevolg van nog niet uitbetaalde gemeentelijke projecten inzake de bijdrageregeling lokale gedragsbeïnvloedende verkeersveiligheidsprojecten.	892	653	239	
<i>Overige kleine verschillen</i>	1.886	1.840	46	
Totaal lasten	7.454	5.386	2.068	

	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Baten			
<i>Diverse uitvoeringsprojecten UMP</i> Bij verschillende projecten die vertraagd zijn, moeten er nog bijdragen van derden binnenkomen. Na het verrichten van de werkzaamheden zullen de declaraties opgemaakt worden.	932	368	564
<i>Projecten BDU verkeer en vervoer</i> Door de lagere uitgaven (zie lasten) is de onttrekking aan het fonds BDU ook lager.	892	653	239
<i>Overige kleine verschillen</i>	1.008	1.069	-61
Totaal baten	2.832	2.090	742
TOTAAL	4.622	3.296	1.326

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Grote wegenwerken	0	2.797	0	1.793
Totaal	0	2.797	0	1.793

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Onttrekkingen

Door de lagere uitgaven is er ook minder onttrokken aan de reserve Grote wegenwerken. Zie hiervoor de toelichting onder de lasten.

Programmanr: 4.7	Kwaliteit leefomgeving	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Vermindering verkeershinder	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	2. Natuurvriendelijke verkeersmaatregelen	Dhr. Mr. J.H. Ekkers

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht (SMPU)
- Provinciaal Milieubeleidsplan (PMP)
- Wet Milieubeheer
- Besluit Luchtkwaliteit
- Nota Mobiliteit
- Wet Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan (UMP) 2008-2012

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Het verminderen van de negatieve effecten van verkeer en vervoer op de kwaliteit van de leefomgeving tot een niveau waarbij sprake is van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving en een vitale natuur, waarbij geen vitale hulpbronnen worden uitgeput.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

N.v.t.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Vermindering verkeershinder

Ter vermindering van de verkeershinder voerden we onderstaande projecten uit:

- voor verbetering van de overstekbaarheid zijn de N401 bij Spengen, de N414 bij Bunschoten en de N417 traverse Hollandsche Rading aangepast;
- voor geluidbeperking is geluidsreducerend asfalt aangebracht op de N225 bij Doorn en de N199 bij Amersfoort;
- voor beperking van de lichthinder is actieve markering aangebracht op de N226 en dynamische wegverlichting op de N234.

Als onderdeel van de concessieverlening is de nieuwe concessiehouder met ingang 14 december 2008 met schonere bussen gaan rijden.

Natuurvriendelijke verkeersmaatregelen

Vermindering van de druk op de vitale natuur als gevolg van (gebruik van) provinciale wegen. Hieronder vallen uitvoeringsmaatregelen, zoals ecoducten en parkeervoorzieningen. In 2008 hebben wij onder deze noemer de faunapassage bij Doorn aangelegd.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

N.v.t.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Aantal woningen met meer dan 65 dB(A) geluidbelasting	500	406 in 2007, 2008 nog niet bekend
Aantal meters provinciale weg waar (berekend op tien meter van de wegrand) sprake is van overschrijding van luchtkwaliteitsgrenswaarden voor NO2 en of fijnstof ¹	0	NO2: 6.040 meter PM10 jaar: 0 meter

¹ In de jaarlijks te verschijnen rapportage Besluit Luchtkwaliteit wordt meer in detail inzicht gegeven in de luchtkwaliteit binnen de provincie Utrecht. Het cijfer bij deze indicator geldt over het jaar 2007. Dit is het meest recente cijfer. Het cijfer van 2008 komt pas 1 september 2009.

		PM10 24-uur: 1.232 meter
Percentage van de wegverlichting in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dat voldoet aan de CROW-richtlijn ²	80	Nog niet bekend

Toelichting bij de indicatoren

In het SMPU+ (2008) is de doelstelling "geluidbelasting" aangescherpt: het aantal woningen langs provinciale wegen met 61 dB (Lden) of meer geluidbelasting is in 2020 gereduceerd tot 500. Vanuit de geluidsbelastingkaart Provincie Utrecht (2007) blijkt het aantal woningen in 2006 (eerste tranche) met 61 (Lden) of meer 406 te bedragen. De geluidbelasting wordt elke 2 jaar bepaald (berekend). Medio 2009 volgen de cijfers over 2008.

De indicatorwaarde voor het aantal meters provinciale weg waar sprake is van overschrijding van luchtkwaliteitsgrenswaarden wordt bepaald aan de hand van de waarden voor stikstof (NO₂) en het 24 uur- en jaargemiddelde voor fijnstof (PM10).

Het percentage van de wegverlichting in de Ecologische hoofdstructuur (EHS) dat voldoet aan de CROW-richtlijn is nog niet bekend. Er zijn in 2008 wel projecten uitgevoerd ter voorkoming van lichthinder in de EHS. Het bijbehorende werkelijke percentage voor 2008 wordt momenteel geïnventariseerd. Met zekerheid is het percentage groter dan 0, maar naar verwachting nog geen 80%. Medio 2009 volgen de cijfers.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	823	4.872	3.632	1.097	2.535
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Centrale overhead	74	86	86	86	0
Totaal lasten (incl. overhead)	897	4.958	3.718	1.183	2.535
Baten regulier beleid	35	2.052	1.543	657	886
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	35	2.052	1.543	657	886
Resultaat voor bestemming	862	2.906	2.175	526	1.649
Onttrekking reserves	947	2.613	1.893	345	1.548
Storting reserves	357	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	272	293	282	181	101

² Dit wordt in het voorjaar 2009 onderzocht door Citytec. Cijfers zijn vanaf week 22 beschikbaar.

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
<i>Diverse uitvoeringsprojecten UMP</i> Vanuit het milieubudget is in het project Verantwoord verlichtten een niet begrote bijdrage geboekt van € 1.585.000. De uitgaven op dit project waren € 260.000. Per saldo leverde dit project een voordeel op van € 1.325.000. De projecten Oversteekbaarheid (€ 291.000) en Fauna-passages (€ 185.000) zijn vertraagd en worden in 2009 afge-wikkeld. Uitgaven aan overige projecten waren € 151.000 lager.	2.852	900	1.952	
<i>Projecten Bereikbaarheidsoffensief Regio Utrecht</i> Bij de aanleg VRI corridor N229 gedeelte Cothen, aanpak geluidshinder (aanleg nieuwe asfaltlaag) waren er geen meerkosten. De nieuwe asfaltlaag is uit het budget voorziening Onderhoud beheer en Onderhoud wegen gefinancierd.	310	0	310	
<i>Projecten BDU verkeer en vervoer</i> De betalingen aan twee gemeenten voor infrastructurele werken (€ 145.000) en ten behoeve van het project Faunapassages (€ 50.000) zullen in 2009 plaatsvinden.	274	79	195	
<i>Apparaatskosten</i> Ten opzichte van de raming zijn er minder uren besteed aan de uitvoeringsprojecten UMP doordat de projecten vertragingen opliepen.	181	113	68	
<i>Overige kleine verschillen</i>	101	91	10	
Totaal lasten	3.718	1.183	2.535	
Baten				
<i>Uitvoeringsprojecten UMP</i> De bijdrage van de gemeente Oudewater is € 332.000 lager, omdat de rioleringskosten in 2009 afgerekend worden. De bijdrage van € 50.000 voor het project Faunapassages uit de BDU wordt door vertraging in 2009 gerealiseerd.	959	578	381	
<i>Projecten Bereikbaarheidsoffensief Regio Utrecht</i> Door de lagere uitgaven (zie lasten) is de onttrekking aan het BOR-fonds ook lager.	310	0	310	
<i>Projecten BDU verkeer en vervoer</i> Door de lagere uitgaven(zie lasten) is de onttrekking aan het fonds BDU ook lager.	274	79	195	
Totaal baten	1.543	657	886	
TOTAAL	2.175	526	1.649	

Mutaties reserves		Bedragen x € 1.000		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Grote wegenwerken		1.893		345
Totaal		1.893		345

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Onttrekkingen

Door de lagere uitgaven is er ook minder onttrokken aan de reserve Grote wegenwerken. Zie hiervoor de toelichting onder de lasten.

Programmanr: 5.1	Economische zaken en toerisme	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Algemeen economisch beleid	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	2. Ruimtelijke economie	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	3. Bedrijfsontwikkeling en kenniseconomie	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	4. Arbeidsmarktbeleid	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
	5. Recreatie en toerisme	Dhr. Mr. J.H. Ekkers

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Economisch Beleidsplan 2007-2013 "Kansen Benutten! Krachten Bundelen!"
- Hoofdlijnen Coalitieakkoord 2003-2007 "Werk in Uitvoering"
- Programmatisch kader Cultuur en Economie 2008-2011 "Smaakmakers, spraakmakers"
- Actieplan Recreatie en Toerisme "Uit en thuis in de provincie Utrecht 2005-2008"
- Evenementenkader 2008-2011
- Besluit participatie in Gemeenschappelijke Regelingen Recreatieschappen
- Streekplan 2005-2015
- Uitvoeringsprogramma landelijk gebied

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

1. Het bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling van de provincie Utrecht door een toekomstgerichte vernieuwing van de economische structuur, versterking van de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven, nastreven van ruimte- en milieuwinst en een evenwichtige ontwikkeling tussen werkgelegenheid en beroepsbevolking.
2. Voorzien in de behoefte van bewoners en bezoekers aan de provincie Utrecht aan vrijetijdsvoorzieningen als onderdeel van de kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast het vergroten van het aandeel van de vrijetijdseconomie in de regionale economie.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

De doelstelling van Economische zaken en Toerisme en Recreatie zoals uitgewerkt in het Economisch Beleidsplan 2008-2011 en het Actieplan recreatie en toerisme 2005-2008 is het op duurzame wijze uitbouwen van de economische positie van de provincie, zodat Utrecht een innovatieve *Topregio* wordt waardoor de Utrechtse bevolking in staat wordt gesteld om te voorzien in haar behoeften. Daarbij zijn onze beleidsspeerpunten:

1. Verbetering van de kwaliteit van ons vestigingsmilieu en voldoende diversiteit aan vestigingsmilieus bieden in aansluiting op wensen van bedrijven.
2. Bevorderen van een duurzame kennisintensieve en creatieve economie in samenwerking met kennisinstellingen en (MKB) bedrijven.
3. Nieuwe (internationale) bedrijven aantrekken en bestaande bedrijven binden die passen bij het economisch profiel van de provincie Utrecht.
4. Stimuleren van kwalitatieve en kwantitatieve groei van de toeristisch-recreatieve sector en versterking van het profiel van de provincie als vrijetijds- en zakelijke bestemming.
5. Beter benutten van het Utrechtse arbeidspotentieel in zowel kwalitatief als kwantitatief opzicht, onder meer door verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Kengetal	2008	2009	2010	2011
Positie ranking Europese regio's				5 ^e plaats
Toename van het aandeel in de totale werkgelegenheid van de kennisintensieve diensten in	3%	3%	4%	4%
Toeristisch-recreatieve bestedingen nemen toe tot 2.887 miljoen in 2012 (33% groei).	2.335	2.450	2.600	2.750
Netto Participatiegraad	67%	67%	68%	68%

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Algemeen economisch beleid

In 2008 heeft het accent vooral gelegen in het verder ontwikkelen van de voorstellen en projecten zoals vastgelegd in het Economisch Beleidsplan 2007-2011 "Kansen benutten! Krachten bundelen!". Medio 2008 verslechterde de economische vooruitzichten zienderogen. De internationale kredietcrisis verbreedde zich tot mondiale economische crisis. De effecten voor Utrecht waren beperkt. Door de samenstelling van de economische structuur (veel diensten en weinig industrie) en de bestaande krapte op de arbeidsmarkt was in 2008 nog weinig te merken van de recessie. In onder meer IPO-verband wordt bezien hoe de provincies een bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden van de crisis.

Ruimtelijke economie

Binnen dit product heeft de inzet sterk gelegd op kwaliteitsverbetering van bestaande terreinen. In het kader van de herstructurering zijn nieuwe projecten gestart in Mijdrecht en Bunschoten. Daarmee is het vigerende programma afgerond en is gestart met een evaluatie en de opzet van een nieuw programma Herstructurering Plus. Dit programma is niet alleen gericht op de revitalisering van de openbare ruimte, maar betreft ook nadrukkelijk de private sector bij de uitvoering van de herstructurering. In 2008 zijn twee pilots opgestart, namelijk Vianen en Ronde Venen. Daarnaast is ook in het kader van het programma architectuur op bedrijventerreinen een pilot uitgevoerd op het bedrijventerrein Doornkade in Houten. Samen met de gemeente en het bedrijfsleven is een plan opgesteld voor verbetering van de beeldkwaliteit van het terrein.

Ten aanzien van de kantorenmarkt heeft een onderzoek plaatsgevonden naar structurele leegstand. De conclusie van het onderzoek was dat de leegstand zich vooral concentreerde op bepaalde gebieden. Op de toplocaties was vrijwel geen structurele leegstand. Bezien wordt nu hoe aan dit onderzoek een vervolg kan worden gegeven, temeer omdat naar verwachting de leegstand in Utrecht door de recessie weer zal toenemen.

Ook is bij gedragen aan verschillende andere projecten binnen de provincie. Voorbeelden hiervan zijn het project Blue Ports, de regeling verplaatsing hinderlijke bedrijven en de ontwikkeling van een duurzaam bedrijventerrein in Bunschoten-Spakenburg.

Met de vaststelling van het streekplan zijn ook de ruimtelijke mogelijkheden voor nieuwe terreinen afgebakend. Met het IPO en VROM worden thans nieuwe ramingen voor de lange termijn opgesteld. Dit in het kader van de afspraken over "Mooi Nederland" waarin ook Utrecht een bijdrage heeft geleverd. Deze nieuwe ramingen zullen ook een rol spelen in de afspraken die de provincie maakt met het Ministerie van VROM over de verstedelijking.

Bedrijfsontwikkeling en kenniseconomie

In samenwerking met kennisinstellingen, bedrijfsleven en intermediairs zijn veel nieuwe innovatieprojecten ontwikkeld, die met financiële steun van de provincie worden uitgevoerd. Deze projecten zijn gericht op versterking van de kennisinfrastructuur, het stimuleren van innovatie in het MKB en het verder ontwikkelen van innovatieve sectoren zoals life sciences, gaming en de creatieve industrie. De projecten komen tot stand in het kader van het rijkssubsidieprogramma Pieken in de Delta Noordvleugel, het Europese programma Kansen voor West en het provinciale programma Cultuur en Economie. De Taskforce Innovatie regio Utrecht (TFI) speelt hierbij een belangrijke rol. Daarnaast heeft de TFI de lopende projecten gecontinueerd en hebben de betrokken overheden een extern onderzoek laten uitvoeren naar het functioneren van de TFI. Op basis van de conclusies van dit onderzoek is besloten de TFI voort te zetten tot en met 2013.

Om het Science Park Utrecht verder uit te kunnen bouwen, zijn de partners gestart met het opstellen van een ontwikkelingsvisie, een bestemmingsplan, een model voor de grondexploitatie en een organisatieplan. De partners hebben ook een bezoek gebracht aan diverse Science Parks in China om een impuls te geven aan de ontwikkelingen in Utrecht.

Verder is de acquisitie van kennisintensieve bedrijven geïntensiveerd en een acquisitiestrategie opgesteld voor de periode 2008-2011.

Arbeidsmarktbeleid

In 2008 is het uitvoeringsprogramma Sociale Agenda opgesteld, waarvan Onderwijs Arbeidsmarkt een belangrijk thema is. De bijbehorende subsidieregeling is opengesteld, hierop zijn 107 aanvragen binnengekomen. Op de programmalijnen Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten, Verminderen Jeugdwerkloosheid en Arbeidsmarkt zijn respectievelijk 12, 8 en 12 (totaal 32) aanvragen gehonoreerd. Deze projecten zijn eind 2008 gestart. In 2008 zijn ook de MKB-leerbanen-projecten in zowel Utrecht als Amersfoort afgerond. De gestelde doelen binnen die projecten zijn ruimschoots behaald. De provincie Utrecht heeft in 2008 in IPO-verband deelgenomen aan de werkgroep Sociale Innovatie (ook wel: 'slimmer werken'). In dit verband is onderzocht hoe het beschikbare arbeidspotentieel op innovatieve wijze zo goed mogelijk gebruikt kan worden.

Recreatie en toerisme

In 2008 is het laatste jaar van het toeristisch-recreatief actieplan "Uit en thuis in de provincie Utrecht 2005-2008" uitgevoerd.

In 2008 heeft UTR zich voornamelijk gericht op de ontwikkeling van een nieuwe marketingstrategie en de realisatie van twee omvangrijke internetportals: één voor de toeristische markt en één voor de congres- en vergadermarkt. Het laatste portal zal in 2009 worden gepresenteerd.

De recreatieschappen hebben zich in Recreatie Midden Nederland (RMN) in 2008 opnieuw ingezet op de verhoging van marktgerichte en inkomstenverhogende activiteiten. Een hiertoe aangestelde wandelcoördinator is in 2008 aangesteld om de recreatieve routes effectiever te beheren. Verder is gestart met het opstellen van een aantal communicatieacties om de zichtbaarheid van de recreatieschappen te verhogen.

In 2008 is gestreefd naar de ontwikkeling en kwaliteitsverhoging van routestructuren voor wandelen, fietsen en varen. Hierbij is de uitvoering inmiddels geheel ondergebracht bij Agenda Vitaal Platteland. In 2008 is een inhoudelijke visie op recreatieve routes ontwikkeld.

De adviescommissie Recreatie en Toerisme Utrechtse Heuvelrug heeft in 2008 zes integrale kwaliteitsadviezen afgegeven (en er één aangehouden).

Activiteiten Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

1 Verbetering van de kwaliteit van ons vestigingsmilieu en voldoende diversiteit aan vestigingsmilieus bieden in aansluiting op wensen van bedrijven.

Duurzame kwaliteitsverbetering op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen.

In 2008 zijn afspraken gemaakt met twee gemeenten over het starten van pilot voor de uitvoering van een herstructureringsproject, waarbij ook naar private kavels wordt gekeken. Met deze pilots doet de provincie ervaring op, om de benadering ook uit te rollen naar andere gemeenten en projecten. Het nieuwe programma Herstructurering Plus is in december door GS vastgesteld. Het lopende programma duurzame bedrijventerreinen is binnen dit kader afgerond en wordt voortgezet in het kader van het klimaatbeleid en het nieuwe programma Herstructurering Plus.

Bevorderen van een gezonde kantorenmarkt met maximaal 5% leegstand

De leegstand is het afgelopen jaar sterk teruggelopen. Een, in onze opdracht uitgevoerd, onderzoek toont aan dat structurele leegstand vooral beperkt is tot enkele gebieden. Verwacht mag worden dat door de economische recessie de leegstand de komende jaren weer zal toenemen.

De opstelling van een kantorenvisie is enige tijd opgeschort. In het kader van het (rijks-)project Mooi Nederland worden door het rijk en het IPO nieuwe prognoses voor de lange termijn opgesteld. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan kwaliteitsaspecten.

Fonds uitplaatsen hinderlijke bedrijven

Zie hoofdstuk 5 (duurzaamheid en milieu)

Programma Architectuur en Stedenbouw op bedrijventerreinen (2008).

In 2008 heeft voor het programma architectuur een succesvolle pilot op het bedrijventerrein Doornkade plaatsgevonden, waarbij zowel de gemeente als het bedrijfsleven was betrokken.

Resultaten in 2008:

- Een vastgesteld programma herstructurering bedrijventerreinen *plus*
- Een verkenning van investeringsmogelijkheden voor herontwikkeling van 2 concreet bedrijventerrein in samenwerking met betrokken gemeente en bedrijfsleven.
- Een pilot voor architectuur op bedrijventerreinen
- Afgerond onderzoek naar structurele leegstand op de kantorenmarkt

2 Bevorderen van een duurzame kennisintensieve en creatieve economie in samenwerking met kennisinstellingen en (MKB) bedrijven.

Het, op basis van het in 2006 ondertekende Convenant door de Universiteit van Utrecht, de provincie Utrecht, de gemeente Utrecht, het UMC en de Hogeschool Utrecht realiseren van een Science Park op de Uithof in 2010.

Het Science Park Utrecht biedt naast ruimte voor onderwijs en studentenhuysvesting ook ruimte en ondersteuning aan startende en groeiende kennisintensieve bedrijven. Om het Science Park Utrecht verder uit te kunnen bouwen, zijn de partners gestart met het opstellen van een ontwikkelingsvisie, een bestemmingsplan, een model voor de grondexploitatie en een organisatiemodel. De partners hebben ook een bezoek gebracht aan diverse Science Parks in China om een impuls te geven aan de ontwikkelingen in Utrecht.

Bevordering van kennis en innovatie bij (MKB) bedrijven.

De resultaten van de Task Force Innovatie (TFI) zijn geëvalueerd en besloten de TFI in aangepaste vorm voort te zetten tot en met 2013. In het kader van de rijksregeling Pieken in de Delta Noordvleugel en de Europese

regeling EFRO Kansen voor West zijn 7 innovatieprojecten ontwikkeld onder andere op het gebied van gaming, gezondheidseconomie en creatieve industrie.

Stimulering creatieve broedplaatsen

In 2008 is ter stimulering van de creatieve economie het programmatisch kader Cultuur en Economie 2008-2011 "Smaakmakers, spraakmakers" en een uitvoeringsplan 2008 opgesteld. Hiertoe zijn tien projecten opgestart die direct bijdragen aan vernieuwing, ontwikkeling en professionalisering van de creatieve en culturele sector. Voor de selectie van de projecten is gewerkt met een vernieuwend scoutmodel met als doel de effectiviteit in de uitvoering te verhogen.

Alle Utrechts bedrijven en instellingen aansluiten op breedbandinfrastructuur

Er is nu een infrastructuur die 85 % van de provincie afdekt tegen tarieven die een factor 10 lager zijn dan bij de aanvang van het project. Dit is voor drie jaar contractueel vastgelegd met marktpartijen. Verder is in samenwerking met BreedNet een virtueel Loket ingericht waar ondernemers en instellingen zich kunnen melden voor een breedbandaansluiting en direct contact op kunnen nemen met de aanbieders. Via de subsidieregeling voor het stimuleren van nieuwe breedbanddiensten zijn 6 projecten voor dienstenontwikkeling gehonoreerd. Daarnaast is de regeling geëvalueerd.

3 Nieuwe (internationale) bedrijven aantrekken en bestaande bedrijven binden die passen bij het economisch profiel van de provincie Utrecht.

Acquireren van buitenlandse bedrijven

De acquisitie van kennisintensieve bedrijven is geïntensiveerd en er is een acquisitiestrategie opgesteld voor de periode 2008-2011. Hierin staat welke landen, sectoren en activiteiten kansrijk zijn voor acquisitie en wat moet gebeuren om gevestigde bedrijven te behouden (de zogenaamde "after sales"). In 2008 zijn 4 investeringsprojecten aangetrokken.

Versterken kansrijke sectoren

De Bioplaza Board heeft in opdracht van de provincie Utrecht een programma ontwikkeld om de life sciences/gezondheidseconomie verder te stimuleren. De Bioplaza Board is een denktank met vertegenwoordigers van bedrijven en kennisinstellingen.

Economische promotie van de regio

Voor het thema Evenementen is in 2008 voor het eerst beleid uitgewerkt in een programmatisch kader Evenementen 2008-2011 en uitvoeringsplan 2008. De provincie stimuleert hierin actief beeldbepalende en potentieel beeldbepalende publieksevenementen met als doel om de provincie als ondernemende topregio zichtbaar te maken. In het najaar is bekend geworden dat Utrecht het Europees Jeugd Olympisch Festival in 2013 als gastheer kan organiseren. Een ander succes is dat er in 2008 met de gemeente Nieuwegein inspanningen zijn gepleegd om de Eneco tour (wielerevenement) de komende vier jaar aan de provincie te binden.

4 Stimuleren van kwalitatieve en kwantitatieve groei van de toeristisch-recreatieve sector en versterking van het profiel van de provincie als vrijetijds- en zakelijke bestemming.

Versterking van de zakelijk toeristische markt en de promotie van de Utrechtse als zakelijke Topbestemming.

In 2008 is een actieplan (met twee projecten) uitgevoerd ter stimulering van de congres- en vergadermarkt en in samenwerking met het Platform Zakelijk Toerisme.

Professionalisering toeristische promotie voor de regio via UTR en VVV's

In 2008 zijn voor het regionaal samenwerkingstraject Marketingplan Utrechtse Heuvelrug nadere financiële afspraken gemaakt met zes gemeenten in deze regio. Het gaat om een samenwerking en cofinanciering voor de periode 2008-2012, waarin de provincie kan participeren. In het najaar van 2008 is hiertoe een programmamanager aangesteld die is overgegaan tot voorbereidende werkzaamheden ter uitvoering van gezamenlijke marketingacties.

Ontwikkeling Uropas

In 2008 is voor het eerst onder basisscholieren tussen 4-12 jaar in de provincie Utrecht (exclusief de stad) de Uropas gelanceerd. Inmiddels zijn in 2008 49.000 scholieren bereikt met een dergelijk paspoort, dat korting op/toegang geeft tot 54 vrijetijds- en culturele voorzieningen in de provincie Utrecht.

Stimulering toeristisch-recreatieve locaties

Het jaar 2008 is voor dit thema benut om een visie te ontwikkelen op beeldbepalende toeristische locaties. Onder het thema "merklocaties" krijgt dit nader uitwerking in een visie binnen het beleidsprogramma Vrije tijd 2009-2012, dat vanaf april 2009 in uitvoering zal worden gebracht.

Resultaten in 2008:

- 2 projecten uitgevoerd samen met Platform Zakelijk Toerisme
- Een vastgesteld en gefinancierd marketingplan voor de Utrechtse Heuvelrug samen met zes gemeenten
- Lancering Uropas voor 49.000 kinderen.
- Een visie op recreatieve routes en toeristisch-recreatieve locaties ("merklocaties")

5 Beter benutten van het Utrechtse arbeidspotentieel in zowel kwalitatief als kwantitatief opzicht, onder meer door verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Toekomstbestendig maken van de arbeidsmarkt.

Als gevolg van de vergrijzing zal de beroepsbevolking minder snel stijgen dan de totale bevolking. Met het bedrijfsleven het ondersteunen en initiëren van projecten die het arbeidsaanbod vergroten, door betere benutting van het arbeidspotentieel op een innovatieve manier. Hier valt bijvoorbeeld te denken aan projecten die gericht zijn op het langer laten doorwerken van ouderen (sociale innovatie), of het aanspreken van doelgroepen die op dit moment om uiteenlopende redenen niet deelnemen aan de arbeidsmarkt (vrouwen, lager opgeleiden, allochtonen). In 2008 zijn er binnen de Subsidieverordening economische ontwikkeling 3 van dit soort projecten gehonoreerd, waarvan er 2 gericht zijn op lager opgeleide jongeren, 1 op het stimuleren van ondernemerschap onder allochtone vrouwen.

Betere aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt.

Als onderdeel van het programma De Sociale Agenda is een uitvoeringsprogramma opgesteld, en is de subsidieregeling voor de eerste keer opengesteld. In totaal zijn er op de subsidieregeling voor de thema's Onderwijs en Arbeidsmarkt en Integratie en Participatie 107 aanvragen binnengekomen waarvan er 48 zijn gehonoreerd. Op de programmaliijnen Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten, Verminderen Jeugdwerkloosheid en Arbeidsmarkt zijn respectievelijk 12, 8 en 12 aanvragen gehonoreerd. Deze projecten zijn eind 2008 gestart. Het gaat voor het grootste deel om projecten die over meer jaren lopen.

Resultaten in 2008:

- 3 projecten binnen de SEO.
- Een vastgesteld uitvoeringsprogramma over aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt met jaarlijks 32 projecten op het gebied van Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten, Verminderen Jeugdwerkloosheid en Arbeidsmarkt.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator		
Percentage dat in de provincie Utrecht terecht komt van de nationale fondsen en het Nederlands deel van de Europese fondsen voor economische structuurversterking	6%	6%
Aantal studenten en onderzoekers van kennisinstellingen dat een kennisintensief bedrijf start	20	PM*
Aantal nieuwe contacten tussen kunstenaars en (maak)bedrijven	25	PM**
Toename aantal creatieve bedrijven	3%	8,9%
Aantal nieuwe producten, processen of product / marktcombinaties dat wordt gerealiseerd	5	PM***
Aantal bedrijven en instellingen dat aangesloten wordt op breedbandinfrastructuur	50	200
Aantal nieuwe diensten op basis van breedband	1-2	6
Toename aantal arbeidsplaatsen in life sciences en medisch cluster	3%	1,7%
Toename aantal arbeidsplaatsen in gaming	3%	PM
Toename aantal arbeidsplaatsen in zakelijk toerisme	3%	0%
Aantal geworven hoofdkantoren en marketing & saleskantoren van internationale ondernemingen	5	4
Vergroten van kennis over MVO bij het MKB	75 bedrijven	PM****
Aantal evenementen dat voor de provincie kan worden aangetrokken	2-3	2
Aanleg en uitgifte van nieuw bedrijfsterrein gemiddeld per jaar	40 ha.	40,2
Ruimtwinst door intensivering van bestaande en nieuwe bedrijfsterreinen	7 ha.	PM
Herstructurering van verouderd bedrijventerrein, gemiddeld per jaar	50 ha.	150

Terugdringing jeugdwerkloosheid tot 2 % onder het landelijk gemiddelde	-1,5%	PM****
Aantal voortijdig schoolverlaters in de provincie ten opzichte van 2005 (circa 5.500)	-2%	PM*****
Aantal arbeidsplaatsen in recreatie en toerisme als indicator voor economische spin off	69.200	71.510
Toeristisch-recreatieve bestedingen (in miljoen euro's)	1.161*****	1.066
Zakelijk-toeristische bestedingen (in miljoenen euro's)	1.265	1.269
Aantal dagtochten (miljoen)	78*****	69,4
Aantal overnachtingen (miljoen)	4,2	3,573

Toelichting bij de indicatoren

- * Dit wordt niet gemeten door de kennisinstellingen. De UU schat dat dit er tientallen per jaar zijn.
- ** Deze indicator is gebaseerd op een specifiek project van de Taskforce Innovatie dat in 2006 al is afgerond.
- *** Het aantal innovaties wordt niet gemeten. Wel is bekend dat 28,7% van de bedrijven de afgelopen 2 jaar heeft geïnnoveerd of plannen heeft voor innovaties in de komende 2 jaar.
- **** In samenwerking met afdeling Milieu is een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd met 18 bedrijven. Milieu heeft meerdere bijeenkomsten georganiseerd.
- ***** CBS-cijfers in januari 2009 nog niet beschikbaar.
- ***** CBS-cijfers in januari 2009 nog niet beschikbaar.
- ***** Redactionele correctie op basis van gegevens 2007.

Vanuit Breedbandbeleid is in 2008 een subsidieregeling opengesteld, die succesvol is uitgevoerd. In plaats van het beoogde bereik van 50 bedrijven en instellingen zijn er 200 participanten geweest.

De groeicijfers in aantal arbeidsplaatsen in life sciences, gaming en zakelijk toerisme zijn in 2008 tot stilstand gekomen en zijn zodoende minder groot dan begroot. Dit kan worden verklaard uit het feit dat in 2008 de economische crisis zich voor het eerst heeft gemanifesteerd.

Het werkelijk gerealiseerde aantal van 150 ha voor herstructurering van bedrijventerrein overstijgt sterk de begrote indicator van 50 ha, omdat wordt uitgegaan van een opgave van ca 500 ha gedurende de gehele looptijd van het economisch beleidsplan. In 2008 zijn twee relatief omvangrijke bedrijventerreinen aangepakt, in totaal ca 150 ha.

Het aantal toeristische overnachtingen is achtergebleven ten opzichte van het begrote volume. Dit is een landelijke tendens gebleken, te verklaren uit situationele factoren zoals voor het toerisme ongunstige weersinvloeden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	11.198	9.497	13.074	10.260	2.814
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	4.230	4.066	164
Centrale overhead	722	815	815	815	0
Totaal lasten (incl. overhead)	11.920	10.312	18.119	15.141	2.978
Baten regulier beleid	546	63	63	393	-330
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	37	-37
Totaal baten	546	63	63	430	-367
Resultaat voor bestemming	11.374	10.249	18.056	14.711	3.345
Onttrekking reserves	5.250	4.218	12.516	9.672	2.844
Storting reserves	2.187	927	4.849	4.846	3
Resultaat na bestemming	8.311	6.958	10.389	9.885	504

Verschillenanalyse		Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
CP Economisch beleidsplan 08-11 De uitvoering van diverse projecten blijkt een langere aanlooptijd te hebben dan gepland en zal in 2009 doorgang vinden.	750	514	236	
Bijdrage projecten Economische Ontwikkeling Cijfers zijn op basis van realisatie. In verband met toevoegingen en onttrekkingen van middelen (bv. subsidies van voorgaande jaren die in 2008 daadwerkelijk zijn gerealiseerd) kan de fluctuatie worden verklaard.	561	759	-198	
Innovatie kennisinfrastructuur Dit betreft de vaststelling van de jaarsubsidie van de Taskforce Innovatie. Door een vertraging van de goedkeuring van de Jaarrekening 2007 van het TFI is de uitbetaling van de budgetsubsidie 2008 vertraagd en niet daadwerkelijk in 2008 gerealiseerd.	450	0	450	
Tenderregeling Investeringsprogramma Provincies (TIPP) De TIPP-regeling, waarbij met medefinanciering van het Rijk, diverse herstructureringsprojecten met subsidie mogelijk gemaakt zijn, is afgelopen, maar de financiën ijlen nog na: er is € 437.000 aan subsidie betaald en er is € 238.000 van het Rijk ontvangen. De afwikkeling loopt via programma 5.1 naar de reserve Economische Ontwikkeling.	-	437	-437	
Sciencepark Het project Sciencepark kent een doorlooptijd tot en met 2013. Het hiermee begrote jaarbedrag is voor 2008 te ruim begroot en zal worden ingelopen in de komende jaren.	590	305	285	
Cofinancieringsfonds Voor Pieken in de Delta en EFRO zijn bedragen over meerdere jaren begroot als cofinancieringsbudget. Inzet is zodoende afhankelijk van ingediende projecten en is dus gevoelig voor fluctuaties.	1.435	605	830	
CP Cultuur en Economie De uitvoeringskosten van dit project waren in 2008 begroot op 80.000. Hiervan is daadwerkelijk 61.000 bespaard.	500	439	61	
Project Breedband Project Breedband is in een afsluitende fase. Abusievelijk is het gehele bedrag dat nog beschikbaar was onttrokken uit de reserve. Voorgesteld wordt om vooruitlopend op de bestemming van het provinciale rekeningresultaat over 2008 de benodigde middelen voor de toegezegde beschikkingen te reserveren. Deze bevinden zich immers ook oneigenlijk in dit resultaat.	710	476	234	
Project Wandelen Het Agenda 2010-project Wandelen bevindt zich in de afrondingsfase. Het is niet nodig gebleken om het restantbudget van 1.5 mln. te moeten aanspreken. Dit komt mede omdat een aantal wandelpaden in 2008 geen doorgang hebben gevonden. In 2009 wordt de afronding vervolgd.	1.745	241	1.504	
Overige kleine afwijkingen	11.378	11.365	13	
Totaal lasten	18.119	15.141	2.978	

Baten			
Tipp-regeling Het positieve verschil van 238.000 heeft betrekking op de boekhoudkundige methodiek van werken. Het ministerie van EZ stort middelen ten behoeve van gemeentelijke projecten. Deze transactiegelden fluctueren tussen ontvangst en doorgifte aan projecten.	-	283	-283
Overige kleine afwijkingen	63	184	-121
Totaal baten	63	467	-404
TOTAAL	18.056	14.674	3.382

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Economische ontwikkeling	561	561	561	913
Toeristische ontwikkeling	366	366	366	410
Cofinancieringsfonds	2.500	1.435	2.500	605
Coalitieakkoord		4.230		4.029
Nog Te Verrichten Activiteiten	1.422		1.449	
Stimuleringsfonds		3.969		3.234
Structuurfonds		1.745		241
Reserve projecten		210		240
Totaal	4.849	12.516	4.876	9.672

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de 'staat van reserves en mutaties per reserve 2008'.

Toelichting bij de mutaties reserves

Stortingen

Reserve Economische ontwikkeling € 561.000

In 2008 heeft de jaarlijkse storting van het budget voor projecten Economische Ontwikkeling plaatsgevonden. Dit is verrekend met de onttrekking voor projecten in het zelfde kader welke in 2008 gerealiseerd zijn. Zie ook 'onttrekkingen'.

Reserve Toeristische ontwikkeling € 366.000

In 2008 heeft de jaarlijkse storting van het budget voor projecten Toeristische Ontwikkeling plaatsgevonden. Dit is verrekend met de onttrekking voor projecten in het zelfde kader welke in 2008 gerealiseerd zijn. Zie ook 'onttrekkingen'.

Reserve Cofinancieringsfonds € 2.500.000

In 2008 heeft de storting van het budget voor projecten in het kader van het Cofinancieringsfonds plaatsgevonden. Dit is verrekend met de onttrekking voor projecten in het zelfde kader welke in 2008 gerealiseerd zijn. Zie ook 'onttrekkingen'.

Nog Te Verrichten Activiteiten € 1.449.000

De storting in de reserve betreft onderstaande drie onderdelen:

- Adviescie R&T € 38.000. In de Najaarsrapportage 2008 is besloten het resterende bedrag van de Adviescommissie Recreatie en Toerisme naar 2009 over te boeken.
- Stimulering project lager opgeleiden € 1.250.000. De uitwerking van dit project is nog duidelijk, de middelen blijven dus in de reserve beschikbaar.
- Recreatieve routenetwerken € 131.000. In 2009 vindt realisatie van deze gelden plaats.
- Project Breedband. In de Najaarsrapportage is besloten 30.000 euro naar 2009 door te schuiven.

Onttrekkingen

Reserve Economische ontwikkeling € 913.000

De onttrekking omvat een tweetal onderdelen:

- Dekking voor de werkelijke uitgaven aan projecten Economische Ontwikkeling € 759.000
- Dekking voor betalingen in het kader van de afwikkeling van TIPP-projecten € 154.000

Reserve Toeristische ontwikkeling € 410.000

De onttrekking omvat een tweetal onderdelen:

- Dekking voor de werkelijke uitgaven aan projecten Toeristisch Ontwikkeling € 313.000
- Dekking voor betalingen in het kader van diverse wandelpaden, de zgn. routepunten € 97.000.

Reserve Cofinancieringsfonds € 605.000

Deze onttrekking is in verband met de dekking van de werkelijke kosten in 2008. Naast deze gerealiseerde subsidies voor diverse projecten in het kader van de regelingen Pieken in de Delta en EFRO is nog voor € 332.000 beschikbaar. Ook is in 2008 voor € 1.027.000 aan projecten door GS besloten, hier is het, wat betreft de definitieve vaststelling en de realisatie, wachten op derden.

Reserve Coalitieakkoord € 4.029.000

In het jaar 2008 betroffen de middelen uit het Uitvoeringsprogramma de onderstaande tien onderdelen, deze hebben geleid tot de volgende onttrekkingen uit de reserve Coalitieakkoord:

- Economische Beleidsplan € 514.000
- Internationale acquisitie (EBP) € 136.000
- Evenementenbeleid € 299.000
- Versterking zakelijk toerisme € 189.000
- Toeristische promotie € 252.000
- Voortzetting NORT € 378.000
- Creatieve broedplaatsen / Cultuur en economie € 439.000
- Programma herstructurering Bedrijventerreinen PLUS € 1.194.000
- Stimulering toeristisch-recreatieve locaties € 331.000
- Utrecht Kinderuitjes pas € 298.000

In 2008 zijn de onderdelen uit het Uitvoeringsprogramma goed op gang gekomen, echter dit heeft (o.a. gezien een langere aanlooptijd) voor de meeste onderdelen betekent dat nog niet alle begrote middelen onttrokken zijn. Deze krijgen in 2009 een goed vervolg.

Provinciaal Structuurfonds € 241.000

Het structuurfonds bevat voor programma 5.1 het project Wandelen in Utrecht. Zie voor een toelichting op dit project het projectblad.

Reserve Stimuleringsfonds € 3.234.000

Het stimuleringsfonds bestaat (voor wat betreft programma 5.1) uit de onderstaande viertal onderdelen. De volgende onttrekkingen hebben zich in 2008 voorgedaan:

- Innovatie kennisinfrastructuur (TaskForce Innovatie) € 0
- Innovatie sciencepark € 305.000
- Cultuur en Economie € 429.000
- Herstructurering bedrijventerreinen € 2.500.000

Reserve projecten € 240.000

In 2008 is € 240.000 onttrokken voor het project Breedband. Zie voor een toelichting op het project Breedband het projectblad.

Programmanr: 5.2	Financieel toezicht	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Financieel toezicht	Mw. A.H. Raven BA Dhr. R.C. Robbertsen

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Gemeentewet (in verband met toezicht op de lokale overheden)
- Algemene Wet Bestuursrecht
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen
- Wet Arhi
- Wet Fido
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
- Beleidskader Financieel Toezicht 2004
- Gemeenschappelijke Minimum Beleidskader Toezicht

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

1. Bewaken van een gezonde financiële positie voor de Utrechtse gemeenten (en gemeenschappelijke regelingen en waterschappen) zodat ze zo min mogelijk een beroep hoeven te doen op extra geld van het Rijk, gemeenten en/of belastingbetalers.
2. Bevorderen van de (financieel-)juridische kwaliteit in de besluitvorming van de provincie en de gemeenten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Het toezicht op de lokale overheden is in 2008 overeenkomstig doelstelling ingevuld. De jaarlijkse toezichtbeslissing voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen is binnen de wettelijke termijn genomen.

Specifieke resultaten over 2008

In mei 2008 is de publicatie Begrotingspositie 2008 van de Utrechtse gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen uitgebracht.

De introductie van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) Zichtbaar Toezicht is ter hand genomen. In samenwerking met de overige provincies zijn de gemeenten en gemeenschappelijke regelingen geïnformeerd over de nieuwe criteria voor financieel toezicht. Na aanpassing van de Provincie- en Gemeentewet, in 2011, is het GTK integraal van toepassing. Alle Utrechtse gemeenten zijn geïnformeerd. Bij een aantal gemeentebesturen is over dit onderwerp een presentatie gegeven. Ook is een bijeenkomst gehouden voor de besturen van de gemeenschappelijke regelingen. De implementatie van het GTK loopt door in de jaren 2009 en 2010.

De voor de jaarlijkse toezichtbeslissing vastgestelde checklist Beoordeling begroting/meerjaren-begroting is in verband met het van kracht worden van het GTK Zichtbaar Toezicht aangepast.

De checklist wordt vanaf 2009 de gemeenten ter kennisgeving toegestuurd.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Aantal lokale overheden onder artikel 12	0	0
Aantal gemeenten onder preventief toezicht (financieel / termijn / Arhi)	2/0/4	0/0/6
Aantal gemeenschappelijke regelingen onder preventief toezicht (termijn / financieel)	1/1	0/0

Toelichting bij de indicatoren

In 2008 is het bijzonder financieel toezicht met toepassing van de wet Arhi op de gemeenten Abcoude, Breukelen, De Ronde Venen en Loenen - besloten in 2007 - voortgezet. Met de gemeenten zijn werkafspraken gemaakt over de vormgeving van dit bijzonder toezicht. Medio september 2008 is het ontwerp voor gemeentelijke herindeling in het Valleigebied vastgesteld. De gemeenten Renswoude en Woudenberg zijn eveneens onder het bijzonder financieel toezicht geplaatst. Met deze gemeenten moeten nog nadere afspraken worden gemaakt over de vormgeving van het financieel toezicht.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	517	511	433	443	-10
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Centrale overhead	183	189	189	189	0
Totaal lasten (incl. overhead)	700	700	622	632	-10
Baten regulier beleid	0	0	0	4	-4
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	4	-4
Resultaat voor bestemming	700	700	622	627	-5
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Storting reserves	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	700	700	622	627	-5

Er is geen sprake van toe te lichten financiële verschillen.

Programmanr: 5.3	Sociale pijler	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Wel Thuis!	Mw. M. Haak-Griffioen Dhr. Drs. W.M. de Jong
	2. Welzijn	Mw. M. Haak-Griffioen Mw. A.H. Raven BA
	3. Zorg	Mw. M. Haak-Griffioen
	4. Jeugdzorg	Mw. M. Haak-Griffioen
	5. Sociale agenda in uitvoering	Mw. M. Haak-Griffioen Mw. A.H. Raven BA
	6. Onderwijs	Mw. M. Haak-Griffioen

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

Juridisch kader

- Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- Welzijnswet
- Bestuursakkoord Nieuwe Stijl
- IPO-rapport Simons (2002)
- Wet Toelating zorginstellingen
- Wet ambulancevervoer
- Wet op de jeugdzorg
- Wet op het voortgezet onderwijs

Beleidskader

- Eindevaluatie Wel Thuis! 2003-2007 (PS, februari 2008) en Programma Wel Thuis! 2 2008-2011 (PS, maart 2008)
- Provinciaal Beleidskader Jeugdzorg 2005-2008 'Utrechts Jeugdzorgbeleid: Houvast en Speelruimte' en Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg 2008 (PS, januari 2005/GS, november 2007)
- Kaderbesluit programma 'Sociale Agenda in uitvoering' (december 2003) en Uitvoeringsprogramma Sociale Agenda 2008-2011
- Stimuleringsregeling Maatschappelijke Ontwikkeling
- Meerjarenprogramma Breedtesport 2008-2010 'Utrecht in Beweging'

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Doel is het bevorderen van volwaardige participatie van alle burgers. Daaraan werkt de provincie in nauwe samenwerking met gemeenten en andere partners in het veld. Sleutelwoorden daarbij zijn: versterking van de sociale infrastructuur, betere maatschappelijke integratie, hogere participatie van kwetsbare groepen en vergroting van de sociale samenhang en de leefbaarheid. De sociale pijler (zorg, jeugdzorg, welzijn, sport en onderwijs) wordt nauw verbonden met de economische en fysieke pijler.

Doelen Uitvoeringsprogramma(inclusief projecten)

Het bevorderen van volwaardige participatie en zorg voor alle burgers. Daartoe voert de provincie een vraaggestuurd en integraal beleid uit, in nauwe samenwerking met gemeenten en andere partners in het veld. Sleutelwoorden daarbij zijn: versterking van de sociale infrastructuur, betere maatschappelijke integratie en hogere participatie van kwetsbare groepen, vergroting van de sociale samenhang en de leefbaarheid. Ondertussen wordt de sociale pijler (zorg, jeugdzorg, welzijn, sport en onderwijs) nauw verbonden met de economische en de fysieke pijler.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Wel Thuis!

Zie voor de verantwoording het projectblad van Wel Thuis! 2.

Welzijn

Alleato, Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Utrecht, werkt aan verbetering van de sociale infrastructuur in de provincie Utrecht middels de kerntaken kennisorganisatie en advies, innovaties (doen) toepassen en uitvoering van projecten. Begin 2009 laat de provincie een evaluatie uitvoeren ter voorbereiding van de besluitvorming over subsidiëring van Alleato na 2009 en worden de kerntaken geëvalueerd.

De provincie subsidieert de Telefonische Hulpdienst Eemland/t Gooi/Zuidoost-Flevoland (nieuwe naam Sensor). In 2008 steeg het aantal telefonische hulpvragen van 6.026 naar 6.800 (een toename van dertien procent).

Stimuleringsregeling maatschappelijke ontwikkeling (SMO)

Met de SMO stimuleert de provincie projecten op het gebied van vrijwilligerswerk en mantelzorg, gezonde leefstijl en good practices maatschappelijke ontwikkeling.

Deze thema's zijn in 2008 vastgesteld voor twee jaar (2008-2009). Bij het realiseren van de provinciale ambities wordt uitgegaan van de vraag van gemeenten en maatschappelijke partners om ondersteuning in het uitvoeren van hun (wettelijke) taken. De thema's zijn gekozen naar aanleiding van de uitkomsten van het Sociaal Rapport, de sociale debatten en signalen uit de samenleving. Met deze thema's plus de programma's Utrechtse Jeugd Centraal, Wel Thuis! 2, Sociale Agenda 2 en Sport (Utrecht in Beweging) wordt de sociale pijler gecompleteerd.

Per jaar is er een budget van € 1.060.000 beschikbaar. Na de opening van de regeling op 20 mei 2008 zijn er veertig aanvragen binnengekomen. Hiervan zijn 17 projecten gehonoreerd waarmee in 2008 het subsidieplafond voor 2008 is bereikt.

Zorg

Ambulancezorg

De aanrijtijden van de Ravu in de provincie Utrecht zijn in 2008 uitgekomen op 94,4 procent (percentage van op tijd bij A1-spoedritten); over 2007 was dit percentage 94,3 procent.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid & Milieu heeft medio 2008 het rapport Landelijk Referentiekader Spreiding en Beschikbaarheid Ambulancevervoer gepubliceerd. Uit dit rapport is gebleken dat er zeven extra ambulances nodig zijn in de regio Utrecht. De provincie Utrecht heeft toestemming gegeven om het aantal ambulances uit te breiden met vier tot 45.

CliëntenBelang Utrecht

Om de positie van patiënten/cliënten in de (gezondheids)zorg te versterken, subsidieert de provincie Utrecht Cliëntenbelang Utrecht. Dit is de werkorganisatie van een groot aantal samenwerkende lokale, regionale en provinciale cliënten- en patiëntenorganisaties. In 2008 heeft Cliëntenbelang gewerkt aan een aantal programma's, waaronder doelgroepenondersteuning en de ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Ook zijn er projecten gestart op het terrein van mantelzorg en vrijwilligers.

Jeugdzorg

Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Per 1 januari 2008 is het project Beter Beschermd verder uitgevoerd. In het kader van Beter Beschermd wordt door de provincie een impuls gegeven om de werkprocessen (cliëntenlogistiek) tussen Bureau Jeugdzorg Utrecht (BJU), Raad voor de Kinderbescherming en jeugdzorgaanbieders op elkaar af te stemmen, waardoor de doorlooptijden voor besluitvorming over de inzet van jeugdbescherming worden teruggebracht.

Het Deltaplan voorziet in een caseload voor een gezinsvoogd van maximaal 1:15. Afronding vindt plaats in 2009. Het terugdringen van de administratieve lasten binnen de hulpverlening blijft aandachtspunt. Voor de uitvoering van de voogdijen is in 2008 gestart met het ontwikkelen van een nieuwe werkwijze, waarmee uiterlijk in 2010 zal worden gewerkt.

De Inspectie voor de jeugdzorg deed in 2007 een landelijke quickscan naar het risicomanagement bij de ondertoezichtstelling. In 2008 is door BJU een plan van aanpak opgesteld om veel van deze aanbevelingen te borgen in het algemene veiligheidsbeleid.

Verminderen regeldruk

In 2008 heeft de provincie een convenant met het Rijk afgesloten waarin zij samenwerkingsafspraken hebben geformuleerd, waarbij de ambitie is de regeldruk in de brede jeugdketen in 2011 met 25 procent te hebben teruggedrongen. In 2008 heeft een nulmeting plaatsgevonden op basis waarvan een prioritering zal plaatsvinden van de te ondernemen acties binnen de provincie in 2009.

Signalering kindermishandeling

Landelijk werd geconstateerd dat de meeste Nederlandse ziekenhuizen onvoldoende waren toegerust om signalen van kindermishandeling te kunnen herkennen. De provincie Utrecht werkt samen met de Utrechtse ziekenhuizen, BJU en zorgverzekeraars om de signalering van kindermishandeling te verbeteren. Die samenwerking is vastgelegd in een convenant, waarvan de uitvoering loopt tot einde 2009.

In 2008 zijn afspraken gemaakt met de kerngemeenten voor de invoering Regionaal Actieplan Aanpak Kindermishandeling (RAAK), inclusief afspraken over de koppeling van RAAK en de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG).

Indicatiestelling

De afgelopen jaren is er veel aandacht besteed aan het verkorten van de doorlooptijden bij de indicatiestelling, waardoor veel tijdswinst is geboekt tussen aanmelding en indicatiebesluit. Was dit in 2006 nog gemiddeld negen maanden, dit is nu teruggebracht naar 10,5 weken (tot en met het derde kwartaal van 2008).

In 2008 is het (landelijke) traject Verbetering indicatiestelling bureaus jeugdzorg gestart, waarmee zowel professionaliteit als kwaliteit van de indicatiestelling verder wordt verbeterd.

Aansluiting lokaal jeugdbeleid, onderwijs en jeugdzorg

Het programma Samenhang op Scherp (2005-2007) is in 2008 inhoudelijk en administratief afgerond. De gestelde doelen zijn gehaald. De inhoudelijke doorontwikkeling van de opgezette structuren binnen de gemeenten en nieuwe ontwikkelingen vanuit het Rijk vinden plaats via de ontwikkeling van de CJG's, de invoering van de verwijsindex en het Elektronisch Kind Dossier (EKD).

Sociale Agenda in uitvoering

Zie voor de verantwoording het projectblad van Sociale Agenda 2.

Sociale agenda: Onderwijs

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen heeft in 2008 twee adviezen van de provincie Utrecht gehad, die betrekking hebben op de infrastructuur van het voortgezet onderwijs. Het ene advies behelst de stichting van een nieuwe school, het andere advies de stichting van een nevenvestiging van een bestaande school.

De onderwijstaak van provincies is door een wetwijziging medio 2008 meer op afstand adviserend geworden. De provincie adviseert samenwerkende besturen van scholen voor voortgezet onderwijs bij het opstellen van het Regionaal Plan Onderwijsvoorziening. Daarnaast heeft de provincie de taak toe te zien op het geven van voldoende gelegenheid tot het volgen van openbaar onderwijs in een voldoende aantal scholen in de provincie.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

Sociale agenda: Onderwijs - arbeidsmarkt

In 2008 is aan 37 projecten subsidie toegekend op het terrein van onderwijs-arbeidsmarkt. Deze projecten, uitgevoerd door gemeenten en maatschappelijke organisaties, zijn grotendeels in het najaar van 2008 van start gegaan. De projecten zijn te verdelen over vier lijnen:

1. aanpak voortijdig schoolverlaten: bewust kiezen voor een beroep, aansluitende schoolloopbaan, registreren van verzuim en uitval en effectieve aanpak tegengaan voortijdig schoolverlaten;
2. aanpak jeugdwerkloosheid: bevorderen stage-/leerwerkplaatsen en sluitende aanpak onderwijsberoepsuitoefening;
3. arbeidsmarkt: regionaal arbeidsmarktbeleid, sectorgerichte samenwerking, bevorderen arbeidsparticipatie en stimuleren van ondernemerschap;
4. verminderen van laaggeletterdheid: bereiken van de doelgroep en bevorderen deelname cursussen.

Sociale agenda: Integratie en participatie

Op het terrein van integratie en participatie is aan tien projecten subsidie toegekend. Deze projecten zijn grotendeels in het najaar van 2008 gestart.

Binnen het thema participatie zijn projecten toegekend die tot doel hebben om de sociale cohesie te bevorderen, ontmoeting tussen mensen te stimuleren en deelname aan de samenleving te vergroten. De provincie wil met dit thema de gemeenten ondersteunen in hun lokale integratiebeleid en met samenwerkingspartners investeren in projecten die bijdragen aan duurzaam onderling contact tussen allochtone en autochtone bevolkingsgroepen

Bij het thema integratie in het onderwijs gaat het om het bevorderen van ontmoeting en integratie tussen autochtone en allochtone leerlingen en ouders in zowel het primair als voortgezet onderwijs.

Sociale agenda: Leefbaarheid kleine kernen

In het najaar 2008 is het project leefbaarheid kleine kernen geëvalueerd. In 2008 zijn twee projecten opgeleverd, te weten: uitbreiding van een school in De Hoef (De Ronde Venen) en een medisch centrum in Tienhoven (Maarssen). In de meeste andere gemeenten zijn de projectplannen afgerond of nagenoeg afgerond. Een gepland leefbaarheidsproject in Zegveld (Woerden) wordt niet uitgevoerd. Dit geldt ook voor het project Zorgsuper in Langbroek (Wijk bij Duurstede). De vrijvallende middelen hiervan worden ingezet voor een Cultuurhuis in Elst (Rhenen) en de bibliobus in het gebied Lek en IJssel (Statenbrief d.d. 26 februari 2009 in statencommissie Wonen, Maatschappij & Cultuur).

Jeugdzorg: Continueren extra capaciteit ter bestrijding wachtlijsten

De provincie heeft veel extra middelen (zowel van het Rijk als autonoom) ingezet om de wachttijden in de jeugdzorg terug te dringen. Weliswaar is de beoogde extra capaciteit gerealiseerd, maar het verminderen van wachttijden is door toename van de instroom maar ten dele gelukt.

Eind 2008 is er een bestuursakkoord tussen IPO en het Rijk afgesloten over de inzet van extra middelen, van zowel Rijk als provincies, met als doel de wachtlijsten eind 2009 weggewerkt te hebben. Dit betreft een extra impuls van in totaal € 8,1 miljoen, waarbij ook een efficiëncyslag van de zorgaanbieders gevraagd wordt.

Uitvoeren verbeterplan BJU

De eindrapportage van BJU geeft aan dat de meeste en grootste knelpunten, zoals geconstateerd naar aanleiding van het Lysias-rapport (2006) zijn opgelost. Verbeteringen dienen nog wel geborgd te worden. Afronding van implementatie vergt nog tot juli 2009.

Als eindresultaat kunnen we stellen dat BJU voldoet aan alle wettelijke eisen én aan de in de sector gangbare normen. Ook is er inmiddels sprake van een goede relatie met de provincie en met de zorgaanbieders in de gehele keten.

Ondersteunen van Cliëntenplatform jeugdzorg

De inzet in de afgelopen jaren heeft geresulteerd in de cliëntenorganisatie JIJ Utrecht (Jij In Jeugdzorg Utrecht). Dit initiatief heeft als doel de cliëntenparticipatie in de jeugdzorg structureel op een hoger niveau te brengen en hiermee wordt invulling gegeven aan de wettelijke taak tot het hebben van een cliëntenplatform voor consultatie ten behoeve van het beleidskader en uitvoeringsprogramma. Dit platform brengt daarbij ervaringsdeskundigheid in en geeft de noodzakelijke feedback vanuit het perspectief van de cliënt. In 2009 wordt voor het initiatief JIJ Utrecht een structurele vorm gekozen. Het budget van 2008 wordt in 2009 aangewend om de overgang naar de structurele situatie te financieren.

Programma Utrechtse Jeugd Centraal (UJC)

De zes items uit het Collegeprogramma 2007-2011 op het terrein van de jeugdzorg zijn als programmalijnen opgenomen in het Programma UJC, het samenwerkings- en vernieuwingsprogramma op het gehele jeugdzorgdomein (gemeenten, onderwijs, jeugdzorginstellingen, jeugdjustitiële instellingen, jeugd-GGZ, cliëntenplatform, de GGD en lokale voorzieningen), dat door Provinciale Staten is vastgesteld in mei 2008. Om het bereiken van de doelen mogelijk te maken wordt ingezet op het creëren van een gezamenlijke aanpak en een sluitende keten van preventief, lokaal jeugdbeleid en geïndiceerde, intersectorale jeugdzorg.

Naar aanleiding van de motie van Provinciale Staten is ook nazorg opgenomen in het programma.

Onderstaand een overzicht per programmalijn:

- *Programmalijn 1: het versterken van preventie en vroegsignalering door stimuleren van centra voor jeugd en gezin in alle Utrechtse gemeenten.*
In 2008 is geïnventariseerd hoe ver gemeenten zijn met de ontwikkeling van een CJG en op welke punten de provincie Utrecht kan ondersteunen. Dit heeft geresulteerd in een ondersteuningsaanbod aan gemeenten, zoals onder andere CJG-aanjagers. In 2008 is gestart met een traject met gemeenten om een betere afstemming van de werkprocessen tussen het gemeentelijk aanbod van jeugdhulp en BJU te verkrijgen. Daarnaast wordt binnen UJC gewerkt aan een aantal concrete resultaten die kunnen worden geïmplementeerd in de werkprocessen van het CJG, onder andere pilots met Utrecht en Amersfoort. Deze starten voor de zomer van 2009. Het jaar 2008 is gebruikt om een focus aan te brengen in de kaders en doelstellingen van deze pilots. De doelstelling om te komen tot één EKD en één systeem voor de lokale verwijsindex is gerealiseerd. Alle gemeenten hebben eenzelfde lokale verwijsindex aangeschaft. De implementatie van deze systemen vindt plaats in 2009.
- *Programmalijn 2: het versterken van de signaalfunctie van het onderwijs en het aansluiten bij de jeugdzorgketen*
Er is commitment in het onderwijsveld over de wijze waarop afstemming tussen jeugdzorg, zorgadviesteams en preventief jeugdbeleid kan plaatsvinden. In 2009 wordt gestart met de implementatie. In 2008 heeft de provincie gezamenlijke afspraken gemaakt met alle gemeenten over de wijze van invoering van de verwijsindex. De zorgstructuren van het primair en voorgezet onderwijs worden daarbij aangesloten. De invoering gaat in 2009 van start.
- *Programmalijn 3: het verbeteren van het bereik en de toegankelijkheid van de jeugdzorg voor alle bevolkingsgroepen*
De quickscan naar de (on)mogelijkheden voor het verbeteren van bereik en toegankelijkheid van de jeugdzorg heeft enige vertraging opgelopen, omdat een tussenevaluatie niet aan de verwachtingen voldeed. Uiteindelijk is de quickscan in februari 2009 opgeleverd; vervolgstappen zijn in voorbereiding.
- *Programmalijn 4: het maken van een omslag van aanbod- naar vraaggerichte zorg*
In 2008 is een eerste kwaliteitsslag gemaakt om te komen tot een verbeterde vraag-aanbod-analyse. Hiertoe is in samenwerking met BJU en de zorgaanbieders zowel een inhoudelijk model als een procesmodel ontwikkeld. Resultaat van deze modellen is dat de eerste vraag-aanbod-analyse in 2009 beter zicht geeft op de werkelijke vraag-aanbod verhouding.
- *Programmalijn 5: een meer effectieve en samenhangende keten van jeugdzorg*
De voortzetting van het project om te komen tot een meer effectieve en samenhangende keten van jeugdzorg is ondergebracht onder de noemer Eén Kind, Eén Plan. De feitelijke start is medio 2009. Ook de inzichten vanuit de cliëntenlogistiek worden hierin toegepast. BJU is in de loop van 2008 gestart met de 24-uurs crisisinterventie, in samenwerking met de zorgaanbieders in Utrecht. Het is per 1 januari 2009 volledig operationeel onder de naam Spoedeisende Zorg.
- *Programmalijn 6: het verhogen van de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg*
In 2008 is een vijftal pilots gestart, alle met als doel betere en snellere zorg voor de cliënt door verhoging van de kwaliteit en effectiviteit van de zorg. Uitgangspunt is telkens dat met hetzelfde budget net zoveel of meer kinderen geholpen kunnen worden. Tevens zijn de Utrechtse zorgaanbieders voortvarend gestart met het

verbeteren van de effectiviteit van de zorg. Daarbij wordt in grote lijnen de landelijke aanpak "Zicht op Effectiviteit" gevolgd.

Nazorg

Ter uitvoering van de motie 'Nazorg', die bij de behandeling van het programma UJC in Provinciale Staten door het college is overgenomen, is een plan van aanpak 'Nazorg na jeugdzorg' uitgewerkt. Dit plan is in de statencommissie Wonen Maatschappij en Cultuur van december 2008 besproken. Het plan kent vier doelstellingen die in de periode 2009 tot en met 2011 zullen worden uitgewerkt:

(Breedte)Sport

Medio 2008 is de provinciale uitvoeringsnota sportstimulering 2008 t/m 2011 Utrecht in Beweging vastgesteld. Voor 2008 was € 745.000 beschikbaar. De regeling Sportstimulering heeft als doel de sportdeelname van de inwoners van de provincie Utrecht te vergroten. Er zijn vijf speerpunten: versterken van de sportinfrastructuur, versterken van samenwerking tussen buurt, onderwijs en sport, sport en ruimte, sportstimulering voor specifieke doelgroepen en aanstormend talent in relatie tot breedtesport. In 2008 is in overeenstemming met de planning een goede start gemaakt met het toekennen van acht projectsubsidies en verstrekken van drie opdrachten.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
1. Wel Thuis		
Mensen met een zorgvraag kunnen langer thuis blijven wonen door een toename van het aantal woningen met zorg en welzijn op maat (in 2012 totaal circa 24.000)	8.500	Gerealiseerd
2. Welzijn		
Percentage gemeenten dat, na de Breedtesportimpuls, structureel het sportstimuleringsbeleid continueert	70%	90%
Percentage scholen waarin het sportbeleid wordt uitgebreid van naschoolse activiteit tot een bredere inbedding van sport	30%	45%
Percentage gemeenten waarin een structurele samenwerking bestaat tussen enerzijds sportverenigingen en anderzijds scholen, door middel van een sportplatform of -raad	80%	52%
Het aantal gemeenten waarbinnen de andersgeorganiseerde sport toegankelijk is voor mensen met een lichamelijke beperking	5	16
Het nieuwe Centrum voor Maatschappelijk Ontwikkeling Alleato, opgericht per 1 januari 2006, zal maatschappelijke instellingen, gemeenten en de provincie adequaat ondersteunen bij de voorbereidingen en uitvoering van sociaal beleid	X	Gerealiseerd
Het aantal eerste bellers naar de telefonische hulpdienst neemt ten opzichte van 2003 toe met	26%	120%
3. Zorg		
De overschrijdingen van de aanrijtijden bij A1-ritten (in levensbedreigende, spoedeisende situaties) blijft gestabiliseerd tot maximaal vijf procent	5%	5,6% Zie toelichting 1
Het aantal huisartsenposten geïntegreerd met de spoedeisende hulp in ziekenhuizen	6	4
Het aantal mensen met een verstandelijke beperking of psychiatrische stoornis die verhuizen van een intramurale instelling naar een "gewone" woonomgeving en gebruik maken van maatschappelijke voorzieningen ('vermaatschappelijking van de zorg')	500	Zie toelichting 2
In vier regio's is de functie dementieconsult ingevoerd	4	Gerealiseerd
Er zijn drie nieuwe kleinschalige woonzorginitiatieven voor mensen met dementie gerealiseerd	3	Zie toelichting 3
4. Jeugdzorg		
Er staan geen jeugdigen op de wachtlijst voor Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)	X	Grootste deel 2008 geen wachtlijst, stand 31-12-2008: 7
De doorlooptijden van aanvang onderzoek tot afronding onderzoek AMK voldoen aan de wettelijke norm van dertien weken	X	Gerealiseerd
BJU heeft geen wachtlijst voor crisisinterventie	X	Gerealiseerd
Er wachten geen jeugdigen langer dan negen weken op provinciaal gefinancierde hulpverlening	X	Niet gerealiseerd, zie toelichting 4
In de provincie Utrecht is een vraaggericht en kwalitatief goed aanbod voor jeugdzorg aanwezig	X	In ontwikkeling

Er is een goede belangenbehartiging voor cliënten in de jeugdzorg: - er zijn voldoende cliëntvertrouwenspersonen; - alle instellingen hebben een cliëntenraad; - er is een provinciaal cliëntenplatform jeugdzorg	X	- Loopt, sommige cliëntgroepen zijn lastig te bereiken. - Gerealiseerd - Gerealiseerd
Vanuit de 29 Utrechtse gemeenten worden alle jeugdigen met ernstige opvoed- en/of opgroeioproblemen tijdig en terecht verwezen naar BJU of wordt bij een minder ernstige hulpvraag lokaal passende ondersteuning geboden	X	Wordt met komst van Centrum voor Jeugd en Gezin doorontwikkeld.
Jeugdigen in de provincie Utrecht met een licht verstandelijke beperking (IQ>70) worden via BJU doorgeleid naar passende hulpverlening	PM	Zie toelichting 5
5. Sociale agenda		
Projecten Sociale Agenda met looptijd tot en met 2007 zijn dat jaar succesvol afgerond. Medio 2007 volgt besluitvorming over nieuwe Sociale Agenda 2008 en verder	PM	Zie toelichting 6
6. Onderwijs		
Het aantal succesvolle doorstromende leerlingen van het VMBO op het vervolgonderwijs en van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt stijgt als gevolg van een verbeterde aansluiting van de betreffende opleidingen	3%	Zie toelichting 7
a. Een afname van het aantal autochtone leerlingen, dat uit het Utrechtse basisonderwijs in de regiogemeenten stroomt b. Groei of stabilisering van het aantal leerlingen, dat van het basisonderwijs in de regiogemeenten naar het voortgezet onderwijs in de gemeente Utrecht stroomt (tegengaan segregatie) (uitgangswaarden vormen de cijfers van 2005)	4% X	-1% Zie toelichting 8
Elke leerling kan in zijn directe omgeving zijn gewenste opleiding volgen doordat de provincie een evenwichtig geheel van voorzieningen van het onderwijs tot stand bracht en in stand houdt	X	X

Toelichting bij de indicatoren

1. Door een betere spreiding en bereikbaarheid wordt het percentage van op tijd bij A1-spoedritten teruggebracht tot maximaal vijf procent (in 2008 94,4 procent is 5,6 procent).
2. De realisatie hiervan is pas in 2012.
3. De indicator is overgeheveld naar Wel Thuis!. Inmiddels zijn er tien projecten opgestart.
4. De wachtlijsten voor kinderen die langer dan negen weken wachten op zorg zijn in 2008 wel verminderd, maar niet weggewerkt. De toegenomen vraag en het incidentele karakter van (een deel van) de beschikbare middelen zijn hier debet aan.
5. Is niet aan de orde vanwege uitstel ministerie voor Jeugd & Gezin voor overheveling van middelen en verantwoordelijkheden.
6. Is afgerond. Het evaluatierapport 2004-2007 is 17 november 2008 in de statencommissie Welzijn, Maatschappij & Cultuur behandeld.
7. Het gaat hier om twee verschillende categorieën die niet in één getal te vatten zijn, te weten VMBO-ers naar vervolgonderwijs en VMBO-ers van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt. Over deze tweede categorie loopt een onderzoek (2006-2008) waarvan de gegevens in de loop van 2009 beschikbaar komen.
8. Het aantal is gedaald in plaats van gestegen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	110.992	98.455	112.637	113.034	-397
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	6.911	2.976	3.935
Centrale overhead	958	1.081	1.081	1.081	0
Totaal lasten (incl. overhead)	111.950	99.536	120.629	117.091	3.538
Baten regulier beleid	91.594	88.063	95.727	97.813	-2.086
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	91.594	88.063	95.727	97.813	-2.086
Resultaat voor bestemming	20.356	11.473	24.902	19.278	5.624
Onttrekking reserves	1.013	11	13.390	8.997	4.393
Storting reserves	5.258	0	117	453	-336
Resultaat na bestemming	24.601	11.462	11.629	10.734	895

Onder de lasten van het uitvoeringsprogramma zijn ook uren meegenomen van mensen die binnen de formatie vallen. Deze uren zijn niet ten lasten van de reserve Coalitieprogramma gebracht. Het gaat in totaal om € 457.000 aan uren.

Verschillenanalyse				Bedragen x € 1.000
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo	
Lasten				
Wel Thuis! 1: de projectplannen van de projecten 'Integraal systeem niet geplande zorg' en 'Toegankelijk maken eigen woning' zijn tijdens de uitvoering ingrijpend bijgesteld. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten van een aantal andere projecten lager uitgevallen dan oorspronkelijk begroot.	3.505	3.286	219	
Wel Thuis! 2: zie voor de toelichting het projectblad.	1.960	606	1.354	
Er is eind 2008 pas een nieuw convenant afgesloten met het Rijk om regionale dekking te krijgen voor wat betreft antidiscriminatievoorzieningen. Een deel van het budget heeft daarom niet in 2008 tot besteding kunnen komen. Provinciale Staten hebben begin 2009 een besluit genomen over het beschikbaar houden van dit budget.	197	166	31	
De uitgaven voor frictiekosten Alleato in 2008 waren lager, omdat het aantal mensen dat hiervan gebruik maakt in 2008 lager was dan gepland. Van de 17 mensen die hiervan aanvankelijk gebruik maakten, maken er nu nog maar negen gebruik van deze regeling.	300	90	210	
Voor het programma Breedtesportstimulering is in 2008 een subsidieverordening van kracht geworden. Omdat de subsidieregeling pas in juli 2008 is opengesteld is slechts een deel van de toegekende middelen ook in 2008 uitbetaald. Voor de restantbedragen zijn met de subsidieontvangers afspraken gemaakt. Het overige deel wordt in 2009 uitbetaald.	595	197	398	
Eind 2008 is een inhaalslag gemaakt: een aantal oude (subsidie)verplichtingen op het gebied van welzijn zijn opgeschoond.	-80	-345	265	

Jeugdzorg: in 2008 is een offertetraject uitgezet onder de zorgaanbieders van € 3,5 miljoen. Een deel van de hieruit toegekende middelen wordt ingezet in 2009 en 2010, waardoor de uitgaven in 2008 lager liggen (€ 1,9 miljoen). Voor de groei van de justitiële taken van BJU heeft het Rijk in het vierde kwartaal van 2008 € 0,709 miljoen beschikbaar gesteld. Daarnaast is aan looncompensatie (OVA-middelen) € 2,8 miljoen ontvangen van het Rijk, welke aan de instellingen is doorbetaald. Tevens werd € 0,6 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de toegangsfuncties van de landelijk werkende instelling Stichting Gereformeerd Jeugdwelzijn (SGJ). De overige mutaties ten laste van het zorgaanbod lagen € 81.000 lager.	98.867	100.911	-2.044
Het programma Samenhang op Scherp (SOS), waarin voor de periode 2005-2007 met de 33 gemeenten bestuurlijke akkoorden zijn gesloten inzake de aansluiting van de jeugdzorg op het lokale jeugdbeleid en het onderwijs, is afgesloten. In 2008 zijn de laatste subsidies door de gemeenten verantwoord. Deze afwikkelingen hebben geleid tot een terugbetaling van circa € 116.000. Dit bedrag is teruggestort in het Stimuleringsfonds.	0	-116	116
In 2008 is uit het collegeprogramma een extra budget voor de verbetering van het cliëntenplatform beschikbaar gesteld. De opbouw van het platform, JIJ Utrecht, is tot en met 2008 betaald uit de reguliere middelen. In 2009 wordt voor JIJ Utrecht een structurele vorm gekozen. Het budget van 2008 wordt in 2009 aangewend om de overgang naar de structurele situatie te financieren.	90	0	90
In 2008 is het programma UJC van start gegaan. Met alle geledingen binnen de jeugdzorg is via de vastgestelde programmalijnen gewerkt aan een vernieuwingsslag binnen de jeugdzorg. Mede doordat dit programma een aanjaagfunctie heeft, is er in 2008 vooral geïnvesteerd in tijd en niet zozeer met de middelen die vooraf voorzien waren. Er is uiteindelijk € 1,3 miljoen gerealiseerd. Daarbij moet aangetekend worden dat er nog voor ruim € 0,7 miljoen aan subsidies is weggezet die pas op z'n vroegst in 2009 uitbetaald zullen worden.	2.500	1.315	1.185
Inhuur: op het werkt terrein Financiën Jeugd zijn in 2008 qua personele invulling een aantal mutaties geweest. Hierdoor was het noodzakelijk om één formatieplaats op tijdelijke basis in te vullen. De kosten van de inhuur zijn rechtstreeks, dat wil zeggen niet via de uren, verantwoord.	0	179	-179
Sociale Agenda I: een aantal geplande projecten heeft geen doorgang gevonden. Dit komt door verschillende oorzaken als dubbeling met een project van de gemeente Utrecht of niet voldoen aan de gestelde inhoudelijke eisen. Daarnaast konden een aantal projecten goedkoper gerealiseerd worden dan vooraf geraamd.	1.220	696	524
Sociale Agenda II: zie voor de toelichting het projectblad.	2.745	1.378	1.367
Diverse kleine verschillen	8.730	8.728	2
Totaal lasten	120.629	117.091	3.538
Baten			
De rijksbijdrage was hoger dan geraamd, door de reeds genoemde middelen voor looncompensatie, groei justitiële taken, toegangstaken SGJ en de overige mutaties (zie lasten). Tenslotte werd eind december € 48.000 ontvangen voor extra inzet van gedragswetenschappers bij BJU en werd reeds een deel van de middelen uit het bestuursakkoord 'Rijk-IPO omvang budget 2008/2009' ontvangen. Deze middelen worden geheel in 2009 ingezet (€ 2,7 miljoen).	90.821	97.454	-6.633

Geraamd was een onttrekking aan de voorziening in 2008 van € 4,9 miljoen. Doordat echter een deel van de middelen uit het offertetraject 2008 (€ 1,9 miljoen) in 2009 en 2010 wordt ingezet en het Rijk eind december een deel van de middelen uit het bestuursakkoord 'Rijk-IPO omvang budget 2008/2009' heeft overgemaakt (€ 2,7 miljoen) en € 48.000 voor gedragswetenschappers bij BJU, is de voorziening veel minder afgenomen.	4.900	310	4.590
Diverse kleine verschillen	6	49	-43
Totaal baten	95.727	97.813	-2.086
TOTAAL	24.902	19.278	5.624

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Begroting 2008		Rekening 2008	
Naam reserve	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Nog te verrichten activiteiten: Sociale pijler		586		586
Jeugdhulpverlening		13		14
Capaciteitsreductie verzorgingshuizen		708		708
Stimuleringsfonds: - Samenhang Op Scherp - Zorgeloos wonen Totaal		500	116 117 233	500
Projecten: - Anti-discriminatie - Sociale Agenda - Wel Thuis! Totaal		1.050 <u>3.622</u> 4.672	220	1.050 <u>3.622</u> 4.672
Coalitieakkoord: - Wel Thuis! 2 - Breedtesport - Verbetering bedrijfsvoering BJU - Cliëntenplatform - Utrecht Jeugd Centraal - Sociale Agenda 2 Totaal		1.960 595 630 90 1.631 <u>2.005</u> 6.911		606 197 630 0 446 <u>638</u> 2.517
Totaal	117	13.390	453	8.997

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Stortingen

Stimuleringsfonds

Er is een bedrag van € 116.000 teruggestort in de reserve Stimuleringsfonds. Zie voor een verklaring hiervan de verschillenanalyse (lasten).

Reserve Projecten

Er is een bedrag van € 220.000 in de reserve Projecten gestort. Dit bedrag bestaat uit twee componenten:

- € 31.000. Zie voor een toelichting hierop de verschillenanalyse (lasten).
- € 189.000. Via het provinciefonds is in 2008 nogmaals een bijdrage ontvangen om verder uitvoering te geven aan het gestarte traject van het antidiscriminatiebeleid en het dekkinggebied te vergroten. Hiertoe is begin 2009 een convenant met het Rijk (minister voor wonen, wijken en integratie) getekend met als gevolg dat de middelen ook pas in 2009 kunnen worden uitgegeven.

Onttrekkingen

Reserve Projecten

Vanuit de reserve Projecten is een bedrag van € 3,622 miljoen onttrokken voor Wel Thuis! 1. Hiervan is € 117.000 gestort in het Stimuleringsfonds voor het onderdeel Zorgeloos wonen van Wel Thuis! 2. Het budget voor Wel Thuis! 1 voor 2008 komt hiermee op € 3,505 miljoen.

Reserve Coalitieakkoord

UJC (totaal beschikbaar € 2,5 miljoen) wordt ook uit andere bronnen dan de reserve Coalitieakkoord gefinancierd, te weten voor € 0,5 miljoen uit het Stimuleringsfonds (SOS-middelen) en voor € 0,369 miljoen uit reguliere middelen. Deze andere bronnen zijn volledig besteed, waardoor de onttrekking uit de reserve Coalitieakkoord in 2008 € 446.000 bedraagt.

De Sociale Agenda 2 (totaal beschikbaar € 2,745 miljoen) wordt ook uit andere bronnen dan de reserve Coalitieakkoord gefinancierd, te weten voor € 0,49 miljoen uit de post Integratie van Sociale Agenda I en voor € 0,25 miljoen uit reguliere middelen. Deze andere bronnen zijn volledig besteed, waardoor de onttrekking uit de reserve Coalitieakkoord in 2008 € 638.000 bedraagt.

Voor bijna alle onderdelen die gefinancierd zijn uit de reserve Coalitieakkoord is de gerealiseerde onttrekking lager dan de onttrekking die begroot was. Zie voor een toelichting hierop de diverse onderdelen van de verschillenanalyse. De verklaringen voor Wel Thuis! 2 en de Sociale Agenda 2 zijn terug te vinden op de desbetreffende projectbladen.

Programmanr: 5.4	Cultuur	Portefeuillehouder
Productgroepen:	1. Kunsten	Mw. A.H. Raven
	2. Media en bibliotheken	Mw. A.H. Raven
	3. Erfgoed	Mw. A.H. Raven
	4. Cultuurbereik	Mw. A.H. Raven

Rechtmatigheid van het gevoerde beleid: juridisch en beleidskader

- Wet op het Specifiek Cultuurbeleid, op grond waarvan elke vier jaar een rijkscultuurnota wordt uitgebracht (lopende periode 2005-2008), waarin het Rijk elke vier jaar afspraken maakt met de provincies over gezamenlijke inspanningen bij kunsten, erfgoed, omroep, bibliotheken, cultuureducatie.
- Wet op het Specifiek Cultuurbeleid, op grond waarvan het Besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten (BRRM, 1997) en als opvolger daarvan het Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten (BRIM, 2006); de provincie voert het BRRM uit tot en met 2011.
- Cultuurconvenant Landsdeel Midden (Rijk, provincies Utrecht en Flevoland en gemeenten Utrecht, Amersfoort en Almere) 2005-2008, over gezamenlijke thema's en gezamenlijke subsidiëring van instellingen.
- Landelijke beleidskaders 2005-2008 voor Beeldende Kunst en Vormgeving, Actieprogramma Cultuurbereik en Cultuureducatie.
- Cultuurwet, waarin staat dat elke gemeente verplicht is een bibliotheek te onderhouden. Voor de modernisering van het bibliotheekwerk hebben het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, IPO en Vereniging Nederlandse Gemeenten in 2001 een koepelconvenant afgesloten, waarin per partij inspanningsverplichtingen staan opgenomen. De provincies zijn hierbij aangewezen als regisseur van het moderniseringsproces.
- Vernieuwde Mediawet, die de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor de regionale omroep geheel naar de provincies decentraliseerde per 1 januari 2006.
- Monumentenwet 1988, die de rijksbescherming van gebouwde en archeologische monumenten en van stadsen dorpsgezichten regelt; Gedeputeerde Staten hebben een adviestaak voor aanwijzing/vergunningverlening.
- Wet op de Archeologische Monumentenzorg, die de versterkte bescherming van archeologisch erfgoed vanwege het Verdrag van Malta regelt (wijziging van onder meer de Monumentenwet 1988); provincies hebben daardoor wettelijke taken/verantwoordelijkheden ten aanzien van het archeologisch depot en de aanwijzing van attentiegebieden.
- Wet op de ruimtelijke ordening, op grond waarvan Provinciale Staten het Streekplan vaststellen en goedkeuringsbevoegdheid voor gemeentelijke bestemmingsplannen en bepaalde artikel 19-procedures hebben. Voor deze toetsende rol stelt de provincie de Handleiding toetsing bestemmingsplannen vast.

Provinciaal kader

- Vierjaarlijkse Cultuurnota, op grond van provinciale Verordening Cultuurbeleid; periode loopt van 2005-2008. De nota bevat het beleid op hoofdlijnen voor alle vier de productgroepen van het programma 5.4
- Deelprogramma 'Van Collectie naar Connectie'
- Verordening Cultuurbeleid en subsidiebesluiten (amateurkunst, podiumkunst)
- Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS); 'Tastbare Tijd' (2005)
- Streekplan 2005-2015, het bijbehorende uitvoeringsprogramma en de Handleiding toetsing bestemmingsplannen
- CHS-uitvoeringsprogramma
- De Agenda 2010-projecten: Ureka!, Vrede van Utrecht, Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW), Hart voor de Heuvelrug en Stichtse Lustwarande
- Bestuursvereenkomst NHW 2005 en Gebiedsafspraak NHW 2006

Wat wilden we bereiken?

Doelen regulier beleid (inclusief projecten)

Een kwalitatief en verscheiden cultuuraanbod (kunsten, erfgoed, cultuureducatie, media en bibliotheken) in de gehele provincie. Het vergroten van zowel het publieksbereik als de actieve participatie in cultuur. Het zorgen voor een verscheiden en kwalitatief hoogwaardige culturele infrastructuur in de gehele provincie.

Doelen Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

De doelstelling voor Samenleving, Cultuur en Sport is de instandhouding en versterking van een kwalitatief hoogwaardig en verscheiden cultuuraanbod en culturele infrastructuur (inclusief media, bibliotheken en erfgoed), alsmede het vergroten van publiekbereik en cultuurparticipatie. En het stimuleren van de sociale samenhang op het gebied van samenleven, bewegen en je inzetten voor anderen.

Het algemene cultuurdoel is als volgt te vertalen naar subdoelen, voor:

Cultuur

- Het bevorderen van cultuur dat zo veel mogelijk inwoners deelnemen aan cultuur dan wel er kennis van nemen.
- Het bevorderen zodat er een veelzijdig en kwalitatief goed kunstaanbod is voor een breed en divers publiek.
- Het bevorderen zodat er een onafhankelijke, hoogwaardige, voor iedereen toegankelijke informatievoorziening (media) bestaat.
- Het in zetten voor het behoud, beheer en publieksbereik van cultureel erfgoed.

Samenleving

- Het op peil houden van voorzieningen in de kleine kernen.
- Volgens het nabijheidprincipe de inzet van vrijwilligers zo dicht mogelijk bij gebruikers realiseren.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Activiteiten regulier beleid (inclusief projecten)

Uitvoering cultuurprogramma 2005-2008

2008 was het laatste uitvoeringsjaar van Cultuurprogramma 2005-2008. Het Cultuurprogramma is één programma dat de disciplines cultuurbereik, erfgoed, kunsten en media omvat en daarmee dezelfde opbouw heeft als de begroting. Het Cultuurprogramma kent een concrete en resultaatgerichte aanpak op basis van projectmatig werken. In 2008 is voortgegaan met de uitvoering van het met het Rijk in 2005 voor de periode 2005-2008 afgesloten Convenant Midden Nederland. Naast beleidsmatige afspraken op het gehele cultuurterrein staat hierin centraal de meerjarige subsidiëring samen met het Rijk en Utrecht-stad van negenentwintig professionele (podium)kunstinstellingen.

Vorbereidingen cultuurprogramma 2009-2012

In november 2008 is de cultuurnota 2009-2012 Cultuur is Kracht vastgesteld door Provinciale Staten. Ook is het afgelopen jaar een aanzet gemaakt voor samenwerkingsafspraken met het Rijk en andere overheden voor die periode.

Kunsten

Podiumkunstinstellingen, beeldende kunstinstellingen en ZIMIHC (Huis voor de Amateurkunst) hebben met een bijdrage van de provincie een kwalitatief en verscheiden kunstenaanbod verzorgd, dat kan rekenen op een sterk draagvlak onder de bevolking van de gehele provincie in zowel stedelijk als landelijk gebied.

Aan de vierjarige subsidiëring van 29 (podium)kunstinstellingen van landelijke betekenis in het kader van het Convenant Midden Nederland 2005-2008 is voldaan. Het voornemen om na 2008 opnieuw meerjarige subsidie te verlenen aan kunstinstellingen samen met het Rijk en de gemeente Utrecht in 2009-2012 is uitgewerkt in de Cultuurnota 2009-2012. Met ingang van 2005 is op initiatief van Provinciale Staten een jaarlijkse cultuurprijs voor amateurkunst ingesteld. Ook in 2008 is deze uitgereikt en heeft redelijke aandacht van de media gekregen.

Voor de beeldende kunst was 2008 een afrondend jaar. Na 24 jaar beeldend kunstbeleid samen met het Rijk werd er een punt gezet achter de Rijksmiddelen. De projecten vanuit beeldende kunst richtten zich in 2005-2008 vooral op de kunst in de openbare ruimte en het versterken van de provinciale ondersteuningsinstelling, het Centrum Beeldende Kunst.

Media en bibliotheken

RTV Utrecht en de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken zorgen voor een zo groot mogelijk bereik onder de bevolking van kwalitatief hoogwaardige en diverse informatievoorziening.

Regionale omroep

In 2008 heeft het Commissariaat voor de Media een evaluatie uitgevoerd van de wijziging in de mediawet, waardoor de bekostiging van de omroep volledig bij de provincies neer is gelegd. Zij constateerde dat deze structuurwijziging de situatie aanmerkelijk heeft verbeterd. Ook constateert zij dat de provincies zich aan de zorgplicht hebben gehouden. In 2008 heeft de provincie een positief advies gegeven aan het Commissariaat voor de Media over het verlengen van de zendtijd voor de komende vijf jaar.

Bibliotheken

Het Utrechtse bibliotheekbestel bestaat uit zeven regionale bibliotheken, de Stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB) en het Bibliotheek Service Centrum (BiSC).

In 2008 stond de verdere samenwerking van de SUB centraal en daar aan gerelateerd de positie van de BiSC. Deze samenwerking heeft zich in 2008 ook geuit in een aantal stevige projectresultaten zoals de website www.cultuurutrecht.nl, historische informatiepunten, makkelijk lezen-pleinen, een aantal stappen om te komen tot gezamenlijk collectioneren. Daarnaast heeft het geleid tot de noodzaak om de tarieven in de provincie te gaan harmoniseren. In 2008 is de eerste stap hiertoe gezet. Landelijk is Utrecht daarin koploper.

De SUB heeft zich in 2008 gepresenteerd als een serieuze partij binnen het culturele veld. De structurele subsidie van de bibliotheek door de provincie is beëindigd. De SUB ziet betere mogelijkheden om aan een bibliotheekvoorziening tegemoet te komen. De afbouw van deze regeling betekende voor de gemeenten Lopik,

Houten en Loenen dat de nog bestaande bibliobus aan deze gemeenten is overgedragen. De provincie zal vanuit het kleine kernenbeleid een rol blijven spelen met betrekking tot de totstandkoming van een bibliotheekvoorziening.

Erfgoed

Doel van de productgroep is behoud door ontwikkeling van cultuurhistorische waarden en versterken van cultuurhistorische identiteit. De productgroep kent als hoofdproducten de cultuurhistorische hoofdstructuur en ruimtelijk beleid, ondersteunende en uitvoerende instellingen en roerend erfgoed (musea, geschiedenis en archieven). Hieronder valt ook het programma de Utrechtse Schatkamer uit het Uitvoeringsprogramma.

CHS-uitvoeringsprogramma

In 2006 hebben Provinciale Staten een uitvoeringsbeleid CHS en een tweejarig CHS-uitvoeringsprogramma vastgesteld. Uitgangspunt van dit programma is investeren in projecten die zijn gerelateerd aan de CHS. Het gaat hier om stimuleringsprojecten die gericht zijn op vroegtijdige sturing van ruimtelijke ontwikkelingen en om zogeheten monumentale gebiedsprojecten. Prioriteit is gegeven aan het Groene Hart en aan de Utrechtse Heuvelrug.

In 2008 is het gehele budget van het uitvoeringsprogramma CHS (€ 600.000) uitgegeven aan een dertigtal projecten, te verdelen in: zes strategische verkenningen, acht cultuurhistorische effectrapportages, acht projecten gericht op beleefbaar maken van erfgoed en acht projecten gericht op draagvlakvergroting.

Vanuit het CHS-uitvoeringsprogramma zijn in 2008 diverse lokale projecten actief ondersteund; één op de Heuvelrug, twee in de limes en daarnaast meerdere projecten in het kader van de Samenwerkingsagenda. De meeste van deze projecten zullen in 2009 voltooid worden.

Erfgoedparels

Provinciale Staten hebben ervoor gekozen in 2008 en 2009 financieel in te zetten op de restauratie van kerken, kapellen en industrieel erfgoed. Conform het Besluit Erfgoedparels was in 2008 € 3 miljoen beschikbaar: € 1,5 miljoen voor de kerken en € 1,5 miljoen voor het industrieel erfgoed. Vóór 1 augustus konden aanvragen ingediend worden. In totaal zijn zestien aanvragen ingediend: dertien kerken en drie industriële gebouwen. Toekenning heeft plaatsgevonden op basis van het Besluit Erfgoedparels.

Invoering Wet op de archeologische monumentenzorg

Op 1 september 2007 is de nieuwe Wet op de archeologische monumentenzorg in werking getreden. De provincie heeft daarbij nieuwe wettelijke taken en verantwoordelijkheden gekregen (depot, aanwijzen gemeentelijk depots en aanwijzen attentiegebieden). In 2008 zijn criteria opgesteld voor het aanwijzen van gemeentelijke depots. Het archeologisch depot is in 2008 verbouwd, mede om te voldoen aan de eisen voor een depot. Met het aanwijzen van attentiegebieden is nog geen begin gemaakt, omdat dit mede afhankelijk is van het definiëren van het provinciaal belang in kader van WRO.

In 2008 zijn gemeenten door het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht ondersteund bij het uitvoeren van hun nieuwe wettelijke archeologietaken. Daarnaast is op 1 juli 2008 het Besluit gemeentelijke archeologische beleidskaarten provincie Utrecht 2008 in werking getreden op basis waarvan de provincie enkele gemeenten financieel heeft ondersteund bij het opstellen van gemeentelijke beleidskaarten.

Museumbeleid: Van Collectie Naar Connectie

Binnen het project Van Collectie Naar Connectie zijn twee nieuwe convenanten afgesloten in 2008: met de gemeenten Woerden en Amerongen. Het convenant met gemeente Amersfoort liep door in 2008. In 2008 is de herinrichting van Museum Spakenburg voltooid en die van Tabaksteelmuseum Amerongen in gang gezet. Slot Zuylen en Kasteel Amerongen ontvingen een vaste exploitatiesubsidie.

Cultuurbereik

Door middel van het Actieprogramma Cultuurbereik 2005-2008 en het provinciaal beleid op het gebied van cultuureducatie is het cultureel bewustzijn van burgers versterkt, zowel voor wat betreft het publieksbereik als de actieve participatie in kunst en cultuur.

Cultuureducatie

Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht hebben ook in 2008 culturele activiteiten aangeboden aan leerlingen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs en een bemiddelende rol gespeeld tussen scholen en culturele instellingen de scholen. De afgelopen jaren hebben de instellingen veel scholen geholpen een visie op cultuureducatie te formuleren en daarmee cultuureducatie een vaste plek te geven in het curriculum. Ook heeft Kunst Centraal twintig lokale netwerken van scholen, instellingen en gemeenten opgezet. De afgelopen jaren zijn Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht meer gaan samenwerken op projectniveau, om zo het onderwijs optimaal te kunnen bedienen. In 2008 hebben de instellingen een gezamenlijke brochure voor het onderwijs ontwikkeld.

In 2008 is, in nauwe samenwerking met Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht, gewerkt aan de plannen voor cultuureducatie voor de cultuurnota 2009-2012.

Actieprogramma Cultuurbereik 2005-2008

Het Actieprogramma Cultuurbereik (ACB) is een initiatief van het Rijk, dat voor vijftig procent meefinanciert onder de voorwaarde van matching. De gemeenten Utrecht en Amersfoort voeren samen met het Rijk een eigen actieprogramma uit. In 2007 werden nieuwe samenwerkingsovereenkomsten met gemeenten afgesloten. 2008 was het laatste jaar van het Actieprogramma en is het aantal overeenkomsten uitgebreid tot 21, van de in totaal 27 gemeenten. Zowel de provincie als de gemeenten zien de afspraken als constructief en versterkend voor het cultuurbeleid in de Provincie Utrecht. We hebben het voornemen om de overeenkomsten na 2008 in een andere vorm voort te zetten. Kortom het programma is met succes afgerond.

Aan de realisatie van het beleidsprogramma is het volgende project verbonden.

Vrede van Utrecht

Met als basis het plan van aanpak Vrede van Utrecht, dat begin 2008 gereed was, wordt toegewerkt naar de viering van de Vrede van Utrecht in 2013 en (de kandidatuur van) Utrecht als culturele hoofdstad van Europa in 2018, dit onder meer door middel van de jaarlijkse investerings- en activiteitenprogramma's, een goede lobby en communicatiestrategie en bijvoorbeeld het instellen van een leerstoel Vrede van Utrecht. Gemeente en provincie zijn gezamenlijk de initiatiefnemer voor het project Vrede van Utrecht.

In 2008 is het Plan van aanpak Vrede van Utrecht 2013 en 2018 vastgesteld door Provinciale Staten. Met dit plan als basis, zijn de daarin opgenomen onderdelen in de loop van het jaar verder ontwikkeld, met specifieke aandacht voor de maatschappelijke rol van kunst en cultuur, het creëren van een internationaal profiel, betrokkenheid van de bevolking waaronder het community arts lab, marketing en lobby-activiteiten en een educatieprogramma Vrede van Utrecht.

De insteek van het programma Vrede van Utrecht om cultuur te verbinden aan maatschappelijke thema's en vraagstukken en voor het stimuleren van de culturele dialoog, maakt dit programma tot een uniek en vernieuwend initiatief. In 2008 is tevens het activiteiten- en investeringsprogramma Vrede van Utrecht uitgevoerd en verder ontwikkeld.

In 2008 is het Vrede van Utrecht activiteitenprogramma uitgevoerd, met onder meer een uitvoering van het Utrecht Te Deum in de Domkerk, een community arts programma en de Vrede van Utrechtlezing. Tevens is een investeringsprogramma uitgevoerd, waarmee zowel de programmering van de Vrede van Utrecht als de fysieke culturele infrastructuur in de provincie is versterkt.

Naast deze ontwikkelingen is een Vrede van Utrecht educatieprogramma ontwikkeld, in samenwerking met de verschillende instellingen voor cultuur educatie in de regio. De diverse gemeenten in de regio zijn uitgenodigd om samen te werken met het programma Vrede van Utrecht, in de aanloop naar de mijlpalen 2013 en 2018, de invulling van de samenwerking wordt uitgewerkt. Daarnaast hebben voorbereidingen plaats gevonden voor deze mijlpalen, onder meer in de vorm van lobby- en communicatieactiviteiten en internationaliseringsactiviteiten. Ook is in 2008 een effectrapportage uitgevoerd naar de te verwachten (economische en andere) effecten van het programma.

Activiteiten Uitvoeringsprogramma (inclusief projecten)

Interculturele festivals

In het Uitvoeringsprogramma van ons college voor de periode 2007-2011 wordt onder meer ingezet op het versterken van het cultuuraanbod en cultuurparticipatie. Een actiepunt betreft het ontwerpen en uitvoeren van een regeling multi- en interculturele festivals. Doel is hiermee de interculturele uitwisseling te bevorderen door bij te dragen aan de organisatie van interculturele festivals

De regeling multi- en interculturele festivals is op 8 juli 2008 door ons vastgesteld.

Utrechtse Schatkamer

In 2008 is het beleidskader voor het programma de Utrechtse Schatkamer 2008 – 2011 vastgesteld, evenals de Regeling Utrechtse Schatkamer 2009 – 2011. In 2008 zijn in totaal acht projecten gehonoreerd ten dele op het gebied van digitalisering en het toegankelijk maken van cultuurhistorische bronnen en ten dele als thematische projecten. Deze worden in de loop van 2008 – 2009 uitgevoerd. Tevens is in 2008 binnen de doelen van de Utrechtse Schatkamer en het project Van Collectie naar Connectie bijgedragen aan de uitbreiding en herinrichting van het museum in Spakenburg.

Cultuurhuizen

Vanwege het succes van de vorige regeling is in 2008 een nieuwe subsidieregeling voor cultuurhuizen ontwikkeld en op 4 maart 2008 door ons vastgesteld. Door in cultuurhuizen te investeren stimuleert de provincie laagdrempelige multifunctionele accommodaties voor ontmoeting, onderwijs en sport waarbij cultuur de bindende factor is. Cultuurhuizen hebben als doel het bevorderen van sociale cohesie en leefbaarheid in (kleine) kernen, wijken en buurten. In 2008 zijn elf aanvragen voor procesondersteuning gehonoreerd.

Het programma Vrede van Utrecht is hierboven beschreven.

Aan de realisatie het Uitvoeringsprogramma zijn ook de projecten Nieuwe Hollandse Waterlinie en Grebbelinie verbonden. Deze zijn opgenomen onder het hoofdstuk Landelijk Gebied.

Indicatoren voor provinciale prestaties

Indicatoren	2008 begroot	2008 werkelijk
Omschrijving indicator		
Podiumkunst-disciplines die een bijdrage leveren aan het kwalitatief hoogstaande culturele klimaat in de provincie	(Jeugd- en jongeren-)theater, (jeugd-)dans, nieuwe en klassieke muziek, jazz, wereldmuziek, (animatie)film, jeugd-opera	(Jeugd- en jongeren-) theater, (jeugd-)dans, nieuwe en klassieke muziek, jazz, wereldmuziek, (animatie)film, jeugd-opera
Aantal individuele bezoekers van het virtuele kunsthuis	83.000	85.000
Aantal kunstenaars uit de regio dat het Centrum voor Beeldende Kunst jaarlijks ondersteunt (op totaal van circa 700)	100	100
Aantal kunstwerken dat jaarlijks wordt uitgeleend via de Kunstuitleencentra	1.850	1.800
Het gemiddelde weekbereik van de televisie-uitzendingen van RTV Utrecht in percentage van de Utrechtse bevolking	56%	42,9%*
Het bereik van de regionale radio-omroep onder de Utrechtse bevolking	10%	7,4%*
Aantal leners (landelijke tendens: jaarlijkse terugloop met twee tot drie procent)	296.000 (nulmeting 2001)	265.756
Aantal jongere leners (tot en met 17 jaar)	139.000 (nulmeting 2001)	132.984
Aantal uitleningen (x 1.000)	10.814 (nulmeting 2001)	10.102
Aantal bezoekers internetportal (x 1.000)	1.000	20,7*****
Aantal cultuurhuizen	8	2 **
Aantal gemeenten met een recent beleidsplan voor erfgoed	8	5
Aantal CHS-uitvoeringsprojecten	25	16 ****
Aantal restauratie-financieringen vanuit het Cultuurfonds Monumenten Utrecht	10	12
Percentage recreanten dat bekend is met cultuurhistorische waarden in het gebied dat het bezoekt	40%	****
Aantal bezoekers van musea	860.000	860.000
Aantal bezoekers van de digitale portal van het Landschap Erfgoed Utrecht	40.000	PM
Percentage scholen primair onderwijs dat deelneemt aan kunsteducatie activiteiten	85%	83%
Percentage scholen voortgezet onderwijs dat deelneemt aan kunsteducatie activiteiten	56%	63%
Percentage scholen primair en voortgezet onderwijs dat deelneemt aan erfgoededucatie activiteiten.	65%	65%
Percentage basisscholen dat een beleid cultuureducatie geformuleerd heeft in het schoolplan.	80%	70% ***
Aantal gemeenten dat beleid heeft geformuleerd op het gebied van cultuurbereik	20	22
Aantal interculturele festivals	3	5

Toelichting bij de indicatoren

* De cijfers in deze begroting zijn niet reëel geweest dit heeft te maken met het feit dat de begroting 2008 eerder gemaakt dan de prognose voor 2008 van RTV Utrecht zelf. RTV Utrecht had in 2008 voor het gemiddeld weekbereik 45 procent als streefcijfer en voor het bereik van de radio (marktaandeel) 8,5 procent.

** In 2008 zijn twee van de beoogde acht cultuurhuizen daadwerkelijk gerealiseerd. Door onder andere (Europese) aanbestedingsregels, gestegen bouwkosten en bouwvergunningen heeft de realisatie van verschillende cultuurhuizen vertraging opgelopen. Eind 2012 dienen alle 17 Cultuurhuizen, die vanuit de oude regeling een provinciale investeringsbijdrage toegewezen hebben gekregen, gerealiseerd te zijn.

*** Vanaf 2004 heeft Kunst Centraal een specifieke uitkering ontvangen waarmee ze, in samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht, scholen heeft begeleid bij het verankeren van cultuureducatie in het schoolplan. In totaal zijn tussen 2004 en 2008 325 scholen begeleid. De bedoeling was om in 2008 (schooljaar 2007-2008) 80

scholen te begeleiden. Doordat scholen andere prioriteiten hadden of om uiteenlopende redenen geen gebruik wilden maken van het begeleidingstraject, zijn in 2008 uiteindelijk 25 scholen begeleid. Alle 325 scholen hebben cultuureducatiebeleid geformuleerd en dat opgenomen in het schoolplan.

**** Begroot was het aantal CHS-uitvoeringsprojecten inclusief Nieuwe Hollandse Waterlinie en Grebbelinie. Bij het resultaat is gerekend met het aantal projecten exclusief beide lines.

***** De feitelijke gegevens zijn niet beschikbaar gekomen.

***** De website is in september de lucht in gegaan, dus het betreft een periode van vier maanden. Het nog geringe bezoek aan de site zal stijgen naar mate deze meer bekendheid krijgt.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2007	Primitieve begroting 2008	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo
Lasten regulier beleid	29.314	24.681	32.040	30.968	1.072
Lasten uitvoeringsprogr.	0	0	2.791	1.771	1.020
Centrale overhead	764	863	863	863	0
Totaal lasten (incl. overhead)	30.078	25.544	35.694	33.602	2.092
Baten regulier beleid	3.686	1.073	2.162	3.707	-1.545
Baten uitvoeringsprogr.	0	0	0	0	0
Totaal baten	3.686	1.073	2.162	3.707	-1.545
Resultaat voor bestemming	26.392	24.471	33.532	29.895	3.637
Onttrekking reserves	5.075	2.198	10.427	7.178	3.249
Storting reserves	1.120	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	22.437	22.273	23.105	22.717	388

Verschillenanalyse				Bedragen x € 1.000		
	Begroting na wijziging 2008	Rekening 2008	Saldo			
Lasten						
<i>CP Opstellen cultuurprogramma 09-12</i> Diverse kosten voor de cultuurnota (onder andere ontwerpen, drukken en presentatie cultuurnota) moeten nog worden betaald. Verwacht was dat dit ten laste van 2008 zou komen.	98	23	75			
<i>CP Interculturele festivals</i> Er is nog vrij veel beschikbaar omdat niet alle aanvragen aan de criteria voldeden, dit wordt vervolgd. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten lager uitgevallen.	100	19	81			
<i>CP Digitaliseren Kadastrale Atlas</i> Dit project wordt deels door de gemeenten en deels met provinciale subsidie bekostigd. Aangezien nog niet alle gemeenten akkoord hebben gegeven om mee te betalen in dit project, zijn de bijbehorende provinciale bijdragen voor die deelatlassen nog niet besteed. Het tijdpad van de benutting van de andere helft van het bedrag zal doorlopen in 2009.	100	50	50			
<i>Erfgoedparels</i> Het verschil betreft met name de Pyramide van Austerlitz. Reden is dat de restauratie nog niet afgerond is. In de loop van 2009 zal de restauratie gereed zijn. In 2008 was € 3 miljoen gereserveerd voor restauraties conform het Besluit erfgoedparels. Het overschot betreft € 150.000. De subsidie voor de restauratie van molen Maallust is wel begroot, maar is niet gerealiseerd in 2008.	4.473	3.362	1.111			

<i>CP Herinrichting museum Spakenburg</i> Museum Spakenburg heeft uit de middelen voor de Utrechtse Schatkamer een eenmalige investeringssubsidie toegekend gekregen voor de herinrichting van het museum. De herinrichting is eind 2008 voltooid. Verwachting is dat de definitieve vaststelling en afrekening van de subsidie plaatsvindt in het eerste kwartaal van 2009.	500	120	380
<i>Bibliotheken</i> Door de onduidelijkheid over de voorwaarden om voor rijksmiddelen in 2008 in aanmerking te komen, zijn extra provinciale middelen voor diverse projecten begroot. Uiteindelijk bleken die projecten toch in aanmerking te komen voor rijksmiddelen.	3.261	2.795	466
<i>CP Cultuurhuizen nieuwe stijl</i> Het project Cultuurhuizen vanuit het structuurfonds en het Coalitieprogramma liggen in elkaars verlengde. De overschrijding is een geïntensiveerde realisatie van de gestelde doelen.	30	212	-182
<i>CP Programma Utrechtse Schatkamer</i> In 2008 is het programmakader Utrechtse Schatkamer goedgekeurd en gewerkt aan een subsidieregeling. Vooruitlopend op uitvoering van de regeling in 2009 zijn in 2008 op ad hoc basis al wel enkele projecten gehonoreerd, maar is niet het gehele begrote bedrag tot besteding gekomen.	750	656	94
<i>Actieprogramma Cultuurbereik</i> Het ACP 2005-2008, is in 2008 afgerond. Dit laatste jaar is aanspraak gemaakt op de vooruit ontvangen Rijks gelden afkomstig van voorgaande jaren. Deze middelen zijn ingezet om de samenwerkingsverbanden met de gemeenten te intensiveren en de doelstelling van het actieprogramma optimaal te behalen. Is gedekt vanuit de ontvangen rijksmiddelen (zie ook baten).	1.276	1.928	-652
<i>Herstructurering Bibliotheekwerk</i> Niet duidelijk was of het restant van de rijksmiddelen over 2005-2007 nog mocht worden aangewend voor projecten in 2008. Uiteindelijk bleek dat de middelen 2005-2007 wel aangewend mochten worden in 2008 dus is er meer uitgegeven. Gedekt vanuit de (vooruit)ontvangen rijksmiddelen (zie ook baten).	1.089	1.391	-302
<i>Beeldende Kunst</i> De regeling Beeldende Kunst 2005-2008 met het Rijk, is in 2008 afgerond. Dit laatste jaar is aanspraak gemaakt op de vooruit ontvangen Rijks gelden afkomstig van voorgaande jaren. Deze middelen zijn ingezet om de realisatie te intensiveren en de doelstelling optimaal te behalen. De extra lasten zijn gedekt vanuit de vooruit ontvangen rijksmiddelen (zie baten).	1.110	1.410	-300
<i>Bijdrage aan Vrede van Utrecht</i> Bedragen zijn vastgelegd in verplichtingen die nog niet tot besteding zijn gekomen. Ten tijde van de najaarsnota was nog niet duidelijk wanneer deze projecten van start zouden gaan.	1.050	595	455
<i>CP Vrede van Utrecht</i> Het heeft langer geduurd dan ingeschat om het programma Vrede van Utrecht vorm te geven. Voorjaar 2009 wordt u nader geïnformeerd.	1.000	480	520
Overige kleine afwijkingen	20.857	20.561	296
Totaal lasten	35.694	33.602	2.092

Baten			
<i>Erfgoedparels</i> In 2008 is ruim € 3 miljoen uit het zogenaamde Parelfonds, zoals voorzien, tot besteding gekomen. In de begroting van 2008 is onvoldoende rekening gehouden met baten uit terugvloeiende voorfinancieringen. Daardoor is een positief saldo ontstaan.	0	429	-429
<i>Beeldende kunst</i> Zie toelichting bij de lasten.	473	773	-300
<i>Herstructurering Bibliotheekwerk</i> Zie toelichting bij de lasten.	1.089	1.391	-302
<i>Actieprogramma</i> Zie toelichting bij de lasten.	600	1.252	-652
Overige kleine afwijkingen	-	-138	138
Totaal baten	2.162	3.707	-1.545
TOTAAL	33.532	29.895	3.637

Mutaties reserves		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve	Begroting 2008		Rekening 2008	
	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
Investeringsfonds Provinciaal Erfgoed		4.215		3.103
Bibliotheekvernieuwing		1.581		1.110
Coalitieakkoord		2.791		1.771
Structuurfonds		1.700		1.208
Nog te verrichten activiteiten		140		140
Totaal		10.427		7.332

Voor inzicht in de standen van de reserve wordt verwezen naar de Staat van reserves en mutaties per reserve 2008.

Toelichting bij de mutaties reserves

Stortingen

Er zijn in 2008 geen middelen in de reserves gestort.

Onttrekkingen

Investeringsfonds Provinciaal Erfgoed € 3.103.000

De onttrekking betreft een vijftal componenten:

- onttrokken voor de Erfgoedparels € 2.850.000
- verrekende baten Erfgoedparels (zie voor de toelichting 'Baten') -/- € 429.000
- onttrokken voor de Pyramide van Austerlitz € 785.000
- onttrokken voor de restauratie van molen Maallust -/- € 258.000
- afboeken oninbare debiteuren € 155.000

Reserve Bibliotheekvernieuwing € 1.110.000

- onttrokken voor het BISC € 1.000.000
- onttrokken in het kader van diverse productontwikkelingsprojecten € 110.000

In 2004 is € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor vernieuwingsprojecten bij de inmiddels opgerichte regiobibliotheken. In 2008 heeft de geplande onttrekking ten gunste van het BISC (€ 1 miljoen groot) in het kader van verdere vernieuwing plaatsgevonden. Door de onduidelijkheid over de voorwaarden om voor rijksmiddelen in 2008 in aanmerking te komen, zijn extra provinciale middelen voor diverse projecten begroot. Uiteindelijk bleken die projecten toch in aanmerking te komen voor rijksmiddelen. Vandaar dat minder dan begroot onttrokken is. Echter nog eens € 110.000 is onttrokken voor diverse productontwikkelingsprojecten.

Reserve Coalitieakkoord € 1.771.000

In het jaar 2008 betroffen de middelen uit het Uitvoeringsprogramma de onderstaande negen onderdelen, deze hebben geleid tot de volgende onttrekking uit de reserve Coalitieakkoord:

- Vrede van Utrecht € 480.000
- Realisatie cultuurhuizen nieuwe stijl € 212.000
- Extra subsidiebudget podiumkunst € 104.000
- Subsidiering interculturele festivals € 19.000

- Programma 'Utrechtse schatkamer' € 656.000
- Gratis rondje Musea € 107.000
- Digitaliseren kadastrale Atlas € 50.000
- Uitbreiding/herinrichting Museum Spakenburg € 120.000
- Voorbereidingskosten cultuurprogramma € 23.000

In 2008 zijn de onderdelen uit het Uitvoeringsprogramma goed op gang gekomen, echter dit heeft (onder andere gezien een langere aanlooptijd) voor de meeste onderdelen betekend dat nog niet alle begrote middelen onttrokken zijn. Deze krijgen in 2009 een goed vervolg.

Provinciaal Structuurfonds € 1.208.000

- Ureka! € 613.000
- Vrede van Utrecht € 595.000

De onttrekking voor Ureka! loopt goed in de pas met de begrote onttrekking. Voor het project Ureka! geldt dat met name het onderdeel met betrekking tot de cultuurhuizen nog tot substantiële onttrekkingen mag leiden (zie hiervoor ook de separate toelichting op de structuurfondsgelden).

Voor de Vrede van Utrecht gelden geldt dat de realisatie wat achterloopt op de verplichtingen daar de projecten in het najaar van 2008 nog niet duidelijk waren.

Nog te verrichten activiteiten € 140.000

Bedragen uit de reserve Nog te verrichten activiteiten in 2008 zijn onttrokken voor:

- programma Van Collectie naar Connectie € 36.000
- Tastbare Tijd € 104.000

Projecten

Inleiding projecten

In het jaar 2008 is het projectmatig werken voortgezet, onder meer om meer resultaatgericht te werken en de burger duidelijker te laten zien waar we mee bezig zijn, waar we voor staan en hoe we ons inzetten om de provincie Utrecht mooier te maken.

Op verzoek van provinciale staten wordt in dit deel van de jaarrekening een overzicht gegeven van de projecten zoals die ook in de begroting worden genoemd. Deze projecten leveren een bijdrage aan de realisatie van één of meerdere bestaande beleidsprogramma's. Ook de projectbudgetten zijn administratief over één of meerdere beleidsprogramma's verdeeld. In tegenstelling tot reguliere taken zijn projecten in looptijd begrensd. Gedurende de hele looptijd van een project worden tussentijdse financiële afwijkingen tussen begroting en werkelijkheid gestort in danwel onttrokken aan de reserve voor projecten.

Per project wordt vermeld:

- het doel van het project;
- de verantwoording over het gerealiseerd beleid 2008;
- de gerealiseerde maatschappelijke effecten 2008;
- het financieel overzicht 2008.

Project	Totaal-budget	Realisatie t/m 2008	Restant-budget	Progr.
	€ .000	€ .000	€ .000	
1. Organisatie in ontwikkeling	16.000	5.785	10.215	1.1
2. Hart van de Heuvelrug – programmabureau	11.589	5.777	5.812	1.1
3. Hart van de Heuvelrug projecten	(verevening 40.577)	(verevening 12.041)	-	2.1
4. Huisvesting (voorheen NOVA)	13.200	4.222	8.978	1.4
5. E-provincie	5.100	367	4.733	1.4
6. Portaal	1.489	763	726	1.4
7. Diva (voorheen DigiDiv)	5.000	809	4.194	1.4
8. Stichtse Lustwarande	6.362	5.412	950	2.1
9. Versterken Grebbelinie	1.400	1.395	5	2.1
10. MAP Linschoterwaard	579	141	438	2.1
11. MAP Groot Mijdrecht Noord	1.000	982	18	2.1
12. MAP Groot Mijdrecht Noord (coalitiegelden)	23.000	-	23.000	2.1
13. MAP Binnenstedelijke woningbouw Utrecht/Amersfoort	6.500	6.505	-	2.1
14. MAP Ontwikkeling/vaststellen MAP (thematische acties)	482	375	107	2.1
15. Fort bij Vechten	7.242	1.618	5.624	2.1
16. Platteland in ontwikkeling	1.438	1.051	387	2.8
17. Reconstructie	6.961	4.711	2.250	2.8
18. Gebiedsvisie Vechtstreek	340	345	0	2.8
19. De Grebbelinie boven water!	20.000	804	19.196	2.8
20. Groene Hart	2.140	0	2.140	2.8
21. De Schammer	5.202	314	4.888	2.8
22. Ecoduct N227 Leusderheide – Den Treek	5.000	3.480	1.520	2.8
23. Agenda Westelijke Veenweiden	500	488	12	2.8
24. Nieuwe Hollandse Waterlinie	5.000	2.242	2.758	2.8
25. Ruimte voor de Lek	4.000	301	3.699	3.1
26. Klimaat op orde	4.556	1.062	3.494	3.2
27. Op de fiets	13.252	7.095	6.157	4.5
28. Stationsgebied Driebergen-Zeist	6.375	489	5.886	4.5
29. Wandelen	4.437	2.873	1.564	5.1
30. Breedband	1.000	732	268	5.1
31. Sociale Agenda	11.090	1.365	9.725	5.3
32. Wel Thuis!	11.200	993	10.207	5.3

Projectnr. 1	Organisatie in ontwikkeling	Dhr. J. Binnekamp
Verbonden programma	1.1 Algemeen bestuur	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 2.517.000 (was € 16.000.000)	
Looptijd	2006- 2012	
Projectleider	Mw. Mr. I. Zetstra	
Doel	<ol style="list-style-type: none"> 1. De externe oriëntatie, innovatie en klantgerichtheid bevorderen 2. De interne samenwerking en organisatorische flexibiliteit faciliteren 3. De professionaliteit en toewijding van medewerkers beter tot hun recht laten komen 4. De sturing op bedrijfsvoering en resultaten verbeteren 5. Waar mogelijk de kosten van overhead terugdringen 6. Een organisatiecultuur mogelijk maken en bevorderen die bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de provincie Utrecht, nu en in de toekomst 	
Wat is gedaan?	<p>In 2008 is een formatiescan uitgevoerd, gericht op het verder ontwikkelen van de afdelingen. Voor iedere afdeling is bepaald welke formatie nodig is om optimaal te kunnen presteren. De formatiescan leidt tot investeringen in kwaliteit en besparingen door efficiencyvergroting. Om te komen tot een slagvaardige en moderne organisatie is een Visie op Anders Werken opgesteld. Deze visie is leidend voor alle ontwikkelingen die de organisatie nu en de komende jaren doormaakt. Vele projecten dragen daaraan bij, zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • het ontwikkelen van strategisch personeelsbeleid, gericht op loopbaanontwikkeling en flexibiliteit; de ontwikkeling van het management om die beweging goed te kunnen leiden en begeleiden; • de digitalisering van documenten; • de elektronische provincie; • de planvorming met betrekking tot de toekomstige huisvesting en de ontwikkeling van ondersteunende processen, waarbij de overheadfuncties meer gericht zijn op regievoering en processen steeds meer gedigitaliseerd worden. <p>In 2008 is het KlantContactCentrum (KCC) verder vormgegeven, met als doel het in 2009 een definitieve plaats te kunnen geven in de organisatie. Naast zorgen voor een goede bereikbaarheid draagt het KCC actief bij aan het versterken van de klantgerichtheid en verbetering van de dienstverlening in de organisatie via workshops en ondersteuning bij het verbeteren van klantprocessen. Hieraan gekoppeld is een visie op dienstverlening met een bijbehorend actieplan opgesteld. In de visie zijn normen geformuleerd voor onze kwaliteit van dienstverlening, die geïmplementeerd worden in de werkprocessen en waar de klant de provincie op kan aanspreken.</p>	
Risico's	<p>In 2008 is de OinO-reserve geschrapt in de stofkamoperatie. De reserve was een tijdelijke dekking voor de financiering van de activiteiten die terugverdiend moest worden door efficiency-vergroting. Door het wegvallen van de reserve zal de verdere financiering plaatsvinden vanuit het inderdieneffect en de besparingen uit hoofde van de formatiescan. Daarnaast zal tijdelijk een beroep worden gedaan op de bedrijfsvoeringsreserve. In 2009 zal een nieuwe begroting worden opgesteld, na verdere concretisering van de formatiescan.</p>	

In de begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestaties geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project					Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	2.517	3.164	2.517	2.869	-3.516	
Baten	-	950		248	1.198	
Saldo	2.517	2.214	2.517	2.621	-2.318	

Stofkam I en de gevolgen voor de financiering van OinO

Bij stofkam I is de reserve OinO geschrapt. Het volledige oorspronkelijk beschikbaar gestelde projectbudget van € 16 mln. is daarbij ingezet ter dekking van de extra impuls van het collegeprogramma 2007-2011. Hiermee maakt dit bedrag onderdeel uit van de € 65 mln. die binnen stofkam I is vrijgemaakt. Een bedrag van € 12,836 mln. is meteen aan de reserve toegevoegd. Verder is bij de jaarrekening 2007 ook een bedrag van € 950.000 teruggestort. Hierdoor resteerde nog een terugbetalingstaakstelling van € 2,214 mln. Hier komt nog het saldo van 2008 ad € 104.000 bij. In totaal moet dus nog € 2,318 mln. worden terugbetaald.

Dit bedrag zal in de periode van 2009 t/m 2012 worden toegevoegd aan de reserve coalitieakkoord 2012, waarmee uiteindelijk het volledige bedrag van stofkam I (€ 65 mln.) in de reserve komt.

Verdere financiering

Zoals eerder opgemerkt, is de reserve OinO bij Stofkam I opgeheven. Hiermee is de financiering van het vervolgtraject complexer geworden. Enerzijds zal verdere financiering plaatsvinden vanuit het inverteffect (de lagere salarislasten als gevolg van de organisatieverandering), anderzijds zal financiering plaatsvinden vanuit de besparingen die in het kader van de formatiescan worden gerealiseerd. Aangezien de investeringen uit hoofde van de formatiescan naar verwachting vóór zullen lopen op de besparingen, zal tijdelijk een beroep op de bedrijfsvoeringsreserve moeten worden gedaan om het verschil tussen investeringen en besparingen te overbruggen.

Bij de najaarsrapportage 2008 zijn de incidentele en structurele middelen die vrijgevallen zijn als gevolg van de reorganisatie (€ 2,5 mln.), toegevoegd aan het budget voor OinO. Hiermee konden de kosten voor 2008, op € 104.000 na worden gedekt. Dit tekort wordt opgenomen als terugbetalingstaakstelling.

Projectnr. 2	Hart van de Heuvelrug Programmabureau	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	1.1 Algemeen bestuur	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 11.589.000	
Looptijd	2006 – 2016	
Projectleider	Mw. Mr. Drs. C. Schippers	
Doel	De inrichting van dit gebied kwalitatief verbeteren, vanuit een oogmerk van doelmatig ruimtegebruik, natuur en landschap en in aansluiting met de diverse programma's.	
Wat is gedaan?	<p>Algemeen Het programma was in 2008 gericht op het stimuleren en faciliteren van lopende projecten uit de afgesloten clusters Soest, Zeist I en II en het opstellen van het Ruimtelijk Plan vliegbasis Soesterberg. Daarnaast is gestart met het opstellen van waarschijnlijk het laatste clustercontract Zeist III. De verwachting is dat in 2009 zo goed als alle projecten van dit programma in de uitvoeringsfase terecht komen.</p> <p>Cluster Soest I Meest feestelijk was de opening van het 1.000 bomen bos (oftewel het Kodakterrein). Hiermee is dit project volledig afgerond. Het Jessurunkamp is aangekocht, de sloop is begonnen en wordt afgerond in 2009. Voor wat betreft het Boele Staal-ecoduct is verder gegaan met de grondverwerving. Voor de beide rode projecten Richelleweg en Apollo Noord loopt een Raad van State-procedure die zitting heeft in april 2009. Hierdoor lopen deze projecten vertraging op.</p> <p>Cluster Zeist I/Zorgpilot De bestemmingsplanprocedure van het Sanatoriumterrein is in volle gang; de bouw op Sterrenberg voor zorgwoningen eveneens. Als het Sanatoriumterrein gereed is, kunnen de cliënten van Dennendal verhuizen. Voor zestig cliënten wordt nog een locatie gezocht.</p> <p>Cluster Zeist II In 2008 is gewerkt aan de realisatieovereenkomst Leeuwenhorst. Deze zal in 2009 worden ondertekend. De bouwvergunning voor het detentiecentrum op Kamp van Zeist is rond. Pas na de bouw en de verplaatsing van het militair luchtvaartmuseum kan het overige gebied worden heringericht als groene bestemming.</p> <p>Cluster Zeist III Dit nog niet officieel vastgestelde cluster kent een aantal projecten die reeds in vergevorderd stadium van voorbereiding zijn. Het ecoduct Beukbergen is aanbesteed; in 2009 wordt gestart met de bouw. Ook het ecoduct van Prorail is aanbesteed; deze wordt naar verwachting in 2011 opgeleverd. De aankoop van de Ericaterreinen is gestart in 2008, inmiddels zijn ongeveer veertig van de 88 terreinen aangekocht. Het project Huis ter Heide West is opgestart in 2008. Naar verwachting is het programma van Eisen van Huis ter Heide West medio 2009 gereed.</p> <p>Vliegbasis Soesterberg In 2008 is het ruimtelijk plan gereed. Het voldoet aan de saldobenadering getoetst door het ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit. Dit betekent dat de vliegbasis een hoogwaardig ecologische invulling krijgt. Vooralsnog lijkt het dat ook de grondexploitatie sluitend is. Enige vertraging is opgelopen vanwege de onderhandelingen met betrekking tot de aankoop van de grond met het Rijk die nog niet geheel zijn afgerond. Zodra dit het geval is wordt het ruimtelijk plan definitief.</p>	
Risico's	Opvallend is dat de groene projecten makkelijker realiseerbaar zijn dan de projecten met een bouwopgave. Dit tegen de verwachting in bij de start van dit programma. Door deze vertraging wordt risico gelopen aan de inkomstenkant en is er tevens sprake van rentederving. De stuurgroep Hart van de Heuvelrug zal in begin 2009 met een voorstel komen voor de gemeenteraden en Provinciale Staten om de risico's af te dekken.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Aantal hectares nieuwe natuur	10,4	10,4
Aantal hectares heringerichte, bestaande natuur	5,8	5,8

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Uitvoering cluster Soest 1	1,2,3,4,5	10,4	10,4
Uitvoering cluster Zeist III		5,8	5,8

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	12.044	4.972	1.415	1.208	5.864
Baten	455	347	108	56	52
Saldo	11.589	4.625	1.307	1.152	5.812

Van te voren werd ingeschat dat voor cluster Zeist III nog extra onderzoeken of rapportages nodig waren, maar dit is tot een minimum beperkt. Hierdoor is er iets van de budgetruimte over gebleven.

Projectnr. 3	Hart van de Heuvelrug Uitvoeringsprojecten	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ - (verevening)	
Looptijd	2004 - 2015	
Projectleider	Dhr. Ing. R. Jonge Poerink	
Doel	Het uitvoeren van projecten als onderdeel van het programma Hart van de Heuvelrug. Dat programma heeft als doel het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit Hart van de Heuvelruggebied, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de ontwikkeling van een robuuste groene hoofdstructuur.	
Wat is gedaan?	<p>De provincie is trekker van de projecten Oostelijke corridor, Kodakterrein en Jessurunkamp en samen met Soest van het project Richelleweg.</p> <p>Binnen het project Oostelijke corridor is de herinrichting van de Oude Kamp (het gebied tussen het ecoduct over de A28 en het geplande ecoduct over de N237) afgerond. Het is geschikt gemaakt als verblijfs- en migratiegebied voor bos- en heidesoorten. De verwerving van de gronden en opstellen ter hoogte van het geplande ecoduct over de N237 is voortgezet, maar nog niet afgerond. Met het opstellen van het ontwerp voor het ecoduct wordt gewacht tot er duidelijkheid bestaat over de verwerving.</p> <p>De sloop en sanering van het Kodakterrein is afgerond en het terrein is ingericht als natuurgebied met recreatief medegebruik (deels bos, deels duinen, reliëf). Schoolkinderen uit Soest hebben het 1.000 bomenbos aangeplant.</p> <p>De sloop van de opstellen van Jessurunkamp is gestart. Door het Kuypersgenootschap is bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen een verzoek ingediend om enkele gebouwen en bouwwerken aan te merken als rijksmonument. Die procedure loopt nog en belemmert de sloop voor een deel.</p> <p>In relatie tot Richelleweg hebben wij een nieuw besluit genomen over het bestemmingsplan Hart voor Groen van de gemeente Soest. Dit naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State van juli 2007 inzake dit bestemmingsplan. Tegen het nieuwe besluit is wederom beroep ingesteld. De uitspraak van de Raad van State moet worden afgewacht. De onderhandelingen met Domeinen over de verwerving van Richelleweg zijn in 2008 nagenoeg afgerond.</p>	
Risico's	<p>Raad van Stateprocedure bestemmingsplan Hart voor Groen: deze leidt tot vertraging en tot latere opbrengsten (en daarmee hogere rentelasten). Geen zekerheid over standpunt Raad van State.</p> <p>Aanwijzen objecten Jessurunkamp als rijksmonument: de kans is zeer klein gezien het beperkt cultuurhistorisch belang van de betreffende objecten en terughoudendheid bij het Rijk bij aanwijzen van objecten als rijksmonument.</p>	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Versterken aaneengesloten oppervlakte natuurgebied (in hectares)	5	5

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Opstellen en uitvoeren sloop- en inrichtingsplannen	1	2	2
Opstellen ontwerp voor ecoduct	2	1	-
Opstellen inrichtingsplan ecologische verbindingzone		1	1

Het ontwerp voor het ecoduct is nog niet opgesteld in afwachting verwerving.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	40.577	8.580	7.333 ¹	3.461	3.872
Baten	40.577	8.580	7.333	3.461	3.872
Saldo	-	-	-	-	-

Het restantbudget wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere uitgave van € 3.646.000 op het onderdeel Oostelijke Corridor. De verwerving van de gronden is hier stilgelegd, omdat er nog geen bestuurlijke goedkeuring is.

---

¹ In de najaarsrapportage is de begroting aangepast naar € 7.333.000. Hierbij is een bedrag van € 4.305.000 toen niet gecorrigeerd, waardoor het bedrag op het programma hoger is.

Projectnr. 4	Huisvesting (voorheen NOVA)	Dhr. J. Binnekamp
Verbonden programma	1.4 Bedrijfsvoering	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 13.200.000 ²	
Looptijd	2006 – 2011	
Projectleider	Dhr. H. Janssen MSc	
Doel	Vervangende huisvesting voor de provinciale organisatie	
Wat is gedaan?	<p>In februari 2008 is een time-out periode ingelast om de uitgangspunten van het oorspronkelijke nieuwbouwplan NOVA opnieuw te wegen. Dit heeft geleid tot een hernieuwde huisvestingsstrategie, te weten het huidige provinciehuis op termijn te verlaten, de huidige locatie vrij te geven voor herontwikkeling en een andere locatie te zoeken. Op 4 juli 2008 hebben Provinciale Staten besloten het NOVA-project stop te zetten. Het gevolg van stopzetting NOVA was dat de Sterren en de Toren langer geschikt gehouden moesten worden voor huisvesting en dat de gehuurde ruimtes voor tijdelijke huisvesting (Bloeyendaal I en II) niet langer in de huidige omvang aangehouden hoefden te worden. In de periode juli tot september 2008 is een plan van aanpak uitgewerkt voor opknappen van de Sterren en overgedragen aan de afdeling Facilitaire Service. Er zijn inspanningen gedaan om de doorlopende maandlasten van de tijdelijke huisvesting terug te dringen. Bloeyendaal II is voor de gehele huurperiode doorverhuurd. Vanaf stopzetting NOVA zijn verschillende huisvestingsopties geanalyseerd, waarvan een deel verder is uitgewerkt. Door de onzekerheid die als gevolg van de financiële crisis op de vastgoedmarkt is ontstaan, is het niet mogelijk gebleken de resterende huisvestingsopties voldoende uit te werken om tijdig een locatiekeuze mogelijk te maken. Op 18 november 2008 is aan Provinciale Staten gemeld dat de deadline voor een uitgewerkt plan voor een nieuwe locatie niet gehaald kon worden. Een formeel besluit ten aanzien van de locatie wordt naar verwachting in de eerste helft 2009 voorgelegd.</p>	
Risico's	De recessie heeft gevolgen voor de vastgoedmarkt en raakt daarmee het project (verwerven nieuwe locatie, afstoten huidige locatie). De burger zal extra kritisch zijn op overheidsuitgaven ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering en positief staan tegenover extra investeringen ter ondersteuning van die vastgoedmarkt en het doen van investeringen ten gunste van de werkgelegenheid.	

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Medewerkers en statenleden zullen betrokken zijn bij de keuze van architectonische trend		X	

Doordat de oorspronkelijke nieuwbouwplannen NOVA niet worden gerealiseerd, is deze prestatie-indicator in 2008 niet van toepassing.

Totalen van de lasten en baten van dit project					Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	13.200	1.436	3.975	3.826	7.938	
Baten	-	-	775	1.040	1.040	
Saldo	13.200	1.436	3.200	2.786	8.978	

Als gevolg van het stopzetten van NOVA is bij de najaarsrapportage 2008 het NOVA-budget met € 2,281 miljoen naar beneden bijgesteld en aan de projectreserve toegevoegd. De resterende kosten in 2008, voornamelijk doorlopende huurkosten Bloeyendaal I en voorbereidingskosten, blijven binnen het resterende budget. Het overschot van € 0,414 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet uitbetalen van makelaarscourtage. Dit omdat er door het bureau geen nieuwe huurder is gevonden voor Bloeyendaal.

² Het oorspronkelijke budget € 13.900.000 is met € 700.000 verminderd vanwege het niet kunnen realiseren van de besparing op de exploitatie tijdens de bouw.

Projectnr. 5	Utrecht e-Provincie	Dhr. J. Binnekamp
Verbonden programma	1.4 Bedrijfsvoering	
Verbonden uitv. progr.	11 Bestuur en middelen	
Totaalbudget	€ 5.100.000 Utrecht e-Provincie (uitvoeringsprogramma)	
Looptijd	2007-2011	
Projectleider	Dhr. P.J.M. Mallens	
Doel	<p>Het programma Utrecht e-Provincie is gestart als onderdeel van ons uitvoeringsprogramma om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een brede verbetering van de elektronische provincie te realiseren; • de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren en om een transparante en dienstverlenende provincie te zijn; • (regionale) samenwerking mogelijk te maken met elektronische dienstverlening. <p>Kortom: een provincie te zijn waar je op het internet zaken mee kunt doen.</p>	
Wat is gedaan?	<p>De bestuurlijke besluitvorming over het project is eind 2008 afgerond, maar de voorbereidende werkzaamheden zijn al in de loop van 2008 verricht. De programmaorganisatie is opgezet en onder verantwoordelijkheid van een programmadirecteur gebracht.</p> <p>In een e-Agenda zijn alle inspanningen op het terrein van de elektronische overheid binnen de provincie vastgelegd en zijn daarover resultaatafspraken gemaakt. Bijbehorende monitoring en rapportage is opgezet. Lopende initiatieven voor ontwikkeling van basisvoorzieningen zoals DIVA, Portaal, basisregistraties en e-dienstverlening zijn onder coördinatie van het programma gebracht. Het programma geeft invulling aan het nieuwe Nationale Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-Overheid (NUP).</p> <p>Binnen het uitvoeringsprogramma zijn de volgende zaken gerealiseerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een eerste eenvoudige versie van het digitale loket is online, onder andere om de relaties van de provincie eenvoudig naar subsidies te kunnen laten zoeken; 2. voorbereidingen zijn getroffen voor bekendmakingen aanbesteding in 2009; 3. wegwerkzaamheden zijn digitaal ontsloten via de provinciale website; 4. een twintigtal nieuwe elektronische formulieren, onder andere omtrent de zwemwaterkwaliteit; 5. provincie is BurgerServiceNummer-proof, koppeling met GBA is voorbereid, implementatie in 2009; 6. burgers kunnen de provinciale wet- en regelgeving vinden op de website en via overheid.nl; 7. een reeks van nieuwe websites zoals ikgaverder.nl, cultuurutrecht.nl, fietsenindeprovincie.nl; 8. op ROV-utrecht.nl zijn sinds 2008 verkeersveiligheidsgegevens online; 9. digitaal systeem om de voortgang van projecten Agenda Vitaal Platteland (AVP) te volgen; 10. als eerste overheidsinstelling is een digitaal ruimtelijk plan via internet aangeboden aan burgers en overheden volgens de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening; 11. een derde plek bij de vergelijking van provincies op het gebied van e-Overheid. 	
Risico's	<p>Vanwege besluitvorming omtrent het programma is de officiële startdatum niet helemaal gehaald. Als gevolg daarvan wijkt het programma iets af van de oorspronkelijke planning. De binnen het programma onderkende risico's zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • afhankelijkheid van landelijk tempo. Resultaten zijn vaak afhankelijk van landelijke trajecten; • frequent politieke besluitvorming nodig in combinatie met duur van aanbestedingsprocedures; • veelheid van trajecten kan leiden tot onoverzichtelijkheid; • financieel: door onvoorziene omstandigheden kunnen extra kosten ontstaan; • betrokkenheid interne organisatie moet nog verder geoptimaliseerd worden. 	

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	0	0	0	0	0
Lasten uitv progr	5.100	0	675	367	4.733
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	5.100	0	675	367	4.733

De onderuitputting in 2008 is een gevolg van de later dan verwachte besluitvorming omtrent het programma Utrecht e-Provincie. Dit heeft geleid tot terughoudendheid bij het nemen van initiatief. In de periode september tot november zijn alle uitgaven tijdelijk bevroren. De werkzaamheden van deelprojecten zijn deels verschoven naar 2009.

Projectnr. 6	Portaal	Dhr. J. Binnekamp
Verbonden programma	1.4 Bedrijfsvoering	
Verbonden uitv. progr.	11 Bestuur en middelen	
Totaalbudget	€ 1.489.000	
Looptijd	2007-2011	
Projectleider	Dhr. J. Wenderich	
Doel	Het project Portaal zorgt voor het ontwikkelen van de infrastructuur voor en het in productie nemen van het provinciale portaal.	
Wat is gedaan?	Het projectplan is ontwikkeld (doorstart Internetportaal) en een Europese aanbesteding is uitgezet. De opdracht voor realisatie is niet gegund, de aanbesteding van het project Portaal is stopgezet.	
Risico's	In 2009 zal een nieuw project moeten worden geformuleerd om de bestaande website te vervangen. Een mogelijk risico is dat het projectbudget de beschikbare middelen overstijgt. De verwachting is dat een dergelijke overschrijding in de orde van grootte van maximaal 25 procent ligt. Een tweede risico is dat een vertraging van de vervanging van de website gevolgen heeft voor het behalen van de ambities zoals zijn vastgesteld voor het programma e-Provincie. Een vertraging van een half jaar tot een jaar op de oorspronkelijke planning is de marge voor tijdige oplevering door het programma e-Provincie. Deelrisico's zijn 'te weinig concurrerende reacties op de aanbesteding' en 'onvoldoende draagvlak voor het project'.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.		

Tot op het moment van besluit tot gunning is volgens plan gewerkt. Door het stopzetten van aanbesteding zijn de verder geplande werkzaamheden niet ten uitvoer gebracht.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	1.289	404	414	345	540	
Lasten uitv progr	200	0	0	14	186	
Baten	0		0	0	0	
Saldo	1.489	404	414	359	726	

De onderbesteding is het gevolg van het besluit om de aanbesteding stop te zetten.

Projectnr. 7	DIVA (Voorheen DigiDiv)	Dhr. J. Binnekamp
Verbonden programma	1.4 Bedrijfsvoering	
Verbonden uitv. progr.	11 Bestuur en middelen	
Totaalbudget	€ 5.000.000	
Looptijd	2006-2011	
Projectleider	Dhr. T. Douma	
Doel	DIVA, voorheen DigiDiv, is een project dat zich richt op het digitaliseren van de werkprocessen binnen de provincie Utrecht. Het doel is inrichten van het beheer van elektronische dossiers en het leveren van elektronische werkprocesondersteuning.	
Wat is gedaan?	Projectplan DIVA is vastgesteld door de regiegroep DIVA. De Implementatiestrategie voor digitalisering is vastgesteld. Hierin is bepaald dat de implementatie van de digitalisering in 2009 plaatsvindt bij de afdelingen Vergunningverlening, Handhaving en Ruimte (eerste fase) en in 2010 bij de rest van de organisatie (fase 2). De aanbestedingsstrategie is vastgesteld. Voor de eerste fase wordt een EU-aanbesteding gedaan voor de aanschaf van een documentmanagementsysteem. Na evaluatie van deze fase wordt voor de tweede fase een nieuwe EU-aanbesteding gestart. De offerteaanvraag en het Programma van eisen voor Europese aanbesteding van het documentmanagementsysteem is gepubliceerd op 28 november 2008.	
Risico's	Zoals in de Voorjaarsnota 2008 is aangegeven is de planning met vier maanden vertraagd. De hierop aangepaste planning voor fase 1, einddatum vierde kwartaal 2009, verloopt volgens deze planning. Er zijn op dit moment geen knelpunten.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Transparantie documentaire informatievoorziening door middel van teruglevering statusinformatie met betrekking tot voortgang brieven en aanvragen (elektronische communicatie)	Onbekend	Nog niet van toepassing
Bewaking doorlooptijden klantprocessen, waardoor betere informatievoorziening naar klanten / website	Onbekend	Nog niet van toepassing

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Aantal geraadpleegde e-dossiers	1	Onbekend	Nog niet van toepassing
Aantal klachten over de doorlooptijd	2a	Onbekend	Nog niet van toepassing
Aantal aanvragen dat door de vastgestelde doorlooptijd gaat	2b	Onbekend	Nog niet van toepassing

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	5.000	410	500	403	4.187	
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0	
Baten	0	4	0	0	4	
Saldo	5.000	406	500	403	4.191	

Door de vertraging in de planning is een deel van de geplande externe inhuur doorgeschoven naar 2009.

Projectnr. 8	Stichtse Lustwarande	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	Ruimte	
Totaalbudget	€ 6.362.000. Dit project is met € 630.000 gekort (stofkamoperatie).	
Looptijd	2002 tot en met 2008	
Projectleider	Mw. C. Bugter / J.J. Koevoets	
Doel	<p>De Stichtse Lustwarande (SLW) is rond 1850 ontstaan als een vakantiegebied voor de rijken uit Amsterdam en Utrecht. Zij lieten prachtige landhuizen bouwen met daaromheen tuinen zo groot als parken in de Engelse en Franse landschapsstijl. De letterlijke vertaling is Utrechts (Stichtse), plezier (Lust), wandel/jachtgebied (Warande). De SLW loopt van De Bilt tot aan Rhenen. Als een kralensnoer slingeren de landgoederen en buitenplaatsen zich langs de provinciale weg N225.</p> <p>De SLW is van grote historische waarde en daarnaast wordt er veel gerecreëerd. Daarom moet zoveel mogelijk bewaard, beschermd en waar mogelijk hersteld worden. Met het project SLW wil de provincie Utrecht de kwaliteit van de landgoederenroute versterken door middel van projecten op het vlak van natuur en landschap, cultuurhistorie en verkeer. De provincie stimuleert betrokken partijen waar mogelijk de "Stichtse" principes toe te passen. Ook wil de provincie met het project de SLW in de rest van Nederland meer op de kaart zetten. Het gedachtegoed van de SLW is bekend bij de betrokken partijen. Van de 49 voorbeeldprojecten zijn er 37 uitgevoerd, acht vervallen en vier lopend. De bekendheid en zichtbaarheid van het gebied is enorm vergroot. De SLW is als merknaam neergezet middels een eigen website: www.stichtse-lustwarande.nl.</p>	
Wat is gedaan?	Conform planning is de ecopassage in juli 2008 opgeleverd door aannemer Heijmans. Het Utrechts Landschap heeft eind 2008 de rasters en hekken ter geleiding van de fauna geplaatst.	
Risico's	De beoogde einddatum 1 januari 2009 is gehaald. Het project is afgerond en door ons in december 2008 afgesloten. Borging van de SLW-principes vindt plaats bij het programmabureau Heel de Heuvelrug. De vier nog lopende projecten zullen door het programmabureau worden afgerond.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Ondersteunen van derden die bijdragen aan de versterking van de identiteit van de SLW	21	16 (1 vervallen) (4 lopend)

Voor 2008 was verwacht dat 21 projecten zouden worden uitgevoerd. Het project Groene Entree Leersum is echter vervallen, omdat het project niet door de gemeenteraad van de Utrechtse Heuvelrug is gekomen. Vier projecten zijn momenteel nog in uitvoering. De vertraging is met name ontstaan door het te doorlopen vergunningstraject.

Totalen van de lasten en baten van dit project					Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	6.362	3.427	2.617	2.065	870	
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0	
Baten	0	80	0	0	80	
Saldo	6.362	3.347	2.617	2.065	950	

Toelichting op bedragen

Het Agenda 2010-project SLW bevindt zich in de afrondingsfase. Door de verschuiving van de afrekening van vier beschikkingen en een aanbestedingsvoordeel zijn in 2008 de kosten lager gevallen dan verwacht.

Projectnr. 9	Versterken Grebbelinie	Mw. A.H. Raven BA
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 1.400.000 (oorspronkelijk € 1,5 miljoen waarvan €100.000 gestort in reserve Aankoop Fort aan de Buursteeg)	
Looptijd	2005-2008	
Projectleider	Dhr. Ir. J. Bos	
Doel	Het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en functionaliteit van de Grebbelinie in cultuurhistorisch, recreatief-toeristisch en landschappelijke zin.	
Wat is gedaan?	De voorgenomen activiteiten in 2008 zijn grotendeels gerealiseerd, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> • bijdrage herstel Fort Daatselaar; • plan van aanpak Lambalgen; • bijdrage bezoekersknooppunt Grebbelinie; • Grebbeliniedag; • website www.grebbelinie.nl geupdate; • opstellen educatieplan gestart; • fotowedstrijd; • ontwerphandreiking Grebbelinie; • inspiratieboek; • cultuurplan en drukwerk nieuwe huisstijl. 	
Risico's	Het project is in 2008 afgerond. Extra kosten of meerkosten kunnen wel als risico gezien worden, maar deze komen ten laste van het project Grebbelinie boven water.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.		

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.			

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	1.400	945	455	450	5	
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0	
Baten	0	0	0	0	0	
Saldo	1.400	945	455	450	5	

Projectnr. 10	MAP-project: Linschoterwaard	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	Ruimtelijke ontwikkeling	
Totaalbudget	€ 579.000. Dit project is met € 50.000 gekort (stokamoperatie).	
Looptijd	2005 tot en met 2010	
Projectleider	Dhr. H. Boom	
Doel	Met het project Linschoterwaard levert de provincie een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied Linschoterwaard door met name de landbouwkundige structuur te versterken. Daarnaast ook door de recreatieve, ecologische en landschappelijke structuren te versterken, de cultuurhistorische waarden van het gebied te behouden en de waterknelpunten in de regio op te lossen.	
Wat is gedaan?	De financiën zijn in 2007 geprogrammeerd in het AVP-programma van de Utrechtse Waarden. In 2008 zijn voor wat betreft kavelruil verdere mogelijkheden voor grondverwerving verkend. Er is veel tijd gestopt in een concrete aankoop/verplaatsing. Dit is op het allerlaatste moment door één van de betrokken agrariërs geannuleerd. In 2008 is verder het project Handboek Groene Bebouwingslinten afgerond met de presentatie van het Handboek: Linten in de Leegte en heeft het project Agrarisch Ondernemerschap een vervolg gekregen in de vorm van een tweede bijeenkomst. Er is gestart met een initiatiefgroep energie. Het projectgebied wordt opgenomen in het in 2009 op te stellen grondstrategieplan van de Utrechtse Waarden.	
Risico's	Het project ligt voor het onderdeel agrarische structuurversterking niet op schema. Dit is mede veroorzaakt door de ontwikkelingen op de agrarische grondmarkt van de afgelopen jaren. Er is wat betreft grondverwerving/bedrijfsverplaatsing veel meer tijd nodig dan is voorzien. Uitgangspunt is dat de doelen in de AVP-periode (tot 2013) worden gehaald.	

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	579	135	6	6	438	
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0	
Baten	0	0	0	0	0	
Saldo	579	135	6	6	438	

Projectnr. 11	MAP-project Groot Mijdrecht Noord	Dhr. Drs. W.M. de Jong
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	Ruimtelijke ontwikkeling	
Totaalbudget	€ 1.000.000. Dit project is met € 200.000 gekort (stofkamoperatie).	
Looptijd	2005 tot en met 2007	
Projectleider	Mw. C. Bisseling	
Doel	<p>Het realiseren van een duurzame, haalbare, betaalbare inrichting van de polder Groot Mijdrecht Noord, met als belangrijke elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • waterproblematiek in en om De Ronde Venen duurzaam oplossen; • versterking en behoud van de ruimtelijke kwaliteit; • realiseren van schakel in EHS en Groene Ruggengraat; • kansen benutten voor recreatie, toerisme en economische ontwikkeling in het landelijk gebied. 	
Wat is gedaan?	<p>Wij hebben in augustus 2007 - na afstemming met de statencommissie Ruimte, Groen & Water - besloten tot de instelling van een gezaghebbende commissie van onafhankelijke deskundigen op het gebied van water en bodemdaling. Deze commissie (onder leiding van dhr. J. Remkes) heeft op 21 januari 2008 haar bevindingen over de volledigheid en juistheid van feiten en onderzoeken op het gebied van water en bodem in de polder gepresenteerd. De commissie heeft geconstateerd dat de situatie in Groot Mijdrecht Noord (GMN) niet duurzaam is, ernstiger is dan in vergelijkbare droogmakerijen en dat maatregelen nodig zijn. Tegelijk constateert de commissie dat nader onderzoek noodzakelijk is, omdat de onderzoeken te weinig inhoudelijke samenhang vertonen, de studies te weinig zijn toegesneden op GMN en er te weinig kwaliteitsborging heeft plaatsgevonden. Wij hebben deze conclusies op 19 februari omarmd en besloten tot uitvoering van aanvullend onderzoek naar verbetering van het grondwatermodel, de bodemdaling en perspectieven voor de landbouw en de interesse van drinkwaterbedrijven in drinkwaterwinning in GMN. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd en hieruit is geconstateerd dat er nu voldoende duidelijkheid is over de feiten en cijfers.</p> <p>Op 28 oktober 2008 hebben wij het standpunt ingenomen dat géén van de zes strategieën tegelijk én betaalbaar én duurzaam is. Basis voor dit besluit zijn de bestaande en aanvullende onderzoeken en het afwijzende standpunt van het Rijk over woningbouw in GMN. Voorts is besloten dat er een combinatievariant moet worden opgesteld, die moet voldoen aan de volgende vier voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een zo duurzaam mogelijk watersysteem. Hiervoor is het noodzakelijk dat het waterpeil in een nader te bepalen deel van de polder wordt verhoogd; • versterking van de natuurwaarden en het realiseren van een verbinding tussen Botshol en de (nog te ontwikkelen) natuur in Marickenland; • een voor de komende tientallen jaren blijvende landbouwfunctie in een deel van de polder; • zicht op financiële dekking. <p>Provinciale Staten hebben op 8 december 2008 met ons voorstel ingestemd. Daarbij wordt nog bezien of het mogelijk is de combinatievariant onder verantwoordelijkheid van een gebiedscommissie te laten plaatsvinden.</p> <p>Het project is één van de iconoprojecten in het Uitvoeringsprogramma Groene Hart en is opgenomen in het kabinetsprogramma Randstad Urgent.</p> <p>Het project MAP-GMN is bij deze afgerond. Het project GMN is inmiddels een apart concern-project in het kader van het Coalitieakkoord. In het vervolg wordt ook in dat kader gerapporteerd.</p>	
Risico's	<p>Met name door de uitvoering van de aanvullende onderzoeken is de besluitvorming vertraagd met circa een half jaar. Besluitvorming door provinciale staten moet nu plaatsvinden voor de zomer 2009. Gezien de complexiteit en gevoeligheid bestaat het risico op extra vertragingen. Extra vertraging verkleint echter aanzienlijk de kansen op een financiële bijdrage van het Rijk. Hierbij gaat het, onder voorwaarden, om een bijdrage van € 20 miljoen van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening & Milieubeheer en een bijdrage van € 20 - 30 miljoen van het ministerie van Verkeer & Waterstaat.</p>	

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	1.000	672	593	576	-248
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0
Baten	0	266	0	0	266
Saldo	1.000	406	593	576	18

Projectnr. 12	Groot Mijdrecht Noord (coalitiegeden)	Dhr. Drs. W.M. de Jong
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	Water	
Totaalbudget	€ 23.000.000	
Looptijd	2008-2011	
Projectleider	Mw. C. Bisseling	
Doel	<p>Het realiseren van een duurzame, haalbare, betaalbare inrichting van de polder Groot Mijdrecht Noord (GMN), met als belangrijke elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • waterproblematiek in en om De Ronde Venen duurzaam oplossen; • versterking en behoud van de ruimtelijke kwaliteit; • realiseren van schakel in EHS en Groene Ruggengraat; • kansen benutten voor recreatie, toerisme en economische ontwikkeling in het landelijk gebied. 	
Wat is gedaan?	Verwezen wordt naar de tekst van het MAP-project: Groot Mijdrecht Noord.	
Risico's	Verwezen wordt naar de tekst van het MAP-project: Groot Mijdrecht Noord.	

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	0	0	0	0	0
Lasten uitv progr	23.000	0	0	0	23.000
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	23.000	0	0	0	23.000

Projectnr. 13	MAP-project: Binnenstedelijke woningbouw Utrecht / Amersfoort	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	Ruimtelijke ontwikkeling	
Totaalbudget	€ 6.500.000	
Looptijd	2005 tot en met 2007	
Projectleider	Dhr. Drs. H. Schoemaker	
Doel	Bijdrage aan de realisatie van een aantal belangrijke projecten van bovenlokaal belang met betrekking tot binnenstedelijke woningbouw Utrecht en Amersfoort. Daarbij kan het zowel gaan om de voorbereiding als om de uitvoering zelf.	
Wat is gedaan?	<p><i>Deelprojecten Amersfoort</i> De gemeente heeft voldaan aan de prestatie-eisen voor de revitalisering van Euterpeplein (onder andere start uitvoering herinrichting) en aan de stadsentree Hogeweg (ontwikkelingsplan en zekerheid voor minmaal tachtig procent levensloopbestendige woningen).</p> <p><i>Deelprojecten Utrecht</i> De gemeente heeft voldaan aan prestatie-eisen herontwikkeling Talmalaan (onder andere uitvoeringsovereenkomst, verlegging weg) en de vernieuwingsoperatie Kanaleneiland-centrum (onder andere samenwerkingsovereenkomst, fysieke start).</p>	
Risico's	Dit MAP-project is in 2008 afgerond.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Herinrichting openbare ruimte Euterpeplein	2 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal
Afronding Ontwikkelingsplan	2 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal
Fysieke start uitvoering beide projecten Utrecht	2 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	6.500	6.505	0	0	-5
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	6.500	6.505	0	0	-5

Projectnr. 14	MAP-project: Ontwikkeling / vaststellen MAP	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	Ruimtelijke ontwikkeling	
Totaalbudget	€ 482.000. Oorspronkelijk € 532.000 (€ 355.000 + € 177.000 restant budget beëindigd deelproject regionaal bedrijventerrein Woerden). Dit project is met € 50.000 gekort (stofkamoperatie).	
Looptijd	2005 tot en met 2007	
Projectleider	Mw. Ir. A.B.W.M. van der Pas	
Doel	MAP 2005-2007: uitvoering vitale dossiers van het ruimtelijke beleid middels afzonderlijke projecten en voorbereiding opvolger Ruimtelijk Actieprogramma (RAP). In 2007 is de looptijd verlengd tot 2008 in verband met afronding projecten en opstart RAP.	
Wat is gedaan?	In 2008 zijn de thematische acties uit het MAP afgerond of in het RAP ondergebracht, zoals gepland. Het advies actief grondbeleid is geschreven en de activiteiten rondom windenergie, nieuwe Wet ruimtelijk ordening en kwaliteitsimpuls werklocaties kenden een doorstart in het RAP. Ook zijn de projectopdrachten en -plannen voor de nieuwe projecten op vitale dossiers in het ruimtelijk domein ontwikkeld waarna deze konden worden opgenomen in het RAP.	
Risico's	Het project MAP 2005-2007 is in 2008 afgerond.	

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	482	53	418	322	107
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	482	53	418	322	107

De werkelijke kosten zijn als volgt te splitsen: materiële € 175.000 en apparaatskosten € 147.000. Begroot waren uitgaven voor de opzet van een Integraal en afgestemd grondbeleid, met name inhuur kwartiermaker planeconoom. In het najaar van 2008 is besloten niet door te gaan met de voorgenomen opzet van de Integraal en afgestemd grondbeleid. Daardoor vervielen eind 2008 de noodzakelijke kosten voor de kwartiermaker en overige kosten. De kosten voor de opzet van een Integraal en afgestemd grondbeleid zullen in 2009 op CP RAP drukken.

Projectnr. 15	Fort bij Vechten	Mw. A.H. Raven BA
Verbonden programma	2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
Verbonden uitv. progr.	Niet van toepassing	
Totaalbudget	€ 7.242.000	
Looptijd	2003-2013	
Projectleider	Dhr. P.H. Oussoren	
Doel	Het doel van dit project is het ontwikkelen van Fort bij Vechten tot een cultureel en recreatief centrum met centraal daarin een nationaal liniecentrum. Fort bij Vechten moet een open, bereikbaar recreatiegebied zijn waar zowel oude als nieuwe cultuur een plaats kunnen vinden. Het liniecentrum is gericht op een breed publiek en vraagt aandacht voor de cultuurhistorie, maar heeft ook oog voor de linietoekomst, de natuur en de architectuur. Voor de exploitatie zal een marktpartij worden geselecteerd.	
Wat is gedaan?	Doelstelling in deze fase is het sluiten van een bestuursovereenkomst waarin afspraken tussen de publieke partijen worden vastgelegd en het selecteren van een toekomstig exploitant. Hiervoor zijn in 2008 alle noodzakelijke bouwstenen uitgewerkt. Het gaat daarbij om zowel inhoud, vorm als financiën. Inhoudelijk zijn de scope, de randvoorwaarden en een programma van eisen, wensen en terugvalopties in beeld gebracht. Wat betreft vorm is de samenwerking met marktpartijen en het verdelen van verantwoordelijkheden en risico's uitgewerkt. Marktconsultatie heeft plaatsgevonden in een besloten bijeenkomst en middels afzonderlijke gesprekken. Financieel is een bijgestelde businesscase, kostenraming en risicoanalyse vastgesteld. Al deze bouwstenen dragen bij aan een gedegen besluitvorming en een gefundeerde start van de selectie van een marktpartij in 2009. Belangrijke mijlpaal is het kabinetsbesluit om van de Nota Ruimte-gelden € 35 miljoen beschikbaar te stellen voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Naar verwachting betekent dit een bijdrage van circa € 9 miljoen voor Fort bij Vechten. Eind 2008 is gestart met het deelproject Herontwikkeling Fort bij Vechten fase 1, gericht op het versneld uitvoeren van een aantal restauraties aan gebouwen en terrein. Ten aanzien van parkeren en ontsluiting van het fort heeft de Enveloppecommissie Rijnauwen-Vechten onderzoek uitgevoerd. Reële opties zijn het verbreden van de tunnel onder de A12 en/of aansluiting op de toekomstige provinciale weg (Rijsbruggerwegtracé), afhankelijk van de ontwikkelingen binnen het project A12 Salto. Het parkeerterrein komt aan de oostzijde met mogelijk een overloopterrein op/nabij de verzorgingsplaats De Forten op de A12. Tenslotte zijn nog een aantal noodzakelijke natuuronderzoeken uitgevoerd.	
Risico's	Er wordt nadrukkelijk opgemerkt dat het beschikbare budget (Europese, rijks-, provinciale en overige bijdragen uit POP, BIRK, AVP, Agenda 2010 en eventuele cofinanciers) van circa € 20 miljoen onvoldoende is om de ambities uit het Masterplan van ruim € 30 miljoen te realiseren. Wellicht zal een deel van de gebouwen en/of het terrein niet voor 2013 gerestaureerd kunnen worden.	

In de Begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project					Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	7.242	1.765	425	310	5.167	
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0	
Baten	0	457	0	0	457	
Saldo	7.242	1.308	425	310	5.624	

Toelichting op bedragen

Het project verkeert in de voorbereidingsfase, waarbij momenteel gewerkt wordt aan een bestuursovereenkomst. De aanbestedingsprocedure start medio 2009.

Projectnr. 16	Platteland in ontwikkeling	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 1.438.000	
Looptijd	2005-2008	
Projectleider	Dhr. Ing. H. van Arkel	
Doel	<p>De provincie Utrecht zet in op een veelzijdig en vitaal Utrechts platteland. Met het oog op een vitaal platteland moet het sociale, economische en groene kapitaal van het platteland worden behouden en versterkt. Plattelandsontwikkeling is daarbij één van de instrumenten. De provincie wil hierbij een ondernemende partner zijn. Voor de periode 2005 tot en met 2008 wordt hiervoor op projectmatige wijze uitvoering gegeven aan de visie en het activiteitenprogramma Platteland in ontwikkeling. De ambities van dit programma zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vraaggericht ondernemen voor de Utrechtse samenleving; 2. benutten van het Utrechtse natuurlijke en sociale kapitaal; 3. ruimte voor experimenten. 	
Wat is gedaan?	<p>Het concernproject Platteland in Ontwikkeling is in 2008 afgerond en wordt met ingang van 2009 geïntegreerd in de Agenda Vitaaal Platteland (AVP).</p> <p><i>AVP</i> Bij plattelandsontwikkeling hebben wij verbeteringen doorgevoerd bij de subsidieverlening voor projecten, omdat het proces als te ingewikkeld werd ervaren. Hiertoe zijn de artikelen over plattelandsontwikkelingen in het subsidiekader AVP aangepast.</p> <p><i>Groenblauwe diensten</i> In 2008 is gestart met de pilot Groenblauwe diensten in het gebied Utrecht-West. Hier kunnen diensten worden afgesloten op het gebied van natuur, landschap, waterberging en recreatie. De Verordening kleine landschapselementen is uitgebreid met de mogelijkheid om waardecensatie te verstrekken wanneer landbouwgronden worden ingericht ten behoeve van natuur- en landschapselementen.</p> <p><i>Plattelandsontwikkeling</i> De provincie heeft een stimulerende en adviserende rol vervuld bij diverse projecten op het gebied van plattelandsontwikkeling. In 2008 zijn vooral de complexere projectideeën begeleid tot goede projecten zowel betreffende de inhoud als qua samenwerking tussen partijen. De provincie is trekker geweest van het project Voedsel in de Utrechtse Vallei en Eem (samenwerkingsagenda gemeenten). Om het succes van projecten plattelandsontwikkeling uit te dragen, hebben wij in het kader van de voortgangsrapportage in 2008 een projectenbrochure verspreid.</p> <p><i>Europa</i> De relatie met het Europees beleid is evident en ligt voornamelijk op het gebied van landbouwbeleid. De provincie Utrecht heeft met de PURPLE-partners de belangen van plattelandsgebieden onder stedelijke druk ingebracht in de consultatie over de tussentijdse aanpassing van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Tijdens de PURPLE-conferentie in Brussel is onder andere gepleit voor ruimere mogelijkheden van EU-steun voor groene en blauwe diensten. In de tweede helft van 2008 lag het accent op de lobby richting het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Europese instellingen om bij de aanpassing van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in het kader van de health check extra geld en bestedingsmogelijkheden te krijgen voor een breed plattelandsbeleid. In december is duidelijk geworden dat voor de lidstaat Nederland € 80 miljoen EU-geld overgeheveld wordt van boereninkomstensteun naar plattelandsontwikkeling. In PURPLE is de voorbereiding gestart voor een INTERREG-projectvoorstel over peri-urbane landbouw.</p>	
Risico's	Er zijn geen risico's voor dit project.	

In de begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	1.438	762	609	289	387
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	1.438	762	609	289	387

Er is in 2008 een veelheid aan projecten uitgevoerd of gestart. In de praktijk blijkt dat projecten een langere voorbereidings- en doorlooptijd hebben, waardoor de budgetten van 2008 deels niet aangewend zijn. Wij stellen voor een bedrag van € 296.000 over te boeken naar 2009. Dit bedrag is nodig voor de financiering van de uitvoering van reeds geprogrammeerde projecten. Een bedrag van € 24.000 valt vrij naar de algemene middelen.

Projectnr. 17	Reconstructie	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 6.961.000	
Looptijd	2005-2009	
Projectleider	Dhr. Mr. Drs. I.A. Bos	
Doel	Doel van het programma is uitvoering van het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost, voor zover het betrekking heeft op het grondgebied van de provincie Utrecht. Het Reconstructieplan is in januari 2005 door Provinciale Staten van Utrecht en Gelderland vastgesteld. Het Reconstructieplan beoogt een integrale kwaliteitsimpuls van het landelijk gebied voor het reconstructiegebied Gelderse Vallei/Utrecht-Oost. Het Reconstructieplan heeft betrekking op het treffen van maatregelen op het gebied van de ruimtelijke structuur, landbouw, natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie, water, milieu, economie, werkgelegenheid en leefbaarheid.	
Wat is gedaan?	<p>In 2005-2006 is een start gemaakt met de uitvoering van het Reconstructieplan. Voor die jaren is een uitvoeringsprogramma 2005-2006 opgesteld en nagenoeg volledig uitgevoerd.</p> <p>Vanaf 1 januari 2007 maakt de uitvoering van het Reconstructieplan integraal onderdeel uit van de Agenda Vitaal Platteland (AVP). In 2007 is als onderdeel van de AVP het Gebiedsprogramma Reconstructie Eemland-Vallei opgesteld en in november door Provinciale Staten vastgesteld. De uitvoering van de reconstructie is in het kader van de AVP met dezelfde voortvarendheid als in de jaren 2005-2006 voortgezet.</p> <p>De uitgaven in 2008 hebben vooral betrekking op de in 2007 en eerdere jaren aangegane subsidieverplichtingen. In 2008 zijn slechts een beperkt aantal nieuwe verplichtingen aangegaan; verplichtingen die voortvloeiden uit het Uitvoeringsprogramma 2005-2006 of uit de Samenwerkingsagenda. De belangrijkste twee projecten zijn Multifunctioneel centrum Achterberg en de restauratie van landgoed Zuylestein. De nog resterende reconstructiemiddelen zullen vanaf 2009 worden opgenomen in de AVP.</p>	
Risico's	Er zijn geen risico's. Het project Reconstructie wordt voortgezet binnen het programma Agenda Vitaal Platteland.	

In de Begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project				Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	7.609	4.160	700	1.086	2.363
Lasten uitv. progr.	0	0	0	0	0
Baten	648	71	468	464	113
Saldo	6.961	4.089	232	622	2.250

De werkelijke uitgaven van 2008 overschrijden de begrote uitgaven. De uitgaven betreffen vooral de in 2007 aangegane subsidieverplichtingen die in 2008 tot uitbetaling zijn gekomen. In 2008 zijn nog een beperkt aantal nieuwe subsidieverplichtingen aangegaan. Twee daarvan veroorzaken in het bijzonder de overschrijding van de uitgaven in 2008. Dit betreft de projecten Multifunctioneel centrum Achterberg en de restauratie van landgoed Zuylestein. Het project Multifunctioneel centrum Achterberg zou volgens de oorspronkelijke planning voornamelijk gefinancierd worden uit Europese D2-middelen (2000-2007). Doordat de uitvoering is vertraagd, was dit niet meer mogelijk en is het project voor een belangrijk deel uit reconstructiemiddelen gefinancierd en voor het overige uit EU-middelen uit het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP). Het project Restauratie landgoed Zuylestein vloeit voort uit de in 2008 gemaakte afspraken in het kader van de Samenwerkingsagenda. De uitgaven voor dit project waren niet begroot. Omdat financiering uit andere middelen niet mogelijk was, is het project ten laste gebracht van de reconstructiemiddelen. Het project past goed in de uitvoering van het Reconstructieplan.

Projectnr. 18	Gebiedsvisie Vechtstreek	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 340.000	
Looptijd	2006 -2008	
Projectleider	Dhr. Drs. A.K. Evers	
Doel	Doel is het opstellen van een overkoepelende, integrale visie op de kwaliteit van de Vechtstreek, die alle lopende initiatieven in de Vechtstreek bundelt. Hiermee ontstaat een gemeenschappelijk en integraal kader waarbinnen alle partijen in het gebied hun activiteiten kunnen gaan uitvoeren.	
Wat is gedaan?	De gebiedsvisie is vastgesteld door provinciale staten op 19 mei 2008. De gebiedsvisie geeft een overzicht van de projecten en vormt de basis voor de gebiedscommissie Utrecht Midden-Noord. De gebiedscommissie volgens de AVP-systematiek is in de loop van 2008 opgericht en voert de regie over de uitvoering van de projecten die in de gebiedsvisie zijn verzameld.	
Risico's	Er zijn geen risico's; het project is afgerond.	

In de Begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	340	259	90	86	-5
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	340	259	90	86	-5

Projectnr. 19	De Grebbelinie boven water!	Mw. A.H. Raven BA
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	Landelijk Gebied	
Budget	€ 20 miljoen (exclusief cofinanciering)	
Looptijd	2007-2017	
Projectleider	Dhr. ir. J. Bos	
Doel	<p>In het Meerjaren Actieprogramma (MAP) van het Streekplan (2005-2007) is het project Versterken Grebbelinie opgenomen. Sinds 1 januari 2009 is het project onderdeel van één van de vijf gebiedsprogramma's van de Agenda Vitaal Platteland (AVP). De strategische doelen uit het MAP-Streekplan en de gebiedsvisie Grebbelinie zijn voor het programma vertaald naar de volgende doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een betere herkenbaarheid en toegankelijkheid van de gehele Grebbelinie in zowel landschappelijke als cultuurhistorische zin; • betere en meer recreatief toeristische mogelijkheden ten behoeve van de plattelandseconomie; • meer en betere kwaliteit van de natuur en waterberging. 	
Wat is gedaan?	<p>De (deel) projecten worden grotendeels volgens planning uitgevoerd. Sommige projecten lopen door in 2009.</p> <p>De volgende projecten zijn in 2008 gerealiseerd:</p> <p><i>Sleutelproject 1: Fort aan de Buursteeg</i> Voorverkenning omgeving bezoekerscentrum en mobiel bezoekerscentrum</p> <p><i>Sleutelproject 2: Voet van de Grebbeberg</i> Ontwikkelingsplan klaar, deelprojecten worden uitgewerkt(loopt door in 2009)</p> <p><i>Sleutelproject 3: Subsidieregeling kleine initiatieven</i> Diverse aanvragen gehonoreerd, maar gereserveerde middelen worden tot nu toe niet volledig benut. In 2009 wordt subsidieregeling geëvalueerd.</p> <p><i>Sleutelproject 4: Reconstructie Spuisluis</i> Inrichting expositie Grebbelinie in museum 't Vurhuus</p> <p><i>Sleutelproject 5: Fietsroutenetwerk en wandelroutes</i> Rapport routestructuren en praktijkproef digitale wichelroede</p> <p><i>Sleutelproject 6: Opstellen marketingstrategie Grebbelinie</i> Marketingstrategie vastgesteld, procedure kwartiermaker opgestart</p> <p>Website www.degriebbeliniebovenwater.nl</p>	
Risico's	Dit project loopt volgens de planning. Extra kosten (meer dan begroot) vormen wel een risico. Momenteel is hier nog geen sprake van.	

In de Begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project				Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	0	0	0	0	0
Lasten uitv progr	20.000	0	1.214	815	19.185
Baten	0	0	0	11	11
Saldo	20.000	0	1.214	804	19.196

Toelichting

De lagere kosten in 2008 ad € 410.000 zijn voornamelijk het gevolg van:

- subsidieregeling kleine initiatieven loopt door in 2009 € 91.000;
- Grebbelinie coupures A12 nog niet uitgevoerd € 103.000;
- thema's recreatie, ecologie, educatie herstel en beheer worden doorgeschoven naar 2009 € 211.000.

Projectnr. 20	Groene Hart	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	Landelijk gebied	
Budget	€ 2.140.000 De hier genoemde kosten voor het project Groene Hart betreffen alleen de kosten voor het programmabureau en haar taken/activiteiten en hebben dus geen betrekking op de kosten van de uitvoering van projecten binnen de AVP.	
Looptijd	2007-2013	
Projectleider	Dhr. L.A. Hartholt	
Doel	Doelstelling van het project Groene Hart is te komen tot een landschappelijk mooi, ecologisch waardevol en economisch vitaal Groene Hart. Ten behoeve hiervan is een uitvoeringsprogramma voor het Groene Hart opgesteld en is een adequate uitvoeringsorganisatie opgezet. Het programma is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het Rijk en andere betrokken partners. Met de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland is het Uitvoeringprogramma Groene Hart in 2006 vastgesteld. De problematiek van het veenweidegebied (veenafbraak, kansen landbouw, waterpeilen, natte natuur) is één van de centrale thema's in het Groene Hart. In het Groene Hart worden met voorrang icoonprojecten uitgevoerd. Op dit moment betreft dat voor Utrecht: De Venen, de Natte As, het Venster Bodegraven-Woerden en als Groene Hart-brede projecten Merk en marketing, Recreatieve routenetwerken en Kwaliteitsatlas Groene Hart.	
Wat is gedaan?	<p>In 2008 is er voor de tien icoonprojecten een Voortgangsrapportage Groene Hart 2007 opgesteld met daarin, naast de verantwoording over 2007, de programmering voor 2008. Per icoonproject zijn daarin naast de fasering, de verwachte prestaties en daaraan gekoppelde risico's opgenomen.</p> <p>Door de stuurgroep is in mei 2008 besloten (vastgelegd in het voortgangsbesluit) dat de kandidaat-icoon Schelluinen-West is gepromoveerd tot (elfde) icoonproject. Dit project is in uitvoering.</p> <p>Op het gebied van draagvlak in de iconen is veel werk verricht. Voorbeelden daarvan zijn het intensieve overleg Strategiegroep Krimpenerwaard, het formuleren van ecologische randvoorwaarden ten behoeve van Groene Ruggengraat en de voorbereiding van een grondstrategieplan in De Venen. Procesmatig zijn veel knelpunten opgelost. Voorbeelden daarvan zijn parallelle besluitvorming en uitvoering in de Krimpenerwaard, aanpassing van het subsidietraject in De Venen en de voorfinanciering van € 50 miljoen voor de Groene Uitweg.</p> <p>Naast de elf icoonprojecten is er gewerkt aan twee Groene Hart-brede producten te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorloper provinciale structuurvisies; • Kwaliteitsatlas Groene Hart. <p>Deze producten hebben tot doel versterking van de ruimtelijke kwaliteit. In december 2008 is de Voorloper door Gedeputeerde Staten van de drie provincies Noord-, en Zuid- Holland en Utrecht vastgesteld. De verwachting is dat in februari 2009 deze zal worden vastgesteld in de drie Provinciale Staten. In Utrecht is het streekplan in 2008 beleidsneutraal omgezet in een structuurvisie (Wro-proof). Er is nog niet gestart met een nieuwe structuurvisie. De ontwikkeling van de Kwaliteitsatlas is per 1 augustus 2008 gestart. In deze atlas worden de uitkomsten van het debat over de (beeld)kwaliteit vastgelegd. In maart 2009 zal de Kwaliteitsatlas (in de vorm van een interactieve website) gepresenteerd worden.</p>	
Risico's	De risico's hebben te maken met draagvlak, grondverwerving en financiering. Grondverwerving is een probleem (met uitzondering voor Horstermeerpolder). Dit wordt veroorzaakt door grondmarkt, regelgeving en lage grondmobiliteit. De effecten van de inzet van volledige schadeloosstelling moeten nog blijken. De ontsnipperingsproblematiek blijft binnen diverse projecten een belangrijk aandachtspunt qua financiën en draagvlak, omdat wij hiervoor mede afhankelijk zijn van andere (rijks)partijen.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Versterking van de kwaliteit in het Groene Hart en voortgang in de uitvoering	X	X

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Vaststelling jaarprogramma 2008 voor de icoonprojecten Groene Hart (onder andere De Venen, de Natte As, Venster Bodegraven-Woerden, Merk en marketing, Recreatieve routenetwerken en Kwaliteitsatlas)		X	X
Realisering jaarprogramma 2008 op basis van het uitvoeringsprogramma Groene Hart		X	X

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	2.140	846	750	846	448
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0
Baten	2.140	846	750	846	448
Saldo	0	0	0	0	0

De afwijking in lasten en baten wordt met name veroorzaakt door de Kwaliteitsatlas Groene Hart. De hogere kosten van de kwaliteitsatlas worden gedekt vanuit een bijdrage van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Projectnr. 21	De Schammer	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 5.202.000. Dit project is met € 500.000 gekort (sofkomoperatie).	
Looptijd	2002-2010	
Projectleider	Dhr. Mr. Drs. I.A. Bos	
Doel	<p>In het Agenda 2010-project De Schammer wordt veertig hectare landbouwgrond omgevormd tot een recreatie- en natuurgebied, dat gedeeltelijk ook de functie heeft van waterbergingsgebied. Het gebied grenst aan de A28 direct ten noorden van het Valleikanaal tussen de bebouwde kommen van Amersfoort en Leusden. Het project wordt getrokken door de Stuurgroep De Schammer, bestaande uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de provincie Utrecht, de gemeenten Leusden en Amersfoort, waterschap Vallei en Eem en Het Utrechts Landschap.</p> <p>De gemeente Leusden is opdrachtgever van het project. Voorts is er een projectorganisatie met een projectgroep, werkgroep grondvererving, werkgroep financiën en werkgroep communicatie. In al deze groepen is de provincie vertegenwoordigd.</p>	
Wat is gedaan?	<p>In 2008 heeft de Raad van State het bestemmingsplan voor De Schammer goedgekeurd. Voor één hectare is goedkeuring van het bestemmingsplan onthouden. Deze hectare blijft buiten het plan. In 2008 is zonder resultaat geprobeerd de benodigde veertig hectare grond minnelijk te verwerven. Eind 2008 is gestart met de gerechtelijke procedure voor onteigening. De procedure begint met een dagvaarding voor de te onteigenen personen, verder een tussenvonnis van de rechtbank, een descente (bezoek ter plekke) en een eindvonnis. De gerechtelijke procedure duurt ongeveer een half jaar. Er is geen hoger beroep mogelijk tegen de uitspraak van de rechtbank. Men kan echter wel in cassatie gaan bij de Hoge Raad.</p>	
Risico's	<p>Het project ligt op schema. In 2009 kan worden begonnen met de inrichting. Er zijn reeds enkele tussenvonnissen uitgesproken. Omdat de mogelijkheid bestaat dat een tweetal grondeigenaren in cassatie zal gaan bij de Hoge Raad kan een deel van het gebied mogelijk nog niet worden ingericht. Dit deel wordt dan in 2011 ingericht.</p> <p>De beschikbare provinciale middelen zijn voldoende om in de provinciale bijdrage en de provinciale proceskosten te voorzien.</p>	

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Verworven grond		40 hectare	0

In 2008 is zonder resultaat geprobeerd de benodigde veertig hectare minnelijk te verwerven. De verwachting is dat we in 2009 mogelijk niet alle gronden kunnen verwerven, omdat er rekening wordt gehouden met het feit dat een tweetal eigenaren in cassatie zullen gaan. Deze gronden worden dan in 2010 verworven.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	5.202	1.044	28	60	4.098	
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0	
Baten	0	790	0	0	790	
Saldo	5.202	254	28	60	4.888	

In 2008 was een bedrag van € 28.000 aan proceskosten begroot. Dit bedrag is ontoereikend gebleken. Er is meer inzet vanuit de provincie gevraagd dan aanvankelijk ingeschat, vooral voor de onderhandelingen over de grondvererving, het voorbereiden van een subsidieaanvraag voor synergiegelden en het opstellen van een realisatie- en beheersovereenkomst.

Projectnr. 22	Ecoduct N227	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaaal platteland	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 5 miljoen	
Looptijd	2006-2009	
Projectleider	Dhr. J.J. Koevoets	
Doel	Doelstelling van het project Ecoduct N227 is het realiseren van een ecoduct over de provinciale weg N227 tussen Amersfoort en Maarn. Met dit ecoduct wordt een verbinding gemaakt voor alle diersoorten en voor alle biotopen van bos en heide tussen de Leusderheide en het landgoed Den Treek-Henschoten. De aanleg van het ecoduct is onderdeel van het rijksbeleid Meerjarenprogramma Ontsnippering en het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (in 2018). Op provinciaal niveau is het ecoduct opgenomen in het Uitvoeringsprogramma ecopassages bij provinciale wegen in Utrecht (2004) en het heeft een hoge prioriteit op de Prioriteitenlijst ecopassages (2005). Het Ecoduct N227 is onderdeel van de Gebiedsvisie Hart van de Heuvelrug (2003) en vormt een verbinding in de Corridor Leusderheide.	
Wat is gedaan?	Op 12 december 2008 is het ecoduct opgeleverd. Het ecoduct heeft als naam Ecoduct Treeker Wissel gekregen. In december 2008 heeft tevens de openbare aanbesteding van de groene inrichting en rasters plaatsgevonden. Afhankelijk van het verkrijgen van de benodigde bouwvergunningen zal de start van de uitvoering van de rasters in februari 2009 plaatsvinden. Deze werkzaamheden zullen eind april zijn afgerond.	
Risico's	Voor het plaatsen van de rasters is een reguliere bouwvergunning vereist. De hierbij te volgen procedure kan extra tijd in beslag nemen. Bij het niet verkrijgen van de bouwvergunning kunnen de rasters niet worden geplaatst en komt de geleiding van de fauna naar het ecoduct in gevaar.	

In de Begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	5.000	231	3.377	3.249	1.520
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	5.000	231	3.377	3.249	1.520

In december 2008 heeft de openbare aanbesteding van de groene inrichting plaatsgevonden. Dit is iets later dan verwacht. In het eerste kwartaal van 2009 wordt de groene inrichting gerealiseerd. Het project blijft in zijn totaliteit ruimschoots binnen de geplande € 5 miljoen.

Projectnr. 23	Agenda Westelijke Veenweide	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 500.000	
Looptijd	2003-2008	
Projectleider	Drs. O.F.E Raymakers	
Doel	Een doorbraak forceren in de veenweideproblematiek: het realiseren van een duurzaam landgebruik rekening houdend met de belangen van bodem, water, landbouw, landschap en natuur.	
Wat is gedaan?	<p>De doorbraak is op verschillende fronten bereikt. In 2008 is het beleid voor de veenweiden vastgelegd in de Voorloper Groene Hart.</p> <p>Voor het versnellingsproject Zegveld-Portengen zijn afspraken gemaakt om de middelen via de ILG-bestuursovereenkomst te besteden in de jaren 2009-2011.</p> <p>Verder zijn in 2008 voor drie deelgebieden aanvragen ingediend voor Nota Ruimte-middelen (Zegveld Noord, Groot Wilnis-Vinkeveen, Molenpolder). Deze worden in 2009 in het kader van het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP) uitgewerkt in business cases en na toekenning geprogrammeerd voor uitvoering (2010-2013).</p> <p>Door prioriteit bij de Nota Ruimte-projecten en personeelwisselingen bij provincie en Rijk konden de middelen van het Rijk (€ 40.000) voor het opzetten van een innovatieprogramma niet in 2008 besteed worden. Dit onderdeel wordt in 2009 binnen het programma Groene Hart uitgevoerd.</p> <p>Het project is met de inbedding en uitvoering binnen genoemde programma's afgerond. Uitvoering loopt verder binnen het AVP.</p>	
Risico's	Er zijn geen risico's. Het project is afgerond. Het budget is licht overschreden. Dit was nodig om de aanvraag van Nota Ruimte-middelen voor de uitvoering komende jaren zeker te stellen.	

In de Begroting 2008 zijn geen indicatoren voor maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren geformuleerd.

Totalen van de lasten en baten van dit project					Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten regulier	500	520	32	64	-84	
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0	
Baten	0	70	0	26	96	
Saldo	500	450	32	38	12	

Het budget 2008 is licht overschreden. Dit was nodig om de aanvraag van Nota Ruimte-middelen voor de uitvoering komende jaren zeker te stellen. Het project is in zijn totaliteit binnen de meerjarenbegroting gebleven.

Projectnr. 24	Nieuwe Hollandse Waterlinie (quick wins)	Opdrachtgever: ir. J. Bos
Verbonden programma	2.8 Agenda Vitaal Platteland	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 5.000.000	
Looptijd	2005-2009	
Projectleider	Mw. N. van Herp	
Doel	Het behouden, veiligstellen en ontwikkelen van het cultureel erfgoed Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Hiervoor is per projectenveloppe (waarvan vier in de provincie Utrecht) bepaald welke projecten uitgevoerd dienen te worden om aan de beschreven doelstellingen tegemoet te komen. Hierbij gaat het onder andere om restauratieprojecten, aanleg infrastructuur, marketing en promotie.	
Wat is gedaan?	<p>In totaliteit zijn op twee na alle projecten opgestart (circa veertig stuks). Eén project wordt in 2009 opgestart en een ander is niet tot uitvoering gekomen. Naar verwachting worden alle projecten in 2009 afgerond.</p> <p>Van de projecten die voor het jaar 2008 op het uitvoeringsprogramma stonden, zijn er twee volledig afgerond (beide Het Land van Zuylen) en twee aangevraagd met de uitvoering in voorbereiding (noodrestauratie Honswijk en de tweede fase van de gedekte gemeenschapsweg). Het laatste project is niet tot uitvoering gekomen (Groepsschuilplaatsen in 't vizier).</p> <p>Het voor 2009 geplande en allerlaatste deelproject van de quick wins (uitvoering gebiedsonsluiting Rijnauwen-Vechten) had door zijn (bestuurlijke) complexiteit en integraliteit een langere voorbereidingstijd nodig. De voorkeursvariant is, conform de planning, op 19 november 2008 vastgesteld door de enveloppecommissie. Nu de visievorming is afgerond, heeft een speciaal daartoe aangestelde projectleider het opstellen van een plan voor de uitvoering ter hand genomen. Dit project komt in 2009 tot uitvoering.</p> <p>Dit jaar zijn in Het Land van Zuylen parkeer- en wandelvoorzieningen aangebracht, bewegwijzering is gerealiseerd en in samenwerking met de provincie Noord-Holland is een recreatiekaart uitgebracht. Ook heeft Slot Zuylen een bijdrage ontvangen om het Theehuis tot informatiecentrum voor onder andere de Nieuwe Hollandse Waterlinie te maken. Rijnauwen-Vechten heeft het wandelpad langs de Marsdijk aangelegd, alsmede een fietspad naar het bos Nieuw-Wulven. Restauratie van een brug vond plaats op fort Blauwkapel, en fort de Klop en de Lunetten hebben verschillende restauraties afgerond.</p>	
Risico's	De herprioritering zoals gemeld in de jaarrekening van 2007 is vastgehouden. In de periode 2005-2009, de looptijd van de quick wins, zijn reeds veertig projecten gerealiseerd met quick win-geld. Enkele zijn, zoals dat hoort na de uitvoering, nog in het formele traject van vaststelling. Het laatste deelproject, dat € 1,2 miljoen kost, zal, zoals hierboven toegelicht, afgerond worden eind 2009. Samenvattend ligt het project op schema.	

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Beschikte projecten in 2008		10	9
Uitvoeringsprogramma 2009, onderdeel van de twee AVP-gebieden waarin de NHW is gelegen		2	2

Eén van de projecten die dit jaar op het uitvoeringsprogramma stond, is niet tot uitvoering gekomen. Zie toelichting hierboven.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	5.000	1.959	1.667	494	2.547
Lasten uitv progr	0	0	0	0	0
Baten	0	188	0	23	211
Saldo	5.000	1.771	1.667	471	2.758

De uitgaven zijn lager uitgevallen. Echter, in deze cijfers zijn de verleende meerjarensubsidies niet meegenomen. In voorgaande jaren is voor € 1,2 miljoen aan subsidies verleend, waarvan het grootste deel in 2009 tot betalingen zal leiden. De beleidsinhoudelijke uitvoering ligt dus wel degelijk op schema.

Projectnr. 25	Ruimte voor de Lek	Dhr. J. Binnekamp
Verbonden programma	3.1 Water	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Budget	€ 1,7 mln.	
Looptijd	2006-2015	
Projectleider	Dhr. Ing. D. Martens	
Doel	Komen tot een nieuwe, integrale ruimtelijke inrichting van het projectgebied in de uiterwaarden bij IJsselstein, Nieuwegein, Houten en Vianen met als hoofddoel het vergroten van de rivierveiligheid en als secundair doel het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit.	
Wat is gedaan?	Het eerder gekozen principe voor het vergroten van de rivierveiligheid (nevengelen in de uiterwaarden bij Vianen) bleek negatieve effecten te hebben op de kweloverlast en dijkveiligheid nabij Vianen. Kostbare oplossingen waren het gevolg. In 2008 is een nieuw principe gevonden, een oevergeul wat beter past. Voorts is een beschrijving gemaakt van de huidige ruimtelijke kwaliteiten van het plangebied, en is geïventariseerd welke kansen er op dat gebied liggen. Op basis van beide aspecten zijn varianten ontwikkeld die op verschillende wijze invulling geven aan de tweeledige doelstelling. Op 10 oktober 2008 heeft de Stuurgroep haar voorkeur uitgesproken voor één van deze varianten, waarna informatiebijeenkomsten zijn georganiseerd. Deze bijeenkomsten hebben ondermeer geleid tot maatschappelijke druk op de gemeente Nieuwegein om één specifiek punt (woningbouw in de uiterwaard bij Nieuwegein) uit de plannen te halen. Op 9 januari 2009 heeft de Stuurgroep besloten een nieuwe, vierde variant op te stellen waarbij deze bebouwing is komen te vervallen en toch optimaal invulling wordt gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit. De 3 nieuwe varianten worden op 31 maart 2009 aan de Stuurgroep voorgelegd.	
Risico's	<p>Tijd: de plannen voor het gebied als geheel zijn redelijk goed gevallen bij bewoners en belanghebbenden. Met het vervallen van de woningbouw is de belangrijkste angel uit het project gehaald. Desalnietemin blijven procedurele zaken als inpassingsplan en grondverwerving een risico voor de factor tijd.</p> <p>Geld: de PRI-ramingen zijn zorgvuldig opgesteld en houden rekening met een zekere mate van risicoafdekking. Dit laat onverlet dat tijdens het uitwerken van de voorkeursvariant nieuwe zaken aan het licht komen die financiële consequenties kunnen hebben. Een beperkt risico is nog aanwezig in de dekking van de kosten voor natuurontwikkeling in NURG-gebieden. De Programmadirectie zal zich inzetten om de verschillende rijkspartijen op één lijn te krijgen en de middelen beschikbaar te krijgen.</p>	

Mijlpalen		
Omschrijving mijlpaal	2008 begroot	2008 werkelijk
Projectbesluit PS	4	-
Besluit Staatssecretaris variantenkeuze (SNIP 2A)	4	-

Op 10 oktober 2008 heeft de Stuurgroep haar voorkeur uitgesproken voor één van de varianten, waarna informatiebijeenkomsten zijn georganiseerd. Deze hebben ondermeer geleid tot maatschappelijke druk op de gemeente Nieuwegein om één specifiek punt (woningbouw in de uiterwaard bij Nieuwegein) uit de plannen te halen. Op 9 januari 2009 heeft de Stuurgroep besloten een nieuwe, vierde variant op te stellen waarbij deze bebouwing is komen te vervallen en toch optimaal invulling wordt gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit. De keuze van de Stuurgroep voor een nieuwe voorkeursvariant is uitgesteld naar 31 maart 2009. De besluitvorming van PS en de Staatssecretaris schuift daarmee op naar 2009.

Totalen van de lasten en baten van dit project				Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	1.700	337	799	1.100	263
Lasten uitv progr	4.000	0	0		4.000
Baten	1.700	995	0		705
Saldo	4.000	-658	799	1.100	2.242

Verschillenanalyse

Het begrote bedrag van € 799.000 is het restant van het voorschot dat in 2007 is uitgekeerd door de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier. Het verschil tussen het in de begroting genoemde bedrag en de werkelijk gemaakte kosten ligt in het naar voren halen in tijd van een aantal onderzoeken die aanvankelijk in 2009 op de planning stonden om uitgevoerd te worden. Deze kosten worden later vergoed door het Rijk.

Projectnr. 26	Klimaat op orde	Dhr. Drs. W.M. de Jong
Verbonden programma	3.2 Milieu	
Verbonden uitv. progr.	04 Duurzaamheid en Milieu	
Totaalbudget	€ 4.556.000	
Looptijd	2008-2011 (fase 1 2008-2009 / fase 2 2010-2011)	
Projectleider	Drs. M.A. Sluijs	
Doel	<p>Het programma Klimaat op Orde is 19 mei 2008 vastgesteld door Provinciale Staten en vanaf dat moment in uitvoering gegaan.</p> <p>Programma missie Het programma draagt bij aan het oplossen van twee maatschappelijke vraagstukken: A. Terugdringen van broeikasgassen B. Een klimaatbestendige en daarmee toekomstbestendige, gezonde en veilige leefomgeving.</p> <p>Programmadoelstellingen fase 1 van het programma (2008-2009) Het programma is gericht op vier doelstellingen: 1. allianties en netwerken opbouwen; 2. kennis opbouwen en informatie verspreiden; 3. pilotprojecten uitvoeren (onder het motto doen en leren); 4. borgen van kennis, innovatie en nieuwe inzichten in het provinciaal beleid. De deelprojecten dragen bij aan het behalen van de vier programmadoelstellingen.</p> <p>Voorloper van dit programma was Plan van aanpak Utrecht warmt zich op, een opmaat naar een sterk provinciaal klimaatprogramma, looptijd 2007-2008. Ook onderhand zijnde namen: klimaatbeleid, klimaatverandering.</p>	
Wat is gedaan?	<p>Hieronder volgt een korte samenvatting van de programmaresultaten. De resultaten van de deelprojecten treft u aan onder 'prestatie-indicatoren deelprojecten'.</p> <p>Programmadoelstelling 1; allianties en netwerken opbouwen <i>Klimaattop</i> Tijdens de klimaattop begin juni 2008 hebben veel bezoekers hun commitment uitgesproken om samen aan de slag te gaan met het klimaatvraagstuk. Zij tekenden op de top een symbolische overeenkomst op een groot scherm. <i>Expertmeetings</i> Ook tijdens andere bijeenkomsten (zoals expertmeetings van het project Op Kop en project Klimaat is geen spel) werden intentieovereenkomsten getekend. Het ging om gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen. <i>Rijenburg en Staat van Utrecht</i> Andere belangrijke bijeenkomsten waren de drukbezochte inspiratiebijeenkomst Rijenburg waar Braungart en Vellinga optraden en de Staat van Utrecht, waar klimaatverandering als één van de onderwerpen werd uitgewerkt. <i>Kennisnetwerk</i> Voor de ontwikkeling van klimaateffectkaarten is samengewerkt met een consortium van kennisinstututen (DHV, KNMI, Alterra, Klimaat voor Ruimte). Eind 2008 is ook de samenwerking met de Universiteit van Utrecht en Deltaris opgestart. Samen met het Actieprogramma duurzaamheid is eind 2008 een plan ontwikkeld om toe te werken naar een kennisnetwerk klimaat en duurzaamheid. Dit zal in 2009 verder gestalte krijgen. <i>Koplopers</i> In 2008 hebben diverse organisaties het voorbeeld van de provincie gevolgd om klimaatneutraal te worden. Een aantal partijen heeft een intentieovereenkomst getekend. Tussen de koplopers ontstaat een groeiend netwerk waarbij kennisuitwisseling plaatsvindt. <i>Ambassadeurs</i> Om klimaatverandering stevig te agenderen in de regio zijn een aantal gezaghebbende personen gevraagd om als ambassadeur op te treden. Een deel van de ambassadeurs is aan de slag gegaan om koplopers te werven. Een aantal andere ambassadeurs hebben de opdracht vooral ook de ruimtelijke vraagstukken met betrekking tot klimaatverandering te agenderen bij gebiedsontwikkeling of stedenbouwkundige processen.</p> <p>Programmadoelstelling 2; kennis opbouwen en verspreiden <i>A: Innovatie (mitigatie)</i> Via de stimuleringsregeling zijn diverse innovatieve projecten ondersteund. Met de partijen is afgesproken dat zij ervaringen over de innovatieve technieken communiceren aan relevante</p>	

	<p>doelgroepen. <i>B: Kennis over de ruimtelijke gevolgen van klimaatverandering Klimateffectkaarten</i> In 2008 is de eerste generatie klimateffectkaarten opgeleverd. Daarin zijn de trends van klimaatverandering vertaald naar provinciaal niveau. Deze kennis is gedeeld met interne afdelingen, externe partners (onder andere tijdens de Staat van Utrecht) en wordt verder uitgebouwd in samenwerking met kennisinstituten. <i>Pilotprojecten</i> Tussen de pilotprojecten van klimaatprogramma en het project Klimateffectkaarten wordt voortdurend kennis uitgewisseld en kennis toegepast.</p> <p>Programmadoelstelling 3; pilotprojecten In 2008 zijn verschillende pilotprojecten ondersteund. De ontwikkeling van groene daken in het stationsgebied Utrecht en een pilotproject op de werklocatie Haarburg Zuid in Bunschoten zijn hiervan voorbeelden. <i>Rijnenburg</i> We hebben zelf het initiatief genomen pilotprojecten te starten. Een belangrijk pilotproject is Rijnenburg, dat samen met de Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en gemeente Utrecht begin 2008 werd opgestart. Het doel is het gebied klimaatbestendig, klimaatneutraal én duurzaam in te richten.</p> <p>Programmadoelstelling 4: Borging van kennis en ervaring in eigen organisatie. Het afgelopen jaar is veel samengewerkt tussen afdelingen en het programma Klimaat. In 2008 is in samenwerking met verschillende afdelingen een klimaatneutraal provinciekantoor gerealiseerd en is men aan de slag gegaan met het klimaatneutraal organiseren van onze bedrijfsvoering. In 2008 is bovendien veel samengewerkt met de afdeling Milieu, waardoor onder andere een gezamenlijke subsidieregeling tot stand is gekomen en een logische relatie is gelegd tussen het klimaatprogramma en het Actieprogramma duurzaamheid. Ook is veel samengewerkt met de afdeling Bodem en Water, met als resultaat dat klimaatverandering een belangrijke pijler is in het Provinciale Waterplan. Daarnaast worden de gevolgen van klimaatverandering voor de bodem meegenomen in de Bodemvisie die wordt opgesteld door deze afdeling. Ook met de afdelingen Ruimte, Inrichting landelijk gebied, Groen en Mobiliteit is de samenwerking op gang gekomen om de ruimtelijke vraagstukken met betrekking tot klimaat te koppelen aan afdelingsbeleid.</p>
Risico's	De projecten van het programma Klimaat op orde liggen op schema. De beoogde einddatum wordt gehaald. Bij de vaststelling van de programmabegroting op 19 mei 2008 door Provinciale Staten was een gedeelte van de begroting in 2009 ongedekt. Het is mogelijk het ongedekte gedeelte te dekken met het restant van 2008.

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.		

Prestatie-indicatoren deelprojecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Pijler 1 nieuwe programma initiatieven			
Hier en Nu:			
- Nulmeting CO2-uitstoot		X	X
- Klimaatneutraal kantoor		X	X
- Implementatieplan klimaatneutrale provinciale organisatie vastgesteld		X	X
Op Kop:			
- 25 koplopers en 25 organisaties in voorbereiding		X	20 koplopers
- Organiseren twee expertmeetings		X	X
Meters Meten:			
- Zes gemeenten hebben een licentie op het programma Carmon		X	5 gemeenten
- Vullen van module Carmon met provinciale projecten		X	X
Klimateffectkaarten:			
- Opleveren klimateffectschetsboek		X	X
- Voorbereiden tweede fase richting adaptatieboek		-	X

- Participeren in expertsessies landbouw, natuur en structuurvisie		X	begin 2009
- Verdiepingsslag: kaarten verbinden aan beleid		X	X
Rijenburg/ Nieuw bouwen:			
- Organiseren klimaatatelier		X	X
- Ontwikkelen van bouwstenen voor structuurvisie Rijenburg		X	X
- Uitdragen kennis en ideeën uit klimaatatelier		X	X
- Inbrengen van de bouwstenen in structuurvisie Rijenburg		X	X
- Subsidieaanvraag binnen Actieprogramma duurzaamheid		-	X
Klimaat is (g)een spel:			
- Plaatsen molen, zonnepanelen en meetapparatuur bij pilotscholen		X	X
- Werving twintig scholen		X	X
- Start competitie		X	X
Pijler 2 nieuwe klimaatprojecten afdelingen			
Water op Orde:			
- Kennis over water verwerken in klimaateffectkaarten		X	X
- Kennis opbouwen en borgen in Rijenburg en Vathorst-Noord		X	X
Energie op Orde:			
- Borgen in afdeling MIL		X	X
Vervoersnetwerk op Orde:			
- Plan van aanpak wateroverlast		X	X
- Kennis verwerken in klimaateffectkaarten		X	X
- Aanhaken bij regionale en nationale ontwikkeling evacuatieplan		X	-
Landbouw op Orde:			
- Vaststellen plan van aanpak		X	X
- Uitvoeren deelprojecten		X	X
Natuur op Orde:			
- Pilot: klimaatbestendig beheerplan Natura 2000		X	X
- Groen/blauwe netwerken koppelen aan Landbouw op Orde		X	X
- Verkennen verbindingzones Groene hart, ILG, Zegveld-Noord		X	X
Economie op Orde:			
- Klimaatcheck ontwikkelen		X	X
- Klimaatcheck gebruiken in pilotvorm		X	X
Pijler 3 Klimaatstatements			
- Selecteren van potentiële klimaatprojecten met landelijke voorbeeldfunctie		X	X
- Opzetten kaderverordening en subsidieregeling Klimaat		X	X
- Werven van aanvragen voor subsidieregeling		X	X

Toelichting

Voor bijna alle projecten geldt dat de geplande resultaten voor 2008 zijn gehaald. Slechts een beperkt aantal indicatoren zijn niet behaald. Door het experimentele karakter van het deelproject, blijkt soms extra tijd/experimenteeruimte noodzakelijk. Deze indicatoren worden meegenomen naar het jaar 2009.

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	556	192	364	364	0
Lasten uitv progr	4.000	0	2.570	506	3.494
Baten					
Saldo	4.556	192	2.934	870	3.494

Toelichting

Het restantbudget inzake 2008 bestaat uit verplichtingen (€ 998.000) en restant (€ 1.066.000).

Ten tijde van de coalitieonderhandelingen was voor het eerste jaar van het programma (2008) € 4 miljoen gevraagd op grond van een raming van twaalf projecten en programmakosten voor 2008. Bij de vaststelling van de programmabegroting door Provinciale Staten op 19 mei 2008 waren de kosten voor 2009 daardoor gedeeltelijk ongedekt. Bij de vaststelling van het programma hebben we aangegeven dat we het gat in de begroting van 2009 in de loop van 2008 verder zouden aanvullen.

Dat is als volgt uitgevoerd:

- de kosten voor de initiatieffase en voorbereidingsfase van een aantal projecten zijn bijgesteld;
- een aantal kostenposten voor het ondersteunen van initiatieven van derden konden worden bekostigd op basis van co-financiering uit andere budgetten (energiesubsidies en Actieprogramma duurzaamheid);
- daarnaast hebben we op een aantal activiteiten fors bezuinigd, bijvoorbeeld als het gaat om publiciteit, promotiemateriaal en inhuur derden).

Door bovenstaande maatregelen is het mogelijk het ongedekte gedeelte van de Begroting 2009 te dekken met het restant (€ 1.066.000) van 2008. De geplande activiteiten in 2009 kunnen dus doorgaan.

Projectnr. 27	Op de fiets	Dhr. Mr. J.H. Ekkers
Verbonden programma	4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem	
Verbonden uitv. progr.	n.v.t.	
Totaalbudget	€ 13.252.000 (inclusief overboeking in 2008 reserve recreatieve fietsverbindingen ad € 1.453.000 en korting stofkamoperatie 1 ad € 620.000)	
Looptijd	Tot en met 2008	
Projectleider	Mw. Mr. J.E. Goudkamp	
Doel	De belangrijkste doelstelling van het project Op de fiets is het stimuleren van het fietsgebruik binnen de provincie Utrecht. Dit gebeurt door het aanleggen van ontbrekende schakels en het verbeteren van bestaande schakels in het provinciale fietspadennetwerk. Het fietsgebruik wordt ook gestimuleerd door het vergroten van het gebruiksgemak door het uitzetten van goede bewegwijzering en fietsroutes. Om het fietsen te blijven stimuleren wordt er veel aandacht besteed aan promotie en publiciteit.	
Wat is gedaan?	Onder het programma Op de fiets vallen 49 afzonderlijke deelprojecten. In 2008 was de planning om zoveel mogelijk van de resterende 21 projecten af te ronden waarvan vier provinciale en 17 gemeentelijke projecten. Het streven was om de vier provinciale deelprojecten te realiseren. Daarvan zijn er twee opgeleverd, de uitvoering voor de overige twee loopt door tot april 2009. Van de gemeentelijke deelprojecten waarbij de provincie Utrecht alleen subsidie verstrekt, was het de planning om in 2008 dertien projecten af te ronden. Echter, er zijn maar drie deelprojecten opgeleverd. De resterende gemeentelijke deelprojecten worden uitgevoerd in 2009 en verder. Het volgen van de uitvoering van alle gemeentelijke deelprojecten wordt per april 2009 overgedragen aan de afdeling Wegen. Veel gemeentelijke deelprojecten hebben nog een lange doorlooptijd. Het is lastig om grip te krijgen op de uitvoering van deze projecten, aangezien wij als provincie alleen subsidieverstrekker zijn. Een mooie prestatie in 2008 was de oplevering van het Fietsknooppuntensysteem in de provincie Utrecht. In totaal is er 1.200 kilometer fietspad bewegwijzerd.	
Risico's	De lange doorlooptijd van de projecten.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
Aanleg fietstunnels	2	1
Aanleg van in totaal 130 kilometer fietspad gerealiseerd in 2010	30	23
Oplossen van in totaal 35 ontbrekende schakels	7	4

Totalen van de lasten en baten van dit project					Bedragen x € 1.000	
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget	
Lasten	16.812	5.162	8.133	4.579	7.071	
Baten	3.560	2.035	133	611	-914	
Saldo	13.252	3.127	8.000	3.968	6.157	

Lasten

Door vertraging en aanbestedingsvoordelen bij diverse deelprojecten blijven de uitgaven achter op de raming van de najaarsrapportage. Projecten die gestart zijn in 2008 en doorlopen in 2009 zijn:

- Fietsknooppunten € 904.000
- Fietspad Harmelen-Woerden € 450.000
- Tunnel N226 € 284.000
- Barneveldsestraatweg Renswoude € 255.000
- Let De Stigterpad € 219.000.

Ook is er voor € 1.665.000 aan projecten doorgeschoven. Gedetailleerde verantwoording over planning en aanbestedingsresultaten wordt afgelegd in de eindrapportage c.q. overdrachtsdocument van april 2009.

Een nadeel moet gemeld worden op de post projectleiding/ondersteuning; daar is € 39.000 meer uitgegeven dan afgesproken, dit gaat ten koste van het uitvoeringsbudget.

Baten

De inkomsten zijn beduidend hoger dan geraamd. Dit is voornamelijk het gevolg van de niet geraamde bijdragen van diverse partijen in de projecten Let de Stigterpad en het fietsknooppuntensysteem.

Projectnr. 28	Stationsgebied Driebergen-Zeist	Dhr. Drs. R.W. Krol
Verbonden programma	4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem	
Verbonden uitv. progr.	Mobiliteit	
Totaalbudget	€ 1.375.000 uit regulier project en € 5.000.000 uitoefeningsprogramma	
Looptijd	2006-2011	
Projectleider	Dhr. C.Bontje	
Doel	Eind 2005 is het project Herinrichting stationsgebied Driebergen-Zeist gestart. Dit is een samenwerkingsproject tussen de provincie Utrecht, het Bestuur Regio Utrecht, de gemeenten Zeist en Utrechtse Heuvelrug en ProRail. Doel van het project is een kwaliteitsverbetering van het stationsgebied Driebergen-Zeist door een pakket van met elkaar samenhangende maatregelen, zowel op het gebied van infra als van gebiedsontwikkeling.	
Wat is gedaan?	<p>Op 23 mei 2008 zijn in de vergadering van de gecombineerde stuurgroep Infrastructuur en Gebiedsontwikkeling twee oplossingsrichtingen besproken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basisontwerp Prorail (november 2007) gebaseerd op eerder door de stuurgroep vastgestelde uitgangspunten en richtinggevendende uitspraken; • voorstel van gemeenten op basis van gebiedsontwikkeling van West 8. <p>Hoewel de stuurgroep het eens was over de conclusie dat het basisontwerp qua OV-functionaliteit beter scoorde, waren de meningen te verdeeld om te kunnen kiezen. Besloten is om eerst beide ontwerpen verder uit te werken.</p> <p>Het basisontwerp van Prorail/Arcadis is verder uitgewerkt. Verdere doorontwikkeling van het basisontwerp heeft daarnaast nog een variant opgeleverd, de zogenaamde Waaiervariant. Deze variant beantwoordt naar de mening van Prorail en Arcadis nog beter aan het integrale vraagstuk van een goed functioneel ontwerp in de gegeven ruimtelijke context. De verdere uitwerking van de West 8-variant heeft daarentegen nog niet geleid tot een functioneel betere oplossing. Van doorontwikkeling is door de gemeenten afgezien, mede omdat op initiatief van het BRU gezocht is naar een compromisvariant. Gemeenten hebben op basis van de ideeën van deze compromisvariant een nieuwe variant ontwikkeld met een klein busstation aan de noordzijde. Hoewel dit een eenvoudige aanpassing leek, geeft het grote veranderingen in de reizigersstromen en leidt het niet tot een duidelijke situatie voor reizigers. Vooralsnog voldoet dit ontwerp daarom nog niet aan de beoogde eisen van een goede OV-functionaliteit. Onduidelijk is of de daarvoor gewenste aanpassingen haalbaar zijn.</p>	
Risico's	Dit is een inhoudelijk en politiek complex proces, waardoor de besluitvorming over de gewenste richting van de herinrichting veel tijd nodig zal hebben.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.		

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.			

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	1.470	589	352	62	819
Lasten uitv progr	5.000	0	0	0	5.000
Baten	95	95	102	67	67
Saldo	6.375	494	250	-5	5.886

Toelichting

Op basis van het programma van eisen (PvE), dat ten grondslag ligt aan het basisontwerp voor de infrastructuur rond het station en de richtinggevendende uitspraken met betrekking tot de toekomstige infrastructuur en gebiedsinrichting wordt nu gewerkt aan een integrale gebiedsvisie voor het stationsgebied.

Bij de najaarsrapportage werd er van uitgegaan dat er toch nog aanvullende werkzaamheden zouden worden verricht dit jaar, maar door latere besluitvorming van de stuurgroep van de verschillende externe partijen

(bedoeling was oktober en wordt eind december of begin januari) over de gewenste richting van de herinrichting wordt dit 2009. Hierdoor worden de geplande uitgaven ad € 250.000 niet gedaan. Dit bedrag is via de reserve Projecten overgeboekt naar 2009.

Projectnr. 29	Wandelen	Dhr. Mr. J.M. Ekkers
Verbonden programma	5.1 Economische zaken, recreatie en toerisme	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 4.437.000	
Looptijd	Tot en met 2008	
Projectleider	Drs. A. Ruis	
Doel	Wandelen is een populaire vrijetijdsbesteding, zowel in sport- als recreatieverband. Het project Wandelen in Utrecht heeft zich ten doel gesteld het wandelpadennetwerk in Utrecht structureel te verbeteren en zo een gebruiksvriendelijker wandelnetwerk te kunnen aanbieden. Achterliggende gedachte is om meer mensen te laten wandelen en hen zo de provincie te laten verkennen.	
Wat is gedaan?	<p>In de provincie Utrecht ligt een uitgebreid netwerk aan bewegwijzerde recreatieve wandelroutes. De circa 175 bewegwijzerde wandelroutes in Utrecht vormen samen het Utrechts wandelnetwerk met naar schatting een totaal van 2.000 kilometer wandelmogelijkheden. Een groot deel van deze routes is aangelegd met een financiële bijdrage vanuit het Agenda 2010-project Wandelen in Utrecht. Dit project heeft een stevige impuls gegeven aan de wandelmogelijkheden in Utrecht.</p> <p>Het project is in 2008 in de eindfase van uitvoering beland. De volgende paden en routes zijn in 2008 geopend voor het publiek: Kromme Rijnpad, Kraaybeekpad, Laagte van Peijenenburg, Aardkundig wandelpad, Routepunt Heinoomsvaart, Bunkerpad(en).</p> <p>Projecten die in 2008 geen doorgang hebben gevonden zijn Twisslaan, Eemmeer Nijlankerweg en Galecopperzoom.</p> <p>In 2008 is bij Recreatie Midden Nederland de coördinator provinciaal Wandelroutenetwerk aangesteld.</p>	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
1 Realiseren van circa vijftig nieuwe bewegwijzerde wandelroutes	9	6

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	4.437	2.632	1.745	241	1.564
Lasten uitv. progr.					
Baten					
Saldo	4.437	2.632	1.745	241	1.564

Het Agenda 2010-project Wandelen bevindt zich in de afrondingsfase. Het is niet nodig gebleken om het restantbudget van € 1,5 miljoen te moeten aanspreken. Dit komt mede omdat de Projecten Twisslaan, Eemmeer Nijlankerweg en Galecopperzoom in 2008 geen doorgang hebben gevonden; andere projecten verlopen langzamer van begroot. In 2009 wordt de afronding vervolgd.

Projectnr. 30	Breedband	Dhr. Mr. J.M. Ekkers
Verbonden programma	5.1 Economische zaken, recreatie en toerisme	
Verbonden uitv. progr.	N.v.t.	
Totaalbudget	€ 1.000.000	
Looptijd	2007-2008	
Projectleider	Drs. H. Mertens	
Doel	Stimuleren van de breedbandpotentie in de provincie Utrecht door de realisatie van een aantal projecten op het gebied van vraagbundeling, dienstenontwikkeling voor overheid, bedrijfsleven en instellingen en de stimulering van de realisatie van een gekoppelde digitale marktplaats.	
Wat is gedaan?	<p>De resultaten zijn op tijd en binnen budget gehaald met de verwachte kwaliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er zijn zes breedbanddiensten voor subsidie in aanmerking gekomen en tot zestig procent bevoorschot. Deze zes worden voor 1 mei 2009 afgerond en opgeleverd. Op dit moment wordt het tweede voorschot (dertig procent) uitgekeerd op basis van een voorgangsrapportage. De laatste tien procent wordt bij oplevering uitgekeerd; • er is een infrastructuur die 85 procent van de provincie afdekt tegen tarieven die een factor 10 lager zijn dan bij de aanvang van het project. Dit is voor drie jaar contractueel vastgelegd met vijf marktpartijen (Eurofiber, Priority Telecom, KPN, Ziggo Zakelijk en Unet). De contractvorm is een open partnership. Dit houdt in dat er tijdens de looptijd van de contracten nieuwe partijen mogen instappen als ze maar aan de voorwaarden voldoen. In de loop van 2008 is het aantal minimale potentiële aansluitingen (intentieverklaringen) verhoogd van 200 naar 400. Op dit moment zijn er ruim 800 potentiële aansluitingen binnen. 	
Risico's	<p>Het project ligt op schema. De resultaten zijn behaald. In mei 2009 worden het subsidietraject afgewikkeld en krijgt de borging aandacht. Punt van aandacht is nog de borging van het vraagbundelingsinitiatief. Om te voorkomen dat er een nieuwe organisatie in het leven wordt geroepen die deze taken uit zou moeten voeren, hebben we een verzoek om deze werkzaamheden (tegen betaling) uit te voeren neergelegd bij BreedNet (www.breednet.nl). BreedNet heeft de kennis, ervaring en capaciteit om dit goed te doen. Ook gezien de belangstelling van andere provincies en steden in Nederland lijkt dit een logische keuze. De afgesloten contracten voor Utrecht zijn voor 99 procent vergelijkbaar met de contracten van BreedNet. Ook de contractpartijen zijn dezelfde.</p> <p>De adviesraad van BreedNet (waarvan de provincie Utrecht agendalid is) is voornemens om dit verzoek te honoreren. Echter heerst ook daar wel een gezonde argwaan tegen een echte beheersfunctie. Dat laatste is ook zeker niet de bedoeling. De verwachting is dat na de contractperiode van drie jaar, de breedbandmarkt in Nederland zo ver volwassen is, dat extra toezicht niet meer nodig is. BreedNet wil daarom inzetten op een aanpak die zich naast beperkt beheer ook richt op kennisborging en ontwikkeling van dit onderwerp. Als BreedNet besluit tot het instellen van een dergelijke kennispool dan wordt er een contract gesloten tussen BreedNet en de provincie Utrecht en vindt overdracht van de contract plaats. De operators zijn vanaf het begin geïnformeerd over een mogelijke overgang van de contracten naar een andere partner. Het budget is er reeds voor gereserveerd. De bewaking van dit contract ligt bij de afdeling Economie, Cultuur & Vrije Tijd.</p>	

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
Ontwikkeling breedbanddiensten	1,2	Ontwikkeling van drie breedbanddiensten	Subsidiëring van zes breedbanddiensten en, na een eerste tussenrapportage, tot 90 procent bevoorschot
Vraagbundelingstrajecten	1,2	Realisatie van vier vraagbundelingstrajecten	Voorlichtingbijeenkomsten gehouden bij bijna alle 29 gemeenten in de provincie. Specifieke bijeenkomsten gehouden voor de zorg en het onderwijs. Ruim 800 intentieverklaringen opgehaald.

			Oproep tot participatie geplaatst in het Financieel Dagblad en alle aanbieders van glasvezel in Nederland aangeschreven om te participeren in het glasvezelnet van de provincie Utrecht. Met vijf partijen een contract gesloten voor de levering van glasvezel tegen een vast laag tarief en een open netwerkstructuur. In 85 procent van de provincie Utrecht heeft de zakelijke markt de beschikking over een betaalbare, hoogwaardige, open glasvezelverbinding.
--	--	--	--

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	1.000	260	710	472	268
Lasten uitv progr					
Baten					
Saldo	1.000	260	710	472	268

Abusievelijk is het gehele bedrag dat nog beschikbaar was onttrokken uit de reserve. Voorgesteld wordt om vooruitlopend op de bestemming van het provinciale rekeningresultaat over 2008 de benodigde middelen voor de toegezegde beschikkingen beschikbaar te stellen.

Projectnr. 31	Sociale Agenda 2	Mw. M. Haak-Griffioen Mw. A.H. Raven BA
Verbonden programma	5.3 Sociale pijler	
Verbonden uitv. progr.	Jeugd, onderwijs en zorg	
Totaalbudget	€ 11.090.000	
Looptijd	2008-2011	
Projectleider	Mw. Drs. M.W.M. van Deelen	
Doel	De Sociale Agenda richt zich op maatschappelijk urgente problemen in de provincie Utrecht. Er zijn vier zorgwekkende maatschappelijke ontwikkelingen gesignaleerd: leefbaarheid, opgroeien, vergrijzing en integratie.	
Wat is gedaan?	Op basis van conferenties met het veld is een programmaplan opgesteld met twee thema's. Voor deze thema's integratie & participatie en onderwijs & arbeidsmarkt zijn 107 projectaanvragen beoordeeld. In het laatste kwartaal van 2008 zijn 47 projecten van start gegaan.	
Risico's	De Sociale Agenda 2 ligt goed op schema: er vindt monitoring van de projecten plaats. Risico blijft dat projecten niet de resultaten opleveren waarvoor zij subsidiegelden ontvangen.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.		

Prestatie-indicatoren projecten			
Omschrijving indicator	Signaalfunctie bij maatschappelijk effect nr.	2008 begroot	2008 werkelijk
N.v.t.			

Totalen van de lasten en baten van dit project					<i>Bedragen x € 1.000</i>
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	1.490	-	740	740	750
Lasten uitv progr	9.600	-	2.005	625	8.975
Baten	-	-	-	-	-
Saldo	11.090	-	2.745	1.365	9.725

In 2008 is de subsidieregeling Sociale Agenda 2008-2011 opengegaan. In totaal is een bedrag van € 2,75 miljoen aan subsidies toegekend. Met de ontvangende organisaties zijn afspraken gemaakt over bevoorschotting en afrekening. In 2008 is € 1,37 miljoen uitbetaald in de vorm van voorschotten. Het overige deel van de toegezegde bedragen zal echter pas in 2009 en latere jaren, bij de eindafrekening, worden uitbetaald.

Projectnr. 32	Wel Thuis! 2	Mw. M. Haak-Griffioen
Verbonden programma	5.3 Sociale pijler	
Verbonden uitv. progr.	Jeugd, onderwijs en zorg	
Totaalbudget	€ 11.200.000	
Looptijd	2008-2011	
Projectleider	Mw. Drs. C.C. Giscler	
Doel	De doelen van het programma Wel Thuis! zijn het vergroten van keuzemogelijkheden en daarmee van het aanbod aan woonzorgwelzijnsarrangementen en een beter samenspel van de betrokken partijen om concrete initiatieven te realiseren.	
Wat is gedaan?	<p>In oktober is de voortgangsrapportage 2008 opgeleverd. Hieronder een korte samenvatting hiervan.</p> <p>Programma Wel Thuis! algemeen Het programma Wel Thuis! 1 is afgerond, het programma Wel Thuis! 2 is opgesteld, goedgekeurd en er is gestart met de uitvoering. Middels diverse kanalen is het programma Wel Thuis! 2 onder de aandacht gebracht. De eerste versie van de monitor Wel Thuis! is opgeleverd.</p> <p>Procesondersteuning Met het BRU is een convenant ondertekend; de gelden die gereserveerd waren voor de regio's West en Eemland zijn bijna in z'n geheel besteed, met de regio Zuid-Oost is overleg gaande over ondersteuning en samenwerking. Voor de levensloopbestendige wijk Zorgeloos Wonen in Zeist is een visiedocument opgesteld en zijn uitvoeringsplannen geformuleerd die zijn goedgekeurd door de statencommissie Wonen, Maatschappij & Cultuur. De stimuleringsregeling Wonen, welzijn en zorg is opgesteld en uitgevoerd. Het subsidieplafond bedroeg € 400.000. Van de 58 aanvragen hebben we er negen kunnen toekennen.</p> <p>Inhoudelijke ondersteuning De drie pilotprojecten van Toekomst Thuis zijn afgerond. Een do-it domoticadag is georganiseerd en een nieuwe subsidieregeling is opgesteld. Samen met de provincie Noord-Brabant wordt verdere verbreding en opschaling van domotica onderzocht. De stimuleringsregeling Kleinschalig wonen voor dementerenden is opgesteld en uitgevoerd. Het subsidieplafond bedroeg € 700.000. Er zijn 17 aanvragen ingediend, waarvan we er acht hebben kunnen toekennen. Het onderzoek naar allochtone ouderen en allochtone mensen met een beperking is afgerond. Hieruit wordt duidelijk dat de geringe kennis over vraag en aanbod voor deze specifieke doelgroepen op het gebied van wonen, welzijn en zorg en de snelle groei van deze groepen om actie vragen. Een plan van aanpak is in ontwikkeling. In het kader van versterken welzijn hebben we ondersteuning geboden bij het fusietraject Versterken Samenwerking Utrecht-West, waaraan welzijnsorganisaties van zeven gemeenten deelnemen. Daarnaast ondersteunen we het opzetten van een dekkend netwerk van vrijetijdsvoorzieningen om de participatie van mensen met een verstandelijke beperking te bevorderen. Een viertal pilots gericht op eigen woningbezitters is gestart.</p>	
Risico's	De realisatie van voldoende woningen met zorg en welzijn ligt op schema. Met betrekking tot zorgwoningen is extra inspanning vereist.	

Indicatoren voor maatschappelijke effecten (behorende bij Wel Thuis! 1)		
Omschrijving indicator	2008 begroot	2008 werkelijk
1. Uitvoering en nazorg twintig prestatiecontracten wonen, zorg en welzijn met gemeenten	Gerealiseerd	Gerealiseerd
2. Het sluiten van intentie-overeenkomsten in het kader van regionale bestuurlijke overeenkomsten	Gerealiseerd	Gerealiseerd, met Zuid-Oost is nog overleg gaande
3. Het realiseren van woningen met zorg en welzijn door een provinciale bijdrage (via woonzorgstimuleringsregeling, ISV, etc.)	Gerealiseerd	Gerealiseerd
4. Aantal cliëntinitiatieven voor dementerende ouderen ondersteund tot en met ontwerpfase	Gerealiseerd	Gerealiseerd
5. Het aantal ouderen dat dankzij domotica langer thuis kan blijven wonen	Gerealiseerd	Gerealiseerd

Totalen van de lasten en baten van dit project					Bedragen x € 1.000
	Totaal budget	<=2007 werkelijk	2008 begroot na wijziging	2008 werkelijk	Restant budget
Lasten regulier	2.700	400	-	-	2.300
Lasten uitv progr	8.500	-	1.960	593	7.907
Baten	-	-	-	-	-
Saldo	11.200	400	1.960	593	10.207

Het budget van Wel Thuis! 2 is verdeeld over de volgende categorieën:

• Bestuurlijke overeenkomsten en ondersteuning op maat gemeenten	€ 550.000
• Stimuleringsregeling Wel Thuis!	€ 400.000
• Kleinschalig wonen voor dementerenden.....	€ 700.000
• Versterking welzijn.....	€ 50.000
• Allochtone ouderen en allochtonen met een beperking.....	€ 50.000
• Programmamanagement en communicatie.....	€ 210.000
Totaal	€ 1.960.000

De grootste verschillen in de realisatie doen zich voor op de posten Bestuurlijke overeenkomsten (€ 249.000), Stimuleringsregeling Wel Thuis! (€ 400.000) en Kleinschalig wonen voor dementerenden (€ 698.000).

Voor de post Bestuurlijke overeenkomsten was onder Wel Thuis! 1 ook € 3 miljoen beschikbaar voor de regio's West, Eemland en BRU. Ondersteuning van gemeenten uit deze regio's zijn vanuit dit budget gefinancierd, waardoor minder aanspraak is gemaakt op het budget uit Wel Thuis! 2. Overigens is in het najaar 2008 gestart met het intensiveren van de contacten met alle gemeenten, inclusief de regio Zuid-Oost.

Voor de Stimuleringsregeling Wel Thuis! en Kleinschalig wonen voor dementerenden was in 2008 een subsidieverordening van kracht. Voor beide regelingen samen is een bedrag van € 1.087.000 aan subsidies toegekend en daarmee zijn beide subsidieplafonds bereikt. Met de ontvangende organisaties zijn afspraken gemaakt voor bevoorschotting en afrekening. De daadwerkelijke uitbetaling van de toegezegde bedragen zal voor het eerst pas in 2009 plaatsvinden.

Via de reserve Stimuleringsfonds is er naast de € 2,3 miljoen aan reguliere lasten nog € 117.000 extra beschikbaar voor het onderdeel Zorgeloos wonen.

Paragrafen

Paragraaf weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de provincie in staat is op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen en financiële risico's c.q. tegenvallers te dekken.

Van belang is de mate waarin de provincie risico's wil nemen en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het risicoprofiel is uitgewerkt in paragraaf 1, de weerstandscapaciteit in paragraaf 2, gevolgd door de conclusie in paragraaf 3.

1 De ondernemende provincie neemt risico's

Als provincie willen we risico's niet uit de weg gaan. Het openbaar bestuur speelt zich meer en meer af in een open markt, waarin het aankomt op interactief besturen en actieve participatie. Exponenten hiervan zijn garantstellingen, voorfinancieringen en grondaankopen. Hierdoor kunnen grote projecten van maatschappelijk belang worden uitgevoerd of versneld. Risicomanagement neemt daardoor een steeds belangrijker plaats in binnen onze beleidsuitvoering.

Risicoprofiel

De risico's worden onderscheiden in zeven soorten, te weten:

- juridische risico's (aansprakelijkheid en claims);
- beleidsrisico's (financiële onzekerheden, onder meer bij projecten);
- bedrijfsvoeringsrisico's (risico's verbonden aan de bedrijfsvoering);
- financiële risico's (risico's die gepaard gaan met financiering);
- grondexploitatie- en grondvervalsrisico's;
- risico's Verbonden Partijen;
- vervallen risico's.

Uitsluitend risico's van € 250.000 en hoger worden opgenomen in het risicoprofiel.

De spreiding van deze risico's is als volgt:

Tabel 1 Verdeling van de risico's met kans van voorkomen en gevolg						
GEVOLG	> € 5 mln	5				
	>€ 2,5 tot = 5 mln	4				
	> € 1 tot = 2,5 mln	5		1		
	> € 0,25 tot = € 1 mln	5	2			
	= € 0,25 mln	4	3	2	1	
	KANS:	10%	30%	50%	70%	90%

a. Juridische risico's (aansprakelijkheid en claims)

(De kans van voorkomen en de bedragen zijn niet alle openbaar en op verzoek beschikbaar voor leden van Provinciale Staten.)

Claim Ritmeester over hoogspanningsleidingen te Veenendaal

Ritmeester BV is een rechtzaak begonnen tegen de provincie en de staat en claimt een aanzienlijk bedrag voor schade door ons beleid inzake hoogspanningsverbindingen. Door Ritmeester is beroep aangetekend tegen de rechtelijke uitspraak in 2007. Eind 2008 is door Ritmeester een nieuwe akte ingediend, mede ter vervanging van een eerder door de rechtbank geweigerde akte. De consequentie is dat de zaak in hoger beroep verder is uitgesteld en ook in 2009 een vervolg krijgt; dit kan doorlopen tot in 2010. Het risico op grond van de claim wijzigt niet, wel nemen de proceskosten verder toe. Deze zijn slechts minimaal terug te vorderen.

Claim Nedereindse Plas

Een drietal partijen heeft de provincie aansprakelijk gesteld voor geleden schade, kosten en inkomstendering als gevolg van provinciale besluitvorming over de openstelling en sluiting van de Nedereindse Plas. Alle claims tot nog toe zijn afgewezen. Verwacht wordt dat door de oplevering van de Nedereindse Plas en het met de gemeente Utrecht ontwikkelen van een plan om de (water)bodem te saneren, deze claim zal worden ingetrokken.

Claim voor beheer en onderhoud Merwedekanaal

Sinds de grenswijziging Vianen in 2002 ligt een deel van het Merwedekanaal op Utrechts grondgebied. Op praktische gronden hebben de provincies Zuid-Holland en Utrecht in 2004 afgesproken dat Zuid-Holland met rijksgeld beheer en onderhoud blijft doen voor het gehele kanaal. Financieel is dit echter nooit geëffectueerd. Eind 2005 heeft het Rijk zijn toekomstige verplichtingen aan de provincie Zuid-Holland afgekocht. Dit heeft geleid tot hernieuwde gesprekken tussen provincies Zuid-Holland en Utrecht over de overdracht van het beheer en onderhoud van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal en de bijbehorende financiële, juridische en praktische gevolgen daarvan. Hierover is nog geen consensus bereikt tussen beide provincies. Mogelijk zijn hier voor Utrecht financiële consequenties aan verbonden. Eind 2008 zijn er wederom gesprekken gevoerd met de provincie Zuid-Holland met als doel tot een gemeenschappelijke regeling te komen om de overdracht van eindverantwoordelijkheid en bijbehorende middelen naar provincie Zuid-Holland te effectueren.

Claims in verband met recht op jeugdzorg (kans: 10 procent, risicobedrag € 0,25 miljoen)

Het recht op jeugdzorg is in de nieuwe wet afdwingbaar bij de rechter. Het risico bestaat dat de gevraagde zorg niet altijd leverbaar is. Dit levert een imago-risico op, maar tevens een financieel risico (juridische kosten, inkopen van extra zorg).

b. Beleidsrisico's (financiële onzekerheden, onder meer bij projecten, gesorteerd naar bedrag)

Borgstellingen (kans 10 procent, risicobedragen: zie hieronder)

De provincie kan op haar borgstellingen worden aangesproken. De belangrijkste zijn:

- zeven in de zorgsector, in totaal € 12,6 miljoen;
- Nationaal Groenfonds € 6,1 miljoen;
- Provinciale Bibliotheekcentrale Utrecht: € 1,7 miljoen;
- RTV Utrecht: € 4,4 miljoen;
- hypotheek van 36 medewerkers: € 6,6 miljoen.

In 2008 hebben zich geen aanspraken voorgedaan en zijn er geen ontwikkelingen die de kans hierop verhogen.

Vervuiling bodem voormalige stortplaats (kans: 10 procent, risicobedrag: € 2,5 miljoen)

Er zijn circa tweehonderd voormalige stortplaatsen in de provincie Utrecht. Het risico ontstaat als uit monitorgegevens blijkt dat bijvoorbeeld door uitloging de voormalige stortplaats zich anders gedraagt dan voorzien.

Herstructurering van de welzijnsinstelling Alleato (voorheen Multicultureel Instituut Utrecht en Schakels)

(kans: 10 procent, risicobedrag: € 3,0 miljoen)

De provincie loopt het risico aangesproken te worden om (een deel van de) frictiekosten voor haar rekening te nemen.

Oplossen knelpunten woonschepen (kans: 15 procent, risicobedrag: € 1,6 miljoen)

Onzekerheid over bijdragen van derden bij het oplossen van knelpuntligplaatsen van woonschepen. Deze bijdragen komen voort uit de verkoop van ligplaatsen en woonarken. De kans is groter geworden dan voorgaande jaren gezien de huidige marktsituatie.

Nazorg afvalberging leidt tot extra kosten (kans: 10%, risicobedrag: € 1 miljoen)

Door onvoldoende milieutechnische voorzieningen kan de nazorgvoorziening worden belast. De provincie heeft de financiële verantwoordelijkheid voor de nazorg van de stortplaats Smink. Sluiting is voorsnog voorzien in 2032. Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen in de nazorgfase, kunnen deze leiden tot extra kosten. Overigens is in het doelvermogen ter financiering van deze nazorg ook een risico-opslag opgenomen.

Verontreinigde grond bij aanleg en beheer wegen (kans: 30%, risicobedrag: € 0,25 miljoen)

Aanwezigheid van vervuilde grond en vervuild slib leidt tot extra kosten voor de provincie. In projectbegrotingen wordt uitgegaan van een gemiddelde vervuiling. Het risico is dat de grond meer dan gemiddeld is vervuild.

Overschrijding grens ongeoorloofde staatssteun (kans: 20 procent, risicobedrag: € 0,55 miljoen)

Utrecht Toerisme en Recreatie (UTR) ontvangt jaarlijks een subsidie voor de promotie van de regio Utrecht. De hoogte van deze subsidie overstijgt de grens voor de minimissteun. Omdat UTR mogelijk ook commerciële activiteiten verricht, is er risico op ongeoorloofde staatssteun. Er is zowel imago-risico als financieel risico (juridische kosten en kosten om de verstoorde markt weer te herstellen). Wij hebben in november 2008 besloten om als oplossing voor de aanpak van onrechtmatige staatssteun bij UTR te kiezen voor de vastlegging van de taken in een Dienst van Algemeen Economisch Belang bij de Europese Commissie.

Extra kosten financiering jeugdhulpverleningsinstellingen (kans: 50 procent, risicobedrag: € 0,25 miljoen)

De provincie financiert de (huisvesting van) jeugdhulpverleningsinstellingen. Risico is dat zich onvoorziene omstandigheden voordoen of wijzigingen in wet- en regelgeving. De instellingen kunnen hierdoor voor grote kosten komen te staan waarbij de provincie wordt benaderd om financieel bij te springen.

Nadeelcompensatie kabels en leidingen (kans: 30%, risicobedrag: € 0,25 miljoen)

Er bestaat een verschil van mening tussen wegbeheerders en leidingbeheerders over rechten en plichten van het hebben van kabels en leidingen in en langs provinciale wegen. Er is een interimregeling van kracht waarbij is uitgegaan van een termijn van vijf à tien jaar ongestoorde liggingduur. Mochten termijnen worden opgerekt aan de hand van eisen van de leidingbeheerders, dan zou de provincie meer nadeelcompensatie moeten gaan betalen.

Fietsbrug Mijdrecht

De fietsbrug in Mijdrecht is in beheer bij de provincie Utrecht. Schade als gevolg van vandalisme of technische mankementen komt daarom voor rekening van de provincie. De provincie is met betrekking tot de overdracht van de brug nog steeds in onderhandeling met de gemeente De Ronde Venen. De wens van de gemeente is dat de provincie het bedieningsregime aanpast. Verder zal de brug door de gemeente technisch getoetst worden. Als aan bovengenoemde voorwaarden is voldaan, kan de overdracht per 15 juni 2009 plaatsvinden.

Huisvesting statushouders (kans: 10 procent, risicobedrag: € 0,25 miljoen)

Bij aantoonbare nalatigheid van de gemeente moet de provincie de huisvestingstaak van statushouders overnemen. De kosten kunnen worden verhaald op de gemeente. Mocht de gemeente de nalatigheid met succes bestrijden, dan kan de provincie de kosten niet verhalen op de gemeente. Er worden met de gemeenten frequent gesprekken gevoerd waarin zij worden gewezen op hun verantwoordelijkheid.

Rentederving voorfinanciering Randstadspoor

De voorfinanciering is contractueel afgesproken met het Rijk en met ProRail. ProRail kan, mits voor juli van het jaar aangegeven, aanspraak maken op budgetten wanneer zij in het kader van Randstadspoor versneld maatregelen wil uitvoeren. De constructie bestaat al jaren. Tot op heden is hier geen gebruik van gemaakt.

Toename reizigers Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) (kans: 10 procent, risicobedrag: € 0,25 miljoen)

Het CVV is een onderdeel van de Brede Doeluitkering verkeer en vervoer die de provincie jaarlijks van het Rijk ontvangt. De betalingen van de provincie aan de vervoerder CVV zijn afhankelijk van het aantal reizigers. Door deze open einde-regeling kan er een tekort ontstaan. Het gebruik van de regiotaxi wordt maandelijks gemonitord. Het risico heeft zich in 2008 niet voorgedaan.

OV-Chipkaart

De introductie van de OV-chipkaart valt samen met de start van de nieuwe concessie op 14 december 2008. Deze afspraak is vastgelegd in de concessievoorwaarden aan Connexxion. Aanvullend hierop zal samen met Connexxion en Bestuur Regio Utrecht een uitrolplan worden voorbereid waarbij een soepele introductie voor reizigers centraal staat. Of de invoeringsdatum voor de OV-chipkaart wordt gehaald, is afhankelijk van een groot aantal factoren waarvan een aantal extern worden bepaald. Risico's voor vertraging van het project zijn daarom niet uit te sluiten. Vertraging zal echter alleen van invloed zijn op het moment dat de beschikbare middelen worden besteed. Het is inmiddels duidelijk dat pas vanaf 2009 uitgaven gedaan zullen worden voor de introductie van de OV-Chipkaart.

Risico's bij projecten gefinancierd uit het eigen vermogen (€ 5 miljoen in risicoprofiel)

De komende jaren zal naar verwachting een deel van het eigen vermogen worden aangewend voor nieuwe projecten. Het precieze bedrag en de bestemming zijn nu nog onzeker. Zodra we meer zekerheid hebben over de potentiële risico's zullen we het risicoprofiel hierop aanpassen. We stellen voor om voorlopig in het risicoprofiel € 5 miljoen op te nemen voor risico's ten gevolge van extra uitgaven uit het eigen vermogen.

Hier vallen ook de risico's ten aanzien van het project Hart van de Heuvelrug onder. Het project Hart van de Heuvelrug is een initiatief van 17 partijen. De provincie vervult een trekkersrol en financiert en huisvest het programmabureau. Het project bestaat uit een aantal clusters die weer onderverdeeld zijn in deelprojecten waarbij, naast afspraken over de verdeling rood/groen en kwaliteitseisen, het principe van financiële verevening binnen en tussen clusters plaatsvindt. Het gehele project dient budgettair neutraal te verlopen, behoudens de kosten van het programmabureau die gedragen worden door de provincie.

Ten behoeve van uitvoering van de deelprojecten heeft iedere trekker een plicht inzake voorfinanciering. Door Provinciale Staten is besloten dat een bedrag van maximaal € 20 miljoen aan voorfinanciering mag plaatsvinden. Thans is daar circa € 5 miljoen van aangewend voor aankopen van gronden voor het Kodakterrein en voor Apollo Noord. Bij eventuele tekorten zal naar dekking moeten worden gezocht, eerst binnen het betreffende cluster, daarna tussen verschillende clusters. Als dit nog niet voldoende uitkomst biedt, kunnen de partijen vervolgens nog extra middelen aanvragen of naar nieuwe rode locaties zoeken.

c. Bedrijfsvoeringsrisico's (€ 12,5 miljoen in risicoprofiel voor bedrijfsvoering)

Bedrijfsvoeringsrisico's zijn de risico's door de reguliere bedrijfsvoering. Hierbij moet gedacht worden aan:

- calamiteiten met de ICT-voorzieningen;
- claims naar aanleiding van de uitvoering van reguliere processen. De overheid wordt steeds vaker aansprakelijk gesteld voor onzorgvuldig handelen bij aanbesteden, vergunningverlening en subsidieverlening. De provincie is verzekerd tegen deze risico's (aansprakelijkheidsverzekering). Door een toenemend aantal claims en een gelijktijdige toename van het bedrag per claim, kan de dekking worden overschreven. De reeds bestaande claims zijn vermeld bij de juridische risico's;
- verlaging van de uitkering uit het Provinciefonds, gevolgen voor loon- en prijsstijgingen, renteontwikkelingen en lagere opbrengsten van deelnemingen.

Jaarlijks reserveren we zo'n drie procent van de begroting voor het opvangen van dit type risico's. Binnen de Programmabegroting 2008 is dit circa € 12,5 miljoen (2007: € 10,0 miljoen).

Problemen die zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan zijn over het algemeen gesproken opgevangen binnen de programma's, dan wel door een beroep te doen op de bedrijfsvoeringsreserve.

d. Financiële risico's

Risico's Treasury (kans: 3%, risicobedrag: € 500 miljoen)

Zoals in de paragraaf Treasury wordt vermeld, is ten gevolge van de kredietcrisis de kwaliteit van de beleggingsportefeuille aangetast. Dit betreft de verlaging van kredietwaardigheid (rating) van een groot aantal financiële instellingen waarop wij debiteurenrisico lopen omdat wij ofwel waardepapier (obligaties) van deze instellingen in bezit hebben, danwel een garantie van één van deze instellingen hebben verkregen met betrekking tot één of enkele van onze garantieproducten. Ten aanzien van nagenoeg alle in het geding zijnde partijen kan aan de andere kant worden vermeld dat deze op directe of indirecte wijze worden gesteund door een rijksoverheid van een van de Euro-landen. Het grootste risico is gelegen bij een enkele partij waarvan niet onomstotelijk vaststaat dat deze door de betreffende overheid wordt gesteund. Het betreft een in Ierland gevestigde bank, dochteronderneming van een Duitse bank. Ons uitstaande bedrag bij deze instelling is in totaal € 30 miljoen. De huidige rating (van Standard & Poors) voor deze instelling is BBB.

Ten aanzien van de instellingen die momenteel door een rijksoverheid worden gesteund, op welke wijze dan ook, achten wij het risico uiterst beperkt. Slechts indien de kredietcrisis in brede zin zich ernstig zou verdiepen, zien wij reden hierop terug te komen aangezien in dat geval moet worden afgewacht in hoeverre de overheden kunnen en willen gaan bij het verlenen van steun. Vooralnog houden we rekening met een risico van 2,5 procent.

Ten aanzien van de eerder genoemde Ierse Bank achten wij het risico iets groter, maar nog altijd beperkt. Hier houden we rekening met een risico van tien procent.

Ten aanzien van de uitgezette deposito's achten wij het risico nihil, mede omdat de gemiddelde looptijd van deze deposito's slechts rond de drie maanden ligt.

Samenvattend houden we rekening met een risico op de portefeuille van 3%* € 500 miljoen is circa € 15 miljoen.

Zoals eveneens reeds in de treasuryparagraaf wordt vermeld, hebben wij een second opinion gevraagd ten aanzien van onze portefeuille aan een externe partij. De verkregen opinion, noch onze eigen inzichten, hebben ons aanleiding gegeven het huidige treasurybeleid aan te passen.

e. Grondexploitatie- en risico's (in Paragraaf grondbeleid)

Bij het voeren van haar grondbeleid loopt de provincie risico's. De risico's die zijn verbonden aan de grondexploitatie scheiden we van de overige risico's. De risico's die zijn verbonden aan grondbeleid staan in de paragraaf Grondbeleid van deze jaarrekening. Ten behoeve van risico's bij grondverwerking is € 5 miljoen gereserveerd binnen het Stimuleringsfonds.

f. Risico's Gemeenschappelijke regelingen (kans: 10 procent, risicobedrag € 0,4 miljoen)

De provincie neemt deel in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Kenmerk daarbij is, dat de provincie gehouden is op basis van een afgesproken verdeelsleutel bij te dragen in de financiële gevolgen van besluiten van de besturen van die gemeenschappelijke regelingen. In de ramingen binnen de begroting is rekening gehouden met de reeds bekende besluiten. Uiteraard kunnen zich op dit gebied bijzondere - niet voorziene - ontwikkelingen voordoen. De provincie is dan verplicht daarin naar evenredigheid bij te dragen.

De provincie draagt in het totaal voor circa € 4 miljoen bij aan de diverse gemeenschappelijke regelingen. Hierover wordt verantwoord in de paragraaf Verbonden partijen. De kans dat een gemeenschappelijke regeling extra budget nodig heeft, is gering en wordt ingeschat op tien procent. De provincie is dan één van de partijen die extra budget moet bijdragen. De provinciale bijdrage wordt ingeschat op gemiddeld tien procent van de totale bijdrage. Het risico bij het Openbaar Lichaam Muskusrattenbestrijding (OLM) is apart genomen, omdat hier de afgelopen jaren extra claims bij zijn geweest. In 2007 hebben zich geen extra aanvragen voorgedaan.

Financiële tekorten bij OLM (kans: 30%, risicobedrag: € 0,25 miljoen)

In de afgelopen jaren moesten financiële tekorten van het OLM door de provincie aangezuiverd worden (voor 50%). Dit risico is verkleind door het instellen van een ambtelijke begeleidingsgroep. Dit risico vervalt zodra het OLM ondergebracht als organisatieonderdeel van hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

g. Vervallen risico's

Ten opzichte van de Programmabegroting 2008 zijn de volgende risico's vervallen.

Claim garantstelling

Garantstelling jegens de gemeente Amersfoort bij een tekort op de ontsluiting van Vathorst (maximum € 4,5 miljoen). Waarschijnlijk zal € 4,5 miljoen worden uitgekeerd. Hiervoor is in de balans een voorziening gevormd.

Beëindiging financieringsregeling rijksmonumenten (kans: 30 procent, risicobedrag: < € 0,25 miljoen)

Het Rijk beëindigde met ingang van 2006 haar financieringsregeling voor de restauratie an rijksmonumenten (BRRM) en verving deze door een instandhoudingsregeling (BRIM). Het risico van de provincie bestaat eruit dat we een deel van de kosten van de restauratie van rijksmonumenten hebben voorgefinancierd (soms zonder een definitieve subsidiebeschikking van het Rijk). Wij zijn in overleg met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg over de wijziging van het rijkssubsidiebeleid en wij zijn alle voorgefinancierde bedragen aan het terugvorderden. Het risicobedrag is lager dan € 0,25 miljoen en daarmee vervallen.

Totaal risicoprofiel

Het totaalbedrag waarover de provincie risico's loopt, bedraagt € 580 miljoen, inclusief de bedrijfsvoeringsrisico's (€ 12,5 miljoen) en de risico's die we lopen met projecten die in de komende jaren worden gefinancierd uit het eigen vermogen (€ 5 miljoen). Het is echter niet waarschijnlijk dat alle opgenomen risico's zich zullen voordoen. Met behulp van het statistische systeem Naris (Monte Carlo-analyse) is berekend dat met een zekerheid van 90 procent (landelijke norm) een weerstandsvermogen van € 30 miljoen voldoende is om alle risico's op te vangen.

2 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit zijn de middelen die de provincie heeft om de risico's die zich voordoen te betalen. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat de provincie eenmalig beschikbaar heeft om te gebruiken voor het opvangen van risico's, zonder dat hiervoor beleid hoeft te worden gewijzigd. Afgelopen jaren hebben we de volledige bestemmingsreserves meegerekend bij de incidentele weerstandscapaciteit. De Randstedelijke Rekenkamer heeft echter aanbevolen om dit niet te doen, omdat de bestemmingsreserves voor een deel niet inzetbaar zijn of alleen door een beleidswijziging. We rekenen daarom nu alleen de bedragen mee die inzetbaar zijn zonder inhoudelijke beleidswijziging.

De structurele weerstandscapaciteit is het bedrag dat de provincie jaarlijks kan gebruiken voor het opvangen van risico's, zonder inhoudelijke beleidswijzigingen. Het doorvoeren van bezuinigingen behoort op zich ook tot de structurele weerstandscapaciteit, maar dat is meestal alleen mogelijk na een inhoudelijke beleidswijziging.

In onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van 31 december 2008.

Categorie (per 31 december 2008)	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Saldireserve	€ 40 miljoen	
Reserve bedrijfsvoering	€ 4 miljoen	
Bestemmingsreserve provinciaal structuurfonds*	€ 41 miljoen	
Verhogen opcenten motorrijtuigenbelasting **		€ 50 miljoen
Totaal incidenteel	€ 85 miljoen	

*In het Coalitieakkoord zijn diverse claims gelegd op de bestemmingsreserve van het provinciaal structuurfonds; deze zijn verwerkt. De gelden worden belegd. De rente-inkomsten hieruit worden ingezet voor de programma's. Mochten de bedragen van de algemene reserve en de bestemmingsreserve nodig zijn voor het opvangen van risico's, dan zullen er minder rente-inkomsten zijn. Dit heeft gevolgen voor de programma's.

** Jaarlijks kunnen we de opcenten op de motorrijtuigenbelasting verhogen. Het maximaal toegestane aantal te heffen opcenten wordt jaarlijks vastgesteld door het Rijk. Het maximum per 1 april 2008 is 107,9 opcenten. De provincie heft met ingang van 1 april 2008 72,6 opcenten. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt per 1 april 2008 derhalve 35 opcenten. Eén opcent correspondeert met een jaarlijkse opbrengst van ongeveer € 1,42 miljoen. Derhalve bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit bijna € 50 miljoen jaarlijks. Voor het aanpassen van de motorrijtuigenbelasting is een beleidswijziging nodig.

Stille reserves

Stille reserves zijn de meerwaarden van activa die (te) laag of tegen nul zijn gewaardeerd, maar verkoopbaar zijn indien men dat zou willen. We kunnen bijvoorbeeld denken aan waarde die zit verscholen in kapitaalgoederen die op de balans staan en die in het economisch verkeer een hogere waarde vertegenwoordigen dan de balanswaarde. Hiertoe behoren ook aandelen die een lagere verkrijgingswaarde dan de marktwaarde hebben. Aangezien het aanhouden van stille reserves gelieerd is aan een maatschappelijke doel of omdat voor deze goederen moeilijk een private partij kan worden gevonden, worden deze zaken niet tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Het beleid omtrent de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's geëffectueerd worden of de provincie succesvol aansprakelijk wordt gesteld, zal er door de provincie betaald moeten worden. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en moeten maatregelen worden getroffen om de gewenste situatie weer te bereiken. Het volgende is van toepassing met betrekking tot risicobeheer:

1. allereerst worden tijdig beheersmaatregelen genomen, zoals het op orde krijgen van processen, de inzet van gekwalificeerd personeel en het verzekeren tegen bepaalde risico's;
2. indien beheersmaatregelen niet werken, dan wordt gekeken of de schade uit de daarvoor bedoelde programmabudgetten kan worden betaald;
3. als dat niet mogelijk of bestuurlijk ongewenst is, dan zal de algemene reserve of de bestemmingsreserve voor bedrijfsvoeringsrisico's worden aangesproken. In de algemene reserve wordt € 30 miljoen gereserveerd om risico's uit de paragraaf Weerstandsvermogen mee te dekken. Als hier een beroep op wordt gedaan, dan moeten wij aan Provinciale Staten voorstellen op welke wijze zij dan kunnen zorgen dat er minimaal € 30 miljoen beschikbaar blijft voor de weerstandscapaciteit;
4. indien de € 30 miljoen uit de algemene reserve en de bedrijfsvoeringsreserve niet toereikend is, zal een beroep worden gedaan op de bestemmingsreserves. Ook in dit geval zal via een A-stuk moeten worden aangegeven op welke wijze de algemene reserve wordt aangevuld tot € 30 miljoen en wat de consequenties zijn voor het voorgenomen beleid;
5. in het geval de algemene reserve en de bestemmingsreserves tekort schieten, zullen wij een voorstel formuleren om de opcenten op de motorrijtuigenbelasting te verhogen of om te bezuinigen.

3 Conclusie: weerstandsvermogen ruim voldoende

De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de omvang van de risico's kan worden uitgedrukt in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit gedeeld door de omvang van de risico's/het risicoprofiel. Als het weerstandsvermogen 1 bedraagt, dan kunnen we er vanuit gaan dat we de risico's voldoende hebben afgedekt. Het weerstandsvermogen bij de provincie bedraagt € 85 miljoen / 30 miljoen = 2,8. Dat is ruim voldoende om de risico's die we lopen op te vangen.

Op grond van bovenstaande gegevens kan worden geconcludeerd dat het weerstandsvermogen van de begroting van de provincie Utrecht als ruim voldoende kan worden gekwalificeerd.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Wat zijn kapitaalgoederen?

“Kapitaalgoederen” zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Het BBV noemt gebouwen, wegen, water, groen en riolering.

De belangrijkste kapitaalgoederen van de provincie Utrecht zijn:

1. provinciale wegen en kunstwerken;
2. provinciale vaarwegen;
3. provinciale gebouwen;
4. grond (zie paragraaf grondbeleid).

Hierna wordt met betrekking tot deze kapitaalgoederen ingegaan op de volgende aspecten:

- a. ambitie en gehanteerde normen voor beheer en onderhoud;
- b. uitwerking in beheerplan;
- c. uit beheerplan voortvloeiende lasten meerjarenperspectief en verloop van voorziening;
- d. majeure ontwikkeling;
- e. eventuele achterstanden in onderhoud.

1. Provinciale wegen en kunstwerken

a. Ambitieniveau en gehanteerde normen voor beheer en onderhoud wegen

Algemeen uitgangspunt is dat de wegen duurzaam veilig zijn en dat de doorstroming bevorderd wordt. Naast bereikbaarheid draagt de provincie ook zorg voor een leefbare omgeving.

Voor de vaststelling van de normen voor onderhoud wordt de zogenoemde CROW-methode toegepast (CROW is de stichting Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en Verkeerstechiek). Dit is de landelijke systematiek van rationeel wegbeheer.

b. Uitwerking in beheerplan

Wegen

Vanaf 2006 wordt de meerjarenplanning opgesteld op basis van het ambitieniveau om in 2010 het percentage wegdek met onvoldoende kwaliteit (van elf procent in 2005) terug te dringen tot vijf procent. De kwaliteit moet in de jaren daarna op dit niveau gehandhaafd blijven. Jaarlijks worden de wegen geïnspecteerd. Op basis van de inspectie van het gehele wegennet wordt een overzicht gemaakt van het kwaliteitsniveau en de daaraan verbonden kosten. Hieruit is een keuze van het gewenste kwaliteitsniveau (ambitieniveau) gemaakt. Door jaarlijks de wegen te inspecteren kan gemonitord worden of het kwaliteitsniveau wordt gehaald en zal zo nodig de meerjarenplanning worden bijgesteld.

Kunstwerken

Voor de kunstwerken (beweegbare bruggen en dergelijke) is op 18 november 2004 door Provinciale Staten het meerjarenprogramma Kunstwerken vastgesteld (PS2004IME80). Dit programma garandeert dat de kunstwerken adequaat worden onderhouden zodat hun functionaliteit behouden blijft.

In 2007 zijn nieuwe gedetailleerde inspecties van de beweegbare kunstwerken verricht en is de meerjarenraming up-to-date gebracht. Dit betekent dat voor het onderdeel beweegbare kunstwerken van de voorziening Beheer en onderhoud wegen jaarlijks meer geld gereserveerd moet worden. Dit is door een geringe verschuiving binnen de voorziening opgelost.

Onderhoud groen: bermbeheer

De provincie Utrecht past ecologisch wegbermbeheer toe langs een groot deel van haar wegen zoals geformuleerd onder de noemer “Aanleg en beheer, kwaliteit van de leefomgeving” in het Strategisch Mobiliteitsplan Provincie Utrecht 2004 – 2020 (SMPU+). Het monitoringsinstrument van het SMPU+ is bedoeld om het effect van het beleid te meten op de overkoepelende doelstellingen en niet specifiek voor bermbeheer. Het resultaat van deze monitoring wordt gebruikt voor onder andere de Beleidseffectrapportage Verkeer en Vervoer Utrecht (BER). Om ervoor te zorgen dat bij aanleg of reconstructie van wegen voldoende en tijdig rekening gehouden wordt met de aanwezige flora en fauna is een algemene gedragscode opgesteld, die in 2009 geïmplementeerd wordt door aanpassing van de standaardprocedures.

Onderhoud groen: bomen

De bomen langs de provinciale wegen in Utrecht worden driejaarlijks geïnspecteerd volgens de methode Visual Tree Assessment. Dit gebeurt door gecertificeerde bedrijven. Aan de hand van een vast stramien worden de bomen op basis van een visuele inspectie beoordeeld op hun gezondheid. Waar nodig vindt aanvullend boommechanisch onderzoek plaats. Aan de hand van de daaruit voortkomende adviezen worden bomen die een gevaar voor de omgeving betekenen gesnoeid en indien nodig verwijderd. De opengevallen plaatsen worden zoveel mogelijk opnieuw ingeplant.

Voor de laanbomen langs de provinciale wegen in Utrecht wordt beleid geformuleerd voor het in stand houden van een duurzaam bomenbestand, waarbij rekening is gehouden met het belang van zowel verkeersveiligheid als het belang van ecologie en landschap. Deze beleidsnotitie wordt in 2009 vastgesteld.

c. Uit beheerplan voortvloeiende lasten meerjarenperspectief en verloop van voorzieningen

De onderhoudsbegroting laat het volgende beeld zien voor de jaren 2008 tot en met 2011, onderverdeeld naar categorie.

x € 1.000

Categorie	2008	2009	2010	2011
1. Onderhoud verhardingen	4.193	5.203	7.185	5.831
2. Onderhoud beweegbare bruggen	218	675	143	111
3. Vervanging verkeersregelinstallaties	742	546	389	93
4. Groot onderhoud wegverlichting	681	677	659	659
5. Vervanging rollend materieel	12	125	60	140
6. Onderhoud groenvoorziening	1.159	1.481	1.500	1.606
Algemeen	153			
Totaal uitgaven	7.158	8.707	9.936	8.440

Ter dekking van de kosten bij de uitvoering van het meerjarenonderhoudsplan is in 2002 de voorziening Beheer en onderhoud wegen ingesteld. De voorziening wordt gevoed uit de jaarlijkse exploitatie van het programma Doelmatig verkeer- en vervoersysteem. Voor het groot onderhoud van de kunstwerken is in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan een speciaal budget bestemd voor Herinvestering civieltechnische kunstwerken.

Verloop van de voorziening Beheer en onderhoud wegen 2008-2011

x € 1.000

	2008	2009	2010	2011
Beginsaldo	3.871	5.050	4.657	3.060
Storting	8.337	8.314	8.339	8.339
Onttrekking	7.158	8.707	9.936	8.440
Eindsaldo	5.050	4.657	3.060	2.959

d. Majeure ontwikkeling

Geen bijzonderheden.

e. Eventuele achterstanden in onderhoud

Op basis van uitgevoerde inspecties van de wegen is duidelijk geworden dat er sprake is van achterstallig onderhoud. In 2010 moet de achterstand zijn weggewerkt en is het percentage van het wegdek met de kwalificatie onvoldoende teruggebracht tot vijf procent. In de meerjarenplanningen is hiermee rekening gehouden.

2. Provinciale vaarwegen

De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de Eem, een gedeelte van de Oude Rijn en het Utrechtse deel van het Merwedekanaal.

a. Beleidskader, ambitieniveau en gehanteerde normen

Uitgangspunt is dat de vaarwegen bij de provincie in beheer in 2015 voldoen aan de normen voor vaardiepten mede gebaseerd op de klassenindeling CEMT (Conferentie van Europese Ministers van Transport), de richtlijnen van de BRTN (Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland) en de Commissie Vaarwegbeheerders (CVB Richtlijnen Vaarwegen 2005).

Het kwaliteitsniveau voor de Eem is uitgewerkt in de Eemvisie. In de Eemvisie is het profiel van de Eem gebaseerd op CEMT-klasse III.

b. Uitwerking in beheerplan

In 2006 is de gehele Eem opnieuw gepeild. Rekening houdend met een gemiddelde aanwas van twee procent per jaar is een nieuw tien jaren-onderhoudschema vastgesteld. Voor zover bekend is er geen ernstig vervuilde bagger aanwezig in de Eem. De Eem wordt vaksgewijs stroomafwaarts gebaggerd. Voor de Eemmond geldt een driejaarlijkse baggercyclus in verband met de snellere aanwas vanuit het Eemmeer.

Alle houten damwand langs de Eem wordt in de periode tot 2015 vervangen door stalen damwand met een levensduur die langer is dan dertig jaar. Over beide meerjarenplannen is overeenstemming met de beide andere beheerders, de gemeente Amersfoort en het waterschap Vallei & Eem. Beide meerjaren-onderhoudsplannen worden jaarlijks bijgewerkt aan de hand van peilingen en opmerkingen van de gebruikers.

c. *Uit het beheerplan voortvloeiende lasten in meerjarenperspectief en verloop van voorziening*

Aan de hand van de actualisatie van het meerjarenbeheerplan zijn de stortingen in de voorziening opnieuw bepaald. In 2008 is een eenmalige storting van € 1.485.000 noodzakelijk, waarna vanaf 2009 jaarlijks (structureel) € 735.000 gestort wordt. In 2008 zijn in het beheerplan het baggeren van de Eemmond, een deel van de Eem en het vervangen van 1.200 meter beschoeiing voorzien.

Voor zowel het baggeren van de Eem als het vervangen van de beschoeiing zijn afspraken gemaakt met de gemeente Amersfoort en het waterschap Vallei & Eem over een bijdrage in de kosten.

Verloop van de voorziening Onderhoud vaarwegen 2008-2011 x € 1.000

	2008	2009	2010	2011
Beginsaldo	533	1.632	2.219	1.593
Stortingen	1.485	735	735	735
Onttrekkingen	386	148	1.361	873
Eindsaldo	1.632	2.219	1.593	1.455

d. *Majeure ontwikkelingen*

Merwedekanaal

Het Merwedekanaal heeft een totale lengte van 23 kilometer. Circa vijf kilometer (23,13 procent) is in de provincie Utrecht gelegen. Het andere deel ligt in de provincie Zuid-Holland. Sinds de grenswijziging met Vianen (2002) delen beide provincies de verantwoordelijkheid over beheer en onderhoud van het kanaal. Wij hebben destijds met elkaar afspraken gemaakt over taakverdeling en financiën. Daarbij heeft Utrecht het feitelijke beheer en onderhoud over haar deel overgedragen aan Zuid-Holland, de daarvoor bestemde rijksvergoedingen kwamen ten goede aan Zuid-Holland.

Eind 2005 heeft het Rijk zijn toekomstige verplichtingen met betrekking tot beheer en onderhoud van het hele kanaal afgekocht door aan de provincie Zuid-Holland een bedrag van € 51.369.771 (inclusief BTW) uit te betalen. Het bezwaar dat Zuid-Holland gemaakt heeft over de gehanteerde disconteringsvoet, waardoor de uitkering lager is uitgevallen, is afgewezen. De provincie Utrecht is daarbij niet betrokken maar wel belanghebbende. Er zal verder gezocht worden naar een aanvaardbare oplossing. Mogelijk zijn er financiële consequenties aan verbonden; die zijn echter niet te kwantificeren.

3. Provinciale gebouwen

De provincie beheert en onderhoudt het provinciehuis Rijnsweerd, het monumentale pand Paushuize als representatieve ruimte, twee steunpunten, één in Veenweide en één in Huis ter Heide en een drietal dienst-/huurwoningen (Achter Sint Pieter 27 en Kromme Nieuwegracht 49 en 49a in Utrecht).

In 2006 zijn zes brugwachterswoningen afgestoten: twee in Loenen, twee in Vreeland en twee in Eemnes.

Het provinciehuis Rijnsweerd bestaat uit een gedeelte oudbouw, genaamd De Sterren en een gedeelte nieuwbouw, genaamd De Toren. Omdat nog niet bekend is waar en wanneer we als provincie naar een nieuwe huisvesting gaan verhuizen is besloten om De Sterren zodanig op te knappen dat het voor de medewerkers acceptabel is. Dit houdt in noodzakelijk onderhoud en werkzaamheden die vanwege de Arbo noodzakelijk zijn. Er wordt per januari 2009 gestart met een pilot (ster Ff).

In verband met de nieuwbouwplannen ligt het ambitieniveau van de kantoorgebouwen hoofdzakelijk op het niveau van instandhouding. Voor de toekomstige nieuwbouw wordt een hoger ambitieniveau aangehouden. Zie ook verder in deze paragraaf bij Vervangende nieuwbouw. Met ingang van 2008 is voorzien in de huur van tijdelijke huisvesting tijdens sloopwerkzaamheden.

Het pand Paushuize is recent nog gerenoveerd en verkeert in goede staat. Toch is besloten om het pand Paushuize weer in oude staat terug te brengen. Er heeft een bouwhistorisch onderzoek plaatsgevonden en aan de hand hiervan is door Hylkema Consultants BV een nieuw indelingsvoorstel en een kostenraming opgezet. In 2009 wordt het één en ander voorbereid zodat in 2010 de renovatie uitgevoerd kan worden.

Ten behoeve van het onderhoud van het provinciehuis en Paushuize is een voorziening aanwezig.

Verloop van de voorziening Onderhoud provinciehuis en Paushuize 2008-2011 x € 1.000

	2008	2009	2010	2011
Beginsaldo	5.366	5.478	5.478	5.478
Stortingen	625	625	625	625
Onttrekkingen	513	625	625	625
Eindsaldo	5.478	5.478	5.478	5.478

Als ambitieniveau geldt dat gebouw en installaties voldoen aan wetgeving en voorschriften met betrekking tot de veiligheid en dat het onderhoudsniveau een ongestoorde instandhouding garandeert, alsmede recht doet aan de uitstraling die van een overheidsgebouw mag worden verwacht.

Het steunpunt Veenweide is in 2004 aangeschaft en geheel ingericht naar de huidige behoeften. Het steunpunt Huis ter Heide is in 2006 aangeschaft en geheel ingericht. Op beide panden wordt afgeschreven.

Het onderhoudsniveau voor de dienstwoningen (Achter Sint Pieter 27 en Kromme Nieuwegracht 49 en 49a) beantwoordt aan de eisen die een huurder van een goed verhuurder mag verwachten. Daarbij is uitgangspunt dat er geen nadelige effecten op de marktwaarde mogen ontstaan. Het reguliere onderhoud wordt betaald uit de normale exploitatie. De onderhoudsinspanningen worden momenteel geminimaliseerd, omdat op korte termijn nagenoeg alle dienstwoningen zullen worden verkocht.

Vervangende nieuwbouw

De stopzetting van het project NOVA conform het besluit van Provinciale Staten van 4 juli 2008 houdt in dat vervangende nieuwbouw ter plaatse van De Sterren niet wordt gerealiseerd. De opdracht aan Gedeputeerde Staten was om vóór 31 december 2008 een uitgewerkt voorstel voor de locatie en bijbehorend plan van aanpak voor te leggen. Door de onzekerheid op de vastgoedmarkt als gevolg van de financiële crisis is vertraging ontstaan in de uitwerking van de locatiekeuze. Op 18 november 2008 is aan Provinciale Staten per brief gemeld dat de deadline niet gehaald kon worden. Provinciale Staten hebben zich op 19 januari 2009 in een niet openbare PS-vergadering uitgesproken over de te onderzoeken locaties. Een uitgewerkt voorstel over de locatiekeuze en plan van aanpak wordt naar verwachting medio 2009 aan Provinciale Staten voorgelegd. Afhankelijk van de locatiekeuze wordt dan een nieuwe projectbegroting en planning opgesteld.

Op 29 mei 2007 hebben Provinciale Staten het Programma van Eisen voor NOVA goedgekeurd. Hoewel de concrete bouwplannen zijn gestaakt, vormen de uitgangspunten voor het Programma van Eisen voor NOVA nog altijd de basis voor de eisen die aan de nieuwe huisvesting worden gesteld. Naar aanleiding van het stopzetten van de vervangende nieuwbouw is een heroverweging gemaakt van de uitgangspunten. Omdat deze uitgangspunten bepalend zijn bij de uitwerking van de locatiekeuze is op 19 januari 2009 aan Provinciale Staten gevraagd om de bestaande uitgangspunten vanuit NOVA te handhaven en de aanvullende uitgangspunten voor de nieuwe huisvesting vast te stellen.

Paragraaf treasury

1 Provinciale ontwikkelingen

De treasury stond in 2008 in het teken van de kredietcrisis. Deze had in de Verenigde Staten reeds in de zomer van 2007 een aanvang genomen en kreeg in 2008 z'n greep op Europa. De ernst van de situatie kwam pas werkelijk tot uitdrukking in het faillissement van het Amerikaanse Lehman Brothers. Sindsdien volgden vele incidenten met in Nederland in eerste instantie de reddingsoperatie van Fortis eind september. De kredietwaardigheid van zeer vele financiële instellingen in Europa werd fors aangetast. Nationale overheden kwamen met grootscheepse reddingsoperaties. Voor ons waren al deze gebeurtenissen aanleiding onze portefeuille door een externe partij tegen het licht te laten houden. Wij hebben op onze portefeuille geen schade geleden, al is de kwaliteit in termen van kredietwaardigheid van tegenpartijen wel afgenomen. De risico's die hieraan zijn verbonden, worden nader besproken in de risicoparagraaf. Overigens menen we te kunnen concluderen dat ons bestaande treasurybeleid solide is gebleken, zelfs onder deze extreme omstandigheden, en derhalve geen aanpassing behoeft. Verdere ontwikkelingen zullen nauwgezet worden gevolgd. Gedurende 2008 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over onze portefeuille en de daaraan verbonden risico's.

Gedurende 2008 is het voor beleggingen beschikbare vermogen afgenomen van € 751 mln. tot € 726 mln.. De afname met € 25 mln. is voornamelijk toe te schrijven aan de betaling van € 23 mln. aan het Rijk uit hoofde van het Bestuursakkoord.

Uitstaand kapitaal per 31 december 2008 x € 1.000			
	Bedrag 31-12-2007	Bedrag 31-12-2008	Mutatie in 2008
Kapitaalmarkt			
Obligaties	228.563	195.496	- 33.067
Obligatiefondsen	7.283	7.540	257
Garantieproducten	236.454	273.875	37.421
Onderhandse leningen u/g	0	0	0
Waterschapsleningen	20.751	15.429	- 5.322
Deposito's > 1 jaar	107.000	0	- 107.000
Onderhandse leningen o/g	- 6.807	- 6.807	0
Totaal kapitaalmarkt	593.244	485.533	- 107.711
Geldmarkt			
Deposito's < 1 jaar	142.000	212.000	70.000
Rekening-courant	15.654	28.613	12.959
Totaal geldmarkt	157.654	240.613	82.959
Totaal kapitaal- en geldmarkt	750.898	726.146	-24.752

2 Rendementen en treasuryresultaat

Het behaalde rendement op de beleggingen bedroeg in 2008 per saldo € 28,6 mln.. Hiervan was € 3,6 mln. bestemd voor rentetoevoeging aan rijksuitkeringen (BOR/BDU). Het treasuryresultaat kwam hiermee uit op € 25,1 mln. vergeleken met € 23,0 mln. begroot. De overschrijding van de begroting met € 2,1 mln. was te danken aan hoger dan verwachte rente op de geldmarkt (deposito's korter dan één jaar) en meer ter beschikking staande middelen dan begroot.

Het effectief rendement op de obligatieportefeuille ligt op 4,0 procent. De waterschapsleningen dragen contractueel sinds 1997 een rente van 7,51 procent. Het gemiddelde rendement op de depositoportefeuille is gedurende 2008 toegenomen tot circa 4,6 procent, terwijl de rente in rekening-courant gedurende het jaar gemiddeld rond de 4,3 procent bedroeg. Het rendement op garantieproducten wordt gedurende de looptijd slechts verantwoord voor zover het gegarandeerd rendement betreft.

3 Treasurybeleid

Het treasurybeleid wordt vormgegeven binnen de afdeling Financiën. De uitvoering vindt plaats binnen de wettelijke kaders van de wet Fido en de interne verordening van de provincie Utrecht.

Kasgeldlimiet

De vlottende middelen overtreffen de vlottende schulden ruimschoots. De provincie blijft daarmee royaal binnen de gestelde norm ten aanzien van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De opgenomen langlopende geldleningen dateren uit het verleden. Ze dragen een vaste rente welke tussentijds niet kan worden herzien. Vervroegde terugbetaling is niet mogelijk. Gezien de financiële positie zal bij afloop geen herfinanciering plaatsvinden en is er dus geen sprake van een renterisico. Derhalve wordt voldaan aan de renterisiconorm.

Reeds in 2007 hebben wij in het kader van verdergaande professionalisering een kwaliteitsscan laten uitvoeren op de bestaande portefeuille beleggingsproducten.

In 2008 hebben wij in het kader van de administratieve organisatie de processen rondom de treasury opnieuw vastgelegd. Tevens hebben wij later in het jaar de beleggingsportefeuille tegen het licht laten houden door een externe partij.

Paragraaf bedrijfsvoering

1 Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de organisatie op het terrein van de bedrijfsvoering. Onder bedrijfsvoering wordt verstaan: "de bedrijfsprocessen binnen een provincie om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren alsmede de sturing en beheersing daarvan"¹.

Het beleid van de provincie wordt vormgegeven in de programma's. De bedrijfsvoeringsprocessen zorgen ervoor dat de programma's worden uitgevoerd. Deze processen dienen efficiënt, effectief én conform de geldende wetgeving te worden ingericht².

In programma 1.4 (Bedrijfsvoering) van de jaarrekening wordt nader ingegaan op de bereikte resultaten in het domein van de afdelingen die betrokken zijn bij de bedrijfsvoering.

In deze paragraaf wordt ingegaan op algemene ontwikkelingen op dit terrein, beschikbare faciliteiten, planning en control, kwaliteitsprogramma en de auditfunctie.

2 Ontwikkelingen en visie met betrekking tot bedrijfsvoering

Organisatieschema provincie Utrecht

¹ Basisonderzoek bedrijfsvoering; Algemene Rekenkamer (2003)

² Handreiking bedrijfsvoering voor raadsleden; ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties

In 2008 heeft de directie besloten om een wijziging in de portefeuilleverdeling van de directie door te voeren. Als gevolg daarvan zijn de meeste ondersteunende afdelingen, verantwoordelijk voor de kaderstelling, advisering, uitvoering en controle op de bedrijfsvoering, onder leiding van één directeur gekomen.

Hierdoor is de samenwerking tussen de ondersteunende afdelingen verbeterd. Er is tevens een bedrijfsvoeringsoverleg gestart. In dit overleg vindt afstemming plaats tussen de ondersteunende afdelingen op het gebied van de bedrijfsvoering en worden projecten op elkaar afgestemd.

Onderdeel van het bedrijfsvoeringsoverleg is de zogenaamde 'paarse krokodil'. In de organisatie is geïnteriseerd wat door medewerkers van de provincie als ondoelmatige en inefficiënte processen en procedures worden beschouwd en op grond van deze inventarisatie hebben de verantwoordelijke afdelingsmanagers verbeteracties in gang gezet die ertoe bijdragen dat de stroperigheid en inefficiency van deze processen en procedures vermindert.

Voor 2009 zal verder worden ingezet op het invoeren van het zogenaamde 'regiemodel' met als doel om de interne dienstverlening volgens één herkenbaar stramien te verlenen, met optimale gebruikmaking van de (digitale) middelen die ons ter beschikking staan. Met het regiemodel geven de (staf)afdelingen richting en opdracht aan de uitvoering om de organisatie doelen te realiseren.

De bedrijfsvoeringsprocessen zullen onder de loep worden genomen met als doel een vraaggerichte inrichting van werkprocessen, meer regie op de uitvoering, investeren in hogere kwaliteit van de advisering en verbetering in de klantrelaties.

3 Beschikbare faciliteiten

De belangrijkste ondersteunende afdelingen voor de bedrijfsvoering zijn gepositioneerd binnen de ondersteunende afdeling Financiën, Personeel en Organisatie, Communicatie, Facilitaire Service, Informatievoorziening en Staf Directie en Control.

Financiën

De afdeling Financiën is verantwoordelijk voor de realisatie van een betrouwbare, transparante en rechtmatige financiële besturing van de provincie en het houden van financieel toezicht op de Utrechtse lokale overheden.

De afdeling houdt zich onder meer bezig met financiële kaderstelling, advisering aan het management en bestuur en regie op de planning- en controlproducten. Daarnaast verzorgt deze afdeling de financiële, personele en salarisadministratie en de treasury.

In 2008 is het Masterplan Planning- en Controlcyclus geïmplementeerd. Onderdeel daarvan is de herziening van de prestatie-indicatoren. Verder is er een onderzoek uitgevoerd naar de achtergronden van de onderbestedingen en zijn aanbevelingen uitgewerkt die onderbestedingen in de toekomst moeten voorkomen. In het kader van de stofkamoperaties is gekeken naar de vermogenspositie van de provincie. Tenslotte is het treasurybeleid, mede naar aanleiding van de kredietcrisis, tegen het licht gehouden.

Personeel en Organisatie

De afdeling Personeel en Organisatie is verantwoordelijk voor alle beleidsmatige en ondersteunende taken op het gebied van personeel en organisatie. De afdeling houdt zich onder meer bezig met:

- beleidsontwikkeling;
- personeelsmanagementadvies;
- organisatieadvies;
- ondersteuning en advisering van de bestuurder in aangelegenheden betreffende medezeggenschap.

Het HRM-beleid bestaat uit een zestal onderdelen. Allereerst het project Loopbaanontwikkeling, gericht op het garanderen van een hoge kwaliteit en duurzame inzetbaarheid van medewerkers voor de organisatie. Als tweede onderdeel is de strategische personeelsplanning en personeelsschouw gedefinieerd. In 2008 is de formatiescan uitgevoerd waarbij per afdeling is beoordeeld in hoeverre er efficiency- of besparingsmogelijkheden kunnen worden gerealiseerd en welke investeringen noodzakelijk zijn om deze besparingen te realiseren. Dit is de opmaat voor de strategische personeelsplanning 2008-2012. Het derde onderdeel betreft de flexibele en duurzame inzet en medewerkers. Het traineeprogramma is in 2008 zijn tweede jaar ingegaan en heeft tot doel het stimuleren van persoonlijk leiderschap, sociale vaardigheden, openbaar bestuur en provinciale kennis. Het vijfde onderdeel is het programma integriteit dat aansluit op de wens dat integriteit veel meer gaat leven in de organisatie en een structurele plek dient te krijgen in onze organisatie. Tenslotte is het zesde onderdeel de evaluatie van de uitkomsten van de interprovinciale evaluatie van beoordelen en belonen.

Communicatie

De afdeling Communicatie is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van het provinciale communicatiebeleid, mediacommunicatie, interne en externe communicatie. Coördinatie van provinciebrede communicatieactiviteiten en uitvoering van centrale communicatietaken.

De afdeling houdt zich onder meer bezig met kaders stellen, adviseren, uitvoeren en controleren op het communicatiedomein. Taakinhoudelijk gezien is de afdeling bezig met informeren, positioneren en beïnvloeden.

In 2008 zijn de werkprocessen vastgelegd, de huisstijlregels vereenvoudigd en vervolgens strakker toegepast. Nut en noodzaak van de verschillende provinciale publicaties is tegen het licht gehouden. Ook is er een ijzeren lijst gemaakt met alle bestuurlijke relaties. Het mediabeleid is vastgesteld.

Facilitaire Service

De afdeling Facilitaire Service draagt zorg voor een arbotechnisch en ergonomisch verantwoorde en ongestoorde werkomgeving voor bestuur en medewerkers. Daarnaast verzorgt de afdeling onder meer de receptie, schoonmaak, grafisch centrum, catering, beveiliging, onderhoud, opslag van goederen etc.

In 2008 is gestart met fase 1 van het ontwikkelplan. Doel hiervan is het creëren van overzicht en duidelijkheid voor de eigen medewerkers en klanten. De basisdienstverlening wordt stabiel en afdoende, de interne bedrijfsvoering is adequaat en de communicatie met de (interne) klanten wordt verbeterd. De afdeling is tevens nauw betrokken bij de het programma Huisvesting.

Informatievoorziening

De afdeling Informatievoorziening draagt zorg voor het efficiënt en effectief organiseren van de informatievoorziening. Zij levert ondersteuning die de afdeling in staat stelt optimaal bij te dragen aan het realiseren van de missie en visie van de provincie.

In 2008 is gestart met het formuleren van de informatiestrategie 2008-2011. Er is ingezet op het verder professionaliseren van projectmanagement. Het programma e-Provincie is vastgesteld. In het kader van duurzaamheid wordt gewerkt aan een andere (groene) ICT-werkplek.

Staf Directie en Control

De afdeling Staf Directie en Control (SDC) is in 2008 heringericht en uitgebreid met als doel verbetering van de concernsturing. De volgende taken zijn bij SDC belegd:

- strategische kaderstelling en advisering over integrale beleidsprestaties en middelenfuncties;
- concerncontrol en auditing;
- bestuur- en directieondersteuning;
- GS-, directie- en afdelingssecretariaat;
- procescoördinatie en monitoring Kwaliteitshandvest.

Verder is de afdeling nauw betrokken bij de (concern-)projecten Randstad Urgent, NV Utrecht, de samenwerkingsagenda en de Staat van Utrecht.

Deze taken zijn binnen SDC geordend lang drie belangrijke lijnen, namelijk:

- strategische kaderstelling en advisering, resulterend in meta-kaders die een adequate concernsturing door de directie mogelijk maakt;
- besturing, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de besluitvormingsprocessen;
- auditing.

De uitbreiding van SDC in 2008 is gerealiseerd door overheveling van formatie (inclusief bezetting) van andere afdelingen.

4 Planning en Control

In 2008 is de planning -en controlcyclus verder geprofessionaliseerd. Dit heeft onder meer geresulteerd in compactere en beter leesbare documenten, een nieuwe programma-indeling vanaf 2009 en een herziene set prestatie-indicatoren. Tevens is in 2008 de Najaarsrapportage als nieuw planning- en controldocument geïntroduceerd. In deze Najaarsrapportage is extra aandacht besteed aan de rapportage over onderbestedingen.

Administratieve organisatie

Het OinO-traject heeft in 2007 en 2008 ingrijpende gevolgen gehad voor de administratieve organisatie en interne controle. De organisatie is in 2008 nog volop bezig geweest met het opnieuw vormgeven, beschrijven en inbedden van de AO/IC. Veel zaken zijn inmiddels opgepakt en onder handen, maar de uitwerking hiervan zal naar verwachting nog enige tijd in beslag nemen.

Rechtmatigheid

Hiervoor verwijzen wij u naar de separate paragraaf.

Verbetering management- en besturingsinformatie

In 2008 is een eerste aanzet gemaakt voor invoering van periodieke financiële rapportages aan management (maraps), directie (kwartaalrapportages), Gedeputeerde Staten (kwartaalrapportages) en Provinciale Staten (afwijkingenrapportage). In 2009 zullen deze rapportages verder ontwikkeld en geborgd worden.

5 Kwaliteitsprogramma

Het INK-model is binnen de provincie Utrecht nadrukkelijk gepositioneerd als verbeterinstrument. Iedere twee jaar vinden er metingen plaats, waarbij de uitkomst van het medewerkerstevredenheidsonderzoek, het klanttevredenheidsonderzoek en de INK-positiebepaling de basis vormen voor verbeteractiviteiten.

Vanwege de grote hoeveelheid veranderingen voor de organisatie in verband met OinO is ook in 2008 een aantal praktische activiteiten uitgevoerd in het kader van de kwaliteit van de organisatie die klantgerichtheid bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn de metingen van de normen voor brief- en emailafhandeling van het kwaliteitshandvest van de provincie Utrecht en het medewerkerstevredenheidsonderzoek door afdeling Personeel en Organisatie. Om een te grote belasting van de organisatie te voorkomen en vanwege het naijlen van de gevolgen van OinO zijn het klanttevredenheidsonderzoek en de INK-positiebepaling uitgesteld tot 2009.

6 Auditfunctie

In 2008 is de auditfunctie als aparte eenheid binnen SDC gepositioneerd en qua structuur losgekoppeld van strategische kaderstelling en advisering. Er zijn vijf audits uitgevoerd zowel op het gebied van bedrijfsvoering als op het gebied van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid. Per audit voert de auditfunctie een evaluatie uit over het verloop van het auditproces en de opgeleverde auditrapporten. Gemiddeld is de score hiervan voldoende tot goed. Omdat de formatie van SDC nog niet op volle sterkte was, zijn de auditoren voor een deel ook ingezet voor adviserende werkzaamheden.

Samenvatting audits “Samenwerking in bibliotheekvernieuwing” en “Uitvoering Strategisch Mobiliteitsplan SMPU” ten behoeve van jaarrekening 2008

In 2008 zijn twee audits uitgevoerd naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van ons bestuur in het kader van artikel 217a van de Provinciewet: 1) audit Samenwerking in bibliotheekvernieuwing en 2) audit Uitvoering Strategisch Mobiliteitsplan SMPU. Bij beide audits is gekeken naar de kwaliteit van de samenwerking met andere partijen. Bij de eerste audit ging het om de samenwerking van het Utrechts bibliotheeknetwerk in de bibliotheekvernieuwing. Bij de tweede audit is gekeken naar de samenwerking met andere partijen bij een tweetal grote wegenprojecten (A12 BRAVO en A12 SALTO). De derde geplande audit met als onderwerp Utrecht als kennisregio is niet uitgevoerd omdat de ene hoofdpijler van dit onderwerp (Taskforce Innovatie) recentelijk was geëvalueerd en een audit een dubbeling zou zijn. De andere hoofdpijler van dit onderwerp (Sciencepark Utrecht) bevond zich nog in een pril stadium van uitvoering, waardoor een audit te weinig bevindingen zou opleveren.

De directie heeft een managementreactie op de twee uitgevoerde rapporten opgesteld en daarin tevens aangegeven hoe de aanbevelingen opgepakt gaan worden. Hieronder volgen de samenvattingen van de auditrapporten.

Audit Samenwerking in bibliotheekvernieuwing ‘Verder verbinden’

Eén van de onderzoeken betrof de samenwerking in de bibliotheekvernieuwing. Er heeft een herstructurering van het Utrechtse bibliotheekstelsel plaatsgevonden, waarbij 42 zelfstandige bibliotheken omgevormd zijn tot zeven regionale bibliotheken die samenwerken in het Utrechts bibliotheeknetwerk. Uit de audit werd geconcludeerd dat de kwaliteit van de samenwerking voldoende is om te waarborgen dat de doelstellingen van de bibliotheekvernieuwing gerealiseerd gaan worden.

De vorming van het netwerk van zeven samenwerkende regiobibliotheken heeft al een aantal goede zaken opgeleverd. Naast vertrouwen, openheid, eensgezindheid en gezamenlijk bewustzijn, gebeuren er gezamenlijke dingen zoals ICT, nationale bibliotheekpas, collectioneren. Ook worden landelijke ontwikkelingen geïmplementeerd zoals INK-certificering, versterking HRM en dergelijke. De basis voor verdere samenwerking is gelegd. Op enkele deelgebieden konden aspecten verder geoptimaliseerd worden:

- de continuïteit van de vernieuwing was nog onvoldoende geborgd in de reguliere bedrijfsvoering en exploitatie van de regiobibliotheken;
- de slagvaardigheid van de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken om zelf het vernieuwingstraject te trekken zonder een rol van de provincie was nog onvoldoende;
- de activiteiten van de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken waren onvoldoende bekend bij de gemeenten;
- er lag nog geen gezamenlijke visie van de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken als richtpunt voor de te ondernemen activiteiten van de vernieuwing;
- het was bij de netwerkpartners niet altijd helder welke rol de provincie precies vervulde en welke rol zijzelf hadden.

De conclusies gaven aanleiding tot een aantal aanbevelingen voor de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken om deze aspecten te optimaliseren, waarbij de provincie erop toeziet dat deze ook uitgevoerd worden.

Audit uitvoering Strategisch Mobiliteitsplan SMPU 'Succesvol samenwerken'

Het tweede onderzoek in 2008 betref de samenwerking met partijen bij de wegenprojecten A12 BRAVO en A12 SALTO. Bij deze grote projecten zijn naast de provincie en Rijkswaterstaat ook verschillende gemeenten en het BRU betrokken. Als lessen naar de toekomst zijn de volgende factoren met een stimulerende of remmende invloed op de kwaliteit van de samenwerking in beeld gebracht:

- snel duidelijkheid over doelen en middelen bevordert efficiënt handelen;
- de menselijke factor is van groot belang voor een goed verloop van het proces;
- een strakke regie waarin knopen doorgehakt worden is bevorderend voor de snelheid van het project. Een regie op overleg en consensus gaat ten koste van de snelheid;
- ver uiteenlopende belangen werken zeer remmend op het proces;
- non-interventiegedrag door te goede bestuurlijke verhoudingen vertraagt de besluitvorming;
- bestuurswisselingen hebben een remmende invloed op de voortgang van het proces omdat de relaties weer opnieuw opgebouwd moeten worden. Ook kunnen de prioriteiten anders komen te liggen;
- tijdige communicatie en informatie in het proces voorkomt de remmende invloed van externe partijen;
- een open-end karakter van procedurele spelregels veroorzaakt een langere duur van de besluitvorming.

Om de lessen uit het verleden te vertalen naar de praktijk van de toekomst zijn er aanbevelingen geformuleerd die van belang zijn bij toekomstige grote wegenprojecten.

Paragraaf verbonden partijen

De provincie Utrecht heeft bestuurlijke en financiële belangen in gemeenschappelijke regelingen en stichtingen. Daarnaast wordt deelgenomen in het maatschappelijk kapitaal van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank N.V. Tevens heeft de provincie nog aandelen in de N.V. REMU Houdstermaatschappij en Vitens N.V. Deze worden in deze paragraaf toegelicht.

In het algemeen kan worden gesteld, dat de verbonden partijen beleid voeren dat de provincie ook (gedeeltelijk) zelf had kunnen uitvoeren, waarbij de provincie de verantwoordelijkheid draagt voor het bereiken van de doelstellingen die worden beoogd door het aangaan van de samenwerking met verbonden partijen. Verbonden partijen zijn samenwerkingsverbanden van de provincie en externe partijen waarin de provincie zowel bestuurlijk als een financieel belang heeft en die de status van publiek- of privaatrechtelijk rechtspersoon hebben. Er is sprake van bestuurlijk belang indien namens de provincie iemand zitting heeft in het bestuur, dan wel de provincie stemrecht heeft. Financieel belang is er zodra de provincie middelen ter beschikking stelt waarover ze risico loopt in geval van financiële problemen bij de verbonden partij.

Uit intern onderzoek is gebleken dat de financiële risico's in veel gevallen gelijk zijn aan de omvang van het directe financiële belang. In bepaalde gevallen is er sprake van een potentieel financieel risico dat die omvang aanzienlijk kan overstijgen. In dat verband is met name te noemen het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Utrecht. Hoewel technische maatregelen zijn genomen om die risico's zoveel mogelijk te beperken, kunnen calamiteiten niet volledig worden uitgesloten.

Kortheidshalve verwijzen wij voor de risico's die wij lopen met de verbonden partijen naar de Paragraaf weerstandsvermogen.

1. Deelnemingen

Het saldo van de deelnemingen per balansdatum 31 december 2008 is als volgt te specificeren:

Deelnemingen	Nominaal	Vol-gestort	Belang	Intrinsieke waarde ¹⁾	Balans 31.12.08
	€.000	€.000	%	€.000	€.000
Vitens N.V.					
285.896 aandelen van € 1	286	286	5,692	20.571	48
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten					
87.750 aandelen van € 2,50	219	219	0,158	3.071	25
N.V. Nederlandse Waterschapsbank					
43 aandelen A van € 115	5	5			0
60 aandelen B van € 460	28	7	0,178	1.871	7
Buijs Ballotfonds B.V.					
680.760 aandelen van € 1	681	681	45,45	240	-
N.V. REMU Houdstermaatschappij					
95 aandelen van € 500	PM	PM	47,50	665	-
Totaal				26.418	80

- 1) De aandelen zijn niet vrij verhandelbaar. Om een indicatie te krijgen van de reële waarde is het belang in de intrinsieke waarde van de deelneming volgens de meest recente jaarrekening weergegeven.
- 2) Voor verdere toelichting op deze tabel verwijzen wij naar de Toelichting op de balans

2. Overige verbonden partijen

Hieronder volgt een specificatie van de overige verbonden partijen met daaraan toegevoegd de van belang zijnde bijzonderheden.

Programma 1.1 Algemeen bestuur

IPO

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) is gevestigd in Den Haag. De twaalf provincies werken samen in het IPO. Met die samenwerking willen zij de condities waaronder provincies werken optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen stimuleren. Het IPO is actief op dezelfde terreinen als de provincies, zoals milieu, landelijk gebied, sociaal beleid, ruimtelijke ordening, wonen, economie en mobiliteit.

Het IPO is een vereniging, waarvan alleen de Nederlandse provincies lid kunnen worden. Deze zijn vertegenwoordigd in het verenigingsbestuur en de algemene vergadering. Het bestuur bestaat uit dertien leden (gedeputeerde of commissaris van de Koningin) en de algemene vergadering uit zestig statenleden; uit elke provincie vijf.

De kernfuncties van het IPO zijn belangenbehartiging en platform. De belangenbehartiging geeft het IPO vorm door regelmatig te overleggen met onder andere de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties. De platformfunctie wordt ingevuld door gelegenheden te creëren om kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën. Daarnaast ondersteunt het IPO de provincies bij het uitvoeren van verschillende taken. De provincie is bestuurlijk vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Balans 31 december 2007

- Eigen vermogen € 447.000 (2006: € 325.000)
- Vreemd vermogen € 10.660.000 (2006: € 7.084.000)

Begroting 2008

- Totale lasten: € 12.719.000 (2007: € 11.893.000);
- Contributies provincies € 8.820.000 (2007: € 7.615.000);
- Aandeel provincie Utrecht ongeveer 7%, oftewel: € 615.000 (2007: € 530.000);

Huis Nederlandse Provincies

De provincie Utrecht is lid van het HNP en betaalt daarvoor een bijdrage voor huisvestings- en apparaatskosten. Het HNP is een vereniging volgens Belgisch recht.

Vestigingsplaats: Brussel

Missie: Vertegenwoordigers van het Bestuurlijk Platform Europa werken vanuit HNP als liaison tussen de Randstad en Europese netwerken. Er wordt gewerkt aan versterking van de bestuurlijke coördinatie, organisatie en aansturing van de gezamenlijke interprovinciale Europa dossiers. Hiervoor is een vaste coördinator aangesteld. Namens de provincie Utrecht is gedeputeerde Binnekamp lid van het Bestuurlijk Platform Europa. Hij is voor het IPO woordvoerder van het dossier Herziening Europese meerjarenbegroting.

Begrote lasten van het HNP in 2008 € 268.000

Bijdrage van de provincie Utrecht in 2008 € 41.000

Eigen vermogen: n.v.t.

Randstedelijke Rekenkamer

Dit betreft een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het doel is de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de betreffende provincies te verbeteren. De rekenkamer informeert primair Provinciale Staten over zijn onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.

Vestigingsplaats: Amsterdam.

Begroting 2008

- Lasten onderzoeksprogramma € 1.466.000 (2007: € 1.416.000)
- Bijdrage provincie Utrecht € 307.000 (2007: € 287.000)

De bijdrage per provincie is bepaald door de kosten van het onderzoeksprogramma voor 2008 (minus rentebaten) als volgt te verdelen:

- vijftig procent te relateren aan de algemene uitkering uit het provinciefonds;
- vijftig procent gelijkelijk te verdelen.

Balans per 31 december 2007

- Eigen vermogen € 210.000 (2006: € 172.000)
- Vreemd vermogen € 684.000 (2006: € 700.000)

Programma 3.2 Milieu

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Utrecht

Het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Utrecht (Nazorgfonds) beheert de middelen voor de nazorg van stortplaats Smink. Het fonds, dat conform de Leemtewet is ingesteld, is gevormd om de eeuwigdurende nazorg van deze stortplaats na sluiting te kunnen bekostigen. De heffingen die de provincie bij de stortplaatsbeheerder (op basis van een daarvoor geldende verordening) int, worden overgedragen aan het nazorgfonds dat op zijn beurt zorgt voor de belegging van de ontvangen middelen. Het thans opgebouwde vermogen is toereikend om het doelvermogen (voor het laatst vastgesteld in 2006 op circa € 7,2 mln.) in 2032 (sluiting stortplaats) te bereiken.

De provincie kent zowel een bestuurlijk als een financieel belang in het nazorgfonds. Ons college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Leemtewet en vormt het bestuur van het

nazorgfonds. Volgens de huidige regels neemt de provincie de nazorg van de stortplaats Smink over in 2032. Om een eventueel financieel risico, dat het doelvermogen niet toereikend is, te voorkomen moet de firma Smink elke drie jaar een nieuw nazorgplan opstellen. Op basis van dit plan wordt het doelvermogen opnieuw vastgesteld en kan de provincie een aangepaste heffing opleggen. Hierdoor wordt een eventueel financieel risico voor de provincie voorkomen.

Overigens verzorgt de provincie ten behoeve van het nazorgfonds het financieel beheer.

Balans per 31 december 2008

- Voorziening stortplaats € 2.240.000 (2007: € 2.134.000)
- Egalisatiereserve € 957.000 (2007: € 1.488.000)

De egalisatiereserve dient enerzijds ter dekking van toekomstige lagere dan begrote beleggingsresultaten, anderzijds ter dekking van mogelijke extra kosten als gevolg van hernieuwde technologische en/of milieugerelateerde inzichten met betrekking tot de nazorg van de stortplaats.

Programma 4.5. Doelmatig verkeer- en vervoersysteem

Stichting Vervoersanalyse en Mobiliteitsadvies (V en M)

De stichting is gevestigd in Utrecht en opgericht in 1998.

Missie: V en M is het aanspreekpunt en kenniscentrum voor mobiliteitsmanagement in de provincie Utrecht. In deze rol levert V en M een zichtbare bijdrage aan een verbetering van de bereikbaarheid van bedrijfslocaties in de provincie Utrecht.

Doel: een bijdrage leveren aan het verbeteren van de bereikbaarheid van bedrijfslocaties in de provincie Utrecht middels mobiliteitsmanagement. De focus ligt daarbij op kerngebieden waar de bereikbaarheid verslechterd is of vanwege autonome groei wegverkeer, wegwerkzaamheden, prijsvorming en/of evenementen.

De beide opdrachtgevers BRU en provincie Utrecht hebben in hun beleidsnota's doelen opgenomen ten aanzien van de bereikbaarheid, duurzaamheid en verkeersveiligheid waarbinnen V en M dient te opereren.

Mobiliteit is zoals in de missie verwoord gedefinieerd als het organiseren van slim reizen.

Balans per 31 december 2008

- Eigen vermogen € 47.000 (prognose) (2007: € 18.000)
- Vreemd vermogen € 200.000 (prognose) (2007: € 219.000)

Begroting 2008

- Deelnemersbijdragen € 682.000
- Bijdrage provincie (38,7%) € 264.000

Programma 5.1 Economische Zaken, Recreatie en Toerisme.

Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied

Gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Utrecht en de gemeenten De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Bunnik, Zeist, Wijk bij Duurstede, Rhenen, Veenendaal, Leusden, Woudenberg, Amersfoort en Renswoude.

Vestigingsplaats Utrecht.

Openbaar belang: De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen. Het recreatieschap is een samenwerkingsverband van de provincie en gemeenten en behartigt de belangen van de deelnemers bij de intergemeentelijke openluchtrecreatie en de bescherming van natuur en landschap. Het recreatieschap houdt de recreatieve infrastructuur binnen het eigen werkgebied in stand en ontwikkelt dit, waar nodig, verder. Daarbij voert het recreatieschap het beleid van de provincie en de gemeenten uit.

Er zijn in 2008 geen wijzigingen in het openbaar belang.

De provincie is bestuurlijk vertegenwoordigd in dagelijks bestuur (1) en algemeen bestuur (2).

Balans per 31 december 2008

- Eigen vermogen: € 1.538.000 (prognose) (2007: € 1.493.000)
- Vreemd vermogen: € 676.000 (prognose) (2007: 656.000)

Begroting 2008

- Deelnemersbijdragen: € 1.148.000
- Bijdrage provincie (40,5%) € 442.000 (wordt berekend over deelnemersbijdragen exclusief bijdrage gemeente Amersfoort)

Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht, Nieuwegein, Houten, IJsselstein, Lopik, Woerden, Maarssen en De Bilt.

Vestigingsplaats: Utrecht

Openbaar belang: De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen. Het recreatieschap is een samenwerkingsverband van de provincie en gemeenten en behartigt de belangen van de deelnemers bij de intergemeentelijke openluchtrecreatie en de bescherming van natuur en landschap. Het recreatieschap houdt de recreatieve infrastructuur binnen het eigen werkgebied in stand en ontwikkelt dit, waar nodig, verder. Daarbij voert het recreatieschap het beleid van de provincie en de gemeenten uit.

Er zijn in 2008 geen wijzigingen in het openbaar belang.

De provincie is bestuurlijk vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur (1) en algemeen bestuur (2)

Balans per 31 december 2008

- Eigen vermogen: € 5.416.000 (prognose) (2007: € 5.336.000)
- Vreemd vermogen: € 4.532.000 (prognose) (2007: € 4465.000)

Begroting 2008

- Deelnemersbijdragen: € 2.235.000
- Bijdrage provincie: (32,213%): € 720.000

Recreatieschap Vinkeveense Plassen

Gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten De Ronde Venen, Abcoude en Amsterdam.

De provincie draagt bij in het nadelig exploitatiesaldo volgens een vastgesteld percentage.

Vestigingsplaats: Vinkeveen (De Ronde Venen)

Openbaar belang: De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen. Het recreatieschap is een samenwerkingsverband van gemeenten en behartigt de belangen van de deelnemers bij de intergemeentelijke openluchtrecreatie en de bescherming van natuur en landschap. Het recreatieschap houdt de recreatieve infrastructuur binnen het eigen werkgebied in stand en ontwikkelt dit, waar nodig, verder. Daarbij voert het recreatieschap het beleid van de provincie en de gemeenten uit.

Er zijn in 2008 geen wijzigingen in het openbaar belang.

De provincie is bestuurlijk vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur (1).

Balans per 31 december 2008

- Eigen vermogen: € 1.948.000 (prognose) (2007: € 1.920.000)
- Vreemd vermogen: € 1.676.000 (prognose) (2007: € 1651.000)

Begroting 2008

- Deelnemersbijdragen € 1.214.000
- Bijdrage provincie (35,76%/50%): € 461.000

Plassenschap Loosdrecht en Omstreken

Gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Wijdmeren, Breukelen en Loenen.

De provincies Utrecht en Noord Holland dragen bij in het nadelig exploitatiesaldo volgens vastgestelde percentages.

Vestigingsplaats: Loosdrecht (Wijdmeren)

Openbaar belang: De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen. Het recreatieschap is een samenwerkingsverband van gemeenten en heeft ten doel de behartiging van de belangen van de recreatie binnen zijn gebied. Dit betekent concreet dat het recreatieschap de recreatieve infrastructuur binnen het eigen werkgebied in stand houdt en, waar nodig, verder ontwikkelt. Het recreatieschap voert daarbij het beleid van provincies en gemeenten uit.

Er zijn in 2008 geen wijzigingen in het openbaar belang.

Balans per 31 december 2008

- Eigen vermogen € 2.053.000 (prognose) (2007: € 2.288.000)
- Vreemd vermogen € 3.264.000 (prognose) (2007: € 3.638.000)

Begroting 2008

- Deelnemersbijdragen € 1.378.000
- Bijdrage provincie (11,41 %): € 157.000

Recreatie Midden Nederland

Gemeenschappelijke regeling tussen de recreatieschappen Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied, Stichtse Groenlanden, Vinkeveense Plassen, Plassenschap Loosdrecht en Omstreken en de provincie Utrecht.

Vestigingsplaats: Utrecht

Openbaar belang: De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen. De Facilitaire Dienst treedt op als werkgever van het personeel dat voor de vier recreatieschappen werkzaam is en beheert het kantoorpand aan de Kanaalweg. Alle lasten worden gedragen door de recreatieschappen. De regeling is getroffen met het oog op het belang van de recreatieschappen bij een centraal ondergebracht personeelsbeheer.

Er zijn in 2008 geen wijzigingen in het openbaar belang.

De provincie is bestuurlijk vertegenwoordigd in dagelijks bestuur (1) en algemeen bestuur (3)

Balans per 31 december 2008

- Eigen vermogen: - (2007 -)
- Vreemd vermogen: € 184.000 (prognose) (2007: € 183000)

Begroting 2008

- Deelnemersbijdragen: € 3.492.000 (de provincie draagt niet bij).

Paragraaf grondbeleid

De provincie Utrecht is direct en indirect een belangrijke speler op de markt voor grondaankopen.

1 Taakgebonden grondbeleid

Grondverwerving in het kader van aanleg of verbetering van infrastructuur

De aanleg van nieuwe of verbreding van bestaande wegen en de realisering van kunstwerken wordt, indien nodig, vooraf gegaan door de verwerving van gronden waarop deze voorzieningen moeten worden gerealiseerd.

Voor de aanleg en verbetering van infrastructuur is in 2008 ruim 14 hectare grond verworven voor een totaal bedrag van € 3.193.000. De verkoop van restpercelen heeft een bedrag van € 267.000 opgeleverd.

De verwervingen komen ten gunste van de navolgende projecten uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan 2008-2012:

- ruim twee hectare is verworven voor de aansluiting A12 Bravo;
- bijna één hectare voor de verbetering N225, verbeteren fietsverbinding Rhenen Candialaan tot aan de provinciegrens;
- ongeveer één hectare voor de verbetering van de N229;
- ruim zes hectare is verworven in het kader van de aanleg van de oostelijke rondweg Veenendaal (N233);
- voor de bouw van de faunapassage over de N237 is ruim twee hectare grond verworven;
- voor de N412 (Universiteitsweg tussen de Uithof en de Bilt) is ruim één hectare grond verworven;
- de resterende één hectare betreft aankopen voor acht verschillende projecten op diverse wegen.

Bij het taakgebonden grondbeleid zijn er geen risico's anders dan die gepaard gaan met de normale bedrijfsvoering. Dit komt omdat er niet gespeculeerd wordt. De aankopen zijn functioneel voor de aanleg van een weggedeelte. Alleen restpercelen worden weer verkocht.

Voorfinanciering agrarische structuurverbetering

Tot 2007 kon met rijksmiddelen geen grond worden verworven om de landbouwstructuur te verbeteren. Het ging hier om ruilgronden. De provincie heeft besloten in drie gebieden dit toch mogelijk te maken door middel van voorfinanciering. Het ging om de Venen, het Kromme Rijngebied en het Langbroekerweteringgebied. De provincie heeft deze gronden niet zelf in eigendom, maar stuurt de Dienst Landelijk Gebied aan, die de gronden heeft verworven en in eigendom heeft. In totaal is voor ruim € 5,5 mln. vastgelegd. In 2008 is afgesproken met DLG dat dit bedrag als voorfinanciering door de provincie kan worden beschouwd. Het bedrag wordt begin 2009 teruggestort naar de provincie.

Aankopen voor landinrichting, ecologische hoofdstructuur en recreatie om de stad

Deze aankopen vinden plaats in het kader van de bestuursovereenkomst ILG 2007-2013 met het Rijk. De aankopen vinden plaats door Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL). Dit is een stichting die fungeert als rechtspersoon en valt onder de Dienst Landelijk Gebied (een agentschap van het ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit). In de bestuursovereenkomst ILG is geregeld dat BBL juridisch eigenaar wordt van de grond en de provincie economisch. BBL verwerft dus in opdracht van de provincie gronden. Deze worden zo snel mogelijk doorgeleverd aan de eindbeheerder. Dit zijn Staatsbosbeheer en natuurbeschermingsorganisaties als Natuurmonumenten en Het Utrechts Landschap.

Het Rijk stelt, afhankelijk van de aard van de aankoop, vijftig procent of meer ter beschikking. Deze bijdrage van het rijk staat niet op de provinciale begroting. Een deel van de bijdrage die de provincie levert komt uit de reserve Aankopen c.q. veiligstellen natuurterreinen, soms aangevuld met specifieke budgetten. De provincie loopt geen risico op waardevermindering van de grond. Bij de bepaling van het weerstandsvermogen hoeft geen rekening gehouden te worden met waardedaling omdat, indien waardevermindering zich voordoet, dit ten laste komt van het rijksbudget. In 2008 is 166 hectare aangekocht.

Ander ondersteunend provinciaal beleid op de grondmarkt

Betreft veelal stimuleringsmaatregelen, als het verlenen van geldelijke steun aan een gemeente, instelling of organisatie. Dit is ook gericht op de ondersteuning van het eigen provinciaal beleid.

2 Actief grondbeleid

De provincie voert, in aanvulling op de wettelijke taak, een actief grondbeleid als instrument bij regionale gebiedsontwikkeling (zie programma 2.1 Ruimtelijke ontwikkeling). Dit gebeurt door het verwerven van grondposities, waar het doel van de gebiedsontwikkeling is geformuleerd, maar de bestemming niet altijd in detail vaststaat. Dit actief grondbeleid is beperkt tot programma's en projecten die passen binnen de beleidskaders. Als er nog geen beleidskader is, worden (mogelijke) grondaankopen vooraf ter vertrouwelijke bespreking aan Provinciale Staten voorgelegd.

Ten behoeve van projecten uit het MAP-Streekplan en het project Hart van de Heuvelrug is besloten om actief grondbeleid toe te passen. In dat kader vinden onderhandelingen plaats over grondaankoop. De financieel-economische kennis en borging op het gebied van provinciaal grondbeleid ligt in de lijnorganisatie, met de portefeuillehouder grondzaken als eindverantwoordelijke bestuurder. Voor het project Hart van de Heuvelrug zijn in 2008 zijn twee aankopen gedaan aan de Amersfoortsestraat van totaal 2 hectare. In totaal was daar € 2.230.000 mee gemoeid.

Financiële spelregels van het grondbeleid

Grondaankopen en de kosten van bewerkingen aan of bebouwing van de grond worden primair als investering met economisch nut beschouwd. Er moet sprake zijn van een redelijk te verwachte financiële opbrengst. Hiermee kan de investering (aankoopkosten inclusief rentekosten, beheerskosten en apparaatskosten) door verevening en/of subsidieverstrekking volledig worden terugverdiend.

Financiële risico's bij grondverwerving

Door niet voorspelbare marktomstandigheden is niet altijd duidelijk of een aankoop past binnen het financiële beoordelingscriterium. Zo kunnen er onzekerheden zijn over de uiteindelijke planinrichting en de hiermee samenhangende geldstromen. Bij elke grondaankoop wordt het risico op waardeverlies getaxeerd. Voldoet een beoogde aankoop niet aan het financiële beoordelingscriterium, dan wordt een "voorzichtige next best"-opbrengst bepaald die met grote mate van waarschijnlijkheid gerealiseerd kan worden, door verkoop (huidige bestemming) of dekking uit (gemeenschappelijke) grondexploitatie. Het verschil met de verwachte werkelijke kosten vormt dan het risico. In 2005 hebben Provinciale Staten besloten voor deze risico's maximaal € 5 mln. te reserveren binnen het Stimuleringsfonds. Aangezien de (afzonderlijke) risico's financieel nog niet kunnen worden gekwantificeerd, hebben wij hiervoor geen voorzieningen ingesteld.

Essentiële voorwaarde voor beheersing van de risico's en balanswaardering is strikte monitoring van waardeontwikkelingen. Hierover wordt periodiek (tenminste jaarlijks) gerapporteerd

Paragraaf provinciale belastingen en heffingen

Als provincie hebben wij in de loop van de jaren een aantal provinciale belastingen en heffingen ingesteld. Uitgangspunt van de provinciale heffingen is dat ze kostendekkend zijn. Wij kennen de volgende provinciale belastingen en heffingen.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het maximum te heffen aantal opcenten, vastgesteld door de minister van Financiën per 1 april 2008 is vastgesteld op 107,9 opcenten. De provinciale opcenten zijn door Provinciale Staten vastgesteld op 72,6 opcenten. De onbenutte belastingcapaciteit bedroeg per 1 april 2008 ongeveer 35 opcenten. Eén opcent betekent een opbrengst van ongeveer € 1,4 mln.. In totaal is de onbenutte belastingcapaciteit dus bijna € 50 mln..

In de Najaarsrapportage 2008 zijn de begrote inkomsten al verhoogd naar € 101,8 mln.. De werkelijke inkomsten over 2008 bedragen € 103,4 mln.. Dit verschil wordt veroorzaakt door een hoger aantal in de provincie geregistreerde en tevens zwaardere auto's dan wij op grond van de ons beschikbare gegevens konden verwachten.

Precariorechten en leges

De opbrengst van de precariorechten en leges is jaarlijks sterk wisselend, doordat deze sterk wordt beïnvloed door het aantal te belasten aanvragen dat in een jaar wordt ingediend. Om die reden is in de Begroting 2008 hetzelfde bedrag van € 258.000 opgenomen als in de begroting 2007 werd geraamd.

De gerealiseerde opbrengst bedroeg in 2008 uiteindelijk € 332.000.

Ontgrondingenheffing

De opbrengst van de ontgrondingenheffing is jaarlijks sterk wisselend en wordt sterk beïnvloed door de omvang van de ontgrondingen in één jaar. Om die reden is in de Begroting 2008 uitgegaan van een gemiddelde opbrengst over een aantal jaren, zijnde € 168.000. De uiteindelijke opbrengst van de ontgrondingenheffing bedroeg in 2008 € 120.000.

Grondwaterheffing

In de Begroting 2008 is de opbrengst geraamd op € 1.261.000.

De opbrengst van de grondwaterheffing was in 2008 € 1.538.000.

Kwijtscheldingsbeleid

Ten aanzien van de provinciale heffingen is geen kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld.

Resumé opbrengsten provinciale belastingen en heffingen	Bedragen x € 1.000	
	2007	2008
Opcenten motorrijtuigenbelasting	96.720	103.405
Precariorechten en leges	396	332
Ontgrondingenheffing	18	120
Grondwaterheffing	1.192	1.538
TOTAAL	98.326	105.395

Paragraaf rechtmatigheid en SISA (single information, single audit)

1 Inleiding

Rechtmatigheid

Naast de accountantsverklaring betreffende de getrouwheid van de cijfers van de jaarrekening, moet er ook een verklaring komen op welke wijze de cijfers tot stand zijn gekomen. De accountant moet kunnen zien of er rechtmatig (naar de geldende regelgeving) is gewerkt. In deze paragraaf wordt kort toegelicht wat onder rechtmatigheid wordt verstaan en hoe de provincie Utrecht in 2008 is omgegaan met de rechtmatigheidstoets.

SISA

Met ingang van 2006 moet er eveneens een SISA-verklaring afgegeven worden. De SISA-verklaring betreft een accountantsverklaring voor diverse rijksregelingen, waaraan een geldstroom gekoppeld is. Voor 2006 kwam er voor elke regeling een aparte afrekening met een accountantsverklaring. Met de SISA-verklaring wordt het aantal accountantsverklaringen beperkt. Het uiteindelijke doel is, dat de accountantsverklaring voor de jaarrekening ook een accountantsverklaring is voor het op de juiste wijze uitvoeren van de diverse rijksregelingen. Zo wordt de efficiency bevorderd, omdat de controle voor de regelingen, die onder de SISA-verklaring vallen, meegenomen worden met de jaarrekeningcontrole en niet op elk willekeurig moment in de loop van het jaar. Voor 2008 vallen veertien regelingen onder de SISA-verklaring.

Met ingang van 2008 wordt de SISA-systematiek ook toegepast in de relatie tussen de provincie en medeoverheden (andere dan het Rijk). In het najaar van 2008 heeft er een inventarisatie plaatsgevonden om welke regelingen en geldstromen het gaat. Voor 2008 zijn alleen de regelingen en geldstromen tussen medeoverheden in de SISA-lijst opgenomen, die een relatie hebben met de regelingen Rijk-provincie en onder de SISA-verklaring vallen. In de volgende jaren zal dit uitgebreid worden met overige regelingen van de provincie.

Omdat het grootste deel van accountantscontrole zich richt op de ingevulde cijfers van de SISA-lijst, heeft de controle een hoog rechtmatigheidsaspect (op welke wijze deze cijfers tot stand gekomen). Daarom worden beide zaken opgenomen in één paragraaf bij de jaarrekening.

2 Wat is rechtmatigheid?

De beoordeling van de jaarrekening door de accountant is vooral gericht op de financiële zuiverheid. De begrippen getrouwheid en rechtmatigheid spelen daarbij een grote rol. In de opgenomen tabel wordt dit verder uitgewerkt naar negen gezichtspunten of criteria.

Criterium	Aspect	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Begrotingscriterium	Alle		X
Calculatiecriterium	Juistheid	X	
Valuteringscriterium	Tijdigheid	X	
Voorwaardencriterium	Financiële		X
Volledigheidscriterium	Volledigheid	X	
Adresseringscriterium	Juistheid	X	
Aanvaardbaarheidscriterium	Juistheid	X	
Misbruik & Oneigenlijk gebruikcriterium	Alle		X
Leveringscriterium	Bestaan	X	

Uit bovenstaande tabel komt naar voren dat de rechtmatigheid voor de jaarrekening zich vooral richt op het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en M&O-criterium.

Controle van het begrotingscriterium richt zich vooral op de krediet- en budgetbewaking. Het M&O-criterium wordt getoetst aan het hiervoor vastgestelde beleid en vormt een onderdeel van de risicoafweging, dat de accountant jaarlijks maakt.

De jaarlijks door de organisatie uit te voeren rechtmatigheidstoets richt zich op het voorwaardencriterium. Het voorwaardencriterium is de spil van de juridische rechtmatigheid en richt zich op de naleving van de gestelde regels, zoals wetten, verordeningen, besluiten en overige "spelregels". De voorwaarden voortvloeiende uit de regelgeving kunnen naar negen aspecten gerubriceerd worden, waarvan er drie met directe financiële gevolgen. Deze drie betreffen:

- recht: kan een natuurlijk persoon en/of een rechtspersoon een recht laten gelden op een bijdrage (vergoeding, subsidie, salaris, voldoen van een factuur en dergelijke);
- hoogte: wat de omvang van het recht;
- duur: voor welke periode.

De rechtmatigheidstoets voor de jaarrekening beperkt zich tot de financiële rechtmatigheid. *Onder financiële rechtmatigheid wordt verstaan dat baten en lasten - ofwel besteding en inning van gelden - en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.*

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidstoets voor de jaarrekening, tenzij ze relevant zijn voor de risicoafweging. De provincie neemt deze handelingen en beslissingen mee bij het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's af te wegen en te kunnen volgen. Voor een toelichting op het systeem van risicomangement binnen de provincie Utrecht wordt verwezen naar de Paragraaf weerstandsvormen in deze jaarrekening. Het systeem van juridische kwaliteitszorg binnen de provincie draagt bij aan het reduceren van niet-financiële rechtmatigheidsrisico's.

Niet-financiële rechtmatigheid betreft vooral het naleven van wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening. Het gaat hier onder andere om het tijdig en juist afhandelen van vergunningaanvragen en dergelijke. Het burgerjaarverslag is een document dat inzicht geeft in deze niet-financiële rechtmatigheid. Hierin is een veelheid aan informatie te vinden over afhandeltermijnen en beslistermijnen van niet-financiële beheershandelingen.

Onder niet-financiële rechtmatigheid wordt verstaan alle handelingen die in eerste aanleg niet financieel zijn, maar tot financiële risico's of schade kunnen leiden.

3 Rechtmatigheidstoets en SISA-toets

Op 8 december 2008 heeft u door de vaststelling kennis genomen van een geactualiseerd normenkader. Het normenkader is een inventarisatie van de geldende regelgeving, waar rekening mee gehouden moet worden. Dit zijn de regels van de provincie (interne regels) en van andere instellingen met regelgevende bevoegdheid (externe regels van de rijksoverheid, waterschappen, gemeenten en kamer van koophandel).

Het normenkader is de basis voor de rechtmatigheidstoets.

Aan de hand van de begroting (geraamd krediet behorend bij een proces) en het normenkader en in overleg met de accountant is de omvang van de rechtmatigheidstoets vastgesteld. De toetsen worden uitgevoerd door de afdeling zelf, omdat rechtmatig werken een verantwoordelijkheid is van de uitvoerende afdeling. De afdeling Financiën heeft de coördinerende rol voor het jaarrekeningproces en daarmee ook voor de rechtmatigheids- en SISA-toets. De definitieve lijst van regelingen, die voor 2008 onder de SISA-verantwoording vallen, is per 31 januari 2009 gepubliceerd.

De toetsen met betrekking tot de rechtmatigheid en SISA heeft plaatsgevonden in de maanden januari en februari 2009. De uitkomsten van de interne toetsen zijn bij de jaarrekeningcontrole 2008 met de accountant besproken.

4 Verbeteracties (voor het verantwoordingsproces)

Voor 2009 en volgende jaren wordt aan de volgende verbeteracties gewerkt om het rechtmatig werken binnen de organisatie verder te borgen:

- binnen de bestaande formatie van de provincie Utrecht ruimte creëren voor het borgen van het rechtmatig handelen en de SISA-verantwoording in de procesgang;
- door middel van het samenstellen en gebruiken van checklists de processen rechtmatigheidsproof maken;
- het accent van de rechtmatigheidstoets verleggen van een check naar de gehanteerde regelgeving naar een check op de procesgang, waar de regelgeving een onderdeel van vormt;
- de rechtmatigheidstoetsen opnemen in een intern controleplan. Inmiddels is voor 2009 een intern controleplan opgesteld;
- de voortgang betreffende de realisatie van het controleplan rapporteren in de managementrapportages;
- aan de bestuursrapportages, voortvloeiend uit de planning- & controlcyclus, een geactualiseerd normenkader ter kennisname aanbieden, zodat de inventarisatie van de regelgeving een continu proces wordt.

Financiële jaarrekening

Grondslagen van de financiële verslaggeving

Grondslagen van de financiële verslaggeving

1 Algemeen

De grondslagen van de financiële verslaggeving hebben betrekking op de jaarrekening van de provincie Utrecht. Onderstaande samenvatting van de grondslagen is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is samengesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

2 Balans – Activa

Immateriële vaste activa

Onder immateriële vaste activa wordt opgenomen het saldo van (dis)agio. Deze activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen. Afschreven wordt op basis van de looptijd van de uitzettingen.

Materiële vaste activa

Het BBV onderscheidt 2 categorieën investeringen:

- a) Investerings met een economisch nut worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en verminderd met afschrijvingen, lineair (vast bedrag per jaar) afgeschreven op basis van de geschatte levensduur.
- b) Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, zoals in het kader van het provinciaal wegenbeheer (wegen en wegenbouwkundige werken), worden in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Een uitzondering hierop vormen de beschoeiingen aan provinciale vaarwegen. Deze worden gewaardeerd op vervaardigingsprijs minus lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte levensduur.

De materiële vaste activa worden als volgt afgeschreven:

• bedrijfsgebouwen	30 - 50 jaar
• waterbouwkundige werken	10 - 25 jaar
• duurzame bedrijfsmiddelen	5 jaar
• bekabeling ICT	10 jaar
• software	3 jaar
• hardware	3 - 5 jaar

Financiële vaste activa

Deelnemingen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs.

Langlopende leningen worden gewaardeerd op de nominale waarde.

De overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer bestaan uit garantieproducten, obligaties en deposito's. Garantieproducten worden gewaardeerd op de gegarandeerde eindwaarde bestaande uit de hoofdsom en het aan de looptijd toegerekende, eveneens gegarandeerde, (extra) rendement. Obligaties en deposito's worden gewaardeerd op nominale waarde.

Activa in eigendom van derden worden afgeschreven over maximaal de periode, waarvoor ze voor die derden geacht worden van nut zijn.

Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden in aanmerking genomen.

Gronden niet in exploitatie

Gronden niet in exploitatie worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde verminderd met de voorziening dubieuze debiteuren.

Overige vlottende activa

De overige vlottende worden gewaardeerd op de nominale waarde.

3 Balans – Passiva

Eigen vermogen

De algemene reserves, bestemmingsreserves ten behoeve van egalisatie en overige bestemmingsreserves worden gewaardeerd op nominale waarde.

Bestemmingsreserves worden ingesteld ter dekking van voorgenomen uitgaven, investeringen of nader geconcretiseerde doelen waarvoor nog geen verplichtingen bestaan.

Voorzieningen

Voorziening worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op balansdatum bestaande risico's;
- kosten die in een volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het lopende of een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering de van EU en Rijk ontvangen voorschotbedragen die dienen ter dekking van lasten van volgende boekjaren.

Voorzieningen worden gewaardeerd op nominale waarde, met uitzondering van die voor pensioenen gedeputeerden. Deze worden op actuariële waarde gewaardeerd.

Conform het BBV worden geen voorzieningen gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (zoals: ziektekosten, pensioenen, wachtgeld en vakantierechten) van vergelijkbare volume.

Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer

De langlopende schulden worden gewaardeerd op nominale waarde.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd op nominale waarde.

4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Niet uit de balans blijvende verplichtingen zoals financiële risico's gebonden aan de exploitatie waarvoor geen voorziening kan of mag worden getroffen omdat de omvang redelijkerwijs niet kan worden geraamd, treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen.

5 Programmarekening

De baten en lasten worden opgenomen voor zover aan het verslagjaar toe te rekenen, inclusief rente, afschrijving, toegerekende overhead en overige apparaatskosten (op basis van werkelijke uren en m²).

Afschrijving

De afschrijving van activa start per 1 januari van het jaar na het jaar van investeren, uitgezonderd agio en disagio. Deze wordt geamortiseerd over de precieze looptijd van de betreffende geldlening.

Rente en rendement

Onderdeel van de uitzettingen zijn garantieproducten. Een aantal daarvan kent een gegarandeerd jaarlijks rendement. Sommige zijn voorzien van "clicks" waarbij een hogere eindwaarde en dus een hoger rendement kan worden "vastgezet". Met ingang van 2005 wordt jaarlijks een aan de looptijden evenredig deel van de rendementen als treasuryresultaat genomen.

De rentevergoeding aan het BOR-fonds bedraagt het rekenkundig twaalf-maands gemiddelde over de rekening-courantverhouding van de provincie met de Rabobank.

**Balans per 31
december 2008**

BALANS PER

Activa	31 december 2008	31 december 2007
	€.000	€.000
VASTE ACTIVA	522.251	587.043
Immateriële vaste activa	1.414	2.939
Saldo van agio / disagio	1.414	2.939
Materiële vaste activa	27.850	28.619
Investerings met economisch nut	24.335	25.313
Investerings met maatschappelijk nut	3.515	3.306
Financiële vaste activa	492.987	555.485
Kapitaalverstrekkingen aan: deelnemingen	80	80
Overige langlopende leningen	15.824	20.630
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	476.911	534.549
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	172	226
VLOTTENDE ACTIVA	373.643	333.088
Gronden niet in exploitatie	26.284	22.798
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	235.642	215.843
Vorderingen openbare lichamen	16.109	13.824
Rek.crt. niet financiële instellingen	741	582
Overige vorderingen	6.792	4.437
Overige uitzettingen	212.000	197.000
Overlopende activa	55.797	58.070
Liquide middelen	55.920	36.377
Bank en Giro	55.920	36.377
TOTAAL ACTIVA	<u>895.894</u>	<u>920.131</u>

31 DECEMBER 2008

Passiva	31 december 2008	31 december 2007
	€.000	€.000
EIGEN VERMOGEN	550.287	668.530
Algemene reserve	44.641	60.925
Bestemmingsreserves	497.142	582.396
Bestemmingsreserves ivm egalisatie	25.747	30.488
Overige bestemmingsreserves	471.395	551.908
Saldo programmarekening	8.505	25.209
VOORZIENINGEN	33.446	24.294
VASTE SCHULDEN MET LOOPTIJD VAN 1 JAAR OF LANGER	75.807	7.714
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar	6.807	7.714
Verplichtingen Bestuursakkoord 2009-2011	69.000	0
VLOTTENDE PASSIVA	236.354	219.593
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 ja	20.985	22.479
Overige schulden	20.985	22.479
Overlopende passiva	215.369	197.114
Overige overlopende passiva	64.317	65.721
Voorschotten specifieke uitkeringen	151.052	131.393
TOTAAL PASSIVA	<u>895.894</u>	<u>920.131</u>
Gewaarborgde geldleningen	31.134	35.552

Toelichting op de Balans

BALANSMUTATIES

De balans per 31 december 2008 sluit met een totaal van € 895,9 miljoen. Dit betekent een afname ten opzichte van 2007 van € 24 miljoen. De belangrijkste mutaties worden hierna toegelicht. Hierbij wordt achtereenvolgens ingegaan op de vaste activa, vlottende activa, vaste passiva en verplichtingen. Vervolgens wordt ingegaan op de borgstellingen en de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

De tabellen met balansmutaties geven de mutaties weer in één oogopslag.

Balansmutaties activa		
	Afname	Toename
VASTE ACTIVA		
Immateriele vaste activa	1.525	
Materiele vaste activa	769	
Financiële vaste activa	62.498	
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzetting < 1 jaar		19.799
Grond niet in exploitatie		3.486
Overlopende activa	2.273	
Liquide middelen		19.543
	67.065	42.828

Per saldo afname **24.237**

Balansmutaties passiva		
	Afname	Toename
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	16.284	
Bestemmingsreserve	85.254	
Saldo Programmarek.	16.704	
VOORZIENINGEN		
		9.152
VASTE SCHULD > 1 jaar		
		68.092
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlott schuld < 1 jr	1.494	
Overlopende passiva		18.255
	119.737	95.499

Per saldo afname **24.237**

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Betreft agio en disagio van geldleningen.

Agio en disagio van geldleningen	2008	2007
	€.000	€.000
Boekwaarde 1 januari	2.939	5.038
Af: afschrijvingen	1.525	2.099
Boekwaarde 31 december	1.414	2.939

Het verschil op het moment van aankoop tussen de koers en de nominale waarde van uitzettingen wordt geactiveerd en afgeschreven over de looptijd. Zie voor een detailoverzicht verplichte bijlage 1: Staat van vaste activa (onderdeel A).

Materiële vaste activa	2008	2007
	€.000	€.000
Boekwaarde 1 januari	28.619	29.116
Bij: investering met economisch nut	176	142
investeringen met maatschappelijk nut	626	821
	<u>29.421</u>	<u>30.079</u>
Af: afschrijvingen	1.571	1.460
Boekwaarde 31 december	<u>27.850</u>	<u>28.619</u>

De materiële vaste activa zijn duurzame investeringen van stoffelijke aard. Het grootste deel hiervan, circa € 24,3 miljoen, betreft investeringen met een economisch nut. Hiertoe behoren vooral gebouwen (onder meer het provinciekantoor en steunpunt Huis ter Heide) en automatiseringsapparatuur. De investeringen met een maatschappelijk nut, circa € 3,5 miljoen, betreffen met name voorzieningen ten behoeve van de afwatering en de beschoeiing van de Eem. Zie voor een detailoverzicht verplichte bijlage 1: Staat van vaste activa (onderdeel B).

Onroerende zaken zonder boekwaarde

Van de vaste activa is een aantal onroerende zaken reeds volledig afgeschreven. In de provinciale eigendomsregistratie staan de gegevens over de onroerende zaken en rechten op onroerende zaken geregistreerd.

Financiële vaste activa

Deelnemingen	Nominaal	Vol- gestort	Belang	Intrinsieke waarde¹⁾	Balans 31.12.08
	€.000	€.000	%	€.000	€.000
Vitens N.V.					
285.896 aandelen van € 1	286	286	5,692	20.571	48
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten					
87.750 aandelen van € 2,50	219	219	0,158	3.071	25
N.V. Nederlandse Waterschapsbank					
43 aandelen A van € 115	5	5			0
60 aandelen B van € 460	28	7	0,178	1.871	7
Buijs Ballotfonds B.V.					
680.760 aandelen van € 1	681	681	45,45	240	-
N.V. REMU Houdstermaatschappij					
95 aandelen van € 500	PM	PM	47,50	665	-
Totaal				<u>26.418</u>	<u>80</u>

¹⁾ De aandelen zijn niet vrij verhandelbaar. Om een indicatie te krijgen van de reële waarde is het belang in de intrinsieke waarde van de deelneming volgens de meest recente jaarrekening weergegeven.

Vitens N.V.

De aandelen worden gewaardeerd op de oorspronkelijke boekwaarde ad € 42.000 verhoogd met de uitbreiding van 23 aandelen uit deerschikking tegen de nominale waarde van € 250. In 2008 is € 863.000 dividend ontvangen.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Uit de jaarrekening 2007 van de BNG blijkt dat de naar risico gewogen solvabiliteit uitgedrukt in de zogenaamde BIS-ratio van deze bank twintig procent bedraagt (2006: 26 procent). In 2008 is € 154.000 dividend ontvangen (2007: € 944.000).

Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Uit de jaarrekening 2007 van de NWB blijkt dat de naar risico gewogen solvabiliteit uitgedrukt in de zogenaamde BIS-ratio van deze bank 96 procent bedraagt (2006: 115 procent). In 2008 is € 71.000 dividend ontvangen (2007: € 70.000).

Buijs Ballotfonds B.V.

Het fonds heeft als doelstelling het bevorderen van de innovatieve en kennisintensieve bedrijvigheid in de provincie Utrecht. Overige aandeelhouders zijn de AbnAmro (45,45%) en de Stichting Kenniscentrum Utrecht (9,1%). De activiteiten van het fonds zijn de laatste jaren zeer bescheiden. Op grond van de lage intrinsieke waarde zijn de aandelen pro memorie op nihil gewaardeerd.

N.V. REMU Houdstermaatschappij

De aandelen in de N.V. REMU Houdstermaatschappij zijn in 2003 afgeboekt in verband met de verkoop van de aandelen REMU N.V. De provincie Utrecht houdt nog 47,5% van de aandelen in de houdstermaatschappij. De vennootschap heeft een eigen vermogen van ca. € 1,4 miljoen en wordt in stand gehouden in verband met een eventueel nog te ontvangen vergoeding van ENECO. Deze vergoeding bedraagt 4,66% van de totale waarde bij een verkoop voor 31 december 2010 van meer dan 50% van ENECO (privatiseringsvergoeding). Na 31 december 2010 vervalt het recht op deze vergoeding.

Overige langlopende leningen					
Geldnemer	rente %	Saldo 31.12.07	opname	aflossing	Saldo 31.12.08
		€.000	€.000	€.000	€.000
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	7,51%	14.242	-	3.561	10.681
Waterschap Vallei en Eem	7,51%	4.223	-	1.056	3.167
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht	7,51%	2.106	-	526	1.580
		20.571	-	5.143	15.428
Stichting Statenjacht Utrecht		-	333	-	333
Overige langlopende leningen (fietsplan)		59	39	35	63
		20.630	372	5.178	15.824

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd ≥ 1 jr	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Garantieproducten inclusief langlopende rentevordering	273.875	236.454
Obligaties	193.383	221.478
Deposito's	-	52.000
Obligaties BOR	9.653	14.368
Garantieproducten BOR	-	10.249
	476.911	534.549

Van de langlopend uitgezette gelden wordt circa € 252 miljoen afgelost binnen vijf jaar en circa € 41 miljoen vervalt binnen één jaar. Gezien het langlopende karakter heeft in 2008 reclassificatie plaatsgevonden van de gegarandeerde rentevordering garantieproducten per ultimo 2007 ad € 16.454.000. Voor risico's met betrekking tot de uitzettingen wordt verwezen naar de paragrafen treasury en weerstandsvermogen.

Garantieproducten naar jaar van aflossing	Hoofdsom	Te ontvangen rente	Totaal 31.12.2008
	€.000	€.000	€.000
2012	25.000	6.349	31.349
2013	49.000	5.467	54.467
2014	36.000	2.289	38.289
2015	55.000	2.237	57.237
2016	30.000	1.718	31.718
2022	25.000	-	25.000
2028	34.999	816	35.815
	254.999	18.876	273.875

Garantieproducten naar garantiegiver	Hoofdsom	Te ontvangen rente	Totaal 31.12.2008
	€.000	€.000	€.000
Uno Credito Bank Ireland Plc.	50.000	11.480	61.480
West Deutsche Landesbank	45.000	3.913	48.913
ABN-AMRO	34.999	816	35.815
Depfa Bank	30.000	1.718	31.718
Fortis Bank SA	25.000	-	25.000
Barclays	20.000	-	20.000
KBC	20.000	-	20.000
Deutsche Bank	15.000	613	15.613
Rabobank	15.000	336	15.336
	254.999	18.876	273.875

Obligaties naar jaar van aflossing	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
2008	-	28.351
2009	40.644	40.644
2010	41.200	41.200
2011	49.539	49.283
2012	9.000	9.000
2013	16.000	16.000
2014	37.000	37.000
	193.383	221.478

Obligaties naar geldnemer	Hoofdsom	Te ontvangen rente	Totaal 31.12.2008
	€.000	€.000	€.000
Bank Nederlandse Gemeenten	33.359	553	33.912
Staat der Nederlanden	18.000	446	18.446
Fin Foncier MTN	15.000	585	15.585
Coreal creditbank	14.540	237	14.777
Bayerische hypobank	13.500	203	13.703
Rabobank	10.426	561	10.987
Nederlandse Waterschaps Bank	10.077	496	10.573
Westdeutsche Landesbank AG	10.000	404	10.404
AAB Bouwfonds	10.000	217	10.217
Eurohypotheekbank pfandbrief	10.000	35	10.035
Deutsche Bank finance	9.500	173	9.673
APG rentefonds	7.540	-	7.540
HSH Nordbank	5.000	188	5.188
Depfa pfandbrief	5.000	122	5.122
Bouwfonds Nederlandse gemeenten	4.500	112	4.612
Bayerische Landesbank	4.000	101	4.101
Muenchener Hypothekbank	3.500	167	3.667
ING-bank	3.000	150	3.150
Rodamco	3.000	56	3.056
NIB capital	2.041	111	2.152
SNS bank	1.400	57	1.457
	193.383	4.974	198.357

In verband met de kortlopende looptijd is de te ontvangen rente opgenomen onder de overlopende activa.

Obligaties BOR naar geldnemer	Hoofdsom	Te ontvangen rente	Totaal 31.12.2008
	€.000	€.000	€.000
Bayerische Landesbank	4.712	165	4.877
ING verzekeringen	1.588	96	1.684
Landesbank pfandbrief	1.000	28	1.028
Credit Agricole	1.000	1	1.001
ABN AMRO (achtergesteld)	953	29	982
Van Lanschot	400	16	416
	9.653	335	9.988

Alle obligaties BOR lopen in 2009 af. In verband met de kortlopende looptijd is de te ontvangen rente opgenomen onder de overlopende activa.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Dit zijn vooral investeringen aan eigendommen van waterschappen. Zie voor een detailoverzicht verplichte bijlage 1: Staat van vaste activa onderdeel C.

VLOTTENDE ACTIVA**Gronden niet in exploitatie**

	Balans 31.12.2007	Investe- ringen	Desinves- teringen	Balans 31.12.2008
	€.000	€.000	€.000	€.000
Hart van de Heuvelrug	9.301	3.902	-	13.203
Landgoed Paltz	6.511	326	-	6.837
Grondverwerving en landinrichting (ILG)	6.211	-	738	5.473
Reconstructiewet	775	-	4	771
	22.798	4.228	742	26.284

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jr

Vorderingen openbare lichamen	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Belastingdienst BTW-compensatiefonds en BTW	16.109	13.800
Overige	-	24
	16.109	13.824

Rekening-courant niet financiële instellingen	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Diverse instellingen	741	582
	741	582

Overige vorderingen	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Externe debiteuren	7.092	4.122
Debiteuren subsidiënten	130	304
	7.222	4.426
Af: voorziening dubieuze debiteuren	431	-
	6.791	4.426
Overige vorderingen	0	11
	6.791	4.437

In de volgende tabel is de ouderdom van de debiteuren weergegeven:

Ouderdom Vorderingen	Bedrag per 31-12-2008	Bedrag per 31-12-2007
0-30 dagen	3.679	1.258
31-60 dagen	1.472	505
61-90 dagen	867	287
91-180 dagen	156	1.071
> 180 dagen	1.048	1.305
	7.222	4.426

De vorderingen ouder dan 180 dagen hebben betrekking op overheden, voorfinancieringen, bodemsaneringen en vorderingen die betwist worden of zijn uitgezet bij het incassobureau of de gerechtsdeurwaarder. Van dit bedrag heeft € 1,0 miljoen betrekking op voorgaande jaren. Hiervan heeft € 745.000 betrekking op vorderingen openbare lichamen, waarvan € 294.000 betrekking heeft op bodemsanering en € 450.000 op de gemeentelijke bijdragen in het fietsknooppuntsysteem.

Overige uitzettingen	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Kortlopende deposito's	212.000	197.000
	212.000	197.000

Kortlopende deposito's	Hoofdsom	Te ontvangen rente	Totaal 31.12.2008
	€.000	€.000	€.000
Rabobank	105.000	876	105.876
ING-bank	60.000	283	60.283
Friesland bank	20.000	549	20.549
Fortis	17.000	41	17.041
ABN-AMRO	10.000	233	10.233
	212.000	1.982	213.982

De te ontvangen rente is opgenomen onder de overlopende activa.

Overlopende activa	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Voorfinanciering verwervingen DLG	11.458	2.836
Te ontvangen inzake verplichtingen ILG	10.345	14.018
Rekening-courant DLG	5.072	5.559
	26.875	22.413
Te ontvangen opcenten motorrijtuigenbelasting	9.133	7.967
Te ontvangen overige rente	7.707	7.857
Voorfinanciering Randstadspoor	3.560	-
Vooruitbetaalde BTW	1.570	-
Vooruitbetaalde subsidies	1.339	-
Nog te ontvangen gemeente Amersfoort BLS	888	-
Nog te verrekenen interne bijdrage BOR	804	2.846
Te ontvangen Berg en Bosch	643	643
Vooruitbetaalde huren	638	-
Te ontvangen provinciefonds	620	-
Nog te ontvangen bijdrage kosten programmabureau	355	-
Te ontvangen bodemsanering gemeenten	284	374
Te ontvangen rente garantieproducten (naar uitzettingen > 1jr)	-	16.454
Te ontvangen dividendbelasting	-	11.245
Belastingdienst/Remu houdstermaatschappij	-	1.069
Te ontvangen EU en Unité inzake innovatieve acties	-	729
Te ontvangen rijksbijdrage RAK	-	574
Overige overlopende activa	1.381	2.353
	55.797	74.524
Af: vordering rente garantie-producten naar uitzettingen > 1 jr	-	-16.454
	55.797	58.070

Liquide middelen	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Rekening-courant Groenfonds	27.308	20.753
Rabobank	10.427	14.586
ABN-AMRO	10.311	17
Schretlen & Co	7.597	573
Fortis	276	1
Postbank	-	445
BNG	1	1
Kas	-	1
	55.920	36.377

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen	2008
	€.000
Saldo 1 januari	668.530
Bij: resultaat 2008	8.505
	<u>677.035</u>
Af: saldo onttrekkingen reserves ten behoeve van de exploitatie	57.748
verplichting bestuursakkoord 2009-2011	69.000
	<u>126.748</u>
Saldo 31 december	550.287

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het saldo van de programmarekening.

Algemene reserve	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Saldireserve	40.438	53.449
Bedrijfsvoeringreserve	4.202	7.476
Totaal Algemene reserve	44.641	60.925

De algemene reserve dient primair als buffer voor de financiële risico's die voortvloeien uit de taakuitoefening van de provincie. Deze risico's hebben veelal betrekking op specifieke dossiers en activiteiten van de provincie maar zijn deels ook inherent aan de bedrijfsvoering.

Saldireserve		2008
		€ 000
Saldo 1 januari		53.449
Bij: Rekeningresultaat 2007	25.209	
Terugstorting provinciaal milieuplan	275	
	<u>25.484</u>	<u>78.933</u>
Af: Stimulering laag opgeleiden	1.250	
Bouwkundig advies	93	
	<u>1.343</u>	
Af: Vorming reserve Westelijke corridor	5.000	
Inverdieneffect reorganisatie storten in reserve OiO	950	
Verhogen post onvoorzien 2008	900	
Compartimentering	400	
Multicultureel centrum Agterberg	213	
Prisma	58	
LBU subsidie amendement 2006	45	
Applicatie t.b.v. Financieel Toezicht	25	
	<u>7.591</u>	
Af: Onvermijdbare posten voorjaarsnota 2008		1.112
Extra impuls uitvoeringsprogramma		28.449
Saldo 31 december		<u><u>40.438</u></u>

Provinciale Staten hebben besloten bij de jaarrekening 2005 om de minimale omvang van de saldireserve te bepalen op € 25 miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen blijkt dat een buffer van € 30 miljoen (31.12.2007 € 25 miljoen) voldoende is om de risico's van de provincie af te dekken.

Bedrijfsvoeringreserve		2008
		€ 000
Saldo 1 januari		7.476
Af: Bedrijfsvoeringsknelpunten	2.486	
Portaal	414	
Trainingsprogramma	180	
Overige	194	
	<u>3.274</u>	
Saldo 31 december		<u><u>4.202</u></u>

De bedrijfsvoeringreserve heeft geen specifieke bestemming en mag uitsluitend worden aangewend voor incidentele uitgaven zonder structurele effecten. Het saldo mag maximaal € 7,5 miljoen bedragen. Voeding vindt jaarlijks plaats bij de bestemming door Provinciale Staten van het rekeningsaldo. Provinciale Staten hebben toestemming gegeven voor aanwending van € 2,9 miljoen ter dekking van onvoorzien tekorten in de bedrijfsvoering in 2008. Daarnaast is door middel van aanvullende statenbesluiten toestemming verkregen voor additionele aanwending.

Bestemmingsreserves

Middelen die zijn vastgelegd in een bestemmingsreserve of voorziening kunnen niet voor een ander doel worden uitgegeven, tenzij de staten met een besluit de bestemming wijzigt. Er moet een gegronde reden zijn om een reserve of een voorziening in te stellen. Tegelijkertijd moet er voor gewaakt worden dat de begrotingspositie van de provincie wordt aangetast door niet afgedekte financiële risico's.

Bestemmingsreserves onderscheiden zich van de algemene reserve doordat er sprake is van een vastgelegde toekomstige aanwending, maar er bestaat nog geen wettelijke of feitelijke verplichting ten opzichte van derden. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een voorziening. De bestemmingsreserves zijn onder te verdelen in twee groepen, afhankelijk van het soort aanwending: ten behoeve van de egalisatie en overige bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserve ten behoeve van egalisatie						
Pr.	Omschrijving	Balans 31.12.07	Bij		Af	Balans 31.12.08
			rente	overig		
		€.000	€.000	€.000	€.000	€.000
div	Rente en afschrijvingen	25.532	-	1.148	1.692	24.988
1.4	Gevolgen BTW-compensatie	3.739	-	-	3.739	-
3.1	Exploitatieverschillen grondwaterbeheer	1.217	-	1.138	1.596	759
		30.488	-	2.286	7.027	25.747

Overige bestemmingsreserves					
Progr.	Omschrijving	Balans 31.12.2007	Bij	Af	Balans 31.12.2008
		€.000	€.000	€.000	€.000
alg	1 Dekking provinciaal structuurfonds	300.276	-	92.000	208.276
div	2 Coalitieakkoord	63.620	84.308	30.459	117.469
div	3 Stimuleringsfonds	38.747	233	13.499	25.481
div	4 Projecten	13.389	4.783	10.390	7.782
div	5 Provinciaal structuurfonds	11.831	13.003	12.594	12.240
div	6 Nog te verrichten activiteiten	5.173	2.658	5.253	2.578
div	7 Risicoreserve	-	4.469	1.031	3.438
		433.036	109.454	165.226	377.264
1.1	8 Cofinancieringsfonds	1.814	1.895	-	3.709
1.4	9 Digidiv	4.541	-	403	4.138
1.4	10 ICT	3.016	654	1.887	1.783
	subtotaal programma 1.4	7.557	654	2.290	5.920
2.1	11 Westelijke Corridor	-	5.000	-	5.000
2.2	12 Stedelijke vernieuwing	1.902	451	474	1.879
2.2	13 Stads- en dorpsvernieuwing	830	-	237	593
2.2	14 Collectieve particuliere opdrachtgevers	-	606	-	606
	subtotaal programma 2.2	2.732	1.057	711	3.078
2.5	15 Aankopen natuur	6.922	726	1.034	6.614
2.5	16 Ecoducten	5.770	-	3.250	2.520
2.5	17 Knelpunten Landelijk gebied	1.356	-	-	1.356
2.5	18 Uitvoeringspr. Woonschepenbeleid	-448	851	-	403
	subtotaal programma 2.5	13.600	1.576	4.284	10.893
2.8	19 ILG	26.100	-	-	26.100
2.8	20 Reconstructiewet	2.801	-	621	2.180
2.8	21 Risico voorfinanciering REG	685	-	685	-
	subtotaal programma 2.8	29.586	-	1.306	28.280
4.5	22 Grote wegenwerken	21.219	15.048	13.571	22.696
4.5	23 Concessieverlening EEV	3.360	-	1.600	1.760
4.5	24 Stimulering openbaar vervoer	337	-	-	337
	subtotaal programma 4.5	24.916	15.048	15.171	24.793
5.1	25 Economische ontwikkeling	5.260	-	351	4.909
5.1	26 Recreatieve fietsverbindingen	1.530	-	1.530	-
5.1	27 Toeristische ontwikkeling	1.096	-	44	1.052
	subtotaal programma 5.1	7.886	-	1.925	5.961
5.3	28 Capaciteitsreductie verzorg.huizen	982	-	982	-
5.3	29 Jeugdhulpverlening	335	-	335	-
	subtotaal programma 4.5	1.317	-	1.317	-
5.4	30 Monumenten	5.746	-	3.103	2.643
5.4	31 Bibliotheekvernieuwing	2.382	-	1.111	1.271
5.4	32 Restauratie kasteel Amerongen	1.483	-	-	1.483
5.4	33 Aankoop Fort Buursteeg	1.000	100	-	1.100
	subtotaal programma 5.4	10.611	100	4.214	6.497
div	Verwerking 'Oud voor nieuw' (Stofkam 1) ¹⁾	18.853	-	18.853	-
Totaal		551.908	134.784	215.297	471.395

¹⁾ De reserves die in 2008 geheel zijn aangewend ten behoeve van de extra impuls uitvoeringsprogramma (Kaderstelling en dekking extra uitgaven) zijn verantwoord onder 34 'Oud voor nieuw'. Dit betreft de bestemmingsreserves 'organisatie in ontwikkeling, toekomstige tekorten, vervanging inventaris, cultuurhistorische hoofdstructuur, verdrogingsbestrijding, knelpunten verplaatsing agrarische bedrijven, tsunami, frictiekosten Kwatta, archeologisch informatiecentrum, vervanging dienstauto's en Middelwaard'. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de toelichting op deze post.

Bestemmingsreserve 1 Dekking provinciaal structuurfonds		progr. Alg	2008
Bestemd voor incidentele activiteiten inzake strategische doelen			€.000
Saldo 1 januari			300.276
Af:	Financieel akkoord 2008	23.000	
	Verplichting bestuursakkoord 2009-2011	<u>69.000</u>	
			<u>92.000</u>
Saldo 31 december			<u>208.276</u>

Een bedrag van € 167,3 miljoen van de reserve is bestemd voor de uitvoering van het coalitieakkoord.

Bestemmingsreserve 2 Coalitieakkoord		progr. div	2008
Bestemd voor de uitvoering van het coalitieakkoord			€.000
Saldo 1 januari			63.620
Bij:	Extra impuls uitvoeringsprogramma:		
	- vrijval algemene reserve	28.449	
	- vrijval oud voor nieuw	17.176	
	- vrijval stimuleringsfonds	4.200	
	- vrijval btw compenstatiefonds	3.739	
	- vrijval grote wegenwerken	3.150	
	- vrijval ICT	1.887	
	- vrijval concessieverlening EEV	1.600	
	- vrijval provinciaal structuurfonds Agenda 2010	1.073	
	- vrijval Nog te verrichten activiteiten	475	
	- vrijval jeeudhulpverlening	321	
	- vrijval projectreserve MAP	300	
	- vrijval capaciteitsreductie verzorgingshuizen	274	
	- overige vrijval	<u>141</u>	
			62.785
Bij:	Begrotingssaldo 2008		<u>21.523</u>
			147.928
Af:	01 ruimtelijke ordening	46	
	02 landelijk gebied	5.806	
	03 wonen	10.455	
	04 duurzaamheid en milieu	940	
	05 water	1.441	
	06 economische zaken en recreatie	4.029	
	07 mobiliteit	1.867	
	08 samenleving en cultuur	1.968	
	09 jeugd, onderwijs en zorg	2.320	
	10 bestuur en middelen	<u>1.587</u>	
			30.459
Saldo 31 december			<u>117.469</u>

Bestemmingsreserve 3 Stimuleringsfonds		progr. div	2008
Bestemd voor structuurversterkende projecten. Voor financiële risico's bij grondverwerving is € 5 miljoen gereserveerd.			€ 0.000
Saldo 1 januari			38.747
Bij: MOW zorgeloos wonen		117	
MOW overig		116	
			<u>233</u>
			38.980
Af: Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma		4.200	
Kosten ecopassage Elst		1.194	
MOW SOS/UJC		500	
MOW stedelijke vernieuwing		850	
Project NHW		470	
Duurzaamheid		3.050	
Sciencepark		305	
Cultuur en economie		430	
Herstructurering		2.500	
			<u>13.499</u>
Saldo 31 december			<u>25.481</u>

Bestemmingsreserve 4 Projecten		progr. div	2008
Bestemd voor het overhevelen van budgetten voor jaaroverschrijdende projecten			€ 0.000
Saldo 1 januari			13.389
Bij: Anti-discriminatievoorziening		221	
Platteland in ontwikkeling 2008-2009		296	
Stationsgebied Driebergen-Zeist		450	
OV chipkaart		400	
KAR/DRIS		987	
Linschoterwaard		437	
WABO		481	
Rijden op aardgas		939	
Portaal		135	
Huisvesting (voorheen NOVA)		400	
Schoon Schip		38	
			<u>4.784</u>
			18.173
Af: Operatie Stofkam			
- digitaliseren		67	
- Groot Mijdrecht Noord		200	
- Linschoterwaard		50	
- OV chipkaart		100	
- Thematische acties		50	
			<u>467</u>
Af: Breedband		240	
Klimaat op orde		364	
KAR / DRIS		1.199	
OV-chipkaart		400	
Reserve projecten MAP		554	
LAN Veenweide		32	
Platteland in ontwikkeling		263	
MOW: Wel thuis!		3.622	
MOW: Sociale Agenda		1.050	
Bodemkaart		310	
Wabo		82	
Groot Mijdrecht Noord		594	
Linschoterwaard		443	
MAP Woerden		127	
Map thematische acties		291	
Digitale bestemmingsplannen		395	
Overige		-42	
			<u>9.924</u>
Saldo 31 december			<u>7.782</u>

Bestemmingsreserve 5 Provinciaal structuurfonds		progr. div	2008
Bestemd als een equalisatiereserve ten behoeve van de uitvoering van Agenda 2010			€.000
Saldo 1 januari			11.831
Bij:	Recreatieve fietsverbindingen	1.453	
	Storting reserve Agenda 2010	11.550	
			13.003
			24.834
Af:	Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma:		
	- Op de fiets	620	
	- Wandelen	340	
	- Stichtse Lustwarande	63	
	- De Schammer	50	
			1.073
Af:	Vrijval ten gunste van risicoreserve:		
	- Stichtse Lustwarande	567	
	- De Schammer	451	
			1.018
Af:	Fort bij Vechten	289	
	Stichtse Lustwarande algemeen en uitvoering	2.062	
	MOW: Nieuw wonen Veenendaal	1.500	
	Hart van de Heuvelrug Programmabureau	1.150	
	De Schammer	60	
	Op de fiets	3.967	
	Ureka	613	
	Vrede van Utrecht	595	
	Wandelen	241	
	Overige	26	
			10.503
Saldo 31 december			12.240

Bestemmingsreserve 6 Nog te verrichten activiteiten		Progr. div	2008
Bestemd voor het overhevelen van (nog) niet bestede incidentele kredieten			€.000
Saldo 1 januari			5.173
Bij:	Compartimentering	370	
	Portaal	280	
	Andere overheid	100	
	Lager opgeleiden	1.250	
	Recreatieve routenetwerken	131	
	Ecologische verbindingzones	52	
	Breedband	30	
	Fuwa	45	
	Overige	400	
			<u>2.658</u>
			7.831
Af:	Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma:		
	- OV chipkaart	100	
	- andere overheid	89	
	- adviescommissie Recreatie & Toerisme	78	
	- digitaliseren bestemmingsplannen	67	
	- BOA's AHH	60	
	- giraf	51	
	- kabinet	30	
			<u>475</u>
Af:	Vrijval kabinet ten gunste van risico-reserve		270
Af:	Aardgasstations	1.200	
	Andere overheid	648	
	Giraffe	240	
	Fuwa	200	
	Tastbare tijd	104	
	Regionale archiefdiensten	700	
	Lbu amendement 2007-2008	130	
	Bedrijfsovername	250	
	EU uitvoeringsprogramma	110	
	MOW sociale pijler	586	
	MOW wonen en stedelijke vernieuwing	142	
	Grebbeleinie	51	
	Overige	147	
			<u>4.508</u>
Saldo 31 december			<u>2.578</u>

Bestemmingsreserve 7 Risicoreserve		progr. alg	2008
Bestemd voor risico's			€.000
Saldo 1 januari			0
Bij:	Stortingen 'oud voor nieuw'	2.629	
	Vrijval 7 provinciaal structuurfonds Stichtse Lustwarande	567	
	Vrijval 7 provinciaal structuurfonds De Schammer	450	
	Vrijval risicovoortfinanciering reg	554	
	Vrijval ntva kabinet	269	
			<u>4.469</u>
			4.469
Af:	Uitbetaling nazorg Tsunami	616	
	Dekking voortfinanciering DLG/ILG	415	
			<u>1.031</u>
Saldo 31 december			<u>3.438</u>

Bestemmingsreserve 8 Cofinancieringsfonds	progr. 1.1	2008
Bestemd voor cofinanciering van projecten operationeel Programma Landsdeel EFRO 2007-2013 en projecten Pieken in de Delta ¹⁾		€.000
Saldo 1 januari		1.814
Bij: Storting jaarbedrag 2008		1.895
Saldo 31 december		3.709

¹⁾ Bij projecten in het kader van EFRO wordt in eerste instantie een beroep gedaan op derden zoals het Rijk, gemeenten, Kamers van Koophandel, en de Universiteit. Bij Pieken in de Delta is de provincie verplicht de helft van de kosten voor haar rekening te nemen.

Bestemmingsreserve 9 Digidiv	progr. 1.4	2008
Bestemd voor het digitaliseren van documentstromen, dossiers en archieven		€.000
Saldo 1 januari		4.541
Af: Onttrekking uitgaven Digidiv		403
Saldo 31 december		4.138

Bestemmingsreserve 10 ICT	progr. 1.4	2008
Bestemd voor de egalisatie van vervanging van centrale ICT-faciliteiten (in principe alleen hardware)		€.000
Saldo 1 januari		3.016
Bij: Resultaat ict reserve-kapitaallasten		654
		3.670
Af: vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma		1.887
Saldo 31 december		1.783

Bestemmingsreserve 11 Westelijke Corridor	progr. 2.1	2008
Bestemd voor projecten binnen de Westelijke Corridor waarbij verevening niet mogelijk is		€.000
Saldo 1 januari		-
Bij: Storting ten laste van de algemene reserve		5.000
Af: Onttrekkingen		-
Saldo 31 december		5.000

Bestemmingsreserve 12 Stedelijke vernieuwing	progr. 2.2	2008
Bestemd voor investeringsbudgetten aan gemeenten om de uitvoering van stedelijke vernieuwing te bevorderen		€.000
Saldo 1 januari		1.902
Bij: Storting 2008		451
		2.353
Af: Subsidies gemeenten 2008		474
Saldo 31 december		1.879

Bestemmingsreserve 13 Stads- en dorpsvernieuwing	progr. 2.2	2008
Bestemd voor de voortgang van stadsvernieuwing. Met de inwerkingtreding van de Wet Stedelijke Vernieuwing worden alleen bestaande toezeggingen afgewikkeld		€.000
Saldo 1 januari		830
Af: Aanvulling negatieve stand voorziening MOW overige onttrekkingen	55 182	
		237
Saldo 31 december		593

Bestemmingsreserve 14 Collectieve particuliere opdrachtgevers		progr. 2.2	2008
Bestemd voor financieren van stimuleringsprojecten in het kader van het Actieplan Woningbouw			€.000
Saldo 1 januari			
Bij:	Stortingen		606
Af:	Onttrekkingen		-
Saldo 31 december			<u>606</u>
Bestemmingsreserve 15 Aankopen natuur		progr. 2.5/2.8	2008
Bestemd voor subsidiëring van aankopen van aangewezen natuurterreinen			€.000
Saldo 1 januari			6.922
Bij:	Storting 2008	681	
	Terugstorting in verband met KLE-amendement	<u>45</u>	<u>726</u>
			7.648
Af:	Aankopen natuurterreinen	844	
	Groenblauwe diensten	<u>190</u>	<u>1.034</u>
Saldo 31 december			<u>6.614</u>
Bestemmingsreserve 16 Ecoducten		progr. 2.5	2008
Bestemd voor Ecopassages bij provinciale wegen tot en met 2015			€.000
Saldo 1 januari			5.770
Af:	Ecoduct N227 Den Treek		<u>3.250</u>
Saldo 31 december			<u>2.520</u>
Bestemmingsreserve 17 Knelpunten landelijk gebied		progr. 2.5	2008
Bestemd om gelden voor dit doel beschikbaar te houden			€.000
Saldo 1 januari			1.356
Bij:	Stortingen		-
Af:	Onttrekkingen		-
Saldo 31 december			<u>1.356</u>
Bestemmingsreserve 18 Uitvoeringsprogr. woonschepenbeleid		progr. 2.5	2008
Bestemd voor knelpuntsituaties bij het woonschepenbeleid en het egaliseren van kasritmes. Herinrichting, nadeelcompensaties voor te saneren woonschepen en verplaatsingskosten			€.000
Saldo 1 januari			-448
Bij:	Storting 2008	824	
	Storting in verband met niet gerealiseerde kosten	<u>27</u>	<u>851</u>
Saldo 31 december			<u>403</u>
Bestemmingsreserve 19 ILG		progr. 2.8	2008
Bestemd voor de cofinanciering in het kader van de Bestuursovereenkomst ILG d.d. 11 december 2006			€.000
Saldo 1 januari			26.100
Bij:	Overige stortingen		-
Af:	Onttrekkingen		-
Saldo 31 december			<u>26.100</u>

Bestemmingsreserve 20 Reconstructiewet	progr. 2.8	2008
Bestemd voor egalisatie van kasritme-verschillen		€.000
Saldo 1 januari		2.801
Af: Reconstructie 2008		621
Saldo 31 december		<u><u>2.180</u></u>

Bestemmingsreserve 21 Risico voorfinanciering REG	2.8	2008
Bestemd voor dekking van eventuele risico's op uitstaande voorfinancieringen en ter dekking van uitvoeringskosten door DLG		€.000
Saldo 1 januari		685
Af: Vrijval ten gunste van risico-reserve	554	
Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringprogramma	62	
Dekking voorfinanciering DLG/ILG	69	
		685
Saldo 31 december		<u><u>-</u></u>

Bestemmingsreserve 22 Grote wegenwerken	Progr. 4.5/ 6/7	2008
Bestemd voor projecten uit het Strategisch Mobiliteitsplan Provincie Utrecht		€.000
Saldo 1 januari		21.219
Bij: Storting 2008		15.048
		36.267
Af: Onttrekkingen Grote Wegenwerken volgens SMPU	10.421	
Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma	3.150	
		13.571
Saldo 31 december		<u><u>22.696</u></u>

Bestemmingsreserve 23 Concessieverlening EEV	progr. 4.5	2008
Bestemd voor het milieuvriendelijker maken van het openbaar vervoer		€.000
Saldo 1 januari		3.360
Af: Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma		1.600
Saldo 31 december		<u><u>1.760</u></u>

Bestemmingsreserve 24 Stimulering openbaar vervoer	progr. 4.5	2008
Bestemd voor handhaving van het kwaliteitsniveau van het OV en CVV		€.000
Saldo 1 januari		337
Bij: Stortingen		-
Af: Onttrekkingen		-
Saldo 31 december		<u><u>337</u></u>

Bestemmingsreserve 25 Economische ontwikkeling	progr. 5.1	2008
Bestemd voor subsidietoezeggingen die de economische structuur versterken. Jaarlijks wordt het beschikbare krediet verdeeld over diverse projecten. De gelden voor deze verplichtingen blijven tot het moment van uitbetalen (bevoorschotting of afrekening) in deze reserve		€.000
Saldo 1 januari		5.260
Af: Projecten Economische Ontwikkeling	198	
TIPP-regeling	153	
		351
Saldo 31 december		<u><u>4.909</u></u>

Bestemmingsreserve 26 Recreatieve fietsverbindingen		progr. 5.1	2008
Bestemd voor het opheffen van ontbrekende schakels in recreatieve fietsverbindingen en verbetering van recreatieve fietsroutes in de provincie			€.000
Saldo 1 januari			1.530
Af: Vrijval naar reserve structuurfonds waar de betreffende verplichtingen worden afgewikkeld		1.452	
Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma		<u>78</u>	
			<u>1.530</u>
Saldo 31 december			<u>-</u>
Bestemmingsreserve 27 Toeristische ontwikkeling		progr. 5.1	2008
Bestemd voor het administratief verwerken van subsidieverplichtingen ter stimulering van toeristisch-recreatieve ontwikkelingen			€.000
Saldo 1 januari			1.096
Af: Projecten 2008			<u>44</u>
Saldo 31 december			<u>1.052</u>
Bestemmingsreserve 28 Capaciteitsreductie verzorgingshuizen		progr. 5.3	2008
Bestemd voor de capaciteitsreductie van 1 verzorgingshuis. De WZV-vergunning (voorwaarde voor betaalbaar stellen van de bijdrage) zal vermoedelijk binnen afzienbare termijn worden afgegeven. De geldigheid van de verklaring van geen bezwaar is verlengd tot 1 januari 2008			€.000
Saldo 1 januari			982
Af: MOW betaling verzorgingshuis Beukenstein		708	
Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma		<u>274</u>	
			<u>982</u>
Saldo 31 december			<u>-</u>
Bestemmingsreserve 29 Jeugdhulpverlening		progr. 5.3	2008
Bestemd voor incidentele kosten en reorganisaties binnen de jeugdhulpverlening die niet uit rijksmiddelen worden betaald. Zie ook de voortgangsrapportage Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg			€.000
Saldo 1 januari			335
Af: Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma		321	
MOW incidentele kosten reorganisatie Valkenheide		<u>14</u>	
			<u>335</u>
Saldo 31 december			<u>-</u>
Bestemmingsreserve 30 Monumenten		progr. 5.4	2008
Bestemd voor het instandhouden van bijzonder provinciaal erfgoed, de 'provinciale parels' (objecten en complexen die als meest kenmerkend kunnen worden beschouwd)			€.000
Saldo 1 januari			5.746
Af: Onttrekkingen 2008			<u>3.103</u>
Saldo 31 december			<u>2.643</u>
Bestemmingsreserve 31 Bibliotheekvernieuwing		progr. 5.4	2008
Bestemd voor de bibliotheekvernieuwing			€.000
Saldo 1 januari			2.382
Af: Bibliotheekproducten		1.000	
Productontwikkeling		<u>111</u>	
			<u>1.111</u>
Saldo 31 december			<u>1.271</u>

Bestemmingsreserve 32 Restauratie kasteel Amerongen	progr. 5.4	2008
Bestemd voor tien procent van de restauratiekosten van het kasteel met een maximum van € 3 miljoen		€.000
Saldo 1 januari		1.483
Bij: Stortingen		-
Af: Onttrekkingen		-
Saldo 31 december		<u>1.483</u>

Bestemmingsreserve 33 Aankoop fort Buursteeg	progr. 5.4	2008
Bestemd voor de aankoop van de camping op het Fort aan de Buursteeg		€.000
Saldo 1 januari		1.000
Bij: Ontmanteling van de camping		100
Saldo 31 december		<u>1.100</u>

Verwerking 'Oud voor nieuw' (Stofkam 1)	progr.	2008
Provinciale Staten heeft ermee ingestemd dat een aantal reserves wordt herbestemd ten behoeve van een extra impuls van het uitvoeringsprogramma		€.000
Saldo 1 januari:		
Toekomstige tekorten	alg	1.710
Tsunami	alg	<u>462</u>
subtotaal alg		2.172
Organisatie in ontwikkeling	1.4	12.836
Resultaatbestemming OiO	1.4	950
Vervanging inventaris	1.4	896
Frictiekosten Kwatta	1.4	328
Vervanging dienstauto's	1.4	<u>120</u>
subtotaal progr. 1.4		15.130
Knelpunten verplaatsing agrarische bedrijven	2.5	677
Middelwaard	2.7	44
Verdrogingsbestrijding	3.1	<u>758</u>
		1.479
Cultuurhistorische hoofdstructuur (CHS)	5.4	789
Archeologisch informatiecentrum	5.4	<u>235</u>
subtotaal progr. 5.4		1.024
Totaal voor herbestemming		<u>19.805</u>
Af: Vrijval ten gunste van extra impuls uitvoeringsprogramma		17.176
Vrijval ten gunste van risico-reserve		<u>2.629</u>
Saldo 31 december		<u>-</u>

Saldo programmarekening

Het boekjaar 2008 is afgesloten met een voordelig saldo van € 8.505.000 (2007: € 25.209.000). Voor een specificatie van dit resultaat wordt verwezen naar de programmarekening.

Voorzieningen		2008	2007
		€.000	€.000
Saldo 1 januari		24.294	60.161
Bij: Overige stortingen		18.614	96.174
Rente		-	438
		<u>42.908</u>	<u>156.773</u>
Af: Onttrekkingen		9.462	46.314
		<u>33.446</u>	<u>110.459</u>
Af: Reclassificatie ontvangen specifieke uitkeringen naar overlopende passiva		-	86.165
Saldo 31 december		<u>33.446</u>	<u>24.294</u>

Vanaf 1 januari 2008 worden als gevolg van een wijziging van de BBV tot de voorzieningen niet meer gerekend de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Deze voorschotbedragen worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Voorzieningen					
Progr.	Omschrijving	Saldo 31.12.2007	Bij	Af	Saldo 31.12.2008
		€.000	€.000	€.000	€.000
1.4	1 Pensioenen gedeputeerden	6.244	624	580	6.288
1.4	2 Groot onderhoud Provinciehuis/ Paushuize	5.366	625	513	5.478
div	3 Omzetbelasting	-	1.800	-	1.800
2.1	4 Claim ontsluiting Vathorst	-	4.500	-	4.500
2.2	5 Voorziening stads- en dorpsvernieuwing	-53	53	-	-
2.5	6 Hogere kosten Ecoduct N237	5.300	-	-	5.300
2.5	7 Reallocatie woonschepen	204	-	-	204
3.1	8 Onderhoud vaarwegen	533	1.485	386	1.632
3.2	9 Nazorg stortplaatsen	1.864	78	20	1.922
3.2	10 Nazorg stortplaats Maarsbergen	-	573	18	555
4.5	11 Frictiekosten Huis ter Heide	500	-	54	446
4.5	12 Beheer en onderhoud wegen	3.871	8.337	7.157	5.051
4.6	13 Gladheidbestrijding overige goederen en diensten	418	434	585	267
4.6	14 Gladheidbestrijding materieel	47	105	149	3
Totaal		<u>24.294</u>	<u>18.614</u>	<u>9.462</u>	<u>33.446</u>

Voorziening 1 Pensioenen gedeputeerden		Progr. 1.4	2008
Ten behoeve van dekking van pensioenverplichtingen jegens (voormalige) gedeputeerden. Indien elders opgebouwde pensioenrechten worden ingebracht, wordt de ontvangen afkoopsom aan de voorziening toegevoegd			€.000
Saldo 1 januari			6.244
Bij: Stortingen			<u>624</u>
			6.868
Af: Betalingen		259	
Overdrachten		<u>321</u>	
			580
Saldo 31 december			<u>6.288</u>

Voorziening 2 Groot onderhoud Provinciehuis/Paushuize	progr.1.4	2008
--	------------------	-------------

Ten behoeve van dekking en egalisatie van onderhoudskosten. Het plafond en het verloop van deze voorziening worden jaarlijks getoetst aan de hand van de vigerende raming voor het meerjarig onderhoud. Deze raming is de laatste tijd niet geactualiseerd in verband met voorgenomen verbouw-, dan wel nieuwbouwplannen. Na realisatie hiervan zal een nieuw beheerplan en een nieuwe meerjarenraming worden opgesteld. De huidige beschikbare middelen worden ruim voldoende geacht om aan wetgeving en voorschriften met betrekking tot de veiligheid te kunnen voldoen. De voorziening heeft een voorlopig karakter

Saldo 1 januari	5.366
Bij: Stortingen	625
Af: Onttrekkingen	513
Saldo 31 december	<u><u>5.478</u></u>

Voorziening 3 Omzetbelasting	progr. div	2008
-------------------------------------	-------------------	-------------

Ten behoeve van naheffingen belastingdienst n.a.v. controle 2003-2007

Saldo 1 januari	-
Bij: Stortingen	1.800
Saldo 31 december	<u><u>1.800</u></u>

Voorziening 4 Claim ontsluiting Vathorst	progr. 2.1	2008
---	-------------------	-------------

Ten behoeve van te betalen claim aan de gemeente Amersfoort

Saldo 1 januari	-
Bij: Stortingen	4.500
Saldo 31 december	<u><u>4.500</u></u>

Voorziening 5 Stads- en dorpsvernieuwing	progr. 2.2	2008
---	-------------------	-------------

€.000

Saldo 1 januari	-53
Bij: Stortingen	53
Saldo 31 december	<u><u>-</u></u>

Voorziening 6 Hogere Kosten Ecoduct N237	progr. 2.5	2008
---	-------------------	-------------

Ten behoeve van dekking van de garantstelling van Provinciale Staten voor de aanschaf van onroerend goed, waarvan de grond nodig is voor de realisatie van het ecoduct over de N237. Het onroerend goed bleek € 5,3 miljoen duurder dan bij het sluiten van de betreffende clusterovereenkomst Hart van de Heuvelrug werd voorzien. In afwachting van een nadere dekking van dit bedrag, is hiervoor voorlopig een voorziening gevormd.

Saldo 1 januari	5.300
Bij: Stortingen	-
Af: Onttrekkingen	-
Saldo 31 december	<u><u>5.300</u></u>

Voorziening 7 Reallocatie woonschepen	progr. 2.5	2008
--	-------------------	-------------

Ten behoeve van dekking voor de aanpak van woonschepenknelpunten op de Vecht

Saldo 1 januari	204
Bij: Stortingen	-
Af: Onttrekkingen	-
Saldo 31 december	<u><u>204</u></u>

Voorziening 8 Onderhoud vaarwegen	progr. 3.1	2008
Ten behoeve van dekking van het groot onderhoud vaarwegen		€.000
Saldo 1 januari		533
Bij: Stortingen		1.485
Af: Onttrekkingen		386
Saldo 31 december		<u><u>1.632</u></u>

Voorziening 9 Nazorg stortplaatsen	progr. 3.2	2008
Ten behoeve van dekking van kosten van stortplaatsen die op 1 september 1996 niet meer operationeel waren en daarom niet onder de Leemtewet vielen		€.000
Saldo 1 januari		1.864
Bij: Stortingen		78
Af: Onttrekkingen		20
Saldo 31 december		<u><u>1.922</u></u>

Voorziening 10 Nazorg stortplaats Maarsbergen	progr. 3.2	2008
Ten behoeve van dekking van de kosten van de stortplaats		€.000
Saldo 1 januari		-
Bij: Stortingen		573
Af: Onttrekkingen		18
Saldo 31 december		<u><u>555</u></u>

Voorziening 11 Friciekosten Huis ter Heide	progr. 4.5	2008
Ten behoeve van dekking van de frictiekosten		€.000
Saldo 1 januari		500
Af: Onttrekkingen		54
Saldo 31 december		<u><u>446</u></u>

Voorziening 12 Beheer en onderhoud wegen	progr. 4.5	2008
Ten behoeve van dekking van beheer en onderhoud van de wegen		€.000
Saldo 1 januari		3.871
Bij: Stortingen		8.337
Af: Onttrekkingen		7.157
Saldo 31 december		<u><u>5.051</u></u>

Voorziening 13 Gladheidbestrijding: overige goederen/diensten	progr. 4.6	2008
Ten behoeve van equalisatie van de betreffende kosten		€.000
Saldo 1 januari		418
Bij: Stortingen		434
Af: Onttrekkingen		585
Saldo 31 december		<u><u>267</u></u>

Voorziening 14 Gladheidbestrijding materieel	progr. 4.6	2008
Ten behoeve van equalisatie van de betreffende kosten		€.000
Saldo 1 januari		47
Bij: Stortingen		105
Af: Onttrekkingen		149
Saldo 31 december		<u><u>3</u></u>

Vaste schulden met een rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar							
Geldgever	nr.	jaar (laatste) aflossing	rente %	Saldo 31.12.07	opname	aflossing	Saldo 31.12.08
				€.000	€.000	€.000	€.000
NWB	240	2008	5,25	454	-	454	-
NWB	241	2008	4,99	454	-	454	-
NWB	244	2010	4,73	4.538	-	-	4.538
NWB	248	2012	4,69	2.268	-	-	2.268
				7.714	-	908	6.806

De rentelast voor het boekjaar ad € 324.000 (2007: € 463.000) is door middel van de renteomslag aan de programma's toegerekend.

Verplichting Bestuursakkoord 2009-2011	2008
Uit hoofde van het Bestuursakkoord betaalt de Provincie € 69,0 miljoen aan het Rijk in drie tranches van € 23,0 miljoen	€.000
Saldo 1 januari	-
Bij: Verplichting 2009-2011	69.000
Saldo 31 december	69.000

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva bestaan uit de netto vlottende schulden < 1jr en de overlopende passiva.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jr

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit crediteuren voor een bedrag van € 20.985.000.

Overlopende passiva

Overige overlopende passiva	31.12.2008	31.12.2007
	€.000	€.000
Nog te betalen:		
Verplichtingen	16.257	17.699
Subsidieverplichtingen	24.144	17.722
Muziekpaleis	3.000	3.000
Loonheffing en premie ABP	3.473	2.850
Randwegen Harmelen en Loenen	1.936	1.936
MOW techniekkosten toekomst	338	-
Staatsbosbeheer Landgoed Broekhuizen	300	-
Stimulering Digi BP	227	-
Te storten bijdrage BOR-fonds	-	4.000
Dienst regelingen	-	725
Jeugdhulpverlening	-	503
Overige nog te betalen bedragen	3.223	1.144
	52.898	49.579
	-----	-----
Vooruit ontvangen:		
Verplichtingen ILG	10.341	14.018
Aflossing Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	802	1.070
Bijdrage OVLM nazorg vuilstort Maasbergen	-	546
Fort Vechten	276	276

BANS	-	158
Overige vooruitontvangen bedragen	-	74
	11.419	16.142
	<u>64.317</u>	<u>65.721</u>

Voorschotten specifieke uitkeringen (su)						
Pr.	Naam	Balans 31.12.07	Bij		Af	Balans 31.12.08
			Voor- schot- ten	Overig		
		€.000	€.000	€.000	€.000	€.000
2.2	1 Stedelijke vernieuwing (ISV-1)	2.660	-	93	1.531	1.222
2.2	2 Stedelijke vernieuwing ISV-2	1.937	1.217	-	-	3.154
2.2	3 Locatiegeb subs stadsgew A'foort	1.923	-	-	657	1.266
2.2	4 Locatiegebonden subsidies	1.820	-	-	-	1.820
2.5	5 Rijksbijdr natuur, bos en landschap	530	-	19	101	448
2.8	6 Rijksbijdrage ILG	21.193	34.827	-	17.788	38.232
2.8	7 Rijksbijdrage groene diensten Langbr.weg	190	9	-	62	137
2.8	8 Natuurontwikkeling Willeskop	131	-	10	65	76
3.2	9 Stedelijke Vernieuwing bodemsanering	1.982	981	-	132	2.831
3.2	10 VROM geluid	1.971	-	-	497	1.474
3.2	11 Wet op de bodembescherming	1.665	1.893	-	1.406	2.152
3.2	12 Finabo	83	-	-	-	83
4.5	13 BOR	45.145	-	1.772	7.869	39.048
4.5	14 Brede doeluitkering	38.848	10.449	-	22	49.275
4.6	15 Egalisatiefonds ROV	40	64	-	-	104
4.7	16 Nat Samenw.verband Luchtkwaliteit	1.238	-	-	210	1.028
5.3	17 Jeugdhulpverlening	8.666	303	-	310	8.659
5.4	18 Actiepr Cultuurbereik 2005-2008	710	-	-	710	-
5.4	19 Herstructurering bibliotheekwerk	350	-	-	307	43
5.4	20 Beeldende kunst en vormgeving	311	-	-	311	-
	Totaal	131.393	49.743	1.894	31.978	151.052

Voorschot su 1 Stedelijke vernieuwing ISV-1	progr. 2.2	2008
		€.000

Saldo 1 januari	2.660
Bij: Rente 2008	93
Af: Verstrekte subsidies 2008	1.531
Saldo 31 december	<u>1.222</u>

Voorschot su 2 Stedelijke vernieuwing ISV-2	progr. 2.2	2008
		€.000

Saldo 1 januari	1.937
Bij: Voorschotten	1.217
Saldo 31 december	<u>3.154</u>

Voorschot su 3 Locatiegebonden subsidie stadsgewest Amersfoort	progr. 2.2	2008
		€.000
Saldo 1 januari		1.923
Af: Afrekening 2008		657
Saldo 31 december		<u><u>1.266</u></u>

Voorschot su 4 Locatiegebonden subsidies	progr. 2.2	2008
		€.000
Saldo 1 januari		1.820
Bij:		-
Af:		-
Saldo 31 december		<u><u>1.820</u></u>

Voorschot su 5 Natuur, bos en landschap	progr. 2.5	2008
		€.000
Saldo 1 januari		530
Bij: Rente		19
Af: Onttrekkingen		101
Saldo 31 december		<u><u>448</u></u>

Voorschot su 6 Rijksbijdrage ILG	progr. 2.8.	2008
Met het Rijk zijn in een bestuursovereenkomst prestatieafspraken gemaakt m.b.t. het inrichten van het landelijk gebied in onze provincie. Het Rijk heeft € 233 mln ter beschikking gesteld voor de periode 2007-2013		€.000
Saldo 1 januari		21.193
Bij: Voorschot 2008		34.827
Af: Onttrekkingen 2008		17.788
Saldo 31 december		<u><u>38.232</u></u>

Voorschot su 7 Groene diensten Langbroekerwetering	progr. 2.8.	2008
		€.000
Saldo 1 januari		190
Bij: Programma Nationaal Landschap		9
Af: Onttrekkingen		62
Saldo 31 december		<u><u>137</u></u>

Voorschot su 8 Natuurontwikkeling Willeskop	progr. 2.8	2008
T.b.v. dekking van de nog te besteden gelden		€.000
Saldo 1 januari		131
Bij: Overige stortingen		10
		141
Af: Huur grondgebruik 2009	23	
Overige onttrekkingen	42	
		65
Saldo 31 december		<u><u>76</u></u>

Voorschot su 9 Stedelijke vernieuwing bodemsanering		progr. 3.2	2008
			€.000
Saldo 1 januari			1.982
Bij: Voorschot 2008			981
			<u>2.963</u>
Af: Vergoeding i.v.m. regiorol provincie	75		
Overige onttrekkingen	57		
			<u>132</u>
Saldo 31 december			<u>2.831</u>

Voorschot su 10 VROM geluid		progr. 3.2	2008
			€.000
Saldo 1 januari			1.971
Af: Onttrekkingen			497
Saldo 31 december			<u>1.474</u>

Voorschot su 11 Wet op de bodembescherming		progr. 3.2	2008
			€.000
Saldo 1 januari			1.665
Bij: Voorschotten VROM programma 2005-2009	1.869		
Overige stortingen	24		
			<u>1.893</u>
Af: WBB-aandeel 2008	1.402		3.558
Overige onttrekkingen	4		
			<u>1.406</u>
Saldo 31 december			<u>2.152</u>

Voorschot su 12 Finabo		progr. 3.2	2008
			€.000
Saldo 1 januari			83
Bij:			-
Af:			-
Saldo 31 december			<u>83</u>

Voorschot su 13 BOR		progr. 3.2	2008
			€.000
Saldo 1 januari			45.145
Bij: Rente 2008			1.772
			<u>46.917</u>
Af: N201	3.347		
N229	2.045		
N230	1.267		
N237	854		
N412	209		
Overige onttrekkingen	147		
			<u>7.869</u>
Saldo 31 december			<u>39.048</u>

Voorschot su 14 Brede doeluitkering		progr. 4.5	2008
			€.000
Saldo 1 januari			38.848
Bij: Afrekening BDU 2008	8.394		
Rente BDU 2008	1.701		
Vooruitontvangen BDU 2009	334		
Overige stortingen	20		
			<u>10.449</u>
			49.297
Af: BTW 2007			22
Saldo 31 december			<u>49.275</u>

Voorschot su 15 Egalisatiefonds ROV		progr.	2008
			€.000
Saldo 1 januari			40
Bij: Afrekening 2008			64
Saldo 31 december			<u>104</u>

Voorschot su 16 Nat. samenwerkingsverband progr. luchtkwaliteit		progr. 4.7	2008
			€.000
Saldo 1 januari			1.238
Af: NSL 2007	160		
NSL 2008	50		
			<u>210</u>
Saldo 31 december			<u>1.028</u>

Voorschot su 17 Wet Jeugdhulpverlening		progr. 5.3	2008
			€.000
Saldo 1 januari			8.666
Bij: Rente			303
Af: Afrekening 2008			310
Saldo 31 december			<u>8.659</u>

Voorschot su 18 Actieprogramma Cultuurbereik 05-08		progr. 5.4	2008
			€.000
Saldo 1 januari			710
Af: Onttrekkingen			710
Saldo 31 december			<u>-</u>

Voorschot su 19 Herstructurering bibliotheekwerk		progr. 5.4	2008
			€.000
Saldo 1 januari			350
Af: Onttrekkingen			307
Saldo 31 december			<u>43</u>

Voorschot su 20 Beeldende kunst en vormgeving		progr. 5.4	2008
			€.000
Saldo 1 januari			310
Af: Onttrekkingen			310
Saldo 31 december			<u>-</u>

Gewaarborgde geldleningen				
Geldnemer	Einde waarborging	Saldo lening 31.12.07	Saldo lening 31.12.08	Gewaarborgd door Utrecht
		€.000	€.000	€.000
Zorgsector:				
Zorgspectrum	2029	6.239	5.956	5.956
Stichting Aveant	2026	4.807	4.277	4.277
André-Stichting	2019	1.514	1.370	1.370
Bartiméus	2014	635	545	545
Huize Pasadena	2012	522	403	403
Woonzorgcentra de Rijnhoven	2013	535	61	61
De Open Ankh	2008	1.784	-	-
		<u>16.036</u>	<u>12.612</u>	<u>12.612</u>
		-----	-----	-----
Overige sectoren:				
Div. provincieambtenaren	doorlopend	7.567	6.618	6.618
Nationaal Groenfonds	doorlopend	130.004	124.504	5.864
SSPOMN (RTV-Utrecht)	2034	4.461	4.350	4.350
P.B.C.U	2011	1.712	1.690	1.690
		<u>143.744</u>	<u>137.162</u>	<u>18.522</u>
		-----	-----	-----
		<u>159.780</u>	<u>149.774</u>	<u>31.134</u>

In 2008 heeft de provincie inzake garantstellingen geen betalingen gedaan. Voor de zorgsector worden geen nieuwe borgstellingen verstrekt. De borg loopt eerder af dan verwacht omdat instellingen leningen vervroegd aflossen en nieuwe leningen laten waarborgen door het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ).

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Jaarlijkse huur- en leasecontracten	31.12.2008
	€.000
Lease automatiseringsapparatuur	1.700
Huur kantoorruimte Bloeyendaal I en II (contracten lopen tot 31.08.11)	2.500
Meerjarige subsidieverplichtingen	
- Subsidie Fonds bouwen en wonen (pr. 2.2)	17.000
- Subsidies Landelijk gebied (pr. 2.8)	3.000
- Subsidies AVP (pr. 2.8)	15.000
- Overige	1.000
	<u>36.000</u>
	<u>40.200</u>

ILG-gelden	31.12.2008
	€.000
2007	32.244
2008	34.827
2009	34.506
2010	37.329
2011	32.640
2012	30.990
2013	30.264
Beschikking van het Rijk	232.800
Gerealiseerd door de provincie ultimo 2008	28.839
Nog te realiseren door de provincie	<u>203.961</u>

De provincie Utrecht en het Rijk hebben in een bestuursovereenkomst prestatieafspraken gemaakt met betrekking tot het inrichten van het landelijk gebied. Het Rijk heeft € 233 mln ter beschikking gesteld voor de periode 2007-2013 (investeringsbudget landelijk gebied). De provincie moet nog € 204 mln realiseren. Tevens heeft de provincie als onderdeel van de bestuursovereenkomst verplichtingen van het Rijk overgenomen. Per 31 december 2008 staat nog een bedrag open van € 53 miljoen.

Deze verplichtingen zijn niet in de provinciale balans opgenomen. Tegenover deze verplichtingen staat een niet uit de balans blijvende vordering op het Rijk van gelijke omvang.

Vakantiedagen en vakantiegeld

Conform het BBV is geen voorziening gevormd voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (ziektekosten gepensioneerden, wachtgelden en vakantiegeld) van jaarlijks vergelijkbare omvang. Jaarlijks wordt door de provincie naar schatting € 3,5 miljoen aan vakantiegeld en andere arbeidskosten gerelateerde verplichtingen verricht.

Overige financiële verplichtingen en risico's

Overige relevante financiële verplichtingen en risico's zijn vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen.

Programmarekening

OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000

Pro-gram.	Omschrijving	Lasten			Baten			Saldo		
		Prim. Begroting	Begroting na wijz.	Rekening	Prim. Begroting	Begroting na wijz.	Rekening	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil
1.1	Algemeen bestuur	22.802	19.953	19.374	557	780	869	19.173	18.505	668
1.2	Kabinet/Openbare orde en veiligheid	2.104	3.119	3.070	35	35	85	3.084	2.985	99
1.3	Concensbeleid en concenscontrol	2.640	1.687	1.956	41	866	924	821	1.012	-191
1.4	Bedrijfsvoering	7.787	10.814	8.944	0	0	14	10.814	8.929	1.885
2.1	Ruimtelijke ontwikkeling	9.217	20.545	15.455	4.380	11.638	3.450	8.907	12.005	-3.098
2.2	Wonen en stedelijke vernieuwing	6.873	37.107	22.237	4.660	3.936	7.300	33.171	14.937	18.234
2.5	Natuur en landschap	5.129	5.589	5.411	16	381	479	5.208	4.931	277
2.6	Plattelandszaken	312	689	709	0	300	311	389	399	-10
2.7	Ontgrondingen	415	376	294	168	168	121	208	173	35
2.8	Uitvoering landelijk gebied	43.933	61.533	38.212	31.666	35.117	20.033	26.416	18.179	8.237
3.1	Water	6.517	8.319	9.111	1.421	1.421	1.636	6.898	7.476	-577
3.2	Milieu	20.904	29.513	25.500	5.517	5.943	7.454	23.570	18.046	5.524
4.5	Doelmatig verkeer- en vervoersysteem	146.185	110.645	102.723	95.857	61.065	66.578	49.580	36.144	13.436
4.6	Verkeersveiligheid	8.834	7.454	5.386	2.124	2.832	2.090	4.622	3.296	1.326
4.7	Kwaliteit leefomgeving	4.958	3.718	1.183	2.052	1.543	657	2.175	526	1.649
5.1	Economische zaken, recreatie en toerisme	10.312	18.119	15.141	63	63	430	18.056	14.711	3.345
5.2	Financieel toezicht	700	622	632	0	0	4	622	627	-5
5.3	Sociale pijler	99.536	120.629	117.091	88.063	95.727	97.813	24.902	19.278	5.624
5.4	Cultuur	25.544	35.694	33.602	1.073	2.162	3.707	33.532	29.895	3.637
	Totaal alle programma's	424.702	496.125	426.011	237.693	223.977	213.957	272.148	212.054	60.094
	Algemene dekkingsmiddelen:									
	Algemene middelen	1.705	52.000	31.938	181.776	210.123	194.748	-158.123	-162.811	4.688
	Saldo rekening (bruto)	426.407	548.125	457.949	419.469	434.100	408.706	114.025	49.243	64.783
	Reserves	33.873	73.504	71.060	62.334	187.529	128.808	-114.025	-57.748	-56.277
	Saldo rekening (netto)	460.280	621.629	529.009	481.803	621.629	537.514	0	-8.505	8.505

N.B. Voor een toelichting op de programma's en de mutaties in de reserves wordt verwezen naar de programmabladen

Toelichting Programmarekening

PROGRAMMA / TOELICHTING verschillen > € 100.000					
+ = Voordeel - = Nadeel		Uitgebreide toelichting verschillen zie programma- en projectbladen			
1.1 Algemeen bestuur					
Begr. na wijz.	19.173	Realisatie	18.505	Saldo	668
<u>Lasten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Project OinO: Zie projectblad voor nadere toelichting. 					-352
<ul style="list-style-type: none"> Hart van de Heuvelrug - programmabureau: Zie projectblad voor nadere toelichting. 					207
<ul style="list-style-type: none"> Collegeprogramma Profiel van Utrecht: Wegens capaciteitsproblemen is dit project later gestart. 					425
<ul style="list-style-type: none"> Randstadsamenwerking/IPO: In afwachting van extra nieuwe activiteiten, in vervolg op de opheffing van Bureau Regio Randstad, is het budget in beperkte mate aangesproken. 					154
<ul style="list-style-type: none"> P4 Brussel: Door de tijdsbesteding aan de organisatorische inrichting van P4-samenwerking zijn er weinig evenementen georganiseerd. 					140
<ul style="list-style-type: none"> Vergoeding statenleden: In 2007 heeft er een vermindering van statenleden plaatsgevonden. Dit heeft nog niet geleid tot een aanpassing van het budget 					169
<ul style="list-style-type: none"> Collegeprogramma Strategisch Communicatiebeleid en huisstijl: In 2008 is het project Huisstijl van start gegaan. Na de eerste fase zou direct de tweede fase (digitalisering) aanvangen. In verband met de voortgang bij parallelle projecten is er korte tijd pas op de plaats gemaakt. In 2009 wordt fase 2 afgerond. 					148
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					-312
<u>Baten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Project OinO: Zie projectblad voor nadere toelichting. 					248
<ul style="list-style-type: none"> P4 Brussel: Door lagere uitgaven worden minder bijdragen ontvangen van de overige provincies. Zie ook lasten. 					-140
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					-19
1.2 Kabinetszaken, openbare orde en veiligheid					
Begr. na wijz.	3.084	Realisatie	2.985	Saldo	99
<u>Lasten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Apparaatskosten: Meer tijd in 2008 besteed aan dit programma dan geraamd. Dit komt enerzijds door een intensivering van de werkzaamheden met betrekking tot internationale zaken. Anderzijds zijn er werkzaamheden in het kader van de Samenwerkingsagenda ondergebracht bij de ondersteuning/advisering van de commissaris van de Koningin. 					-218
<ul style="list-style-type: none"> Collegeprogramma Professionalisering crisisbeheersing: Het project om in het kader van bosbrandbestrijding op de Heuvelrug waterputten te slaan is in voorbereiding. Dit project wordt door een aantal gemeenten medegefinancierd. De voortgang van het project is afhankelijk van het tempo waarin deze gemeenten de cofinanciering rond hebben. 					245
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					22
<u>Baten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					50
1.3 Concernbeleid en concerncontrol					
Begr. na wijz.	821	Realisatie	1.012	Saldo	-191
<u>Lasten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Kwaliteitsverbetering INK-model: Om een te grote belasting van de organisatie te voorkomen en vanwege het najlen van de gevolgen van OinO zijn het klanttevredenheidsonderzoek en de INK-positiebepaling uitgesteld tot 2009. 					106
<ul style="list-style-type: none"> Er zit een fout in de begroting na wijzigingen. Het hier genoemde begrotingsbedrag had moeten worden opgenomen bij OinO (onder de apparaatskosten in programma 1.1 Algemeen Bestuur). 					-344
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					-11
<u>Baten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					58
1.4 Bedrijfsvoering					
Begr. na wijz.	10.814	Realisatie	8.929	Saldo	1.885
<u>Lasten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Collegeprogramma Paushuize: In 2008 is de besluitvorming tot restauratie Paushuize voorbereid. Uitvoering van de restauratie vindt hierna plaats. 					108
<ul style="list-style-type: none"> Collegeprogramma E-Provincie: De onderuitputting is een gevolg van de later verwachte besluitvorming; dit heeft geleid tot terughoudendheid bij het nemen van initiatief. 					308

<ul style="list-style-type: none"> • Project Huisvesting (voorheen NOVA): Zie voor nadere informatie projectblad Huisvesting. 	414
<ul style="list-style-type: none"> • Fuwaprov: Doordat minder medewerkers een hoger beroepsprocedure zijn begonnen dan verwacht, zijn de kosten voor juridische bijstand ook lager uitgevallen. 	131
<ul style="list-style-type: none"> • Documentaire en geografisch informatievoorziening: Medewerkers zijn op andere projecten en programma's ingezet. 	707
<ul style="list-style-type: none"> • Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 	202
Baten:	
<ul style="list-style-type: none"> • Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 	14

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Begr. na wijz.	8.907	Realisatie	12.005	Saldo	-3.098
Lasten:					
<ul style="list-style-type: none"> • Apparaatskosten: In de begroting waren alleen de materiële kosten voor de projecten Fort bij Vechten, Hart van de Heuvelrug en Stichtse Lustwarande meegenomen. 					-288
<ul style="list-style-type: none"> • Collegeprogramma Bouwopgave na 2015: Afrekening werd verwacht in 2008; wordt feitelijk 2009. 					119
<ul style="list-style-type: none"> • MAP-project Groot Mijdrecht Noord: Volgt nog verrekening van apparaatskosten Groot Mijdrecht Noord ten laste materieel projectbudget. 					234
<ul style="list-style-type: none"> • Hart van de Heuvelrug Uitvoeringsprojecten: Zie projectblad voor nadere toelichting. 					8.286
<ul style="list-style-type: none"> • Stichtse Lustwarande (Agenda 2010): Zie projectblad voor nadere toelichting. 					575
<ul style="list-style-type: none"> • MAP-project Ontwikkeling/vaststellen MAP: Zie projectblad voor nadere toelichting. 					243
<ul style="list-style-type: none"> • Fort bij Vechten (Agenda 2010): Zie projectblad voor nadere toelichting. 					226
<ul style="list-style-type: none"> • Voorziening garantstelling Amersfoort: In verband met de actualisatie van de risico garantstelling Amersfoort is een voorziening getroffen. Zie ook vervallen risico's bij paragraaf Weerstandvermogen. 					-4.500
<ul style="list-style-type: none"> • Balansverschillen. 					135
<ul style="list-style-type: none"> • Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					60
Baten:					
<ul style="list-style-type: none"> • Hart van de Heuvelrug Uitvoeringsprojecten: Zie projectblad voor nadere toelichting. 					-8.188

2.2. Wonen en stedelijke ontwikkeling

Begr. na wijz.	33.171	Realisatie	14.937	Saldo	18.234
Lasten:					
<ul style="list-style-type: none"> • Apparaatskosten: Voor de uitvoering van de Samenwerkingsagenda is tijdelijk extra formatie ingezet en zijn er meer productieve uren gemaakt. Dat had te maken met de uitvoering van het Coalitieprogramma in zijn totaliteit (streven naar afronding kaderstelling door Provinciale Staten eerste halfjaar 2008 waardoor gestart kon worden met de uitvoering tweede halfjaar 2008). 					-219
<ul style="list-style-type: none"> • Woningbouwproductie: In 2008 zijn een aantal gemeenten ondersteund vanuit de deskundigenpool. Deze ondersteuning loopt in 2009 door. Daarom vindt de afrekening pas in 2009 plaats. Bovendien is de externe inhuur ter versterking van het aanjaagteam goedkoper uitgevallen. 					627
<ul style="list-style-type: none"> • Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen: In 2008 is een bedrag van € 27,5 miljoen aan subsidies verleend. Met de ontvangende gemeenten zijn afspraken gemaakt over bevoorschotting en afrekening. Een deel van de toegekende middelen is in 2008 uitbetaald in de vorm van een voorschot. Het overige deel van de toegezegde bedragen zal echter pas in 2011, bij de eindafrekening, worden uitbetaald. 					17.522
<ul style="list-style-type: none"> • Subsidie woningbouwproductie BLS: Vanuit het ministerie van VROM is aangegeven dat een aantal gemeenten in het kader van de BLS éénmalig een extra subsidie verstrekt moet krijgen om de woningbouwproductie door eigenbouw een extra impuls te geven. 					-544
<ul style="list-style-type: none"> • ISV: In verband met de ISV1 heeft de eindafrekening met de gemeente Maarssen plaats gevonden. Maarssen had als projectgemeente uitstel gekregen tot en met 2009 voor de ISV, maar heeft afronding al in 2008 kunnen realiseren. 					-1.467
<ul style="list-style-type: none"> • ISV2: De extra middelen die ontvangen zijn op de rijksuitkering ISV2 zijn toegevoegd aan de overlopende passiva. Zie ook baten. 					-1.243
<ul style="list-style-type: none"> • Experimentenregeling: Door extra inzet voor het Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen had deze regeling tijdelijk wat minder prioriteit. Er zijn, mogelijk daardoor, minder aanvragen voor ondersteuning van vernieuwende initiatieven ingediend. Inmiddels zijn er nieuwe initiatieven in behandeling genomen en worden er meerdere aanvragen verwacht. 					200
<ul style="list-style-type: none"> • Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					-6

Baten:		
• De extra baten met betrekking tot de rijksregeling BLS zijn verrekend met de overlopende passiva. Zie ook lasten.		544
• De extra baten met betrekking tot de rijksregeling ISV1 zijn verrekend met de overlopende passiva. Zie ook lasten.		1.467
• ISV: SenterNovem, de organisatie namens het Rijk belast met de uitvoering ISV, heeft in december het uitbetalingsschema voor 2008 aangepast, waardoor we meer subsidie hebben ontvangen.		1.243
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.		110

2.5 Natuur en landschap

Begr. na wijz.	5.208	Realisatie	4.931	Saldo	277
Lasten:					
• Agenda Natuur: Omdat de middelen pas in het vierde kwartaal beschikbaar waren, zijn de € 60.000 voor natuureducatie en € 50.000 voor monitring van ecologische verbindingen en faunavorzieningen in 2008 niet gerealiseerd.					110
• Balansafwikkelingen: Een aantal facturen uit voorgaande jaren komen niet meer tot uitbetaling, waardoor deze middelen vrijvallen naar de algemene middelen.					115
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					-47
Baten:					
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					98

2.6 Plattelandszaken

Begr. na wijz.	389	Realisatie	399	Saldo	-10
Lasten:					
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					-20
Baten:					
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					11

2.7 Ontgrondingen

Begr. na wijz.	208	Realisatie	173	Saldo	35
Lasten:					
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					82
Baten:					
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					-47

2.8 Uitvoering landelijk gebied

Begr. na wijz.	26.416	Realisatie	18.179	Saldo	8.237
Lasten:					
• Collegeprogramma 2007-2011 landelijk gebied: Een groot deel van de subsidies die in het uitvoeringsprogramma 2008 zijn beschikt, komen pas in 2009 tot betaling. Bovendien zijn er in de tweede helft 2008 nog veel projecten ingediend die nog niet zijn beschikt. De realisatie van het collegeprogramma ligt dus wel degelijk op schema.					3.194
• AVP-programma onderdeel Bestuursovereenkomst ILG 2007-2013: Met name op grondverwerving en inrichting voor Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Recreatie om de Stad (RodS) is minder gerealiseerd dan geprogrammeerd. Veel projecten die in 2008 een subsidiebeschikking hebben gekregen, komen pas in 2009 tot betaling.					15.200
• Project Ecoduct N227 Leusderheide: Zie projectblad voor nadere toelichting.					128
• Aankopen natuurterreinen: De overdracht van landgoed De Platz naar Het Utrechts Landschap (HUL) heeft nog niet plaatsgevonden. De overdracht hangt af van besluitvorming met betrekking tot de voormalig vliegbasis Soesterberg.					3.707
• Nieuwe Hollandse Waterlinie: Zie projectblad voor nadere toelichting.					1.173
• Gederfde renteopbrengsten voorfinanciering: Wij hebben middelen beschikbaar gesteld aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) voor aankopen van gronden in het kader van structuurversterking landbouw in Langbroekerwetering, Kromme Rijngebied en De Venen. De kosten voor deze voorfinanciering zijn ten laste gebracht van het programma AVP en worden gedekt door een onttrekking uit daarvoor bestemde reserves. Zie hiervoor de staat van reserves.					-1.017
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					716

Baten:		
<ul style="list-style-type: none"> AVP-programma onderdeel Bestuursovereenkomst ILG 2007-2013: Dit betreft het investeringsbudget ILG afkomstig van het Rijk. Deze baten zijn lager uitgevallen omdat de lasten ook lager zijn. Zie hierboven de toelichting op de lasten. 	-14.864	

3.1 Water					
Begr. na wijz.	6.898	Realisatie	7.476	Saldo	-578
Lasten:					
<ul style="list-style-type: none"> Apparaatskosten: Lagere apparaatskosten als gevolg van minder handhavingswerkzaamheden in het kader van de Grondwaterwet en bij de activiteit waterkeringen. 				274	
<ul style="list-style-type: none"> Langere aanlooptijd programma "Waterketen": De subsidieverordening is eind 2008 vastgesteld. Door de wat langere aanlooptijd van de infrastructurele projecten schuift de besteding deels door naar 2009. 				103	
<ul style="list-style-type: none"> Taakstelling waterhuishoudingsplan (WHP): Door het einde van de financiering vanuit het Coalitieakkoord 2004-2008 ontstond voor 2008 een dekkingstekort op het WHP 2004-2010. Omdat de activiteiten binnen het WHP noodzakelijk waren, is binnen de bestaande budgetten naar dekking gezocht om de activiteiten voort te zetten. Dit is op € 332.000 na, volledig gelukt. Het deel dat niet kon worden afgedekt wordt voorgefinancierd uit het uitvoeringsprogramma en de komende jaren ingelopen. 				-1.600	
<ul style="list-style-type: none"> Balansafwikkelingen: Dit betreft verplichtingen die in de jaren voor 2008 waren opgenomen, maar niet tot betalingen hebben geleid. 				291	
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 				140	
Baten:					
<ul style="list-style-type: none"> Lagere inkomsten grondwaterheffing: De inkomsten grondwaterheffing zijn afhankelijk van de hoeveelheid onttrokken grondwater. Dit is sterk afhankelijk van weersinvloeden en daardoor variabel. 				-113	
<ul style="list-style-type: none"> Transparante BTW 2007 muskusrattenbestrijding: Uit hoofde van haar vroegere deelname in het OLM krijgt de provincie vanuit het BTW-compensatiefonds een deel van de BTW terug, die door het OLM is betaald. Deze ontvangst was niet meegenomen in de begroting. 				143	
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 				185	

3.2 Milieu					
Begr. na wijz.	23.570	Realisatie	18.046	Saldo	5.524
Lasten:					
<ul style="list-style-type: none"> Klimaat op orde: Zie projectblad voor nadere toelichting. 				2.064	
<ul style="list-style-type: none"> Vergunningverlening en handhaving: Vanwege een daling van het aantal vergunningaanvragen zijn minder kosten gemaakt. Daarnaast is het vanwege het specialistische werkveld zeer moeilijk om geschikt personeel te werven zodat er sprake was van ondercapaciteit. 				488	
<ul style="list-style-type: none"> Rijden op aardgas: Dit meerjarenproject loopt tot en met 2011. Wij hebben in 2008 vooral voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. Eerder is verzocht om overheveling van de verwachte onderbesteding € 939.000. Wij verwachten dit budget gedurende de looptijd van het project (tot en met 2011) uit te zullen geven. 				955	
<ul style="list-style-type: none"> Rijksmiddelen: In 2008 heeft het Rijk een deel van de middelen van 2008 overgemaakt. Deze middelen zijn naar de overlopende passiva doorgeschoven. 				-286	
<ul style="list-style-type: none"> Grondwatertrappenkaart: De werkzaamheden voor het opstellen van de 'grondwatertrappenkaart' Veenweidegebied zijn vertraagd door weersomstandigheden. 				218	
<ul style="list-style-type: none"> Nazorg Tsunami: Bijdrage voor de nazorg van de Tsunami waarvan u geïnformeerd bent per statenbrief. De kosten ad € 415.300 zijn ten laste gebracht van de Risicoreserve waarin de reserve Tsunamiramp is opgegaan. 				-415	
<ul style="list-style-type: none"> Stortplaats Maarsbergen: Betreft storting in de voorziening Nazorg stortplaats Maarsbergen, zie baten. 				-573	
<ul style="list-style-type: none"> Subsidieaanvragen: Een aantal subsidieaanvragen stimuleren van centrale Koude-Warmte-Opslag (KWO), actieplan duurzaamheid en stimuleren van duurzame energie en energiebesparing in de gebouwde omgeving en het MKB, is nog in behandeling waardoor het budget in 2008 niet volledig is besteed. 				439	
<ul style="list-style-type: none"> Samenwerkingsprojecten: Gemeenten en milieudiensten konden door tekort aan menskracht geen nieuwe samenwerkingsprojecten op gebied lucht, geluid, licht en geur om de milieudoelen realiseren. Het project Leren voor duurzame ontwikkeling 2008-2011 is in de opstartfase waardoor de uitgaven zijn achtergebleven. 				223	
<ul style="list-style-type: none"> Afwikkelingsverschillen: Te hoog opgenomen verplichtingen van voorgaande jaren leverde een voordeel op. 				584	
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 				316	

<u>Baten:</u>		
<ul style="list-style-type: none"> Rijksmiddelen: In 2008 heeft het Rijk een deel van de middelen van 2008 overgemaakt. Deze middelen zijn naar de overlopende passiva doorgeschoven. 	286	
<ul style="list-style-type: none"> Bodemsanering: Extra ontvangsten bodemsanering in verband met uitvoering bedrijvenregeling. 	186	
<ul style="list-style-type: none"> Vuilstortplaats Maarsbergen: De provincie heeft de nazorg van de voormalige stortplaats Maarsbergen overgenomen. Het Openbaar Lichaam Vuilstortplaats Maarsbergen heeft hiervoor een bijdrage gestort. 	573	
<ul style="list-style-type: none"> Geluidscherm Amersfoort en BANS: Hogere vrijval uit overlopende activa ten bate van uitvoering BANS en geluidscherm Amersfoort. 	224	
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 	243	

4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem					
Begr. na wijz.	49.580	Realisatie	36.144	Saldo	13.436
<u>Lasten:</u>					
<ul style="list-style-type: none"> Apparaatskosten: De hogere kosten zijn voornamelijk het gevolg van doorberekende uren van andere afdelingen die ten laste worden gebracht van projecten UMP of Agenda 2010. 				-459	
<ul style="list-style-type: none"> Afwikkelingsverschillen: Te hoog opgenomen verplichtingen van voorgaande jaren leverden een voordeel op. 				308	
<ul style="list-style-type: none"> Diverse uitvoeringsprojecten UMP: Per saldo zijn de uitgaven van de projecten onder de raming van de Najaarsrapportage gebleven. Bij het project A12 Bravo aansluiting Veldhuizerweg waren de uitgaven € 366.000 lager door vertraging in de aanbesteding en gunning van dit project, mede door de nieuwe vorm van aanbesteden middels Design & Construct. Andere onderbestedingen zijn voornamelijk het gevolg van lagere uitgaven bij de projecten Kwaliteit bushaltes ad € 737.000 en Tidal flow busverkeer Universiteitsweg ad € 387.000. Bij het project Kwaliteit bushaltes werd de vertraging veroorzaakt omdat de goede inpassing van de bushaltes meer tijd vergde dan verwacht. Het project Tidal flow busverkeer Universiteitsweg is goedkoper uitgevallen. Het project werd gedeeltelijk ten laste van het BOR-project N412 gebracht. 				1.642	
<ul style="list-style-type: none"> Projecten Brede doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer: De BDU is een bijdrageregeling, vooral op het gebied van openbaar vervoer en infrastructurele projecten. Het verschil tussen de uitgaven en de rijksuitkering wordt toegevoegd c.q. onttrokken aan het fonds BDU. De rijksuitkering was per saldo € 7.125.000 hoger. Dit leidt bij de baten tot een voordeel en bij de lasten tot een nadeel. Dit bedrag blijft gereserveerd voor de gelabelde projecten en komt tot uitkering in latere jaren. De lagere kosten voor openbaar vervoer hebben voornamelijk te maken met onze lagere bijdrage aan het project OV-Vathorst (voordeel € 2.600.000) en het niet bestede bedrag voor de uitbreiding/exploitatie nieuwe dienstregeling (voordeel € 953.000). De overige projecten leverden per saldo een voordeel op van € 366.000. 				-3.206	
<ul style="list-style-type: none"> Bereikbaarheid binnensteden en transferia: Het project busstation Breukelen, onder andere het realiseren van een meerlaagse P&R-voorziening, is vertraagd. Redenen hiervoor zijn: <ul style="list-style-type: none"> wijziging in de projectleiding bij de NS; een betere onderbouwing van het aantal parkeerplaatsen was noodzakelijk; meer duidelijkheid over grondpositie Prorail is noodzakelijk. 				2.295	
<ul style="list-style-type: none"> Project Op de fiets (inclusief fietstunnel A28): Zie projectblad voor nadere toelichting. 				3.595	
<ul style="list-style-type: none"> Regionaal Verkeersmanagement: De begroting die gebaseerd was op een heel jaar is pas op 18 september door het Utrechts Verkeers- en Vervoersberaad geaccordeerd. De grootste onderdelen van de begroting, de uitvoering van de projecten Utrechtse databank verkeersgegevens en de verkeerscentrale, zijn door de late besluitvorming vertraagd. 				2.970	
<ul style="list-style-type: none"> Pakketstudies: De kosten zijn lager uitgevallen onder andere omdat een aantal partijen het aandeel van de provincie Utrecht voor de studies voor de Ring en de Driehoek nog niet in rekening is gebracht. 				256	
<ul style="list-style-type: none"> Gerichte tariefacties OV: Gemeente Amersfoort financiert vijftig procent van de actie. Hierbij was bij de beschikbaarstelling van het budget geen rekening mee gehouden. 				304	
<ul style="list-style-type: none"> Stationsgebied Driebergen-Zeist: Zie projectblad voor nadere toelichting. 				340	
<ul style="list-style-type: none"> Voorziening waterwegen: Bijdrage derden in de kosten gestort in de voorziening vaarwegen. Zie ook bij baten. 				-285	
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 				163	

Baten:		
<ul style="list-style-type: none"> Projecten Brede doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer: Zie verklaring bij de lasten. 		3.206
<ul style="list-style-type: none"> Regionaal Verkeersmanagement: De verwachting was dat we de gemaakte kosten ten laste van het Regionaal Mobiliteitsfonds konden brengen, in verband met een toegezegde rijksbijdrage. Dit is door de late totstandkoming (zie ook verklaring bij de lasten) van de overeenkomsten met de diverse partijen doorgeschoven naar 2009. 		-3.213
<ul style="list-style-type: none"> Diverse uitvoeringsprojecten UMP: De hogere baten zijn voornamelijk het gevolg van het verzoek van Rijkswaterstaat om de bijdrage in de aansluitkosten oostelijke rondweg Veenendaal die gepland was in 2009, in 2008 te mogen voldoen. 		3.293
<ul style="list-style-type: none"> Exploitatie provinciaal eigendom: Door verkoop van een aantal percelen in het tweede halfjaar zijn de baten hoger dan geraamd. 		1.387
<ul style="list-style-type: none"> Project Op de fiets (inclusief fietstunnel A28): Zie projectblad voor nadere toelichting. 		478
<ul style="list-style-type: none"> Voorziening beheer en onderhoud wegen: Van derden zijn bedragen ontvangen in de kosten van het onderhoud. Deze zijn verrekend met de voorziening. 		155
<ul style="list-style-type: none"> Voorziening waterwegen: Van derden zijn bedragen ontvangen in de kosten van het onderhoud van de waterwegen. Deze zijn verrekend met de voorziening. 		285
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 		-78

4.6 Verkeersveiligheid

Begr. na wijz.	4.622	Realisatie	3.296	Saldo	1.326
Lasten:					
<ul style="list-style-type: none"> Apparaatskosten: Ten opzichte van de raming zijn er minder uren besteed aan de uitvoeringsprojecten UMP doordat projecten vertraging opliepen. Tevens is er minder tijd besteed aan de handhaving van de wegenverordening dan geraamd. 					211
<ul style="list-style-type: none"> Diverse uitvoeringsprojecten UMP: Bij verschillende projecten is er een vertraging ontstaan, onder ander bij het project Essentiële herkenbaarheidmaatregelen en bij het project Aanleg fietsvoorziening Elst-Rhenen. 					1.572
<ul style="list-style-type: none"> Projecten BDU verkeer en vervoer: De verwachting was dat een tweetal gemeenten nog een declaratie zou indienen in 2008. Dit is niet gebeurd, uitbetaling zal in 2009 plaatsvinden. 					239
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					46
Baten:					
<ul style="list-style-type: none"> Diverse uitvoeringsprojecten UMP: Bij verschillende projecten die vertraagd zijn, moeten er nog bijdragen van derden binnenkomen. Na het verrichten van de werkzaamheden zullen de declaraties opgemaakt worden. 					-564
<ul style="list-style-type: none"> Projecten BDU verkeer en vervoer: Door de lagere uitgaven (zie lasten) is de onttrekking aan het fonds BDU ook lager. 					-239
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					61

4.7 Kwaliteit leefomgeving

Begr. na wijz.	2.175	Realisatie	526	Saldo	1.649
Lasten:					
<ul style="list-style-type: none"> Diverse uitvoeringsprojecten UMP: Vanuit het milieubudget is in het project Verantwoord verlichten een niet begrote bijdrage geboekt van € 1.585.000. De uitgaven op dit project waren € 260.000. Per saldo leverde dit project een voordeel op van € 1.325.000. De projecten Oversteekbaarheid (€ 291.000) en Faunapassages (€ 185.000) zijn vertraagd en worden in 2009 afgewikkeld. Uitgaven aan overige projecten waren € 151.000 lager. 					1.952
<ul style="list-style-type: none"> Projecten Bereikbaarheidsaffensief Regio Utrecht: Bij de aanleg VRI corridor N229 gedeelte Cothen, aanpak geluidshinder (aanleg nieuwe asfaltlaag) waren er geen meerkosten. De nieuwe asfaltlaag is uit het budget voorziening Onderhoud beheer en Onderhoud wegen gefinancierd. 					310
<ul style="list-style-type: none"> Projecten BDU verkeer en vervoer: De betalingen aan twee gemeenten voor infrastructurele werken (€ 145.000) en ten behoeve van het project Faunapassages (€ 50.000) zullen in 2009 plaatsvinden. 					195
<ul style="list-style-type: none"> Saldo verschillen kleiner dan € 100.000. 					78
Baten:					
<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsprojecten UMP: De bijdrage van de gemeente Oudewater is € 332.000 lager, omdat de rioleringskosten in 2009 afgerekend worden. De bijdrage van € 50.000 voor het project Faunapassages uit de BDU wordt door vertraging in 2009 gerealiseerd. 					-381
<ul style="list-style-type: none"> Projecten Bereikbaarheidsaffensief Regio Utrecht: Door de lagere uitgaven (zie lasten) is de onttrekking aan het BOR-fonds ook lager. 					-310
<ul style="list-style-type: none"> Projecten BDU verkeer en vervoer: Door de lagere uitgaven (zie lasten) is de onttrekking aan het fonds BDU ook lager. 					-195

5.1 Economische zaken, recreatie en toerisme					
Begr. na wijz.	18.056	Realisatie	14.711	Saldo	3.345
<u>Lasten:</u>					
•	Collegeprogramma Economisch beleidsplan 08-11: De uitvoering van diverse projecten heeft een langere aanlooptijd dan gepland. Deze projecten zullen in 2009 doorgang vinden.				236
•	Bijdrage projecten Economische Ontwikkeling: Cijfers zijn op basis van realisatie. In verband met toevoegingen en onttrekkingen van middelen (bijvoorbeeld subsidies van voorgaande jaren die in 2008 daadwerkelijk zijn gerealiseerd) kan de fluctuatie worden verklaard.				-198
•	Innovatie kennisinfrastructuur: Dit betreft de vaststelling van de jaarsubsidie van de Taskforce Innovatie. Door een vertraging van de goedkeuring van de Jaarrekening 2007 van het TFI is de uitbetaling van de budgetsubsidie 2008 vertraagd en niet daadwerkelijk in 2008 gerealiseerd.				450
•	Tenderregeling Investeringsprogramma Provincies (TIPP): De TIPP-regeling, waarbij met medefinanciering van het Rijk diverse herstructureringsprojecten met subsidie mogelijk gemaakt zijn, is afgelopen, maar de financiën ijlen nog na: er is € 437.000 aan subsidie betaald en er is € 283.000 van het Rijk ontvangen. De afwikkeling loopt via programma 5.1 naar de reserve Economische Ontwikkeling.				-437
•	Sciencepark: Het project Sciencepark kent een doorlooptijd tot en met 2013. In 2008 is te veel begroot. Dit zal worden ingelopen in de komende jaren.				285
•	Cofinancieringsfonds: Voor Pieken in de Delta en EFRO zijn bedragen over meerdere jaren begroot als cofinancieringsbudget. Inzet is zodoende afhankelijk van ingediende projecten en is dus gevoelig voor fluctuaties.				830
•	Project Breedband: Project Breedband is in een afsluitende fase. Abusievelijk is het gehele bedrag dat nog beschikbaar was onttrokken uit de reserve. Voorgesteld wordt om vooruitlopend op de bestemming van het provinciale rekeningresultaat over 2008 de benodigde middelen voor de toegezegde beschikkingen te reserveren. Deze bevinden zich immers ook oneigenlijk in dit resultaat.				234
•	Project Wandelen: Het Agenda 2010-project Wandelen bevindt zich in de afrondingsfase. Het is niet nodig gebleken om het restantbudget van € 1,5 miljoen aan te spreken. Dit komt mede omdat een aantal wandelpaden in 2008 geen doorgang hebben gevonden. In 2009 wordt de afronding vervolgd.				1.504
•	Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.				37
<u>Baten:</u>					
•	TIPP-regeling: Het positieve verschil van 283.000 heeft betrekking op de boekhoudkundige methodiek van werken. Het ministerie van Economische Zaken stort middelen ten behoeve van gemeentelijke projecten. Deze transactiegelden fluctueren tussen ontvangst en doorgifte aan projecten.				283
•	Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.				121
5.2 Financieel toezicht					
Begr. na wijz.	622	Realisatie	627	Saldo	-5
<u>Lasten:</u>					
•	Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.				-10
<u>Baten</u>					
•	Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.				4

5.3 Sociale pijler					
Begr. na wijz.	24.902	Realisatie	19.278	Saldo	5.624
<u>Lasten:</u>					
• Wel Thuis! 1: De projectplannen van de projecten Integraal systeem niet geplande zorg en Toegankelijk maken eigen woning zijn tijdens de uitvoering ingrijpend bijgesteld. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten van een aantal andere projecten lager uitgevallen dan oorspronkelijk begroot.					219
• Wel Thuis! 2: Zie projectblad voor nadere toelichting.					1.354
• Friciekosten Alleato: De uitgaven voor frictiekosten Alleato in 2008 waren lager omdat er in 2008 minder gebruik van gemaakt is dan gepland.					210
• Breedtesportstimulering: Voor het programma Breedtesportstimulering is in 2008 een subsidieverordening van kracht. Omdat de subsidieregeling pas in juli 2008 is opengesteld, is slechts een deel van de toegekende middelen ook in 2008 uitbetaald. Voor de restantbedragen zijn met de subsidieontvangers afspraken gemaakt. Het overige deel wordt in 2009 uitbetaald.					398
• Inhaalslag (subsidie) verplichtingen: Opschoningen eind 2008 van oude (subsidie)verplichtingen.					265
• Jeugdzorg: In 2008 is een offertetraject uitgezet onder de zorgaanbieders. Een deel van de hieruit toegekende middelen wordt ingezet in 2009 en 2010, waardoor de uitgaven in 2008 lager liggen (€ 1,9 miljoen).					-2.044
• Samenhang op Scherp (SOS): Het programma SOS is afgesloten. In 2008 zijn de laatste subsidies door de gemeenten verantwoord. Deze afwikkelingen hebben geleid tot een terugbetaling. Dit bedrag is teruggestort in het Stimuleringsfonds.					116
• Programma UJC: In 2008 is het programma UJC van start gegaan. Mede doordat dit programma een aanjaagfunctie heeft, is er in 2008 vooral geïnvesteerd in tijd en niet zozeer met de middelen die vooraf voorzien waren. Wel is er voor € 0,7 miljoen aan subsidies weggezet die op z'n vroegst in 2009 worden uitbetaald.					1.185
• Inhuur: Op het werkteerein Financiën Jeugd zijn in 2008 qua personele invulling een aantal mutaties geweest. Hierdoor was het noodzakelijk om één formatieplaats op tijdelijke basis in te vullen.					-179
• Sociale Agenda I: Een aantal geplande projecten heeft geen doorgang gevonden. Dit komt door verschillende oorzaken als dubbeling met een project van de gemeente Utrecht of niet voldoen aan de gestelde inhoudelijke eisen. Daarnaast konden een aantal projecten goedkoper gerealiseerd worden dan vooraf geraamd.					524
• Sociale Agenda II: Zie projectblad voor nadere toelichting.					1.367
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					123
<u>Baten:</u>					
• De rijksbijdrage was hoger dan geraamd door looncompensatie, groei justitiële taken, toegangstaken SGJ en de overige mutaties (zie lasten). Tenslotte werd reeds een deel van de middelen uit het bestuursakkoord Rijk-IPO omvang budget 2008/2009 ontvangen. Deze middelen worden geheel in 2009 ingezet.					6.633
• Geraamd was een onttrekking aan de voorziening in 2008 van € 4,9 miljoen. Doordat echter een deel van de middelen uit het offertetraject 2008 in 2009 en 2010 wordt ingezet en het Rijk eind december een deel van de middelen uit het bestuursakkoord 'Rijk-IPO omvang budget 2008/2009' heeft overgemaakt (€ 2,7 miljoen), is de voorziening veel minder afgenomen.					-4.590
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					43

5.4 Cultuur					
Begr. na wijz.	33.532	Realisatie	29.895	Saldo	3.637
<u>Lasten:</u>					
• Erfgoedparels: Het verschil betreft met name de Pyramide van Austerlitz. Reden is dat de restauratie nog niet afgerond is. In de loop van 2009 zal de restauratie gereed zijn.					1.111
• Collegeprogramma Herinrichting museum Spakenburg: De herinrichting van het museum is eind 2008 voltooid. Verwachting is dat de definitieve vaststelling en afrekening van de subsidie plaatsvindt in het eerste kwartaal van 2009.					380
• Bibliotheken: Door de onduidelijkheid over de voorwaarden om voor rijksmiddelen in 2008 in aanmerking te komen, zijn extra provinciale middelen voor diverse projecten begroot. Uiteindelijk bleken die projecten toch in aanmerking te komen voor rijksmiddelen.					466
• Collegeprogramma Cultuurhuizen nieuwe stijl: Het project Cultuurhuizen vanuit het structuurfonds en het Coalitieprogramma liggen in elkaars verlengde. De overschrijding is een geïntensiverde realisatie van de gestelde doelen.					-182
• Actieprogramma Cultuurbereik: Het ACP 2005-2008 is in 2008 afgerond. Dit laatste jaar is aanspraak gemaakt op de vooruit ontvangen Rijksmiddelen afkomstig van voorgaande jaren. Deze middelen zijn ingezet om de samenwerkingsverbanden met de gemeenten te intensiveren en de doelstelling van het actieprogramma optimaal te behalen. Is gedekt vanuit de ontvangen rijksmiddelen (zie ook baten).					-652
• Herstructurering Bibliotheekwerk: Niet duidelijk was of het restant van de rijksmiddelen over 2005-2007 nog mocht worden aangewend voor projecten in 2008. Uiteindelijk bleek dat de middelen 2005-2007 wel aangewend mochten worden in 2008. Daarom is er meer uitgegeven, wat gedekt wordt vanuit de (vooruit)ontvangen rijksmiddelen (zie ook baten).					-302
• Beeldende Kunst: De regeling Beeldende Kunst 2005-2008 met het Rijk is in 2008 afgerond. Dit laatste jaar is aanspraak gemaakt op de vooruit ontvangen rijksmiddelen afkomstig van voorgaande jaren. Deze middelen zijn ingezet om de realisatie te intensiveren en de doelstelling optimaal te behalen. De extra lasten zijn gedekt vanuit de vooruit ontvangen rijksmiddelen (zie baten).					-300
• Bijdrage aan Vrede van Utrecht: Bedragen zijn vastgelegd in verplichtingen die nog niet tot besteding zijn gekomen. Ten tijde van de Najaarsrapportage was nog niet duidelijk wanneer deze projecten van start zouden gaan.					455
• CP Vrede van Utrecht: Het heeft langer geduurd dan ingeschat om het programma Vrede van Utrecht vorm te geven. In het voorjaar 2009 wordt u nader geïnformeerd.					520
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					596
<u>Baten:</u>					
• Erfgoedparels: In 2008 is ruim € 3 miljoen uit het zogenaamde Parelfonds, zoals voorzien, tot besteding gekomen. In de begroting van 2008 is onvoldoende rekening gehouden met baten uit terugvloeiende voorfinancieringen. Daardoor is een positief saldo ontstaan.					429
• Beeldende kunst: Zie toelichting bij de lasten.					300
• Herstructurering Bibliotheekwerk: Zie toelichting bij de lasten.					302
• Actieprogramma: Zie toelichting bij de lasten.					652
• Saldo verschillen kleiner dan € 100.000.					-138

Verplichte bijlagen

STAAT VAN VASTE ACTIVA

bedragen x € 1.000,-

A. Immateriële Vaste Activa	Aansch.waarde		Investeringen	Des- investeringen	Geheel afgeschreven		Aansch.waarde 31-12-2008 (1+2-3-4)	Afschreven tot en met 2007	Terugboekings volledig afgeschreven	Extra Afschrijving 2008	Boekwaarde		Afschrijving 2008	Boekwaarde 31-12-2008 (5-6-8-10+7)	2008 Rente 4,5%	Totaal Kap. lasten (9+10+12)
	1-1-2008	2008			1-1-2008	2008										
Omschrijving	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
Kosten sluiten geldeningen, agio en disagio																
Beheersvergoeding v.m. BOR gelden	189				189	167			22					0		22
(Dis)agio obligaties/onderf. Leningen	14.527			4.016	10.511	12.026	4.016		2.501	1.270	1.231			1.231	113	1.382
(Dis)agio obligaties v.m. BOR	1.307			261	1.046	1.060	261		248	203	44			139		203
(Dis)agio garantieprioducen	263				263	94			169	30						30
Subtotaal overige immater. vaste activa	16.286	0	0	4.277	12.009	13.347	4.277	0	2.940	1.526	1.414	113	1.638			
TOTAAL OVERZICHT A	16.286	0	0	4.277	12.009	13.347	4.277	0	2.940	1.526	1.414	113	1.638			

B. Materiële Vaste Activa	Aansch.waarde		Investeringen	Des- investeringen	Geheel afgeschreven		Aansch.waarde 31-12-2008 (1+2-3-4)	Afschreven tot en met 2007	Terugboekings volledig afgeschreven	Extra Afschrijving 2008	Boekwaarde		Afschrijving 2008	Boekwaarde 31-12-2008 (5-6-8-10+7)	2008 Rente 4,5%	Totaal Kap. lasten (9+10+12)
	1-1-2008	2008			1-1-2008	2008										
Omschrijving	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
Investeringen met economisch nut																
a. bedrijfsgebouwen																
Provinciehuis Rijnsweerd	32.822				32.822	14.313			18.509	654	17.855			833		1.486
Steuipunt Huis ter Heide	3.550		67		3.617	118			3.432	118	3.380			154		273
Bedrijfsgebouw Veenweide	3.089				3.089	312			2.776	103	2.673			125		228
Subtotaal bedrijfsgebouwen	39.460		67		39.527	14.743			24.717	875	23.909			1.112		1.987
b. Overige materiële vaste activa																
Automatisering algemeen	1.136				741	540			596	279	426			27		306
Subtotaal	40.596	176	0	504	40.268	15.283	504	0	25.313	1.154	24.335	1.139	2.293			
Investeringen met maatschappelijk nut																
c. Grond-, weg- en waterbouwkundige werken																
Baggerwerk Oude Rijn	10				10	2			8	0	7			0		0
Eem afwatering	11.515				10.561	10.123	954		1.391	78	1.314			63		140
Afstandsbediening EEM	902		626		1.529	27			875	30	1.472			39		69
Afstandsbediening EEM bruggen	757				757	191			566	189	377			25		214
Afstandsbediening EEM bruggen	483				483	17			466	121	345			21		142
Subtotaal	13.666	626	0	954	13.339	10.361	954	0	3.306	417	3.515	149	565			
TOTAAL OVERZICHT B	54.263	803	0	1.458	53.607	25.644	1.458	0	28.619	1.571	27.850	1.288	2.858			

C. Financiële Vaste Activa	Omschrijving	Aansch.waarde	Investerings	Des-	Geheel	Aansch.waarde	Afgeschreven	Terugboeking	Extra	Boekwaarde	Afschrijving	Boekwaarde	2008	Rente	Totaal
		1-1-2008	2008	2008											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	Overige uitzettingen looptijd > 1 jaar.														
	Obligaties	221.478	257	28.351		193.384				221.478		193.383			
	Deposito's langer dan 1 jaar	52.000		52.000		0				52.000		0			
	V.m. obligaties BOR	14.368		4.715		9.653				14.368		9.653			
	Garantieproducten	236.454	37.421	273.875		0				236.454		273.875			
	V.m. Garantieproduct Loyalis BOR	10.249		10.249		0				10.249		0			
	Subtotaal	534.549	37.878	95.315	0	476.912	0	0	0	534.549	0	476.911	0	0	0
	Overige langlopende leningen														
	Leningen u/g waterschappen	20.571		5.143		15.428				20.571		15.428			
	Lening u/g Statenjacht	0	333	333		0				0		333			
	Leningen Fietsplan	59	39	35		63				59		63			
	Subtotaal	20.630	372	5.178	0	15.824	0	0	0	20.630	0	15.824	0	0	0
	Kapitaalverstrekking aan deelheminngen														
	Aandelen Hydron (WMN)	48				48				48		48		2	
	Aandelen NWB	7				7				7		7		0	
	Aandelen BNG	28				28				25		25		1	
	Subtotaal	83	0	0	0	83	3	0	0	80	0	80	0	4	4
	Bijdrage aan activa van derden														
	Verzw. Rijk- en Lekkijken	4.162				4.162	4.148			13	4	9		1	5
	Verb. waterhh. Lopikerwaard	1.893				1.893	1.736			157	31	126		7	38
	Aanleg verbetering kaden	410				410	354			56	19	37		3	21
	Subtotaal	6.464	0	0	0	6.464	6.238	0	0	226	54	172	0	10	64
	TOTAAL OVERZICHT C	561.726	38.050	100.493	0	499.283	6.242	0	0	555.485	54	492.987	0	14	68

Recapitulatie overzichten	A, B en C	Omschrijving	Aansch.waarde	Investerings	Des-	Geheel	Aansch.waarde	Afgeschreven	Terugboeking	Extra	Boekwaarde	Afschrijving	Boekwaarde	2008	Rente	Totaal
			1-1-2008	2008	2008											
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	A. Totaal Immateriële Vaste Activa		16.286	0	0	4.277	12.009	13.347	4.277	0	2.940	1.526	1.414	113	1.638	
	B. Totaal Materiële Vaste Activa		54.263	803	0	1.458	53.607	25.644	1.458	0	28.619	1.571	27.850	1.288	2.858	
	C. Totaal Financiële Vaste Activa		561.726	38.050	100.493	0	499.283	6.242	0	0	555.485	54	492.987	14	68	
	TOTAAL-GENERAAL (A+B+C)		632.275	38.853	100.493	5.736	564.898	45.232	5.736	0	587.043	3.151	522.251	1.414	4.565	

STAAT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN				
Programma:	Omschrijving	Lasten (x €1.000)	Baten (x €1.000)	
1.1	Algemeen bestuur	820	5	
	Uitvoeringsprogramma Publiekscommunicatie	354	5	
	Uitvoeringsprogramma Relatiecommunicatie	46		
	Uitvoeringsprogramma Strategisch communicatiebeleid en moderniseren huisstijl	62		
	Inhuur derden	100		
	Stroomlijnen bedrijfsvoering	20		
	Klant Contact Centrum	238		
1.2	Kabinet/Openbare orde en veiligheid	700	0	
	Regionale archiefdiensten	700		
1.4	Bedrijfsvoering	215	0	
	Project P&C cyclus	65		
	Project digitaliseren verplichtingen	49		
	Project Inrichting nieuwe administratie	48		
	Project Treasury	53		
2.1	Ruimtelijke ontwikkeling	7.369	3.396	
	Uitvoeringsprogramma Bouwopgave na 2015	44		
	A2010 - Fort bij Vechten	199	10	
	Hart van de Heuvelrug	3.352	3.386	
	Groot Mijdrecht Noord	575		
	Grebbelinie	449		
	Project ontwikkeling en vaststellen MAP	322		
	A2010 - Stichtse Lustwarande	1.968		
	Uitvoering digitalisering bestemmingsplannen	376		
	Invoering nieuwe WRO	84		
2.2	Wonen en stedelijke vernieuwing	10.875	89	
	Onderzoek bouwstagnatie	2		
	deskundigenpool	182	89	
	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	7		
	Storting reserve Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	606		
	Uitvoering Fonds Stedelijk Bouwen en wonen	9.978		
	Experimentenregeling wonen	100		
2.5	Natuur en landschap	263	390	
	Uitvoeringsprogramma woonschepen beleid	123	390	
	Schoon Schip	73		
	Ecologische verbindingzones	61		
	Opstellen beheerplannen	6		
2.6	Plattelandzaken	300	300	
	Weidevogels	300	300	
2.8	Uitvoering landelijk gebied	6.021	869	
	Platteland in ontwikkeling	289		
	Groenblauwe diensten	190		
	Intensivering uitvoering landelijk gebied	216		
	Prisma	58		
	Programmabureau Groene Hart	846	846	
	Vechtstreek prijsvraag	46		
	Bedrijfovname Boeren	188		
	Biologische landbouw (PMP)	10		
	Nieuwe Hollandse Waterlinie	643	23	
	Programmabureau De Venen	160		
	Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei (tiv PMP)	90		
	Ecoduct N227 Leusderheide	3.242		
	De Schammer	43		
3.1	Water	326	0	
	Uitvoeringsprogramma Waterketen stimuleringsbudget	326		
3.2	Milieu	6.196	1.282	
	Uitvoeringsprogramma WgR Milieudienst (WABO)	92		
	WABO	201	4	
	Rijden op Aardgas	245		
	NSL	23	50	
	Uitvoeringsprogramma Opstellen bodemvisie	56		
	Geluidscherm Amersfoort	527	459	
	EU richtlijn geluid	38	38	
	Nazorg stortplaats Maarsbergen	573	573	
	Programma energie BANS	80	158	
	Projecten energiezuinig verlichten	1.900		
	Energiebesparing in de sociale huursector	750		
	Centrale Koudewarmteopslag	400		
	Klimaat Op Orde	870		
	Uitvoeringsprogramma Actieplan Duurzaamheid	441		
4.5	Doelmatig verkeer- en vervoersyst.	9.078	3.137	
	Programmabureau Verder	690	690	

Programma:		Omschrijving	Lasten (x €1.000)	Baten (x €1.000)
		Studiekosten Ring en Driehoek	62	62
		Ecoduct Stichtse Lustwarande N225	1.194	
		Leveren verkeersinformatie auto/fiets	170	
		Uitvoeringsprogramma Bereikbaarheid binnensteden en transferia.	1.000	
		Stationsgebied Driebergen-Zeist	62	67
		Project Op de Fiets	3.343	449
		Fietstunnel A28	1.236	162
		Exploitatie provinciaal eigendom	24	1.707
		Roetfilters	28	
		Uitvoeringsprogramma Gerichte tariefacties	196	
		Korte afstand radio (KAR) systeem in verkeersregelinstanties (VR's) en bussen, bedoeld om bussen met voorrang over verkeerskruispunten te leiden.	213	
		Uitvoeringsprogramma Onderzoek realisatie blue ports	59	
		Storting voorziening vaarwegen	750	
		Grebbeinie	51	
5.1	Econ. zaken, recreatie en toerisme		9.211	365
		Uitvoeringsprogramma Economisch beleidsplan 08-11	551	37
		Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	
		Uitvoeringsprogramma herstructurering bedrijventerreinen	1.194	
		TIPP-regeling	437	283
		Uitvoeringsprogramma Internationale acquisitie	136	
		Sciencepark	305	
		Breedband	517	45
		Cofinancieringsfonds	605	
		Cultuur en economie	429	
		Uitvoeringsprogramma Cultuur en Economie	439	
		Adviescommissie Recreatie en toerisme	44	
		Recreatieve routenetwerken	48	
		Project Wandelen	241	
		Uitvoeringsprogramma Kinderuitje-pas	298	
		Uitvoeringsprogramma Voortzetting Nort	378	
		Uitvoeringsprogramma Evenementenbeleid	299	
		Uitvoeringsprogramma Versterking zakelijk toerisme	189	
		Uitvoeringsprogramma Toeristische promotie	252	
		Uitvoeringsprogramma Stimulering toeristische recreatieve locaties	331	
		Loket Plattelandstoerisme	18	
5.3	Sociale pijler		1.933	310
		Anti-discriminatiebeleid	166	
		Breedtesport	197	
		Pilot zintuigbevordering Snavelenburg	50	
		Capaciteitsreductie verzorgingshuizen	708	
		Interimmanagement c.a. Bureau Jeugdzorg	3	
		Verbetering bedrijfsvoering Bureau Jeugdzorg Utrecht	630	
		Bekostiging en verantwoording jeugdzorg	179	
		Projecten subsidies Jeugdhulpverlening		310
5.4	Cultuur		14.368	3.690
		Uitvoeringsprogramma Opstellen cultuurprogramma 2009-2012	23	
		Cultuurprogramma 2005-2008	1.500	
		Beeldende Kunst	773	773
		Uitvoeringsprogramma Podium Kunst extra incidentele subsidies	104	
		Uitvoeringsprogramma Interculturele festivals	19	
		Bibliotheekproducten	1.000	
		Herstructurering bibliotheekwerk	1.391	1.391
		Productontwikkeling	110	
		Ureka!	614	
		Uitvoeringsprogramma Cultuurhuizen nieuwe stijl	212	
		Steunpunt Erfgoed	110	
		Monumentenwacht	160	
		Erfgoed	750	
		Erfgoedparels	3.635	274
		Uitvoeringsprogramma Digitaliseren Kadastrale Atlas	50	
		Uitvoeringsprogramma Gratis rondje musea	107	
		Uitvoeringsprogramma Herinrichting museum Spakenburg	120	
		Uitvoeringsprogramma Programma Utrechtse Schatkamer	656	
		Actieprogramma Cultuurbereik	1.928	1.252
		Tastbare tijd	31	
		Uitvoeringsprogramma Vrede van Utrecht	480	
		Bijdrage aan Vrede van Utrecht	595	
	TOTAAL		67.675	13.833

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (c)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarrekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginsstand jaar t (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Bested t.l.v. rijksmiddelen (9)	Bested t.l.v. provinciale/Wgr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te verkenen met het Rijk (12)	Te verkenen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)	Zaard Controle (16)	
OCW	10A	Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving 2005-2008 (GBKV)	Bekostigings besluit cultuuruiting en art 41 en 45 Ministeriële Regeling uitkeringen cultuurbereik 2005-2008	Provincies	GBKV: autonome bijdragen provincies incl. bijdragen in samenwerkings gemeenten	In euro's (incl. het door de provincie zelf bestede bedrag en dat provincies samen met gemeenten hebben besteed)	Jaarlijks								€ 388.432	Te verkenen met het Rijk (12)	Te verkenen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)		
					GBKV: correctie over autonome bijdragen provincies incl. bijdragen in samenwerkings gemeenten voorgaand jaar	In euro's	Jaarlijks									55.540					R
					GBKV onbestede middelen van ontvangen rijksmiddelen v/m 2008.	In euro's	2008									€ 0					R
OCW	11A	Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 (APCB)	Bekostigings besluit cultuuruiting en art 41 en 45 Ministeriële Regeling uitkeringen cultuurbereik 2005-2008.	Provincies en gemeenten	APCB: eigen matchingsbijdrage gemeente/provincie	In euro's	Jaarlijks								€ 644.929	Te verkenen met het Rijk (12)	Te verkenen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)		
					APCB: contracties over eigen	In euro's	Jaarlijks									€ 0		124.928			R
					APCB: onbestede middelen van ontvangen rijksmiddelen	In euro's	2008									€ 0					R
OCW	12	Versterking cultuuracties in het primair onderwijs 2005-2007 (CPO)	Bekostigings besluit cultuuruiting en art 41 en 45 Ministeriële Regeling uitkeringen cultuurbereik 2005-2008.	Gemeenten en provincies	CPO: onbestede middelen van ontvangen rijksmiddelen v/m jaar t	In euro's	2008									€ 0					R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarkeuring) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginsjaar (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Besteed t.l.v. provinciale/Wgr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te verkenen met het Rijk (12)	Te verkenen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)	Hard Controle (16)
OCW	17A	Uitkering op het gebied van Marsoetoplaan, Bibliotheek, Vernieuwing en impulsdelen	Wet op het Specifiek Cultuurbeleid (rechtstreeks en provincies) Besluit van de Provincie (rechtstreeks en provincies) Besluit van de Provincie (rechtstreeks en provincies)	Gemeenten en provincies (rechtstreeks en provincies)	Besteed bedrag jaart	In euro's	Jaarlijks						€ 1.395.624							
VROM	20	Industriële	Wet geluidhinder	Provincies	Besteed bedrag t.l.v. rijksmiddelen (kolom 9) en t.l.v. overige middelen (kolom 11)	In euro's	Jaarlijks						€ 450.845		€ 0					
VROM	21A	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit	Wet Luchtkwaliteit (nieuw hoofdstuk in de Wet Milieubeheer)	Provincies, kaderwetgebieden en G4	Besteed bedrag in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit t.l.v. Rijksmiddelen (kolom 9) en t.l.v. eigen middelen (kolom 11)	In euro's	Jaarlijks	1	1				€ 182.763		€ 115.011					
					Besteed bedrag dat door de contractpartners is ingezet voor verbetering van de luchtkwaliteit in het gebiedsgerichte programma	In euro's	Jaarlijks								€ 0					

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarkeuring) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginsjaar (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Besteed t.l.v. provinciale/Wgr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te verkenen met het Rijk (12)	Te verkenen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)	Aard Controle (16)
VRDM	23A	Externe veiligheid	Subsidiereregeling programma's nancering Externe Veiligheid (EV)-beleid en andere overheden 2006-2010	Provincies	% budget t.b.v. in dienst nemen vast personeel EV.	In %	Jaarlijks		72,70%				€ 781.132							D2
VRDM	25A	Budget in Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	Wet Ruimtelijke Ordening en Besluit Ruimtelijke Ordening	Provincies en gemeenten	Subsidiebelastingen minus opbrengsten uit exploitatie besteed tot en met jaar t (kolom 9)	In euro's	Jaarlijks en na afloop van een project		€ 0				€ 0			0				R
					Berekende opbrengst boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing	In euro's	Na afloop van een project													R
					Gerealiseerde projecten	In aantallen	Na afloop van een project	8	0											D1
					Gerealiseerde kwaliteitsdragers	In aantallen	Na afloop van een project	3	0											D1
VRDM	26A	Subsidiereregeling BANS Klimaatconvenant	Wet milieubeheer	Provincies en gemeenten	Totaal cumulatief bestede subsidiebelastingen tot en met jaar t (kolom 9) en geplande projecten (volgens plan van aanpak) en totaal afgeronde projecten (realisatie) tot en met jaar t.	In euro's	Jaarlijks						€ 0		€ 0					R
					In aantallen en toelichting afwijking (indien sprake is van nieuwe, gewijzigde of vervallen projecten.	In euro's	Jaarlijks	24	24							0				R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	Frequentie (jaarkeuring) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaar t (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Besteed t.l.v. provinciale/Wgr middelen (10)	Overige besteding (11)	Te verrekennen met het Rijk (12)	Te verrekennen met de Provincie / Wgr (13)	Overige (14)	Toelichting afwijking (15)	Aard Controle (16)			
WWI	37A	Besluit Locatiegebonden Subsidies 2005	Woningwet	Stadsregio's en provincies	Besteed bedrag in jaar t	In euro's	Jaarlijks						€ 2.590.910							R			
					Besteed bedrag tot en met jaar t-1	In euro's	2008									€ 4.129.849							R
WWI	43D	Investeringsstedelijke vernieuwing (ISV)	Wet	Provincies (rechtstreeks en ontvanger)	Totaal investeringsbedrag ISV II, verdeeld over niet-rechtstreeks en gemeenten	In euro's	2010									€ 0		12.744.208		R			
					Jaarlijks	Jaarlijks																R	
VenW	49A	Brede doelluikerin g verkeer en vervoer	Wet BDU Verkeer en Vervoer, art 10	Provincies en Wgrplus-regio's	Eindsaldo/-reservering vorig jaar	In euro's	Jaarlijks			€ 42.519.977										R			
					Toegerekende rente	In euro's	Jaarlijks								€ 1.700.789							R	
					Ontvangen BDU bijdrage VenW	In euro's	Jaarlijks								€ 38.323.000								R
					Terugbetaald door vanuit BDU-bijdrage verstrekte middelen	In euro's	Jaarlijks									€ 431.238							R
		Bestedingen			In euro's	Jaarlijks							€ 33.117.865							R			
		Correctie over bestedingen voorgaand jaar			In euro's	Jaarlijks												34.025		R			
		Eindsaldo/-reservering lopend jaar			In euro's	Jaarlijks												49.823.124		R			

Accountantsverklaring

Accountantsverklaring volgt
Aan: Provinciale Staten van de provincie Utrecht

ACCOUNTANTSVERKLARING

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2008 van de Provincie Utrecht, bestaande uit de balans per 31 december 2008 en de programmarekening over 2008 met de toelichtingen, zoals opgenomen op de pagina's 217 tot en met 280 van de Jaarrekening 2008, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het College van Gedeputeerde Staten

Het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder provinciale verordeningen.

Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 217, tweede lid van de Provinciewet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten, en het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de Provincie Utrecht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de provincie. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het College van Gedeputeerde Staten van de provincie heeft gemaakt, en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten. Deze goedkeuringstolerantie is door de Staten vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Provincie Utrecht een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2008 als van de activa en passiva per 31 december 2008 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder provinciale verordeningen.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 217 lid 3 onder d Provinciewet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Utrecht, 14 april 2009

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.W. van Oostrum RA
Partner

Overige bijlagen

MOTIES

PS-datum	Motie	Status
18-4-2002	Project Hart van de Heuvelrug	Op basis van het uitvoeringsprogramma wordt de komende jaren gewerkt aan de realisatie van vijf ecoducten (N227 Den Treek-Henschoten/Leuserheide, N237 (Soesterberg), N237 (Beukbergen), N225 Elst en de Biltse Rading). De eerste drie genoemde ecoducten liggen binnen het gebied van het programma Hart van de Heuvelrug. De realisatie van het ecoduct bij de N227 is voor begin 2009 gepland. Voortgang ecoduct bij Soesterberg (N237): het definitieve ontwerp is gepland in 2009 en de bouw in 2011. Voortgang ecoduct bij Beukbergen (N237): dit ecoduct is aanbesteed; de verwachting is dat de realisatie in 2009 zal plaatsvinden. Het ecoduct bij Elst (N225) is gerealiseerd, inclusief fietspad. Voor de Biltse Rading is het definitieve ontwerp gereed. (ILG)
6-2-2006	Functie volgt peil	In het kader van het Herijkt Plan De Venen 2007 wordt verkend hoe de ontwikkeling van de robuuste ecologische verbinding tussen de Nieuwkoopse Plassen, Botshol-Vinkeveense Plassen en de Vechtplassen kan worden gerealiseerd volgens de lagenbenadering (Functie volgt peil) in een proces met en door betrokken grondgebruikers. Het gebiedsproces is in uitvoering. De uitkomsten worden eind 2008 verwacht. In het kader van de Nota Ruimte (Agenda Westelijke Veenweiden) zijn afspraken gemaakt. Deze zijn opgenomen in de bestuursovereenkomst ILG. (ILG)
8-11-2006	Waterhuishoudingsplan	De Agenda Westelijke Veenweiden is een convenant samen met twee andere provincies. Als uitwerking van dit convenant zal een plan van aanpak worden opgesteld. In de uitvoeringsfase zal gerapporteerd worden over flankerend ruimtelijk ordeningsbeleid bij peilbesluiten en watergebiedplannen. (BEW)
13-11-2006	Strategisch Groengebied Utrecht-West/Rijnenburg	De uitvoering van de Landinrichting-West is momenteel in volle gang. Het streven is om bij de midterm-review in 2010 voor te lopen op de afspraken die zijn vastgelegd in de bestuursovereenkomst met het Rijk (152 hectare inrichten en 367 hectare verwerven). Dit kan de onderhandelingspositie met het Rijk over aanvullende middelen voor Recreatie om de Stad (RodS) aanmerkelijk versterken. De noodzaak van aanvullende middelen heeft de provincie Utrecht in een gezamenlijke studie met de andere RodS-provincies Noord- en Zuid-Holland reeds aangetoond. Deze studie is aanvaard door de stuurgroep G4P3 die wordt voorgezeten door de minister. De Landinrichtingscommissie heeft ondertussen een scenariostudie uitgevoerd voor de gehele landinrichting Groengebied Utrecht-West inclusief het gebied Lange Vliet ten westen van de Rijnenburg. Op basis van deze studie heeft gedeputeerde Krol namens ons geconstateerd dat de oorspronkelijke ambities kunnen worden gehandhaafd en dat de Landinrichtingscommissie haar werk kan voortzetten. Daarbij is wel signaleerd dat er extra inspanningen zijn vereist om de financiële dekking te waarborgen. De midterm-review zal ook in dat licht bezien een belangrijk moment markeren. (ILG)
13-11-2006	Maatschappelijk verantwoord aanbesteden	Naar aanleiding van deze motie hebben wij in 2007 uitgesproken dat de provincie er naar streeft dat in 2010 honderd procent duurzaam wordt ingekocht. De provincie Utrecht conformeert zich aan het landelijke kader zoals opgesteld door het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordeningen en Milieubeheer (Senter Novem). Binnen de provincie Utrecht wordt momenteel ruim aandacht besteed aan duurzaamheid, maar is geen sprake van een consequente monitoring van de duurzaamheidscriteria in het inkoopproces. Hierdoor blijft de Ausgangssituatie onduidelijk. Om inzicht te krijgen in de huidige status en de haalbaarheid van honderd procent in 2010 zal een nulmeting worden gedaan door een onafhankelijke partij die als basis dient voor het verdere plan van aanpak. Daarnaast dient de praktische toepassing van het meten nog te worden uitgewerkt. Vanuit het Actieplan duurzaamheid zijn inmiddels in principe middelen aangeboden om bovengenoemde acties uit te voeren. Met ingang van 1 januari 2009 zal de afdeling Subsidies & Inkoop consequent bij haar bekende aanbestedingen

MOTIES

PS-datum	Motie	Status
		toetsen op duurzaamheid en over de duurzaamheidsgraad in het inkoopproces consequent rapporteren aan de organisatie. Op deze manier wordt gestructureerd sturingsinformatie gegenereerd en weten afdelingen hoe ze bij inkopen scoren op duurzaamheid en de mogelijkheid krijgen om gericht bij te sturen. Medio 2009 zal de afdeling Subsidies & Inkoop een rapportage met cijfers ondersteund voorleggen aan de directie. Ervaringen in P12-verband zullen in deze rapportage worden opgenomen. Op basis van deze rapportage kan de directie desgewenst het beleid op hoofdlijnen ten aanzien van duurzaam inkopen aanpassen. (SEI)
29-5-2007	Programma van eisen vervangende nieuwbouw	De motie kan als afgedaan worden beschouwd. Besloten is dat de Subcommissie voor de Jaarrekening (en daarmee de commissie Bestuur, Europa en Middelen) de motie bewaakt. (SGU)
24-9-2007	Dierenwelzijn	Gedeputeerde Krol heeft nu dierenwelzijn in zijn portefeuille. Eind 2008 is een projectplan Actieprogramma dierenwelzijn opgesteld en met drie politieke partijen besproken. Hiermee is de motie afgedaan. (GRN)
17-12-2007	Kaderstelling en dekking extra uitgaven	Inmiddels hebben wij voor alle kaders per beleidsvoornemen individuele statenvoorstellen ter vaststelling aangeboden. Verder heeft u een eerste resultaat van de stofkamoperatie met daarin een revisie van alle bestaande reserves en voorzieningen vastgesteld. U heeft inmiddels, door vaststelling van de programmabegroting 2009, de dekking van de jaarschijf 2009 uit het uitvoeringsprogramma gesanctioneerd. Door het aantreden van de nieuwe coalitie en de daarin opgenomen spelregels, waarin het oud-voor-nieuw-principe is losgelaten, is de noodzaak voor de uitvoering van de onderhavige motie komen te vervallen. (SDC)
17-12-2007	Hoogspanningskabels	De uitvoering is ter hand genomen: overleggen met gemeenten (Maarsse en Nieuwegein) en IPO zijn reeds in gang gezet als vervolg op eerdere acties. De inventarisatie van oplossingen bij provincies heeft nog geen handzaam overzicht opgeleverd. Informatie moet per gemeente worden uitgezocht. In het najaar heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden met een ontwikkelaar die betrokken is bij diverse knelpunten en een rol kan spelen bij de Utrechtse gevallen. In overleg met de gemeenten zijn door provincie en gemeenten zienswijzen ingediend tegen ruimtereservering voor zwaardere lijnen door de provincie. Mogelijk volgt gezamenlijk optrekken richting het Rijk. Overleg heeft plaatsgevonden: de procedure loopt nog (afdeling PRO). (MOW)
17-12-2007	Stageplaatsen/leerling-(bouw)plaatsen	De statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur is in de vergadering van 9 oktober 2008 geïnformeerd dat er op dit moment geen aanleiding is om de motie uit te voeren; er is geen behoefte aan het creëren van meer stageplekken dan wel leerling(bouw)plaatsen. De statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie ontvangt voor de vergadering van 2 maart 2009 de stukken ter kennisneming. (MOW)
17-12-2007	Wildaanrijdingen	Op 22 september 2008 bent u geïnformeerd over uitvoering van deze motie. In de statenbrief is ingegaan op wat de provincie doet om wildaanrijdingen te voorkomen, zoals de bouw van ecoducten en het plaatsen van wildspiegels. (GRN)
17-12-2007	Bestemming provinciale reserves	Door de statencommissie Bestuur, Europa en Middelen is eind 2008 een procesvoorstel aangenomen, waarin afspraken zijn gemaakt hoe en wanneer de kaders aan u worden aangeboden. De stofkamoperatie is op 2 juni 2008 afgerond. (FIN)
17-12-2007	Haalbaarheidsonderzoek lightrail OV-verbinding Amersfoort-Veenendaal/Rhenen	De resultaten van een beperkt onderzoek zijn in september 2008 aan u aangeboden. Naar aanleiding van de bespreking in de statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie op 29 september 2008 is afgesproken dat een uitgebreider onderzoek zal plaatsvinden. Wij verwachten deze studie in de loop van 2009 te kunnen afronden. (MOB)
23-6-2008	Bijdrage Nota Ruimte	In het kader van de Nota Ruimte en het bestuursakkoord wordt op dit moment een strategische notitie opgesteld. Dit is voor de onderhandeling met het Rijk aan het einde van dit jaar. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan de motie.

MOTIES

PS-datum	Motie	Status
		Rijk en provincie hebben eind 2008 afspraken gemaakt over de inzet; deze zullen in 2009 worden opgenomen in de bestuursovereenkomst ILG. (Hollandse Waterlinie/SDC)
23-6-2008	Acquisitie maakindustrie	De motie wordt gedurende de looptijd van het Actieplan Acquisitie Buitenlandse Bedrijven 2008-2011 uitgevoerd.
23-6-2008	Subsidieregeling waterketen	De Subsidieregeling Waterketen is eind 2008 door u vastgesteld. (BEW)
23-6-2008	Monitoring en evaluatie Plan van aanpak Vrede van Utrecht	Dit wordt in afstemming met de gemeente Utrecht in 2009 verder uitgewerkt. (ECV)
23-6-2008	Voortzetting Taskforce Innovatie	Afgerond. (ECV)
23-6-2008	Spoorlijn Utrecht – Breda	Wij hebben een brief hierover naar de minister van Verkeer en Waterstaat verstuurd. Hierin hebben wij gevraagd naar een cijfermatige onderbouwing van deze nieuwe spoorverbinding. Hiermee is de motie afgewikkeld. (MOB)
4-7-2008	Rijnenburg	<p>1) Duidelijkheid te verkrijgen over de mogelijkheid van een hogere bouwopgave in Rijnenburg, rekening houdend met de verkeersontsluiting, de waterproblematiek en de groenontwikkeling</p> <p>2) Te onderzoeken in hoeverre de rijksoverheid haar medewerking in juridische, beleidsmatige en financiële zin wil verlenen aan een hogere bouwopgave in Rijnenburg</p> <p>3) In overleg te treden met de gemeente Utrecht ten einde te bewerkstelligen dat de activiteiten zoals genoemd onder 1 en 2, in overleg met de gemeente plaatsvinden</p> <p>4) u hierover uiterlijk in oktober 2008 te informeren, gecombineerd met de daarbij horende financiële consequenties, objectief getoetst en gevalideerd door overheids- en marktpartijen en dekkingsmogelijkheden.</p> <p><u>Stand van zaken:</u> Als uitwerking van de motie heeft onder andere een verkeersonderzoek plaatsgevonden naar de infrastructurele (en de bijbehorende financiële) consequenties van een woningbouwopgave van 7.000 én meer dan 7.000 woningen (15.000) in Rijnenburg. Voor de begeleiding van dit verkeersonderzoek is een klankbordgroep ingesteld met daarin ook de gemeente Utrecht en Rijkswaterstaat teneinde de rapportage inhoudelijk gedragen te laten zijn. De Notitie Rijnenburg is door ons vastgesteld in februari 2009 en is ter kennisneming aan u verzonden. In de notitie worden de resultaten van het verkeersonderzoek weergegeven. Conform de motie is ook ingegaan op eventuele consequenties van een hogere bouwopgave rekening houdend met de groen- en de wateropgave. Wij stellen voor de motie hiermee als afgehandeld te beschouwen. (PRO)</p>
29-9-2008	Financieel beleid	Door u en de commissie Bestuur, Europa en Middenen is in de afgelopen maanden op diverse momenten (onder andere bij de behandeling van de Begroting 2009) aandacht gevraagd voor de ontwikkeling van de provinciale vermogenspositie. Dit heeft onder meer geleid tot herijking van de provinciale reserves en voorzieningen (de zogenaamde stofkamoperaties I en II), waarbij de provinciale reserves en voorzieningen zijn opgeschoond. Daarnaast is bij de hernieuwde coalitieonderhandelingen de intentie uitgesproken om aan het einde van de coalitieperiode € 100 miljoen vrije ruimte over te hebben in de reserves. Afsproken is dat in de voorjaarsnota, jaarrekening en begroting wordt gerapporteerd over de opbouw naar deze € 100 miljoen vrije ruimte. (FIN)
29-9-2008	Motie van uitgeleide	De motie is meteen ingelost met het vertrek van twee gedeputeerden. De motie kan als afgedaan worden beschouwd. (MOW)
10-11-2008	Duurzame fondsen	Aan deze motie kon gedurende 2008 nog geen uitvoering worden gegeven. Reden hiervoor is dat bestaande beleggingen eerst vrij moeten vallen alvorens de vrijkomende middelen kunnen worden herbelegd in duurzame fondsen. (FIN)

Kerngegevens 2009	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
Gemeenten																
Abcoude	8.688	2.449	4.867	1.372	3.483	8.458	4.000	604	86	2.332	10,5%	12,9%	32,7%	20,9%	23,1%	766
Amersfoort	141.211	37.652	87.017	16.542	60.888	161.421	74.800	7.993	1.300	79.749	0,3%	10,0%	26,0%	30,0%	33,7%	9.268
Baarn	24.406	5.553	14.305	4.548	10.732	23.451	11.300	1.305	248	12.598	0,8%	12,1%	22,3%	26,8%	37,9%	1.956
Braukelen	14.678	3.776	8.604	2.294	6.165	13.912	6.500	875	153	6.570	5,0%	14,6%	35,4%	14,6%	30,4%	1.238
Bunnik	14.268	3.658	8.041	2.559	5.937	13.676	6.300	1.022	158	8.270	4,6%	18,5%	18,7%	36,6%	21,5%	1.129
Bunschoten	19.611	5.665	11.758	2.188	6.925	19.894	8.500	1.257	249	9.633	2,6%	36,3%	31,1%	17,3%	12,7%	1.367
De Bilt	41.988	10.275	23.109	8.614	18.614	41.932	19.400	2.847	465	17.429	2,6%	10,6%	21,2%	34,8%	30,8%	3.076
De Ronde Venen	34.569	8.904	20.934	4.731	13.918	36.130	16.200	2.213	432	13.631	6,5%	21,3%	36,2%	16,3%	19,7%	2.668
Eemnes	8.964	2.492	5.424	1.048	3.566	9.482	4.200	637	112	2.498	10,0%	23,2%	29,9%	20,5%	16,4%	822
Houten	46.475	14.025	28.332	4.118	17.570	46.541	20.300	3.431	648	20.641	3,0%	14,2%	25,1%	34,9%	22,8%	2.877
Leusden	28.540	7.288	17.195	4.057	11.807	29.554	13.500	1.927	351	12.927	1,2%	18,6%	27,2%	29,8%	23,2%	1.951
Loenen	8.280	2.065	4.756	1.459	3.450	7.705	3.700	494	84	14.300	2,0%	9,3%	29,1%	36,1%	23,5%	2.001
Lopik	14.047	4.092	8.351	1.604	5.248	12.749	5.500	895	161	2.312	10,9%	17,7%	24,8%	18,8%	27,8%	751
Maarsse	39.361	9.524	25.067	4.770	16.421	38.557	17.900	2.486	447	5.021	14,0%	36,5%	27,0%	11,1%	11,3%	1.183
Montfoort	13.493	3.811	8.113	1.569	5.234	12.701	5.700	819	199	13.472	1,3%	13,1%	29,4%	32,8%	23,5%	2.521
Nieuwegein	61.087	13.898	40.036	7.153	26.877	61.698	29.600	3.150	645	5.340	5,8%	31,7%	31,3%	17,7%	13,5%	1.031
Oudewater	9.917	2.631	5.788	1.498	3.919	8.961	4.100	619	130	45.459	0,3%	13,6%	27,9%	31,2%	27,1%	3.861
Renswoude	4.482	1.364	2.655	463	1.609	4.516	1.800	302	58	3.426	11,9%	23,1%	35,4%	10,5%	19,0%	833
Rhenen	18.779	4.835	10.853	3.091	7.433	17.788	7.900	1.053	186	2.108	12,0%	19,7%	50,6%	10,3%	7,4%	394
Soest	45.560	11.124	26.852	7.584	19.827	46.522	21.800	2.629	478	5.433	5,3%	23,4%	28,4%	11,6%	31,4%	1.160
Utrecht	294.737	64.992	200.119	30.026	155.161	392.234	204.900	10.791	1.808	19.957	0,9%	17,3%	24,8%	17,8%	39,3%	3.402
Utrechtse Heuvelrug	48.979	12.040	27.186	9.753	20.632	44.792	21.400	2.989	512	218.004	0,2%	8,1%	21,3%	33,5%	36,9%	19.855
Veenendaal	61.769	17.000	36.719	8.050	24.660	65.716	28.700	3.868	770	21.282	3,1%	8,3%	19,1%	15,8%	53,6%	3.820
Vianen	19.637	5.012	12.008	2.617	7.902	18.720	8.500	1.129	228	29.618	0,7%	20,8%	32,6%	26,2%	19,8%	3.681
Woerden	48.383	12.970	29.211	6.202	19.424	48.058	21.100	2.931	577	11.913	2,6%	16,6%	42,6%	28,3%	9,9%	1.383
Woudenberg	11.592	3.276	6.637	1.679	4.350	12.111	5.200	768	127	5.709	7,9%	16,1%	34,5%	19,6%	22,0%	1.593
Wijk bij Duurstede	23.306	6.357	14.502	2.447	9.173	21.519	9.800	1.631	336	27.836	3,6%	17,5%	30,4%	21,3%	27,1%	3.554
IJsselstein	34.059	9.503	20.966	3.590	13.744	33.328	15.200	2.168	366	4.325	6,5%	21,2%	32,1%	16,8%	23,4%	768
Zeist	60.488	14.529	35.340	10.619	27.377	64.045	30.500	3.275	566	34.823	0,6%	7,9%	21,2%	27,7%	42,7%	4.217
Streekplandeelgebieden:																
- Stadsgebied Utrecht	612.100	145.016	393.018	74.066	289.603	710.731	352.600	30.279	5.331	382.938	0,7%	10,2%	23,3%	32,6%	33,1%	40.870
- Gewest Eemland	279.884	73.050	169.188	37.646	118.085	302.435	139.300	16.516	2.865	143.060	1,1%	13,5%	26,4%	27,2%	31,8%	19.584
- Utrecht Zuidoost	157.315	41.596	91.915	23.804	63.507	154.331	69.600	9.843	1.862	64.150	2,9%	16,4%	28,8%	20,4%	31,8%	10.648
- Utrecht West	152.055	40.698	90.624	20.729	60.841	148.674	66.800	9.450	1.822	66.468	6,2%	20,7%	32,1%	17,9%	23,1%	12.024
Provincie Utrecht	1.201.354	300.360	744.745	156.245	532.936	1.316.171	628.300	66.088	11.880	656.616	1,6%	12,6%	25,4%	28,7%	31,7%	83.126

Toelichting begrotingswijzigingen

In deze paragraaf wordt een overzicht van de begrotingswijzigingen gegeven en de grootste begrotingswijzigingen per programma qua materiële omvang.

In de programmabladen en de programmarekening worden, conform vereisten uit het BBV, de verschillen toegelicht tussen de begroting na laatste begrotingswijziging en de realisatie. Provinciale Staten hebben aangegeven ook in de jaarrekening te willen worden geïnformeerd over de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingswijzigingen.

1. Overzicht begrotingswijzigingen van de lasten en baten

Totaaloverzicht

Onderstaand overzicht geeft per programma de primitieve begroting, het totaal door Provinciale Staten vastgestelde begrotingswijzigingen, en de begroting na wijziging aan.

Programma's	(in duizenden euro's)		Primitieve begroting		Begrotingswijzigingen		Begroting na wijziging	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.1 Algemeen bestuur	22.802	557	-2.849	223	19.953	780		
1.2 Kabinetszaken, openbare orde en veiligheid, archiefinspectie	2.104	35	1.015	0	3.119	35		
1.3 Concernbeleid en -control	2.640	41	-953	825	1.687	866		
1.4 Bedrijfsvoering	7.787	0	3.027	0	10.814	0		
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	9.217	4.380	11.328	7.258	20.545	11.638		
2.2 Wonen en stedelijke vernieuwing	6.873	4.660	30.234	-724	37.107	3.936		
2.5 Natuur en landschap	5.129	16	460	365	5.589	381		
2.6 Plattelandszaken	312	0	377	300	689	300		
2.7 Ontgrondingen	415	168	-39	0	376	168		
2.8 Agenda Vitaal Platteland	43.933	31.666	17.600	3.451	61.533	35.117		
3.1 Water	6.517	1.421	1.802	0	8.319	1.421		
3.2 Milieu	20.904	5.517	8.609	426	29.513	5.943		
4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem	146.185	95.857	-35.540	-34.792	110.645	61.065		
4.6 Verkeersveiligheid	8.834	2.124	-1.380	708	7.454	2.832		
4.7 Kwaliteit leefomgeving	4.958	2.052	-1.240	-509	3.718	1.543		
5.1 Economische zaken, recreatie en toerisme	10.312	63	7.807	0	18.119	63		
5.2 Financieel toezicht	700	0	-78	0	622	0		
5.3 Sociale pijler	99.536	88.063	21.093	7.664	120.629	95.727		
5.4 Cultuur	25.544	1.073	10.150	1.089	35.694	2.162		
Totaal programma's	424.702	237.693	71.423	-13.716	496.125	223.977		
Algemene middelen	23.228	181.776	28.772	28.347	52.000	210.123		
Reserves	33.873	62.334	39.631	125.195	73.504	187.529		
Totaal begroting	481.803	481.803	139.826	139.826	621.629	621.629		

Gedurende 2008 is er voor € 71,4 miljoen aan lasten bijgeraamd op alle programma's. Deze stijging komt met name door begrotingswijzigingen op programma 2.2 Wonen en stedelijke vernieuwing (€ 30,2 miljoen), programma 5.3 Sociale Pijler (€ 21,1 miljoen) en programma 2.8 Agenda Vitaal Platteland (€ 17,6 miljoen).

Op het totaal aan alle programma's samen zijn de baten met € 13,7 miljoen afgeraamd. Door aframingen op programma 4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem (€ -35,5 miljoen) wordt deze daling veroorzaakt. Deze daling is enigszins beperkt door hogere geraamde baten op programma 5.3 Sociale pijler (€ 7,6 miljoen) en programma 2.1 (€ 7,3 miljoen).

De grootste begrotingswijzigingen qua lasten en baten worden hieronder weergegeven.

Grootste posten (lasten)

1.1 Algemeen bestuur (€ -2,8 miljoen)

- Najaarsrapportage: Project Hart van de Heuvelrug (€ -3,2 miljoen)
- Najaarsrapportage: Stofkam I, wegvallen OinO-budget (€ -4,5 miljoen)

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling (€ 11,3 miljoen)

- Hart van de Heuvelrug (11,1 miljoen)
- Najaarsrapportage: Hart van de Heuvelrug (€ -3,8 miljoen)

2.2 Wonen en stedelijke vernieuwing (€ 30,2 miljoen)

- Collegeprogramma: Fonds stedelijk bouwen en wonen (€ 27,5 miljoen)

2.8 Agenda Vitaal Platteland (€ 17,6 miljoen)

- Aankoop Natuurterreinen (€ 4,8 miljoen)

3.2 Milieu (€ 8,6 miljoen)

- Collegeprogramma: Klimaat (€ 4,0 miljoen)

4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem (€ -35,5 miljoen)

- Collegeprogramma: Mobiliteitsmanagement (€ 4,0 miljoen)
- Najaarsrapportage: Brede Doeluitkering (€ -29,2 miljoen)
- Najaarsrapportage: Pakketstudies (€ 3,9 miljoen)
- Najaarsrapportage: Mobiliteitsmanagement (€ -4,0 miljoen)
- Najaarsrapportage: Mobiliteitsplan (€ -14,6 miljoen)

5.3 Sociale pijler (€ 21,1 miljoen)

- Collegeprogramma: Utrechtse jeugd centraal (€ 4,6 miljoen)
- Wel Thuis (€ 3,6 miljoen)
- Voorjaarsnota: Jeugdzorg (€ 3,0 miljoen)
- Najaarsrapportage: Jeugdhulpverlening (€ 4,7 miljoen)

5.4 Cultuur (€ 10,2 miljoen)

- Provinciaal erfgoed (€ 3,0 miljoen)

Grootste posten (baten)

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling (€ 7,3 miljoen)

- Voorjaarsnota: Hart van de Heuvelrug projecten (€ 11,1 miljoen)
- Najaarsrapportage: Hart van de Heuvelrug uitvoeringsprojecten (€ -3,8 miljoen)

4.5 Doelmatig verkeer- en vervoersysteem (€ -34,8 miljoen)

- Najaarsrapportage: Brede Doeluitkering (€ -29,2 miljoen)
- Najaarsrapportage: Pakketstudies (€ 3,9 miljoen)
- Najaarsrapportage: Mobiliteitsplan (€ -7,4 miljoen)

5.3 Sociale pijler (€ 7,7 miljoen)

- Voorjaarsnota: Doeluitkering Jeugdzorg (€ 3,0 miljoen)
- Najaarsrapportage: Jeugdhulpverlening (€ 4,7 miljoen)

Afkortingenlijst

ACB	Actieprogramma Cultuurbereik
AMK	Advies en meldpunt kindermishandeling
Arhi	Algemene regels herindeling
AVP	Agenda Vitaal Platteland
Awb	Algemene Wet Bestuursrecht
BANS	Bestuursakkoord Nieuwe Stijl
BBL	Bureau Beheer Landbouwgronden
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BDU	Brede Doeluitkering
BiSC	Bibliotheek Servicecentrum
BIS-ratio	Solvabiliteitsratio
BJU	Bureau Jeugdzorg Utrecht
BLOW	Bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie
BLS	Besluit locatiegebonden subsidies
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOR	Bereikbaarheidsoffensief Randstad
BRAVO	Brede Regionale Aanpak Voorkomt Oponthoud
BRIM	Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten
BRRM	Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten
BRU	Bestuur Regio Utrecht
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEMT	Conferentie van Europese Ministers van Transport
CHS	Cultuurhistorische hoofdstructuur
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CROW	St. Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
D2	Europees subsidieprogramma voor sociaal economisch beleid
DEK	Duurzaamheid, Energie en Klimaat
DigiDiv	Digitalisering Documentaire Informatie Voorziening
DIVA	Digitale voorziening voor alledag/allemaal/alle ambtenaren
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DO	Duurzaam ondernemen
DURP	Digitale uitwisseling ruimtelijke processen
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EJOV	Europees Jeugd Olympisch Festival
EKD	Elektronisch Kind Dossier
Fido	Financiering decentrale overheden
G4	De vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGOR	Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GMN	Groot Mijdrecht Noord
HNP	Huis Nederlandse Provincies
HRM	Human resource management
ILG	Investeringsprogramma landelijk gebied
INK	Instituut Nederlandse Kwaliteit
IPC	Interprovinciale Commissie
IPO	Interprovinciaal overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JIJ	Jij in jeugdzorg
KCC	Klant Contact Centrum
KWO	Koude-warmte-opslag
LaMi	Landbouw en Milieu
LEADER	Liaison Entre Actions de Developpement de l'Economie Rurale
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MAP-streekplan	Meerjarenactieprogramma
MER	Milieu-effectrapportage
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKP	Milieukwaliteitsprofiel
NARIS	Risicomanagement Informatie Systeem
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NGE	Nederlandse Grootte Eenheid (maat economische omvang landbouwbedrijven)

NHW	Nieuwe Hollandse Waterlinie
NOVA	Nieuw onderkomen voor ambtenaren
NUP	Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-Overheid
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
OIO	Organisatie in Ontwikkeling
OLM	Openbaar Lichaam Muskusrattenbestrijding
OV	Openbaar vervoer
PMP	Provinciaal Milieubeleidsplan
POP(-subsidie)	Plattelandsontwikkelingsprogramma
PPL	Provinciaal Programma Luchtkwaliteit
PUEV	Provinciaal uitvoeringsprogramma externe veiligheid
PURPLE	Peri Urban Regions Platform Europe
RAK	Ruilverkaveling met administratief karakter Kromme Rijn
RAP	Ruimtelijk actieprogramma
RAVU	Regionale Ambulance Voorziening Utrecht
RHC	Regionaal Historisch Centrum
RODS	Recreatie om de Stad
ROV	Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid
RSLU	Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Utrecht
RU	Randstad Urgent
Rvf	Raad voor de financiële verhoudingen
RVMC	Regionale Verkeersmanagementcentrale
SEO	Subsidieverordening Economisch Ontwikkeling
SGJ	Stichting Gereformeerd Jeugdwelzijn
SISA	Single information single audit
SLW	Stichtse Lustwarande
SMO	Stimuleringsregeling Maatschappelijke Ontwikkeling
SMPU	Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht
SOS	Samenhang op Scherp
SUB	Stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken
TIPP-regeling	Tenderregeling Investeringsprogramma Provincies
TFI	Taskforce Innovatie
UJC	Utrechtse Jeugd Centraal
UMP	Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan
UTR	Utrecht Toerisme en Recreatie
UVL	Utrechts verkeersveiligheidslabel
UvW	Unie van Waterschappen
Vinac	Actualisering Vinex
Vinex	Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra
VRI	Verkeersregelinstallatie
VRU	Veiligheidsregio Utrecht
Wabo	Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening (oud)
Wro	Wet op de ruimtelijke ordening (nieuw)
WZV	Wet ziekenhuisvoorzieningen

Colofon

De Jaarrekening 2008 is een uitgave van:

Provincie Utrecht
Pythagoraslaan 101
3584 BB UTRECHT
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT
Telefoon: 030-2589111
Fax: 030-2582564
www.provincie-utrecht.nl

Samenstelling en eindredactie:

Afdeling Financiën
Team Kaderstelling, Beleid en Coördinatie

Ontwerp en opmaak:

Afdeling Financiën in samenwerking met Grafisch Centrum provincie Utrecht

Afbeelding voorpagina:

Het sluis- en stuwcomplex Hagestein

Oplage:

350 exemplaren

Druk:

Grafisch Centrum provincie Utrecht

Het binnenwerk van deze jaarrekening is gedrukt op Colotech 90 grams houtvrij-chloorvrij-TCF, duurzaam papier.